Pontificalis ordinis liber i capit. ad ulteriorem tamẽ doctrinam nõ nulla inseruntur in eo q̃ mie ualent. etiam p sacerdotes simplices expediri. De sacramentis autem baptismi penitentie. eucharistie. extreme unctionis. et matrimonij. licet in quibus dã sit pontificalibus. hic nõ agitur tñ qã de ill. in nr̃is constitutionibz synodalibus dictum ẽ. tñ qã illa cuilibz competunt sacerdoti. Fauente liber iste tres cõtinet partes. In prima de personarum benedictionibus ordinationibus et consecrationibus. Et primo agitur videlicet.

De crismandis in fronte pueris. 2. c.
De psalmista faciendo. 3. c.
De clerico faciendo. 3. c.
De barba tondenda. 4. c.
De septem ecclesiasticis ordinibus. 4. d.
De ordinatione hostiarij. 4. b.
De ordinatione lectoris. 6. a.
De ordinatione exorciste. 6. d.
De ordinatione acoliti. 7. c.
De sacris ordinibus. 8. d.
De ordinatione subdyaconi. 9. a.
De ordinatione dyaconi. 12. a.
De ordinatione presbiteri. 15. d.
De ordinatione epi. 18. d.
Missa in anniuersario die ordinationis epi. 31. c.
Ordo romanus ad romanum pontificem ordinandum. 32. a.
De monacho ul' alio religioso faciendo. 33. a.
De professione nouiciorum. 34. b.
De confirmatione et benedictione regularis abbatis. 34. a.
De benedictione abbatisse. 38. c.
De benedictione dyaconisse. 39. a.
De benedictione et consecratione uirginum. 39. b.
De benedictione uidue. 40. d.
Ordo romanus ad benedicendum et ungendum regem ul' reginam. Imperatorem ul' imperatricem coronandos. 41. c.
De benedictione et coronatione aliorum regum et reginarum. 42. c.
De benedictione principis siue comitis palatini. 44. b.
De benedictione noui militis. 44. c.

Iu 2a pte de consecrationibus et benedictionibus aliarum tam

sacrarum quam propheciarum rerum agitur
De benedictione et inposi
cione primarii lapidis pro
ecclesie edificacione 42 d
De ecclesie dedicacione. 50 d.
De altaris dedicacione.
que fit absque ecclesie consecracione 92 b.
De altare portatili consecrandum 84 a.
De cimiterii benedictione 88 b.
De ecclesie et cimiterii reco
ciliacione. 90 d.
De cimiterii reconciliacione
per se que fit sine ecclesie recon
ciliacione 93 d.
De patene et calicis consecracione 92 b.
De benedictione indumen
torum sacerdotalium. 94 a.
De benedictione mapparum
seu linteaminum sacri altaris 94 d.
De benedictione corpora
lium. 94 d
De benedictione noue
crucis seu tabule in qua
crucifixus est pinctus 96 b.
De benedictione ymagi
nis beate marie 98 a.
De benedictione ymagi
num sanctorum 98 d.
De benedictione thuribuli 99 a.
De benedictione sacrorum ua
sorum et aliorum ornamen
torum in genere 99 b.
De benedictione uasculi
pro condenda eucharistia
fabricati 99 c.
De benedictione capsarum
pro reliquiis et aliis sanc
tuariis condendis et conseruandis 99 c.
De benedictione ciborii seu
umbraculi altaris. 100 c.
De benedictione tabule
ante uel post altare collocate 101 a.
De benedictione baptisterii
siue lapidis fontium 101 b.
De benedictione signi seu
campane. 101 b.
De benedictione muneris
quod in ecclesia offertur. 103 a.
De benedictione panis
populo mediam post missam
uel in festo ascensionis pau
peribus distribuendum. 103 b.
De benedictione agni et a
liarum carnium, casei lac
tis et mellis in pascha 108 a.
De benedictione uuarum 108 c.
De benedictione et inposi
cione crucis 108 d.
De benedictione nouorum
fructuum 108 c
De benedictione et inposi
cione crucis proficiscentium
in subsidium terre sancte 109

De benedictione baculi. et
pere seu scarpselle peregrinorum ·104·d·

De officio quod agitur eis qui
redeunt de peregrinacione. ·106·d·

De benedictione noue domus ·107·a·

De benedictione putei. ·c·

De benedictione nauis. ·b·

De benedictione arce noue ·c·

De benedictione in peste a
nimalium ·d·

De benedictione annorum
et uexilli bellici ·108·a·

De benedictione fetus in
utero matris.

De benedictione generali
ad omne quod uolueris ·109·c·

Item in tercia parte de quibusdam ecclesiasticis officiis agitur.

Ordo in capite ie
iuniorum ·108·c·

Ordo in quinta feria in ce
na domini ·110·d·

De benedictione crismatis
et olei ·114·c·

Ordo in parasceue ·121·b·

Ordo in sabbato sancto ·122·d·

Ordo ad benedicendum
mensam ·124·c·

Ordo ad concilium seu
synodum celebrandum. ·126·c·

Ordo suspensionis recon
ciliacionis. dispensacionis
dispositionis degradacionis
atque reconciliandi sacros or
dines ·129·d·

Ordo seu forma excommuni
candi seu etiam excommunica
tos reconciliandi ·131·b·

Ordo ad reconciliand' apos
tatam. scismaticum uel hereticum ·133·b·

Ordo ad itinerandum. ·134·c·

Ordo quando malam animam leuat ·134·a·

Ordo ad uisitand' prochias ·134·d·

Ordo ad recipiendum pre
latum processionaliter. ·131·a·

Ordo ad recipiendum regem
uel principem processionaliter ·131·d·

Ordo ad recipiendum regi
nam uel principissam processionaliter ·i·

Ordo ad recipiendum pro
cessionaliter prelatum uel legatum

Ordo pro liberacione terre sancte
a fidei inimicis ·138·a·

Que in ministri et que orna
menta pontifici missam sol
lempniter celebranti neces
saria sunt. ·138·b·

Pontifice missam sollemp
niter celebrante que tam
ab eo quam a ministris agen
da sunt ·139·c·

Quando pontifex missam ab
aliquo sacerdote audit quid
agere debet. ·142·b·

KGL. LANDES-BIBLIOTHEK ZU DÜSSELDORF

Qñ eps villam prodedic
tis celebrat q̃ obſuari debent 193.c.
Qñ & qualiter ubi laudes
siue rogaciones dicantur. 193.d.
Qñ debet dici Glia in excelſ. 192.c.
Qñ debet dici pax vobis. 194.d.
Qñ debet dici Credo i unū d̃ 1
Qñ & qualiter sollempnis
eṗalis benedictio datur. i.b.
Qñ debet dici Jte missa est. 196.b.
Quibus coloribus in di
divinis uinicas officijs sit utendum. i.c.
Qñ baculo pastorali & sanda
liis sit utendum. 191.b.
Qñ mitra aurifrisiata vl'
simplici sit utendum. i.c.
Qñ metro politanus pal
leo debet uti. i.d.

Pars pⁱma incipit. Et pⁱ
mo de c[on]firmandis in fronte
pueris

Pontifex pue
ros in fronte
c[on]firmare vo
lens. paratᵘ
cum amictu
stola plui
ali albi coloris & mitra pre
mittit ammonicionē. put di
cetur in titulo de c[on]firmandis
parrochijs. Deinde loco prim
& terso pollice dextre manus

confirmandis genua flecten
tibus & iunctis ante pectus ma
nibus. stans mitra deposita.
iunctis similit̃ ante pectus ma
nibus. dicit: Spiritus sctūs
superveniat in vos. et virtus
altissimi custodiat a peccatis
℟. Amen. Deinde dicat
Adiutorium nr̃m in nomine
℣. Dñe exaudi or̃. Dñs vo
biscum. Et cum spiritu tuo
Oremus: & tunc eleuatis et
sup confirmandos extensis
manibus dicit oracio.

Omps sempiterne deus
qui regenerare dignatᵘ
es hos famulos tuos & famu
las tuas ex aqua & spū scō
quibus dedisti eis remissionem
omniū peccatorum emitte in
eos septiformem spm̃ tuū
paraclitum de celis. Amen
Spiritum sapiencie & intell'
tus Amen. Spiritū consilij
& fortitudinis. Amen. Spm̃
scie & pietatis. Amen. Et
imple eos spiritu timoris tui.
& consigna signo crucis + Xpi
in vitam ꝓpiciatus eternam.
Per dnm. In unitate. ℟. Amen.
Tunc sedens sup faldistoriū
coram altari vl' alibi paratū

inquisito sigillatim nomine
cuiuslibet confirmandi sibi per
patrinum vel matrinam flexis ge
nibus presentati et summitate pol
licis dextre manus crismate in
tincta pontifex facit crucem in
fronte illius dicens. Johannes vel
berta vel quo vis alio nomine
Signo te signo crucis et con
firmo crismate salutis. In no
mine patris et filii et spiritus
sancti. ut replearis eodem
spiritu sancto et habeas vitam
eternam. R. Amen. et dicendo
In nomine patris et filii et
spiritus sancti. producat signum
crucis ante faciem illius. Et
deinde dat sibi leniter alapam
super genam dicens Pax te
cum. Omnibus taliter consigna
tis tergit cum mica panis vel
pecia linea et lavat cum aqua
pollicem super aliquem calicem sta
gneum vel super aliquam pelvim et a
qua lotionis cum pecia linea
vel pane funditur in fontibus
vel piscina et
interim canta
tur antiphona.

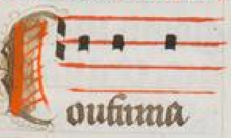

Confirma

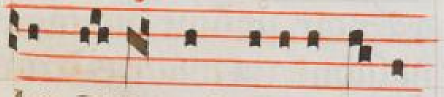

hoc deus quod operatus es

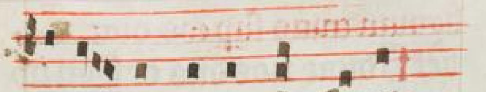

in nobis a templo sancto

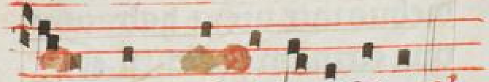

tuo quod est in ierusalem. V.
Gloria. Sicut erat. Et tunc re
petitur antiphona. Confirma hoc
Deinde pontifex surgens stans
mitra deposita dicat. V. Ostende
nobis domine. Domine exaudi. Dominus vobiscum
Et cum spiritu. Oremus. Oratio
quam dicat iunctis ante pectus
manibus et omnibus confirmatis
devote genua flectentibus:

Deus qui apostolis tuis
sanctum dedisti spiritum. et per
eos eorumque successores ceteris
fidelibus tradendum esse vo
luisti respice propicius ad humi
litatis nostre famulatum et presta ut
eorum corda quorum quarum
que frontes sacro crismate deli
nivimus. et signo sancte crucis con
signavimus idem spiritus sanctus
in eos adveniens templum
glorie sue dignanter inhabitan
do perficiat. Qui cum deo patre
et spiritu sancto vivis et re
gnas. R. Amen. Deinde dicat
Ecce sic benedicetur homo
qui timet dominum. Et faciens

signum crucis sup eos dicat Be
ne-dicat uos dns ex syon ut
uideatis bona ihrlm omnibus
diebus uite ure. et habeatis ui
tam eternam Amen. Ex
pedita itaqz confirmacōe pontifex
annunciat confirmatis siue cri
smatis. q in honore sce trinita
tis triduo crismalia i frontib9
portent. et die tercia sacerdos
lauabit eoz frontes et comburet
crismalia sup fontes. ul' ex cri
malibus fiant candele ad usū
altaris. Patrinis uo seu ma
trinis annunciet q instruant et
informent filiolos suos boni
morib9 et operibus. q fugiāt
mala et faciant bona et doceāt
eos Credo in deum. Pater
nr. Aue maria Amsc ad h o
bligantur. put h in nris cstitu
cionibus synodalib9 plenius
continetur. De psalmista fa
ciendo. Psalmista. i. cantor
pōt absqz conscīa epi sola uis
sione pbri officiū suscipere cā
tandi dicente s pbro Vide ut
qd ore cantas corde credas. Et
quod credis operibus cōpbes.
Et si eps h faciat peculiarem ali
quem clericum tondeat bn'faciat
de clico faciendo. Prenotādū

est qd qn fiunt ordinaciones ge
nerales fiunt clici post kyriel.
put sub titulo de septē ordinib
dicetur. Et uocentur ōs
tonsorandi nominatim et sigil
latim quib9 ante altare corā
pontifice genua flectentibus
ille ad eos uersus mediat sub
anathematis pena. ne quis
se ad recipiendū pima tonsurā
ingerat qui nō fuerit exami
natus et approbatus quo facto
dicat Adiutorium nrm Sit
nomen dni Deinde illis ge
nua flectentibus incipit ab
solute sine Dns uobiscum p
pho ad clericum faciendum.

Oremus dilec
tissimi fratres
dnm nrm ihe
sum xpm pro
hys famulis
suis qui ad deponendas co
mas capitum suoz pro eius
amore festinant. ut donet
eis spm scm qui habitum reli
gionis in eis ppetuū conser
uet. et a mundi ipedimento
ul' sclari desiderio corda eorū
defendat. ut sicut i uultu mutantur
uultibus ita manus dextera
eius uirtutis eis tribuat in

cramenta. et ab omni cecitate spiritali vel humana oculos eorum aperiat et eterne gratie lumen eis concedat. Qui vivit et regnat cum deo patre in unitate eiusdem. R. Amen. Post hec aliquis inchoat scola prosequente antiphonam. Tu es domine ps. Conserva et dicatur usque ad v. Dominus pars hereditatis. Tunc cantatur antiphona.

Tu es domine qui restitues hereditatem meam michi

Et mox tondeat illos successive et quilibet tondendus dicat v. Dominus pars hereditatis mee et calicis. Et omnibus tonsis dicat pontifex. Oremus. Oratio.

Presta quesumus omnipotens deus ut hii famuli tui quorum hodie comas capitum pro amore divino deposuimus in tua dilectione perpetuo maneant et eos sine macula gratia tua in sempiternum custodiat. Per christum dominum nostrum R. Amen. Quo dicto aliquis inchoat scola prosequente antiphona.

Hy accipient benedictionem a domino et misericordiam a deo salutari suo quia hec est generatio querencium dominum. ps Domini est terra totum dicatur cum Gloria patri Deinde repetatur ant. Hy accipient Deinde pontifex ad altare conversus dicat. Oremus Et dyaconus Flectamus genua Levate. Et mox ad illos genua flectentes versus dicat Oratio

Adesto domine supplicationibus nostris et hos famulos tuos bene+dicere digneris quibus in tuo nomine sanctum habitum sancte religionis imponimus ut te largiente devoti in ecclesia tua persistere et vitam percipere mereantur eternam Per christum dominum nostrum R. Amen.

Tunc tenens humerale super pelliceum dicat. Induat te dominus novum hominem qui secundum deum creatus est in ius

tia et sanctitate uirtutis Amen. Et mox imponit illud seriatim cuilibet in uertice usque ad scapulas et immediate retrahens sicque fiat usque ad ultimum qui tunc eo totaliter induatur; quo expedito dicat Oremus

Omnipotens sempiterne Oracio

ne deus propiciare peccatis nostris et ab omni seruitute secularis habitus hos famulos tuos emunda ut dum ignominiam secularis habitus deponunt tua semper in eternum gratia perfruantur/ et sicut similitudinem corone tue eos gestare facimus in capitibus sic tua uirtute hereditatem subsequi mereantur eternam in cordibus Per dominum nostrum Jhesum. R. Amen Ultimo ammoneat illos qualiter filii sunt de foro ecclesie et priuilegia clericalia sortiti sunt quapropter caueant ne propter culpas suas illa perdant et quod habitu honesto bonis quoque moribus ac operibus deo placere studeant. De barba tondenda. Statutum est in concilio cartaginensium ne clerici nutriant barbas / deo quod qui primo illis uel etiam laycis barbe tonduntur dicit debet

ecce.

Sicut ros hermon qui

descendit in montem syon sic

descendat super te dei benedictio.

Ps. Ecce quam bonum. Gloria. Oremus Oracio:

Deus cuius prouidencia omnis creatura crementis adulta congaudet preces nostras super hunc famulum tuum iuuenilis etatis decore letantem et primis auspiciis ad tondendum exaudi ut in omnibus protectionis tue munitus auxilio cuo quod langore prouectus celestem benedictionem accipiat et presentis uite presidiis gaudeat et future Per dominum. R. Amen. De vii ordinibus clericorum. De septem ordinibus ecclesiasticis dicturi premittimus quod non sacri et minores ordines sunt quatuor videlicet hostiariatus lectoratus. Exorcistatus et acolitatus. Et notandum est quod omnes ordines clerici debent

Benedicat vos dominus et custodiat vos et ostendat faciem suam vobis et misereatur vestri. convertat dominus vultum suum ad vos et det vobis graciam suam et pacem. In uocacio nomine domini dei veri super vos ut ille vos benedicat. Qui cum deo patre et spiritu sancto viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

// in ihesu xpi

⁊ distribui coram altari. Item 2
ordinandi debent prius pecca
ta sua confiteri qn̄ ordinem
recipiant. In collōne autem 3
cuiuslibꝫ ordinis pontifex or
dinandis in eius p̄sencia gl
ciatis. debꝫ ꝑ̄ⁱ simplices pre
dicere quem ordinē susceptu
ri sunt. Item debet palam int 4
dicere nequisquā ad susceptio
nē illius ordinis se furtiue in
gerere presumat prout iam
dicetur. Itē dato quolꝫ ordīe 5
debꝫ ordinatos monere ⁊ instru
ere qualit' debeant viuere et
dn̄o in suscepto ordine minis
trare. Et ea que ad ipsiu offm̄
noscuntur ꝑtinere. Itē om̄s or 6
dinandi debent se deuote cum
tonsura ⁊ hītu cōuenientibus.
cū candelis accensis ⁊ cū parame
tis ordinis q̄ suscepturi sunt
cōuenientibus corā ordinatore
presentare. Ordinati non de 7
bent statim recedere sꝫ expectēt
benedictionē ep̄alem sollemp
nem q̄ cōmunis ē p omnibus
ordinatis ⁊ finē misse. Item in 8
collōne tam p̄me tonsure qn̄
cuiuslibet ordinis debet ordināt
dicere oraciones ⁊ ꝓphones iūc
tis manibus ante pectus. Illud 9

quoqꝫ notandū ē q̄ si ordina
ciones fiant in sabb̄o quo can
tatur Sitientes quia unica
tm̄ dicatur. lecc̄o tonsure debent
fieri immediate pᵒ introitum.
⁊ om̄s minores ordines post
Kyrieleyson. successiue tam. Sb
dyaconi uō fiunt ī mediate pᵒ
collectam. Dyaconi pᵒ ep̄lam
⁊ p̄sbri pᵒ tractum. Aliis autē
temporibus qn̄ fiunt ordinacio
nes generales cēa fiunt siue
p̄me tonsure pᵒ Kyrieleyson.
Vel in sabb̄o pᵒ pentecostes pᵒ
Gloria in excelsis deo. Antequā
prima collecta dicatur. Ceteri
eciam ordines debent distribui
prout sequitur seriatim ¶ De
ordinacione hostiarij. Factis
tonsuris que fiunt ī mediate
pᵒ Kyriel'. pontifice prima col
lecta primaqꝫ leccione dictis.
coram altare stante uocantur
hostiarij p archidyaconum sic
Accedant qui ordinandi sunt
ad officium hostiariorū. Et
mox quilibꝫ eorꝫ sigillatim ⁊
nominatim uocatur. Quibᵒ
coram ordinatore constitutis
Indicat publice sub anathe
mate ne quis ad susceptionē
ordinis illius se ingerere prē

sumat qui nō fuīt canonice
examinatus ⁊ approbatus. Et
ne uno ordine suscepto aliū
sine licencia recipere presumāt.
Deinde sedens instruit ⁊ amo
net illos dicens. Admonitio.

Susceptum fi
lij kmi offi
cium hostia
riorum uide
te que in do
mo dei agē
habeatis. Hostiarium enī
oportet percutere cymbalum.
aperire ecclesiam ⁊ sacrarium
⁊ librum aperire ei qui pre
dicat. Prouidete igitur ne
per negligenciam uestram ul
larum rerum que intra ec
clesiam sunt aliquid depe
reat. Certis q; horis domū
dei aperiatis fidelib; ⁊ semp
claudatis infidelibus. Stu
dete etiam ut sicut materia
libus clauibus ecclesiam
uisibilem aperitis ⁊ clandi
tis. Sic ⁊ inuisibilem dei do
mum corda scil; fidelium dic
tis ⁊ exemplis uris claudā
tis dyabolo ⁊ aperiatis deo
ut diuina uba que audie
rint corde retineant ⁊ ope

compleant quod in uob̄ dn̄s
perficiat per misericordiam
suam. Amen. Deinde tenēs
in manu dextera claues ecclie
⁊ illis ostendens dicat. Sic a
gite quasi reddituri deo ra
cionem pro hijs rebus que
hijs clauibus recluduntur.
Et mox cuil; eorum ad se ac
cedenti ⁊ manu recipienti tra
dit seriatim claues ipsas. Po
hec archidyaconus ducens
eos ad hostiū ecclie facit illos
claudere ⁊ aperire. Tradit etiā
eis funes campanarum. facit
eos campanas pulsare. Eis
igitur reuersis ⁊ ante epm ge
nua flectentibus stans eps
dicat in modū capituli hanc
ꝑphacionem.

Deum patrem omnipo
tentem fratres kmi sup
pliciter deprecemur ut hos
famulos suos benedicere di
gnetur quos in officio hostia
riorum eligere dignatus ē.
ut sit eis fidelissima cura in
domo dei diebus ⁊ noctibus
ad distinctionem certarum
horarum ad inuocandum
nomē dn̄i ihu xpi adiuuan
te eodem dn̄o nr̄o ihu xpo.

Accipere hos claues ⁊

Qui tecum patre et spiritu sancto vivit et regnat deus per omnia secula seculorum Amen. Tunc convertat se episcopus ad altare dicens Oremus. Et dyaconus Flectamus genua. Levate. Et mox ad illos versus eis genua flectentibus dicat quasi legendo hanc benedictionem.

Domine sancte pater omnipotens eterne deus bene✠dicere digneris hos famulos tuos in officio hostiariorum. ut inter ianitores ecclesie tue tuo pareant obsequio et inter electos tuos partem tue mereantur habere mercedis. Per dominum nostrum. Amen.

Post hec ordinati suggerente archidyacono redeant ad sedes suas. De ordinatione lectoris. R[ubrica]. Hostiariis ordinatis pontifex accedit ad sedem suam. et cantatur primum R. vel alleluia. si fit infra octabas pentecostes et dicitur secunda collecta. et ii. lectio. quibus dictis. lectores vocantur per archidyaconum hoc modo. Accedant qui ordinandi sunt. et cetera. Et mox sigillatim et nominatim vocantur. Tunc pontifex coram altare accedit. eis ergo coram eo cum candelis accensis in manibus constitutis ipse ponit ut dictum est supra. Deinde sedens admonet eos et instruit dicens. Admonitio.

Electi fratres karissimi ut sitis lectores in domo dei nostri. officium vestrum agnoscite et implete. Potens est enim deus ut augeat vobis gratiam perfectionis eterne. Lectorem siquidem oportet legere ei qui predicat. et lectiones [illegible] pronunciare et benedicere panem. et omnes fructus novos. Studete igitur verba dei. videlicet lectiones sacras distincte et aperte. ad intelligentiam et edificationem fidelium. absque omni mendacio falsitatis proferre. ne veritas divinarum lectionum incuria vestra ad instructionem audientium corrumpatur. Quod autem ore legitis corde credatis atque opere compleatis. quatenus auditores vestros verbo pariter et exemplo vestro docere possitis. Ideoque dum le-

gitis in alto loco ecc̄e stetis.
ut ab omnibus audiamini
figurantes positione corpora
li. vos in alto uirtutū debere
conuersari. Quatenus cunc
tis a quibus audimini et
uidemini celestis uite formā
prebeatis qd̄ in uob deus im
pleat per graciam suam. R̄
Amen. Deinde tenens ī ma
nibus eis ostendens codicem
siue lectionarium de quo lecturi
sūt dicens. Accipite et estote
uerbi dei relatores habituri si fi
deliter et utiliter impleueritis
officiū uīm ptē cū hiis qui u
bum dei bene ministrauerunt
ab initio. Et mox successiue
cuilibz ad eū accedenti et ma
nu dextera recipienti tradit li
brum ipsm̄. Omnibus expedi
tis illis genua flectentibus
stans dicat in mod̄ capituli
hanc ꝑphonem.

Oremus dilectissimi
deum patrem omnipo
tentem ut sup hos famulos
suos quos in ordine lectorū
dignatur assumere benedic
tionem suam clementer in
fundat. quatꝰ distincte legāt
que in ecclia dei legenda sūt et

eadem operibus impleant. P
eū. d. n. ihm̄ xpm̄ fi. su. Qui tecū
eū in u. et regnat. in unitate. R̄
Amen. Tunc ēpūs ad alta
re dicat Oremus et dyaconꝰ
Flectamus genua leuate De
inde ēpūs ad ordinandos ge
nua flectentibus dicat legēdo
hanc benedictionem

Domine scē pater om
nipotens eterne deus
bene ✠ dicere digneris hos
famulos tuos in officio lecto
rum ut assiduitate lectionū
instructi sint atqz ordinati.
Et agenda dicant et dicta opē
compleant. Ut in utroqz scē
ecc̄e exemplo sanctitatis sue
consulant. Per dominū R̄
Amen. Postea suggerente ar
chidyacono redeant ad sedes
suas. De ordinatione exor
ciste. Rubrica.

Lectoribus ordinatis
ēpūs accedit ad sedem
suam. et cantatur. sedm̄. R̄.
ul' allā. Si ē infra octab pen
tecost'. Et dicatur. t'cia collēa et
tercia lectio. Quibus dictis
exorciste uocantur p archidya
conū sic. Accedant qui ordi
nandi sunt et cetera. Et mox

que gūr sedo fol'

sigillatim ꝫ nominatim uocã
tur quibus coram se cum cande-
l'acensis in manib; constitutis
ordinator ponet interdictũ ꝫ c
ut s. Deinde sedens ãmouet
ꝫ instruit eos dicens. Ammo
nitio.
Ordinã
di fratres in
officium Ex
orcistarum de
betis noscere
quid suscipi
tis. Exorcistam et enim op
ortet abicere demones ꝫ di
cere populo ut qui nõ commu
nicat det locum. Et aquam
in ministerio fundere. Accipi
tis itaq; potestatem ĩponendi
manum super Energuminos
ut per impositionem uẽre ma
nus gracie spiritus sci ꝫ ũbis
exorcismi pellantur spiritus
inmundi a corporibus obses
sis. Studete igitur ut sicut
a corporibus aliorum demones
expellitis. Ita a mentibus ꝫ cor
poribus uẽis omnẽ ĩmun
diciam ꝫ nequitiam eiciatis
Ne ill' succumbatis quos ab
alijs uẽo ministerio effuga
tis. Discite p officium uẽm uiciis
imperare ne moribus uẽis

aliquid sui iuris inimicus
ualeat uendicare. Tunc et
enim recte in alijs demonib'
imperabitis cum prius in
uobis eorum multimodam
nequiciã superatis. Qd uob
dñs agere concedat. p spiritũ
scm. Post hec tenens in ma
nibus libellum in quo exorcis
mi scripti sunt et eis ostendens
dicat. Accipite ꝫ cõmendate
memorie ꝫ habete potestatẽ
imponendi manus super e
nergumĩos. siue baptizatos
siue cathecuminos. Et mox
singulis appropinquantibus siue ma
nu dextera recipientibus tradit suc
cessiue librũ ipsum. postea uo oĩ
bus deuote genua simul flec
tentibus stans dicat in modũ
capituli hanc orationem.
Deum prẽm omnipotẽ
tem fr̃es karmi supplices
deprecemur ut hos famulos
suos benedicere dignetur in
officiũ exorcistarum ut sint
spũales imperatores ad abi
ciendos demones de corporib'
obsessis. cum omni nequicia
eorum multiformi. p unige
nitũ filium suũ. dnm nrm.
qui cum eodem uiuit ꝫ regnat

deus in unitate spiritus sancti.
per omnia secula seculorum
℟ Amen. Tunc presul ad al
tare dicat Oremus Et dyaco
nus. Flectamus genua. Levate.
Et mox iussis ad ordinandos
genua flectentibus dicat quasi
legendo hanc benedictionem.

Domine sancte pater om
nipotens eterne deus.
bene✠dicere digneris hos
famulos tuos in officium exor
cistarum ut per impositionem
manuum et oris officium pote
statem et imperium habeant spi
rituum immundorum nequitiam
per nomen xpi filii tui domini nostri
cohercendi atque probabiles
sint medici ecclesie tue gratia cu
rationum virtuteque celesti
confirmati. Per eundem do
minum nostrum. ℟ Amen. Post
hec suggerente archidyacono
redeant ad sedes suas. De or
dinatione acoliti. Rubrica. Exor
cistis ordinatis presul accedit ad
sedem suam et cantatur tertium
℟ vel alleluia. si sit infra octavas pe
thecostes. et dicuntur quarta collecta
et quarta lectio. quibus dictis a
coliti vocantur per archidyaconum sic. Ac
cedant qui ordinandi sunt etc.

Et mox sigillatim et nominati
vocantur. Quibus coram se cum
candelis in manibus constitutis:
Ordinator ponit in edictum ut
supra. Deinde sedens ammonet et in
struit eos dicens. Ammonicio.

Suscepturi
filii karissimi acolito
rum officium
pensate quod
suscipitis. A
colitum enim
oportet ceroferarium
ferre. luminaria ecclesie accen
dere. vinum et aquam ad eu
charistiam seu ad ministe
rium sanguinis xpi ministra
re. Studete igitur susceptum
officium digne implere. Non enim
deo placere poteritis. si lucem
manibus preferentes operibus
tenebrarum inserviatis. et per
hoc aliis exempla perfidie prebea
tis. Sed sicut veritas dicit. Luceat
lux vestra coram hominibus
ut videant opera vestra bona et
glorificent patrem vestrum qui in ce
lis est. Et sicut apostolus paulus
ait. In medio nationis prave
atque perverse positi lucete
sicut luminaria in mundo. ver
bum vite continentes. Sint

ergo lumbi uri precincti. Et
lucerne ardentes in manib⁹
uris ut filij lucis abiciatis
opera tenebrarum ⁊ īduamī
armis lucis. Fuistis enim ali
qn̄ tenebre. nunc autē lux
in dn̄o ut filij lucis ambu
late. Que sit uo ista lux q̄m
tanto opere inculcat. apl's ip
se demonstrat subiciens. Fruc
tus enim lucis ē. i omni boni
tate ⁊ iusticia. ⁊ ūitate. Esto
te igitur solliciti. in omni i⁹
ticia ⁊ bonitate ⁊ ūitate. ut ⁊
uos ⁊ alios dei eccām illumi
netis. Tunc et enim ude la
cificio digne uinū suggeretis
⁊ aq̄m si uos ipi deo sacrificiū
p castam uitam ⁊ bona opa
feceritis. Quod dn̄s nobis
concedat p miām suam ℟
Amen Post h̄ tradit cuilibet
ceroferariū cū candela extincta
qd' oīs successiue cū manu
dextera accipiant p̄dicens con
muniter omnibus. Accipite
ceroferariū cum cereo ⁊ sciatis
uos ad accendenda ecclie lu
minaria mancipari. In noīe
dni ✠ ℟ Amen. Tunc tra
dit eis urceolum uini uacuū
Quod' similiter omnes accipere

debent successiue p̄dicens con
muniter omnibus. Accipite
urceolum ad suggerendū
uinum ⁊ aq̄m in eucharisti
am sanguinis xpi. In nomi
ne dni. ℟ Amen. Postea eis
genua flectentib⁹ stans dicat
in modum capituli hanc p̄pha
Deum patrem oī   tionē
potentem fratres kmi.
suppliciter deprecemur ut hos
famulos suos benedicere di
gnetur in ordine acolitorum.
Quatⁱ lumē uisibile manib⁹
p̄ferentes. lumē quoq; spua
le moribus prebeant. adiuuā
te dn̄o nro ihu xpo qui cū eo
⁊ spiritu sancto uiuit ⁊ regnāt
deus p omnia secula seculoꝝ
℟ Amen. Tunc se ad altare
cūsus dicat Oremus ⁊ dyaco
nus. Flectamus genua le
uate. Et mox cūsus ad ordi
nandos genua flectent'. dicat
hanc benedictionē legendo.
Domine sancte pater
omnipotens etne deus
qui per ihm xpm filiū tuum
dnm nrm ⁊ aplos eius ihūc
mundū lumen claritatis di
misisti. quiq; ut mortis nre
antiquum aboleres cirogra

phum. gl'iose illius crucis ue
xillo affigi ac sanguinem et
aquam ex latere illius pro sa
lute generis humani affluere
uoluisti. bn̄ ✠ dicere digna
re hos famulos tuos in offi
ciū acholitorum ut ad accē
dendum lum̄ eccl'e tue. Et ad
suggerendū uinū ⁊ aquam.
ad conficiendum sanguinem
xp̄i filii tui in offerenda eucha
ristia s̄cis altarib9 tuis fidelit'
subministrent. Accende dn̄e
mentes eor ⁊ corda ad amorē
gratie tue. ut illuminati uul
tu splendoris tui. fideliter tibi i
s̄ca ecclia deseruiant. Per eun
dem xp̄m. Oremus

Domine s̄cē pater omps
eterne deus. qui ad moy
sen et ad aaron locutus es
ut accenderentur lucerne in tab
ernaculo testimonii bene ✠ di
cere et sanctifi ✠ care digna
re hos famulos tuos ut sint
acoliti in ecclia. Per xp̄istum
dn̄m. Oremus

Omnipotens sempiterne
deus. fons lucis ⁊ ori
go bonitatis. Qui per ihm xp̄
tum filium tuum lumen ue
rum mundum illuminasti.

Cuiusque passionis misterio re
demisti bene ✠ dicere digna
re hos famulos tuos quos
in officium acolitorum conse
cramus. poscentes clementiā
tuam ut eorum mentes ⁊ lu
mine s̄cie tue illustres. ⁊ pieta
tis tue rore irriges ut ita accep
tum ministeriū te auxiliante
peragant. Quod ad eternam re
munerationem peruenire me
reantur. Per eundem dn̄m. R.
Amen. Post h' suggerente ar
chydyacono redeant ad sedes su
as. De sacris ordinibus. R.

Sacri et maiores ordines
sunt. Subdyaconatus.
dyaconatus. ⁊ p'sbiteratus. Sp'alis
autem ordo sub appellatione sacror
ordinum simpliciter non intelligi
tur. Quia illa sumitas sacerdotij
culmē ⁊ apex atque thronus dicit'
dignitatis. Et nota quod in Rom
na eccl'a qui ad sacros ordines
promouentur debent de hones
tate non de necessitate cōmuni
care. Unde ibi p'dicta debet eis. ut
se digne ad hoc p'parent ⁊ pro com
munio debet acolitus consecrandas ho
stias p'parare. Cum ergo pontifex
circa finem misse sanguinē sump
serit post primam oris ablucionē

priusquam digitos lavet accedunt
qui communicare debent primo presbi-
teri. Secundo dyaconi. tertio sub-
dyaconi. Et quilibet priusquam
communicet flexis genibus manum
pontificis hostiam tenentis os-
culatur. Et mox ipse porrigit sin-
gulis sacram communionem dicens.
cuilibet. Corpus domini nostri
ihesu christi custodiat te et perdu-
cat in vitam eternam. Et si pres-
biter vel dyaconus est qui communi-
cat pontifex data hostia in media
te cum ad osculum pacis recipit.
Apud nos tamen solummodo presbiteri
communicant nec ad osculum recipi-
untur. Decet autem ordinatorem
et ordinandos ipsa die et precedenti je-
iunare. De ordinatione sub-
dyaconi. R.

Scolastis ordinatis ponti-
fex ad sedem accedit et can-
tatur graduale responsorium vel alleluia si sit
infra octavas pentecostes et dicuntur quar-
ta collecta et lectio. l. Angelus do-
mini. Quibus dictis vocantur
subdyaconi. dyaconi et presbiteri si-
mul per archidyaconum hoc modo.
Accedant qui ordinandi sunt.
subdyaconi. dyaconi et presbiteri.
Veniunt igitur omnes qui cum
veste suscipiendi ordinis congruen-
te prout infra dicetur candelas
accensas in manibus ferentes.
Primo quidem veniunt subdyaco-
ni ordinandi ponentes se in pres-
biterio in parte aquilonari. Secundo dya-
coni ponentes se in australi parte.
Tertio presbiteri ponentes se in medio
presbiterii ab oppositis altaris. Tunc
pontifex mitram in capite tenens
accumbit super faldistorium in supe-
riori gradu altaris paratum et
ministri. ac omnes ordinandi hinc
inde super tapeta prosternuntur
ad terram. Et scola inchoat le-
taniam quam tamen alii solum in ordina-
cione dyaconorum et presbiterorum di-
cunt set melius est sic fieri. cum
subdyaconatus sit sacer ordo di-
cens. Letaniam.

Kyrieleyson. Kyrieleyson
Christe audi nos.
Christe exaudi nos
Pater de celis deus miserere nobis.
Fili redemptor mundi deus mi.
Spiritus sancte deus. mi.
Sancta trinitas unus deus mi.
Sancta maria ora pro nobis.
Sancta dei genitrix ora.
Sancta virgo virginum ora.
Sancte michael ora.
Sancte gabriel ora.
Sancte raphael ora.

Omnes sancti beatorum spirituum ordines orate pro nobis.
Sce iohannes baptista or.
Sca tres reges — Omnes sci patriarche et prophete orate.
Sce petre or.
Sce paule or.
Sce andrea or.
Sce iacobe or.
Sce bartholomee or.
Sce iohannes / Sce matthee or.
Sce marce / Sce luca or.
Omnes sci apostoli et euangeliste orate.
Omnes sci discipuli domini orate.
Omnes sci innocentes orate.
Sce stephane or.
Sce clemens or.
Sce line or.
Sce clete or.
Sce corneli et cypriane or.
Sce laurenti or.
Sce uincenti or.
Sce fabiane or.
Sce sebastiane / S. [illegible] or.
Sce erasme orate
Sci cosma et damiane orate
Sci iohannes et paule orate
Sce dyonisi cum sociis tuis orate
Sce eustachi cum so. t. orate
Omnes sci martires orate
Sce siluester — Sancte gregori or.
Sancte ambrosi or.
Sce augustine or.

Sce ieronime or.
Sce hilari or.
Sce seuerine or.
Sce martine or.
Sce cuniberte or.
Sce nicholae or.
Sce dominice or.
Sce francisce or.
Omnes sci pontifices et confessores orate — Sce [illegible]
Sce paule / Sce ioseph or.
Sce anthoni or.
Sce benedicte / Sce bnar[illegible] or.
Sce egidi — Sancte leonarde or.
Sce galle or.
Sce guillelme or.
Sce germane or.
Omnes sci monachi et heremite orate pro nobis.
Omnes sci confessores orate.
Sca mater anna or.
Sca maria magdalena or.
Sca petra or.
Sca agatha or.
Sca agnes or.
Sca cecilia or.
Sca lucia / Sca dorothea or.
Sca margareta or.
Sca katherina or.
Sca barbara or.
Omnes sce uirgines orate.
Omnes sce uidue et continentes orate
Omnes sci et sancte dei orate.

Sca monica
Sca elisabet
Sca birgitta
Sca katherina de suecia

Propicius esto parce nobis domine.
Ab omni malo libera nos domine.
Ab ira et odio et omni mala voluntate R.
Ab insidiis demonum R.
Ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis R.
A fulgure et tempestate R.
A morte subitanea et eterna R.
Ab omni malo R.
Per adventum tuum R.
Per misterium sancte incarnationis tue. R.
Per nativitatem sanctam tuam R.
Per baptismum et sanctum ieiunium tuum. R.
Per passionem et sanctam crucem tuam. R.
Per mortem et sepulturam tuam. R.
Per gloriosam resurrectionem tuam. R.
Per admirabilem ascensionem tuam R.
Per graciam sancti spiritus paracliti R.
In hora mortis succurre nobis domine R.
In die iudicii R.
Peccatores te rogamus audi nos.

Ut pacem nobis dones T.
Ut mentes nostras ad celestia desideria erigas. T.
Ut omnibus fidelibus vivis et defunctis vitam et requiem sempiternam concedas T.
Ut omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona tribuas T.
Ut regibus et principibus christianis pacem et veram concordiam dones T.
Ut pacem nobis dones T.
Ut gentem paganam dextera potencie tue opprimere digneris. T.
Ut miserias pauperum et captivorum intueri ac relevare digneris T.
Ut cunctum populum christianum precioso sanguine tuo redemptum conservare digneris. T.
Ut fructus terre dare et conservare digneris. T.
Ut ecclesiam tuam sanctam regere ac deffensare digneris T.
Ut dompnum apostolicum et omnes gradus et ordines ecclesie in sancta religione conservare digneris T.
Ut episcopum nostrum et omnem plebem sibi commissam in tuo sancto servicio conservare digneris T.
Ut obsequium servitutis nostre tibi racionabile facias T.
Hic datur benedictio sanctificacio

et consecracio per episcopum rebus consecrandis.

Ut nos exaudire digneris te.
Fili dei te.
Redemptor mundi te.
Agnus dei qui tollis peccata mundi parce nobis domine.
Agnus dei qui tollis peccata mundi miserere nobis.
Agnus dei qui tollis peccata mundi dona nobis pacem.
Kyrieleyson. Xpeleyson.
Kyrieleyson. Postquam autem scola dixerit letaniam
Ut obsequium servitutis nostre etc.

Sibi quod a choro responsum fuerit. tunc episcopus ab faldistorio surgens et se ad ordinandos volvens baculum pastoralem seu similiter tenens dicat. Ut hos electos. bene + dicere et digneris te. Secundo dicat. Ut hos electos bene + dicere et sancti + ficare digneris te. tercio dicat Ut hos electos bene + dicere et sancti + ficare et consecrare digneris te. Producens ter signum sancte crucis super illos quo facto iterum super faldistorium accumbit scola resumente et prosequente letaniam. Ut nos exaudire et cetera. Qua finita ordinator ab faldistorio surgit stans ante medium altaris. et tunc archidyaconus dicat alta voce Recedant in parte qui ordinandi sunt dyacones et presbiteri. Omnibus deinde ad aliquem ydoneum locum unde episcopum celebrantem videre possint transeuntibus ad ordinacionem subdyaconorum qui in presbiterio remanserunt procedatur. Et modo archidyaconus eorum unumquemque illorum sigillatim et nominatim vocat dicens

Petrus de tali loco ad titulum patrimonii sui. Talis ad titulum talis ecclesie tali religiosus ad titulum paupertatis. et sic de aliis et quilibet vocatus accedens Respondet.

Adsum domine. Omnibus quibus igitur in presbiterio in modum corone coram pontifice dispositis ille ponit interdictum ut supra in titulo de ordinacione hostiarii. Deinde sedens eos instruit. et amovet dicens. Admonicio.

Adepturi filii karissimi officium subdyaconatus sedulo attendite quale ministerium nobis traditur subdyacon[..] enim oportet

aquam

aquam ad ministracionem
altaris preparare. dyaconi
ministrare. pallas altaris. et
corporales abluere. calicem
et patenam in usum sacrificij
ministrare. oblaciones que
ueniunt in altari panes pro
posicionis uocantur. de ipsis
oblacionibus tantum debet poni
in altari. quantum possit po
pulo sufficere. Ne aliquis pu
tridus in sacrario remaneat.
Palle que sunt in substrato
rio altaris in alio uase debent
lauari. et in alio corporales.
Ubi autem corporales palle
lote fuerint nullum aliud
lintheamen debet lauari. Ipsa
locionis aqua in baptisterium
debet mitti. Studete itaque ut
ista uisibilia ministeria que
diximus nitide et diligentis
sime complentes inuisibilia
horum exemplo perficere debea
tis. Altare quidem sancte ecclesie ipse
est christus. teste iohanne qui in apo
calipsi suo altare aureum se ui
disse perhibet ante thronum. in
quo et per quem oblaciones fi
delium deo patri consecrantur.
Cuius altaris palle et corporales
sunt membra christi scilicet fide
les dei quibus dominus quasi ue
stimentis preciosis circumdatur
ut ait psalmista. Dominus regnauit de
corem indutus est. Beatus quoque
Iohannes in apocalipsi uidit filium ho
minis precinctum corona aurea
idest sanctorum caterua. Si itaque
humana fragilitate contin
gat in aliquo fideles macula
ri, splendida est a nobis aqua cele
stis doctrine qua purificati ad
ornamentum altaris et cultum
diuini sacrificij redeant. Estote
ergo tales qui sacrificijs diuinis
et ecclesie dei hoc est corpus christi
digne seruire ualeatis in ue
ra et catholica fide firmati.
quoniam ut ait apostolus Omne quod
non ex fide est peccatum est. scisma
ticum est extra ciuitatem eccle
sie est. Et ideo si usque nunc fuistis
tardi ad ecclesiam. amodo de
betis esse assidui. Si usque nunc somp
nolenti. amodo uigiles. Si usque
nunc ebriosi amodo sobrij. Si
usque nunc inhonesti. amo
do casti. *Deinde pontifex stans
cum mitra tradit cuilibet subdyac.
siue calicem uacuum cum pa
tena superposita. Et mox accipi
unt de manu archidyaconi urceo
lum cum manutergio et aqua.*

manuale. Quo finito dicat episcopus se
mel tantum omnibus legendo
et stando. Videte cuius mini
sterium nobis traditur. Ideo
uos admoneo ut ita uos ex
hibeatis quod deo placere possitis.
Postea eis genua flectentibus
stans dicat in modum capituli
hanc prefationem.

Oremus deum ac dominum
nostrum fratres karissimi ut su
per hos seruos suos quos ad
subdyaconatus officium uo
care dignatus est. Infundat
benedictionem suam et gra
ciam ut in conspectu eius fi
deliter seruientes predestinata
sanctis premia consequantur adiuuan
te domino nostro ihesu christo. Qui cum
eo et spiritu sancto uiuit et reg
nat deus per omnia secula
seculorum. R. Amen. Tunc
conuersus ad altare dicat Ore
mus. Et dyaconus Flectamus
genua. leuate. Et mox uer
sus ad illos genua flecten
tes dicat legendo hanc bene
dictionem.

Domine sancte pater om
nipotens eterne deus
bene✠dicere digneris hos
famulos tuos quos ad sub
dyaconatus officium eligere
dignatus es ut eos sacrario
tuo sancto strenuos sollicitosque
celestis milicie instituas ex
hibitores. sanctisque altaribus
tuis fideliter subministrent
et requiescat super eos spiritus
sanctus sapiencie et intellec
tus. spiritus consilii et forti
tudinis. spiritus sciencie et
pietatis. Et repleas eos spiritu
timoris tui et eos in ministe
rio diuino confirmes. ut o
bedientes facto atque dicto pare
tes tuam graciam consequan
tur. Per unitatem eiusdem
R. Amen. Tunc imponat
cuilibet successiue amictum
dicens. Accipite amictum
per quem designatur castigacio
uocis. In nomine pa✠tris
et fi✠lii et spiritus ✠sancti.
✠ Amen. Tunc immittat
in sinistro brachio cuilibet
manipulum dicens.

Accipite manipulum per
quem designatur fructus
bonorum operum. In nomine
pa✠tris et fi✠lii et spiritus
✠sancti. R. Amen. Post hec
induit quemlibet tunica.
Et si tamen unica sit tunica in

iniciat illam quilibet solum
usque ad scapulas et retrahens
semper illam, sed posterior tan
tum induet illam dicens qui
libet: Induat te dominus uesti
mento salutis tunica iusticie
In nomine pa+tris et fi+
lij et spiritus +sancti. R.
Amen. Post tradit quilibet
successiue librum Epistolarum
dicens. Accipite librum e
pistolarum et habete potesta
tem legendi eas in ecclesia sancta
dei. In nomine pa+tris et
fi+lij et spiritus +sancti.
R. Amen. Omnibus expedi
tis redeant suggerente archi
dyacono ad sedes suas unus
tamen de nouiter ordinatis recipi
ens tunicam illius subdya
coni qui in missa ministrauit
dicat epistolam. De ordinatio
ne dyaconi.

Subdyaconibus ordi
natis accedit pontifex
ad sedendum et cantatur Trac
tus Benedictus es. uel. alleluia
Veni sancte spiritus. Si sit
infra octauam pentecostes et dicatur
collecta misse diei. dicatur et se
quens collecta pro ordinantis
et ordinandis que dicitur
cum collecta misse diei. sub
uno. Per. do. Oratio.

Exaudi quesumus domine sup
plicum preces et deuoto
tibi pectore famulantes perpe
tua deffensione custodi ut nul
lis persecucionibus impediti semper
uirtutem tuis semper exhibea
mus officijs. Per dominum. Et
dicatur epistola quibus dictis ordinan
di in dyaconatus per archidiaconum
uocantur sic Accedant etc.
Et mox sigillatim et nomina
tim uocantur prout dictum est in
capitulo precedenti nulla tamen fac
ta de titulo mencionem. Eis
igitur cum candelis accensis in
manibus in modum corone in
presbiterio coram pontifice dispositis.
Archidyaconus offerens sibi
illos dicat alta uoce in tono
lectionis. Postulat sancta
mater ecclesia catholica ut
hos presentes subdyaconos
ad honus dyaconii ordinetis.
Et pontifex interrogat eos
dicens. Scis illos dignos esse.
Respondet offerens. Quantum
humana fragilitas nosce
sinit et scio et testificor ipsos
dignos esse ad huius honoris
officij. Et mox ponitur inter

dictum ut supra quo scđo ad
eorum ordinacionem proceditur
hoc modo. Primo enim sedens
annunciat qui legendo pontifex
clero et populo dicens. Auxili
ante dño deo ad ordinem dyaconi
acquirimus salvatore nostro ihesu christo
elegimus hos presentes sub
dyaconos et. Siquis autem
habet aliquid contra illos procedat
et propter deum cum fiducia exeat
et dicat verumptamen memor
sit condicionis sue. Post hec
sedens instruit et ammonet eos
dicens Ammonicio.

ad ordinem diaconi

Provehendi dilectissimi filii ad leviticum
ordinem cogitate magno opere ad quantum gradum
ecclesie ascenditis. Dyaconum
etenim oportet ministrare
ad altare baptizare et predicare.
Sane in veteri lege ex duodecim una tribus levi electa est
que spirituali devocione tabernaculo dei eiusque sacrificiis ritu
perpetuo deserviret. Tantaque
dignitas ipsi concessa est quod
nullus nisi ex eius stirpe. ad
divinum illum cultum atque offi
cium ministraturus excur
geret. Adeo grandi quondam

privilegio hereditatis extiti
bus dominium esse meretur et dici.
Quorum hodie levitici filii et
nomen et officium tenetis.
quia ad ministerium tabernaculi
testimonii idest ecclesie dei. eli
gimini in leviticum officium. quod
semper in procinctu posita in
cessabili pugna contra inimi
cos dimicat. Unde et ait apostolus
non est nobis colluctacio ad
versus carnem et sanguinem.
Sed adversus principes et potesta
tes adversus mundi rectores te
nebrarum harum contra spiritua
lia nequicie tela in celestibus.
quam ecclesiam dei veluti tab
ernaculum portare et munire de
betis ornatu sancto predicatu di
vino exemplo perfecto leui quippe interpretatur additus sive
assumptus. Et vos filii qui
ab hereditate paterna nomen
accipitis. estote assumpti a carnalibus desideriis. a terrenis et
concupiscenciis que militant ad
versus animam. Estote nitidi. mundi. puri. casti. sicut
decet ministros christi et dispensa
tores ministeriorum dei ut digne
addamini ad numerum. Ecclesiastici gra
dus ut hereditas et tribus a

inabil' dni esse mereamini. Et quia comministri et cooperatores estis corporis et sanguinis dni. estote ab omni illecebra carnis alieni sicut ait scriptura. Mundamini qui fertis vasa domini. Cogitate beatum Stephanum merito precipue castitatis ab aplis ad officium istud electum. Curate ut quibus evangelium ore annunciatis vivis operibus exponatis ut de vobis dicatur beati pedes evangelizancium pacem evangelizancium bona. habete pedes vestros calciatos sanctorum exemplis in preparatione evangelii pacis. quod vobis dns concedat per gratiam suam. R Amen. *Post hec ordinator aliquantulum altius alloquitur populum hys verbis.*

Domine votum comunis oratio prosequatur ut hii qui totius ecclesie prece ad dyaconatus ministerium preparantur levitice benedictionis ordinem clarescant. et spirituali conversatione prefulgentes gracia sanctificationis eluceant prestante dno nro ihu xpo. Qui cum patre et spiritu sco vivit et regnat deus in secula seculorum

R Amen. *Deinde eis genua flectentibus stans versus ad eos dicat quasi legendo hanc prephacionem.*

Oremus dilectissimi deum patrem omnipotentem ut super hos famulos suos quos ad sacrum ordinem dyaconatus assumere dignatus est benedictionis sue graciam clementer effundat eis quia consecrationis indulte propicius dona concedat et preces nostras clementer exaudiat ut que nostro gerenda sunt ministerio. suo benignus prosequatur auxilio. et quos sacris ministeriis exequendis pro nostra intelligencia credimus offerendos sua benedictione et sanctificet et confirmet et prestituata sanctis prima consequantur. per unigenitum filium suum dnm nrm ihm xpistum. Qui cum patre et spiritu sco vivit et regnat deus in secula seculorum R Amen. *Deinde dicat mediocri voce iunctis manibus ante pectus prephacionem.*

Per omnia secula seculorum R Amen V Dns vobiscum R Et cum spiritu V Sursum corda R Habemus

℣. Gracias agamus dn̄o deo nr̄o. ℟. Dignum et iustum ē.

Vere dignum et iustum est equum et salutare. Nos tibi semp̄ et ubiq; grās agere. Dn̄e sc̄e pr̄ omnipotēs eterne deus. Honorum dator ordinūq; distributor. atq; officiorum dispositor. qui in te manens innouas omnia. et cuncta disponis per uerbū. uirtutem sapienciamq; tuam ihm xp̄m filiū tuum dominum nr̄m sempiterna prouidencia preparans et singulis quibusq; temporibus aptata dispensas. cuius corpus ecclesiam uidelicet tuam celestium graciarum uarietate distinctum. suorumq; conexam distinctione membrorum p lege mirabilem totius compaginis unitam in augmentum tēpli tui crescere dilatariq; largiris sacri muneris seruitutē trinis gradibus ministrorum nomini tuo militare constituens. electis ab inicio leui filiis qui in misticis operacionibus domus tue fidelibus excubiis permanentē hereditatem benedictionis eterne sorte perpetua possiderent. Sup hos quoq; famulos tuos q̄s dn̄e placatus quos tuis sacris altaribus seruituros in officiū dyaconij suppl̄r dedicamus. Et nos quidem tamquā homines diuini sensus et summe racōnis ignari horum uitā quantum possumus estimamus. Te autem dn̄e q̄ nob̄ sunt ignota non transeunt te occl̄ta non fallunt. Tu cognitor secretorū. tu scrutator es cordium. tu horum uitam celesti poteris examinare iudicio. quo semp̄ preuales et admissa purgare. Et ea que sunt agēda concedere.

Hic solus eps̄ manus imponat sup caput cuiuslibz et nullus alius quia non ad sacerdotium. sed ad ministerium consecrantur dicēs.

Accipite spiritum sanctum ad robur et ad resistendum dyabolo et temptacionibus eius.

Postea cantat in pre tuo tono.

Emitte in eos q̄s dn̄e spm̄ scm̄ quo in op9 ministerij fideliter exequendi septiformis gracie tue munere roborentur. habundet

meis totus forma uirtutis.
auctas modestia. pudor continens.
innocencie puritas et spiritualis
obseruancie disciplina. In
moribus eorum precepta tua
fulgeant ut sue castitatis exem
plo. imitacionem sancte plebis
acquirant et bonum consciencie
cie testimonium proferentes in
christo firmi et stabiles perseuerent.
dignisque successibus de infe
riori gradu per graciam tuam
maiora capere mereantur.
Quod sequitur dicitur plane legendo
do ita quod a circumstantibus pos
sit audiri. Per eundem in u
nitate eiusdem ℟.
Post hominibus stolas in ma
nibus tenentibus ordina
tor dicat. Accipi

℟. Amen. Et mox cui
libet coram se genu flectenti
imponit successiue stolam super
leuam seu sinistrum humerum.
producens sup quemlibet
signum crucis et ministri re
flectunt illius capita et alli
gant sub ascella dextra. Post

hec tenens in manu dalmati
cam induit ea quemlibet suc
cessiue usque ad humeros mox
eam retrahendo et sic fit usque
ad ultimum quem totaliter in
duit et si sit una tantum dalmati
ca. Si uero quilibet habet suam
tunc totaliter induit quemlibet
sua dicens cuilibet. Induat
te dominus uestimento salu
tis et circumdet semper indu
mento leticie. In nomine do
mini. ℟. Amen. Postremo
tenens in manu librum euan
gliorum et illis ostendens predi
cit communiter omnibus.
Accipite potestatem legendi
euangelium in ecclesia dei tam
pro uiuis quam pro defunc
tis. In nomine domini ℟. Amen.
Et mox tradit illum succes
siue cuilibet coram eo genu
flectenti manu dextera recipien
ti. Tunc ad altare conuersus dicit.
Oremus et dyaconus. Flecta
mus genua leuate. Benedic
tio que dicitur illis legendo genua fle
Exaudi domine preces tenentibus.
ces nostras et super hos fa
mulos tuos spiritum tue bene
dictionis emitte ut celes
ti munere ditati et tue ma

iestatis graciam possint ac
quirere et bene uiuendi aliis
exemplum prebere. Per xpm
tum dominum nrm. ¶ Alia
alia oracio quam quidem
dicunt.

Domine scē spei. fidei.
gracie et profectuum
remunerator. Qui in celestib'
et terrenis angelorum mini
steriis ubique dispositis per
omnia elementa uolunta
tis tue diffundis effectum.
hos quoque famulos tuos
spirituali dignare illustrare ef
fectu. ut tuis obsequiis expe
diti scīs altaribus tuis mi
nistri puri accrescant.
et indulgencia tua puriores
eo gradu quo apostoli
tui. in septenario numero.
beatum stephanum ducem ac p̄
mum spiritu sancto actore
elegerunt digni existant et
uirtutibus uniuersis quib'
tibi seruire oportet instruc
ti tibi complaceant. Per un
itatem. Et tunc dalmatica
illius dyaconi qui ministra
uit in missa traditur alicui
de nouiter ordinatis qui euan
gelium leget ordinati autem

[illegible]

stacium uel in aliis ecclesiis le
cto demum euangelio suggeren
te archidyac' redeant ad loca sua

De ordinacione pbrī.

Dyaconibus ordinatis.
Pontifex ad sedem acce
dit cantatur tractus ul' allā
si sit infra octauā pentecostes
Deīn pontifex ad ordinacioñ
presbitor procedit priusquam
euangeliū dicatur. In quibusd'
tñ ecclesiis demū p' lectū euan
gelium mox pbrī ordinantur
priusq' credo incipiatur. In ordi
nacione itaque procedit hoc modo.
pr dyaconus ad sedem suam reu's
archidyaconus clamat alta uo
ce dicens Accedant qui ordinā
di sunt ad ordinem presbity.
Et mox sigillatim et nominatim
eos uocat prout intitulati de
subdyaconis dcm̄ est nulla tñ fcā
de titulo mencione. Tunc illi
more dyaconorum p̄ta amictu
alba cīctorio stola et manipulo te
nentes planetas sup brachia
cōplicatas et candelas accensas
in manibus suis et bini coram
ordinatore accedunt et coram
eo se in modum corone disponūt.
omnibus g̃ sic ordine dispositis
pontifex interdictum ut supra.

Tunc archid' dic' alta uoce in tono lectio. Postulat sancta mater ecclesia catholica ut hos presentes dyaconos ad onus presbiterii ordinetis. Et pontifex interrogat dicens. Scis illos dignos esse. Respondet archidyac'. Quantum humana fragilitas et cet'. Ut in precedenti tractatur. Tunc pontif' sedens simpliciter legendo annunciat clero et populo iuxta statutum cartaginiensis concilii ita dicens Ammonicio.

Quoniam dilectissimi fratres rectori naui et nauigio deferendis eadem est uel securitatis racio uel timoris. communis eorum debet esse sententia quorum causa communis existit. nec frustra a patribus remunisse institutum ut de electione eorum qui ad regimen altaris adhibendi sunt consulatur et populus. Quia de uita et conuersacione presentandi et quod non nunquam ignoratur a pluribus scitur a paucis. et necesse est ut facilius ei quis obedienciam exhibeat ordinato cui assensum prebuerit ordinando. horum siquidem dyaconorum in presbiteros auxiliante domino ordinandorum conuersacio quantum mihi uidetur probata ac deo placita existit et digna ut arbitror ecclesiastici honoris augmento. Sed ne unum fortasse uel paucos aut decipiat assensio uel fallat affectio sententia est expectanda multorum. Itaque quid de eorum actibus aut moribus noueritis quid de merito sentiatis libera uoce pandatis. Et his testimonium sacerdocii magis pro merito quam affectione aliqua tribuatis. Si quis igitur habet aliquid contra illos pro deo et propter deum cum fiducia exeat et dicat. Uerumptamen memor sit condicionis sue. Post hec pontifex sedens instruit et ammonet ordinandos dicens Ammonicio.

Consecrandi fratres karissimi in presbiteratus officium illud digne suscipere atque susceptum laudabiliter exequi studeatis. Sacerdotem etenim oportet offerre benedicere preesse predicare et baptizare cum magno quippe timore ad tantum gradum ascendendum est atque prouidendum ut celestis sapiencia probi mores et diuturna iusticie obseruacio ad id electos commendet. Un-

vacat

vacat

vacat

dn̄s p̄cipiens moysi ut septu
aginta uiros de uniuso isrl'
in adiutoriū suū eligeret quib'
sp̄s sc̄a dona diuideret. Sugges
sit quos tu nosti q̄ senes ppl'i
sunt. Uos siquidem in septu
aginta uiris et seniorib' signati
estis si p spm̄ septiformē deca
logū legis custodientes, p̄bi et
maturi i sc̄ia simul' et opere es
tis. Sub eod' q̄ ministerio et
eadem figura in nouo testo d's
septuaginta duos elegit atq;
binos an̄ se in p̄dicacione mi
sit ut docerent u'bo simul' et f̄co
ministros ecclesie sue fide et o
pere debere ēe p̄f̄cos seu ge
mine dilectionis. dei. s. et pro
ximi uirt' fundatos. Tales ita
q; si ēe studetis in adiutorium
moysi ul' duodecim ap'lorum.
E'porū uidelicet et catholicor
qui p moysen et ap'los figurā
tur. digne p graciam dei eligi
ualeatis. Hac certe mira ua
rietate ecclesia sc̄a circūdatur.
ornatur; et regitur. cū alij in
ea pontifices alij minoris or
dinis sacerdotes dyacones et
diuersor ordinū uiri consecrā
tur. et ex multis et alterie dig
nitatis membris unū corp'

xp̄i efficitur. Itaq; dilectissimi
quos ad n̄ri adiutorium fra
trum uror arbitrium consecrand'
eleg' seruate in moribus u'ris
caste ac sc̄e uite integritatem.
Agnoscite quid agitis. imi
tamini quid tractatis q̄m mor
tis d'nice ministeriū celebran
tes mortificare membra u'ra
a uicijs et concupiscencijs oib'
procuretis. sit doctrina u'ra spi
ritualis medicina p'p'lo dei. sit
ordo uite u're delectamentum
ecclie xp̄i. ut p̄dicacione atq;
exemplo edificātis domū. i. fa
miliam dei. Quat' neq; nos
u'ra p̄uectione neq; uos de
tanti officij susceptione damp
nari a d'no s; remunerari po
cius mereamur. Q'd ip̄e nob'
concedat p graciam suam. R̄.
Amen. Post h' ordinator ulla
ordinacione ulterius cantu pre
missis īponit utramq; manū
super caput cuiuslibet ordinā
di singulis successiue coram se
genua flectentib'. Idemq; faci
unt p' cū tres aut plures sa
cerdotes ibidē p̄sentes cappis
seu pluuialib' ul' casulis plane
tis albis induti. Quo f̄co tā
ep̄s q̄ p̄b'ri tenēt manus.

dexteram super illos suspensos
et eps dic super eos hanc orōem
Oremus dilectissimi dn̄m
patrem omnipotentem
ut super hos famulos suos
quos ad pb̄ri munus elegit
celestia dona multiplicet et
qd̄ eius dignacione suscipiūt
ipius osequantur auxilio. Per
do. R̄ Amen. Tunc q̄sus
ad altare dicat Oremus dya
conus flectamus genua leuā.
Et mox i̇s̄us ad ordinandos
genua flectentes dic legendo
hanc ꝑphacionem.
Exaudi nos q̄s d̄ deus
nr̄ et super famulos tu
os benedictionem sc̄i spiritus
et gracie sacerdotal' in funde ū
tutem ut quos tue pietatis
aspectibus offerimus conse
crandos perpetua tu muñis
largitate prosequaris Per
in unitate eiusdem R̄ Am̄.
Dn̄i dic̄ mediocri uoce iunctis
manibus ante pectus ꝑph̄o.
Per omnia secula secu
lorum R̄ Amen. Dn̄s uo
biscum R̄ Et cum spiritu t.
V̄ Sursum corda R̄ Habe
mus ad dn̄m V̄ Gracias a
gamus dn̄o deo nr̄o R̄ Dig
num et iustum est. Vere dig
num et iustū ē equum et sa
lutare. Nos tibi semper et u
bique gracias agere. Dn̄e scē
pr̄ omnipotens eterne deus:
bonorum dator et distributor
omnium dignitatū per quem
ꝓficiunt uniu̇sa p quem cūc
ta firmantur āplificatis sēp
in melius nature racional'
incrementis pordinem agna
racione dispositis Vn̄ et sacer
dotales gradus atq; officia
leuitarum sacramentis mis
ticis i̇stituta creuerūt Vt cū
pontifices summos regendi
ꝑplis ꝓfecisses ad eorum so
cietatis et opis adiumentum
sequentis ordis uiros et scd̄e
dignitatis eligēs Sic et in he
remo ꝑseptuaginta uirorū
prudenciam mentes moysi
spiritu ꝑpagasti. Quibus ille ad
iutoribus usus in populo in
numerabiles multitudines
facile gubernaret. Sic et in e
leazaro et ythamar filijs aaro
pr̄ne plenitudinis habun
danciam transfudisti. ut ad
hostias salutares et freq̄ncio
ris officij sacramenta minis
terium sufficeret sacerdotum.

Hac providentia d(omi)ne ap(osto)lis filii
tui doctoribus fidei comites
addidisti: quib(us) illi orbem to-
tum secundis p(re)dicatoribus
impleverunt. Qua(pro)p(ter) infir-
mitati quoq(ue) n(ost)re d(omi)ne q(uesum)us h(ec) ad-
iumenta largire qui q(uan)to fragi-
liores sumus tanto his pl(ur)i-
bus indigemus. Da q(uesum)us om-
nipotens p(ate)r in hos famulos
tuos p(res)b(yte)rii dignitatem: inno-
va in visceribus eor(um) sp(iritu)m
s(an)c(t)itatis: ut acceptum a te d(eu)s
s(e)c(un)di m(er)iti munus obtineat:
censuramq(ue) mor(um) exemplo
sue (con)versationis insinuet.
Sint providi coop(er)atores or-
dinis n(ost)ri: (et) luceat in eis totius
forma iustitie ut bonam ra-
tionem dispensationis sibi
credite reddituri: eterne b(ea)titudi-
nis premia (con)sequantur. P(er)
eundem. ℟ Amen. *Q(uo)d sequi-
tur legatur plane ita t(ame)n q(uo)d a
circumstantib(us) audiri possit.*
Per eundem. In unitate ei(us)-
dem. ℟ Amen. *Hic reflec-
tit orarium sive stolam ab
humero sinistro sup(er) dextrum
cuilibet successive dicens cui-
libet.* Accipe iugum d(omi)ni. Iu-
gum enim eius suave e(st) (et)
onus leve. In nomine
domini ℟ Amen. *Et paratur
cuilibet stola (et) ante pectus in
modum crucis prout mos e(st)
fieri. Postea imponit cuilibet
successive casulam usq(ue) ad
scapulas q(uam) quilib(et) teneat sup(er)
humeros (com)plicata(m) apte a(n)terior(em)
deorsum dependentem dicens
cuilibet.* Accipe vestem sacer-
dotalem p(er) quam caritas i(n)-
telligitur: potens e(st) enim do-
minus augere tibi caritate(m)
(et) opus p(er)fectu(m). ✠ ℟ Deo gra-
tias. *Benedictio que d(icitu)r q(ua)si le-
gendo omnibus genua flec-
tentib(us).*
Deus s(an)c(t)ifica-
tionum omnium ac-
tor cuius vera consecratio
plenaq(ue) benedictio e(st). tu d(omi)ne
super hos famulos tuos
quos p(res)b(yte)rii honore dedica-
mus munus tue benedic-
tionis. ✠ infunde ut gra-
vitate actuu(m) et censura vi-
vendi p(ro)b(e)nt se esse seniores
his instituti disciplinis q(ua)s
Tito (et) timotheo paulus
exposuit ut in lege tua die
ac nocte omniq(ue) t(em)p(o)re me-
ditantes q(uo)d legerint crediderint
q(uo)d crediderint doceant. q(uo)d

docuerint imitentur / iusticiam
constanciam / misericordiam / fortitu
dinem / ceteras q(ue) virtutes in se
ostendant / exemplo p(re)beant / a
monicione confirment / ac
purum et immaculatum mi
nisterii sui donum custodiant.
et in obsequium plebis tue pa
nem et vinum in corpus et san
guinem filii tui immacula
ta benedictione transforment.
et inviolabili caritate in virum
perfectum in mensuram etatis plenitu
dinis christi. In die iusti et eterni
iudicii dei consciencia pura fide
vera spiritu sancto plenum persolvant.
Per eundem in unitate eiusdem.
℟ Amen. Tunc ep(iscop)us ad alta
re conversus flexis genibus
incipiat ante medium altaris
alta voce. Alleluia ℣ Veni
sancte spiritus. Require in de
altaris consecratione vel in die sancto
penthecostes ymnum. Veni
creator spiritus. Et dum primo versu
surgens lotis manibus dum pre
missa cantantur omnes ordinan
di successive coram eo genua
flectunt et non cum crismate sed cum
oleo cathecuminorum ungit simul
ambas manus et pollices sin
gulorum in modum crucis pro

ducendo videlicet cum pollice suo
dextro iuncto duas lineas unc
tionis. primam a pollice dextro cu
iuslibet usque ad indicem sinis
trum. Et secundam ab indice dextro ad
pollicem sinistrum et ungendo
mox totaliter palmas dicens
ad quemlibet.

Consecrare et sanctificare
digneris domine manus istas
per istam unctionem et nostram
benedictionem ut quecumque
consecraverint consecrentur. et
quecumque benedixerint bene
dicantur et sanctificentur. In nomine
domini nostri ihesu ✠ christi. Et quilibet
ordinandus respondeat Amen.
Tunc ep(iscop)us claudit seu iungit
manus cuiuslibet successive et
mox unusquisque ad ordinem
suum redit et sic clausas dextram
videlicet super sinistram usque ad finem
misse tenent. In quibusdam tamen ec
clesiis statim lecto evangelio
manus lavant. et si propter ordina
dorum multitudinem necesse
fuerit cantetur sequencia. Veni
sancte spiritus et emitte celitus.
Quibus taliter expeditis pontifex
lavat manus et tergit. Quo
facto tradit cuilibet successive ca
licem cum vino et aqua et pate

Cac² Re filius

nam suppositam cum hostia. et ipsi illa accipiunt int' indices et medios digitos utriusque manus. pro inde predem calicas et post horam patene dicens cui libet. Accipe potestatem offerre sacrificium deo missas que celebrare tam pro vivis quam pro deffunctis. In nomine patris. R. Amen. Et qui dominus papa ordinat presbiterum cardinalem dat ei anulum dicens. Ad honorem domini nostri ihesu christi et apostolorum petri et pauli committimus tibi ecclesiam illam cum clero et populo. Hiis peractis legitur evangelium prout innuitur de diaconibus novit' ordinatis post hec parantur hostie super altare pro numero ordinandorum qui omnes communicare debent et proceditur in missa ordine solito et ordinati si uelint habeant libros coram se dicentes tacite canonem et quicumque de missa dicit ordinator. Secreta pro ordinatis que dicitur sub uno. Per dominum cum secreta misse diei.

Tuis quesumus domine operare misteriis. ut hec tibi munera dignis mentibus offeramus. Per dominum. Agnus dei. Deinde

ante pax. Agnus dei. dicatur sollempniter benedictio. Omnipotens deus sua nos benediciat clementia et cetera. Intra missas benedictiones. Et postquam ordinator communicaverit mox sacerdotes ordinati communicent de manu eius prout dictum est supra in tractatu de sacris ordinibus. Quo facto ordinator inchoat Senlorum.

Iam no

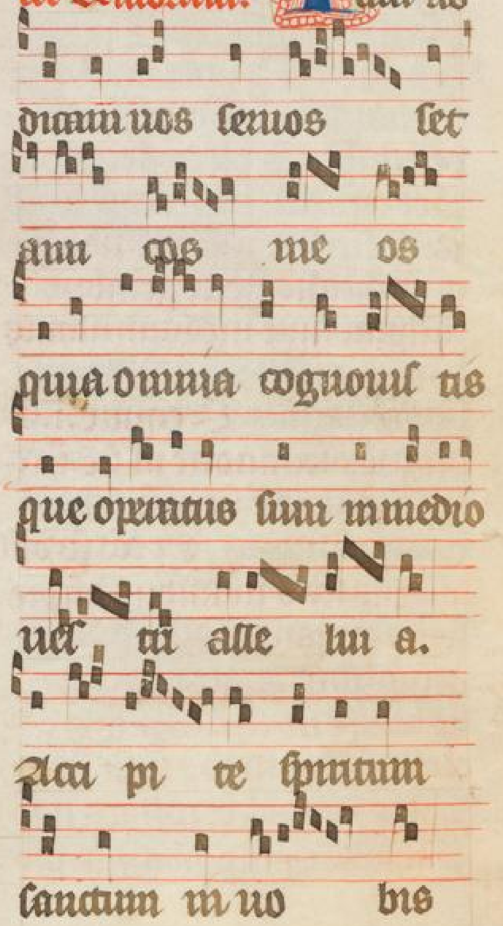

paracli tum. Il le est quem pater mittet no bis alle luia. ℟. Vos amici mei es tis si feceritis que ego prea pro uo bis. Accipi te Glori a patri. ℣. Ille. Et dum cantatur ℟. Ipsi ante altare coram episcopo stantes, plenariam fidem quam predicaturi sunt dicentes: Credo in unum deum et cetera. Quo dicto episcopus imponit successive ambas manus super capita singulorum parum inclinata dicens cuilibet. Accipite

spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta erunt. Deinde trahens et explicans casulam quam unusquisque habet super humeros in plicaturam induit illa quemlibet successive. Item cum quo manus semper iuncte teneant dicens cuilibet. Stola innocentie induat te dominus. Et mox iterum unusquisque ad episcopum sigillatim accedit ponens manus suas iunctas inter manus episcopi dicentis cuilibet Promittis michi et successoribus meis reverentiam et obedientiam: Et ille respondet Promitto. Et hoc nisi alias sit subiectus. Item pontifex tenens sic manus illius inter suas osculatur mox unumquemque dicens. Pax domini sit semper tecum. Et ille respondet Amen. Hys expletis et omnibus ad ordinem suum reversis dicat ad eos Instructio.

Quia res quam tracturi estis satis periculosa est fratres karissimi moneo vos, diligenter et honeste totius ville ordinem et hostie consecrationem et fractionem atque communio

nem ab alijs iam dictis sac
dotibus discatis priusquam ad
celebrandum missam accedatis.

Post pontifex vertitur ad al
tare et cantatur communio et dica
tur hec oratio pro ordinatis sub u
no. Per do. Cum post commu
nionem misse. post com. Quod
tuus domine vsus sacramen
tis continuus et tolle benignus
auxilijs ut tue redemptionis
effectum et misterijs capiamus
et moribus. Per do. R. Amen.

Deinde dicatur. Benedicamus
vel. Ite missa est. Si tempus
requirat. Quo facto vertat ad or
dinatos cum mitra et baculo et
ortatur eos communiter ad bene vi
vendum. Atque diligenter con
siderent qualem ordinem su
sceperunt et quod orent pro eo et alijs
quos voluerint. Iniungens eis
missas et alia que viderit expedi
re. Quod illi devote suscipiant
et spondeant se facturos. Postre
mo benedicat eis genua flec
tentibus dicens plana voce

Benedictio dei om
nipotentis patris + et
filij + et spiritus + sancti
descendat super vos ut sitis be
nedicti in ordine sacerdotali.
Et offeratis placabiles ho
stias pro peccatis atque offen
sionibus ipsi omnipotenti deo
cui est honor et gloria in secula
seculorum R. Amen.

Ultimo i
terum sacrarium et ibi manus
lavant fricantes primo illas
cum medulla panis et aqua lo
tionis in fontibus vel pisci
na fundatur.

De examinatione ordinatione et con
secratione episcopi.

Ad consecrationem
et ordinationem
electi in episcopum con
firmati hoc modo
proceditur. Sab
bato namque ante dominicam ad con
secrandum illum statutam hora ves
pertina metropolitanus reside
at super faldistorium in medio
ecclesie vel in alio solito vel quo
maluerit loco paratum. Et
suffraganei episcopi duo ad minus
ad hoc specialiter convoca
ti adextris et a sinistris eius super
faldistoria similiter resideant
parati amictu alba vel superpelli
cio. stola pluviali mitra et ca
bucca libros pontificales super
genua tenentes. Tunc archi
presbiter vel archidiaconus ecclesie

ad quam est electus vl' alius
iux morem ecclie paratus a
mictu alba + pluuiali vl' casu
la si sit mos deductus hinc +
inde a duob' canonicis eius
dem ecclie venit cora metro
pol' + flexis cora illo genibus
capite detecto benedictionem petit
dicens in tono lectionis. Iu
be domne benedicere. Rndz
metropolitanus in eod' tono
voce minori. Nos regat et
saluet celestis conditor aule.
Deni idem archipbr vl' arch
dyacon appropinquat paululu
iterum genuflectens + benedic
tione simili modo petit dicens
Iube domne benedicere. Et
metropol' Rndet. Nos dns
conseruet custodiat atq gu
bernet. Tercio + surgit + iterum
paululu procedit genuflec
tens coram illo + benedictio
nem petit dicens. Iube domp
ne benedicere. Rndet metro
politanus. Gaudia celoru
det nob' rector eorum. Bene
dictione itaq completa int
rogat eos metropol'. Et suf
fraganei + ead' tacite dicunt.
Filij mi quid postulas. Rndz
archidyaconus. Ut deus +

dns nr concedat nobis pas
torem. Interrogatio. Heas
nrm. Rndit. Hemus. Inter
gatio. Est de ipa ecclia an de
alia. Rndit. De ipa. Interrog'
Q'd vob' oplacuit in illo.
Rndit. Sanctitas. Castitas.
humilitas benignitas. Et
omnia q deo placita sunt.
Int' Heas decretu. Rn. Hem'
Metropolitanus dic. Legatur.
Tunc pferatur + legatur decre
tum hoc modo

Reuerendissimo in
xpo pri. dno. N. metro
police sedis dignitatez consp
icuo. Capitulu illius eccl'e
totius deuotionis famula
tum. Credimus vram no
latere celsitudine q nra eccle
sia sua sit viduata pastore.
Que siquidem solacij propi
est destituta rectoris. Quia p
ne pastore absente grex do
minicus pfidor lupor mor
sibus patere. Et ne in probi
fieret preda raptoris communi
in voto atq assensu. Elegi
mus nobis pontificem. vl'.
pbrm ecce nre vl' tal' ecce si
non sit de ipsa. Virum vtiq
prudentem hospitalem mo

ribus ornatū. Castum sobri
um et mansuetum. Deo et hoi
nibus per oia placentē quem
ad reuerencie vre dignitatē
deducere curauimus unanimi
ter postulantes et obsecrantes
quatenus reuerenda paternitate uo
bis illū pontificem ordinari.
Quatenus auctore dño nobis
uelut ydoneus pastor pesse
ualeat et pdesse. Nos quoque sub
eius sacro regimine dño se
per militare condigne possimus.
Ut autem omniū nrm uota
in hanc electionē conuenire no
scatis huic canonico decreto
propriis manibz roborando
sub scripsimus. Et quilibz
subscribens dicat sic. Ego talis sb
scribo. Et ego talis sub scribo
Et sic de aliis. Si uo decretum
sub forma per nos in spēali
iudiciali citata formatum
extiterit qd' ualius est formā
ipa legatur ul' litere aplice p
uisionis seu confirmacionis si
extiterint legantur. Sane de
creto lecto prosequatur metr
politanus et dicat. Uidete ne a
liquā promissionem nobis
fecerit quia symoniacū et contra
canones ē. R. Absit. Et me

tropolitanū dicat. Ducatur.
Tunc archidyac ul' archiepr
br exhibito decreto ipius me
tropol'. Sequatur cū canonicis
sicut uenerunt ad uestiariū.
Et ibi deponūt uestes A cen
sis et ceteris. Electus adhuc
indutus pluuiali ul' planeta
si sit mos paratus ducatur
processionalr coram metro
pol' precedentibz cū canonicis
ecce ad quā electus ē archid' et
archipbro ecce metropol'. Hinc
inde deducentibus eū. Et stās
conueniente remotus ab illo flec
tat genua petens benedictio
nem et dicens. Iube domne
benedicere. R. metropol' medi
ocri uoce minori. Spiritus
sancti gratia illuminare di
gnetur sensus et corda nra.
Deinde surgens et procedens
paululum iterū genua flec
tat dicens. Iube domne be
nedicere. R. Ignem sui a
moris accendat dominus
in cordibus nris. Sursum
surgens adhuc adhuc pau
lulum appropinquans et genu
flectens dicat tercio. Iube domp
ne benedicere. R. Dñs custo
diat introitū tuū et exitum

tuum. ℞ Amen. Tūc interro
gat eū metropol' Fili kmi qd
postulasti ℞ elec⁹. Sanctissime
p̄r confratres mei elegerūt
me licet indignū sibi ēē pas
torem. Int̄. Quo honore fū
geris. ℞ Presbiratus. uel.
talis. Interro Quot annos
hēs inpresbiratu ℞ Decem.
ul' tot. Si uo forsan ipā die
ul' infra breue tp̄s fuīt abeo
in p̄b̄rm ordinatus. ℞ Tu
scis d'. Int̄. Huius cōiugium
℞. .ij. cōmune. Si forte hūc
in t p̄p̄in cōsecratorē eius
electio examinata t cōfirma
ta fuīt. Tu scis dn̄e Int̄ Dic
posuisti domui tue ℞ Dispo
sui. Int̄. Qui libri leguntur
in ecclia tua. ℞ Epistolas
prophetarum. Euangelium
epistolas. Eple pauli t reł
Int̄. Nosti canones. ℞ Do
ce d'. Et metropol' dic̄. Vt
de ordinationes si feceris
ut certis temporibz facias
.i. ieiunio p̄mi quarti decī
mi septimi t decimi mēs Si
gamos aut curiales aut
desuli condictione ad sacros
ordines nō promoueas a
symoniaca hēsi omnio custo

dias. Dabitur tn̄ tibi eodē
de scō uno qualit' debeas cō
uersari. Vide aūt ne aliquam
promissionem p hac cā fe
ceris. quia symoniaci t cōt°
canones ē. ℞ Absit. Et me
tropol' dic̄. Tu indis. Quia
ego oim uota inte cōuenīt
hodie abstinebis t cras deo
annuente consecraberis. ℞.
Precepisti dn̄e. Sz si expedi
at dispenses cum illo ut co
medat. Tunc deputat ei ali
q̄s discretū de sua ecclā cōfessorē
cui peccata sua cōfiteatur et
mox consecrando ad cānp
strato metropol' incipit anth
Confirma hoc deus. ps Exur°
gat deus. V Saluum me fac
t cetā. oro. Omnipotens se
piterne deus oro. Actiones
nras qs dn̄e. Que dic t req̄
re ut i°. intitulo de cōfirmatō
ne t benedictione reglar' ab
batis. Tunc illo sgente t da
ta p metropol' benedictione.
Sit nomen dn̄i t cetā. Disce
dunt singuli ad domos suas
Quedā tn̄ ecclie non faciunt
premissum scrutiniū. Set in
ne die dn̄ico predicatur prout
sequitur. Dn̄ica itaqz

die sequenti circa mediã ter-
ciam metropol' intrans eccle
siam in qua deb3 consecrari
electus ingreditur vestibul'
seu sacrariũ induens pontifica
lia indumẽta sic missã3 celebra
t[illegible] indutis amictibus. albis
ul' suppellectis stol' + capis seu
pluuialib3 cum mitris + cã
bucis + diãc' + subdyacon'
+ reliquis ministris. put est
mos pcedendi sollempniter
i dnĩcis dieb3 ad missam. Et
electus paratus amictu alba
+ supplicio stola cĩctorio + plu
uiali tñ deductus a duobus
epis hinc + inde post eos sitqz
usqz ante altare procedunt.
Tunc ɔsecrator residet super
faldistoriũ coram altare ũ
so dorso ad ipm altare. Ceteri
quoqz epi sup sua faldistoria
hinc inde adextris. + a sinistr'
eius inferius in choro ecce se
ratim sedẽt qi chor tenentes
libros pontificales super ge
nua. deĩn duo epi a[illegible]ctores stã
tes in inferiori pte chori ecce
post epos medium tenentes
electũ ɔtra faciẽ ɔsecratoris
offerunt illũ sibi alta voce
dicentes. Reuerende pater

Hic incip' officiũ

postulat sca mater ecclesia ca
tholica ut huc pbrm ad o
nus epatus subleuetis. Et
consecrans dicens. Scitis il
lum ẽẽ dignum. R. epi. Qn
tum humana fragilitas nos
ce sinit scimus + credimus
illum ẽẽ dignum. Respondeant
consecrator et alii Deo grãs.
Tunc electus sedet super fal
distorium in medio chori
pt epos ɔtra faciem ɔsecrato
ris sibi paratũ assistentibus
sibi archid' archipbro + cano
nicis suis Predci uo duo epi
ad faldistoria sua redeũt ad
residend'. Et ɔsecrator media
uoce i modũ lc incipit septẽ
examinacionẽ Cartagin
ɔcilii. Ceteri uo epi prosequũt
sub missa uoce + dicunt q̃cũqz
dicit consecrator. + oẽs debẽt
tunc mitras tenere + sedere.
Ecca romana q̃ nõ curat de
scrutinio kotino Incipit hic
offm ɔsecracionis. Prius qz
fiat ɔfessio ante missam die
tñ pcedenti indicatur ɔsecran
do ieiuniũ + ei aliquis card' de
putatur confessor. Examin
nacio que incipitur absolu
te:

Antiqua

Antiqua sanctorum patrum institutio docet et praecipit ut is qui ad episcopatus ordinem eligitur antea diligentissime examinetur cum omni caritate de fide sancte trinitatis et interrogetur de diversis causis vel moribus que huic regimini congruunt et necessaria sunt retineri. Secundum apostoli dictum manus nemini cito imposueris. Et ut et is qui ordinandus est antea erudiatur qualiter sub hoc regimine constitutum oporteat conversari in ecclesia dei. Et ut irreprehensibiles sint qui ei manus ordinationis imponunt. Eadem itaque auctoritate et precepto interrogamus te dilectissime frater caritate sincera. Si omnem prudentiam tuam quantum tua capax est natura divine scripture sensibus accommodare volueris. R. electus. Ita ex toto corde volo in omnibus obedire et consentire. Int. Vis ea que ex divinis scripturis intelligis plebem cui ordinandus es verbis docere et exemplis. R. Volo. Int. Vis ordinationes orthodoxorum patrum ac decretales sancte et apostolice sedis constitutiones veneranter suscipere docere atque servare. R. Volo. Int. Vis beato petro apostolo cui a deo data est potestas ligandi atque solvendi eiusque vicario sanctissimo patri domino N. summo pontifici eiusque successoribus vicariis romanis pontificibus atque sancte Romane ecclesie in qua ministro et successoribus meis fidem subiectionem et obedientiam secundum canonicam auctoritatem exhibere. R. Volo. Int. Vis mores tuos ab omni malo temperare et quantum poteris domino adiuvante ad omne bonum commutare. R. Volo. Int. Vis castitatem et sobrietatem cum dei auxilio custodire et docere. R. Volo. Int. Vis semper in divinis esse negotiis mancipatus et a terrenis negotiis vel lucris turpibus alienus quantum te humana fragilitas consenserit posse. R. Volo. Int. Vis humilitatem et patientiam in te ipso custodire et alios similiter docere. R. Volo. Int. Vis pauperibus et peregrinis omnibusque indigentibus esse propter nomen domini affabilis et misericors. R. Volo. Int. [dicas disponere domini tue Responsio]

Tunc dicat ei consecrator voce alta liquotulum magis sub nullus: Hec omnia et cetera bona tribuat tibi

dn̄s ⁊ custodiat te atq; corro
boret in omni bonitate. Et res
pondeant omnes Amen. Int. Cre
dis s̄c̄dm intelligenciā ⁊ capacitatē
sensus tui, vt scām trinitatē
patrem ⁊ filiū ⁊ spm̄ scm̄ unū
deū omnipotentē totamq; in trinita
te deitatem coessencialē coet
nam ⁊ cooīpotentē. Vnius uo
luntatis potestatis ⁊ maiestatis.
Creatorē om̄i creaturarum a quo
om̄ia, p quē omnia, in quo om̄ia, q
sunt in celo ⁊ in tra visibilia ⁊
invisibilia corporalia ⁊ spiritua
lia. R. Assencio ⁊ ita credo.
Int. Credis singulā quamq; in
scā trinitate psonā, unum
deū verum plenū ⁊ pfc̄m. Resp.
Credo. Int. Credis ipm̄ fili
um dei v̄bū dei eternalit̄ natū
de patre consubstancialē, coomnipo
tentē. Equalē p om̄ia patri in di
vinitate, temporalit̄ natū de spū
scō ⁊ maria semp virgine cū
aīa racionali duas h̄ntē
natiuitates, unā ex patre eternā, alte
rā ex mr̄e temporalē. Deū verum ⁊
hoīem verum ppriū in utraq; na
tura atq; pfc̄m. Non adoptī
uū neq; fantasmaticū. Sed u
nicū ⁊ unū filiū dei in duab;
⁊ ex duab; naturis. Sed in

unius psone singularitate. In
passibilē ⁊ inmortalē diuini
tate. Sed in humanitate p nob
⁊ p salute nr̄a passū vera carnis
passione ⁊ sepultum, ac die ter
cia resurgentē a mortuis vera
carnis resurrectione, die q̄
dragesimo post resurrectionē
cū carne qua resurrexit ⁊ aīa as
cendisse in celū ⁊ sedere ad dex
teram patris. Inde venturum
iudicare uiuos ⁊ mortuos
⁊ redditurum unicuiq; s̄c̄dm opa
sua siue bona fuerint siue m
la. R. Assencio ⁊ ita pom̄ia
credo. Int. Credis etiam spm̄
scm̄ plenū ⁊ pfc̄m verumq; deū
a patre ⁊ filio procedentē coequalē
⁊ coessencialē coomnipotentē ⁊ co
eternū p om̄ia patri ⁊ filio. R. Cre
do. Int. Credis hanc scām trini
tatem non tres deos sed unum
deū omnipotentem eternū invisibi
lem ⁊ incommutabilē. R. Credo.
Int. Credis scām catholicā
⁊ aplicā eē verā unā ecclesiam
in qua in unū datur baptisma ⁊ vera
om̄i remissio peccatorum. Resp.
Credo. Int. Anathematizas
⁊ omnē heresim extollentem
se adversus hanc scām ecclesiam
catholicā. R. Anathematizo

Intrōg Credis etiam uerā re
surrectionem eiusdē carnis quā
nūc gestas et uitam etiam.
R Credo. Int Credis et noui
et ueteris testamenta legis et pro
phāz et aplōz unū eē aucto
rem deū ac dn̄m oīpotētē. R
Credo. Et postea ɔsecrator
dic uoce aliq̄ntulū mag' sub
missa. Hec tibi fides augea
tur a dn̄o ad uerā et etiam bi
tudinē dilectissīe frr̄ in xp̄o.
Et respondēt omēs Amen
Expleto itaq; scrutinio p̄
sītā duo epī q prius deduxe
runt et p̄sentauerūt electū du
cunt eum ad ɔsecratorē et os
culatr̄ reuerent manū illius.
Tūc metropol' cū missi s ad
altare ɔnsus fac solito mo
re ɔfessionē; ɔsecrando assisten
tis ei manēte et omēs epī an
sedes suas stātes faciūt simi
lr cū clās suis ɔfōm fc̄a ita
q; ɔfessiōe metropol' ascendit
ad altare cātore āt īntroitū in
choante p̄missi epī ductores.
ducūt illū post altare q̄ ibi
dimisso redeūt ad sedes suas
ī choro ī ordīe epōz et archid'
et acolitī īduūt illū sādalia
dalmaticā; casulā et oīa pon

tificalia a nullo mutā et ero
theris exemp ūs. Illud autē
notand' ē q eccā Romana
sp ordinaciones epōz nūq̄
mutat offīm diei dicit tū pro
offō ɔsecratōis collectā. Ad
esto supplicacionib; nr̄is et c.
Et īfra actōm et p' cōm īfra
sc̄ptas. Alie uō eccē plures di
cunt missaz de scō spiritu et a
lie dicūt missaz sequētē Intr'

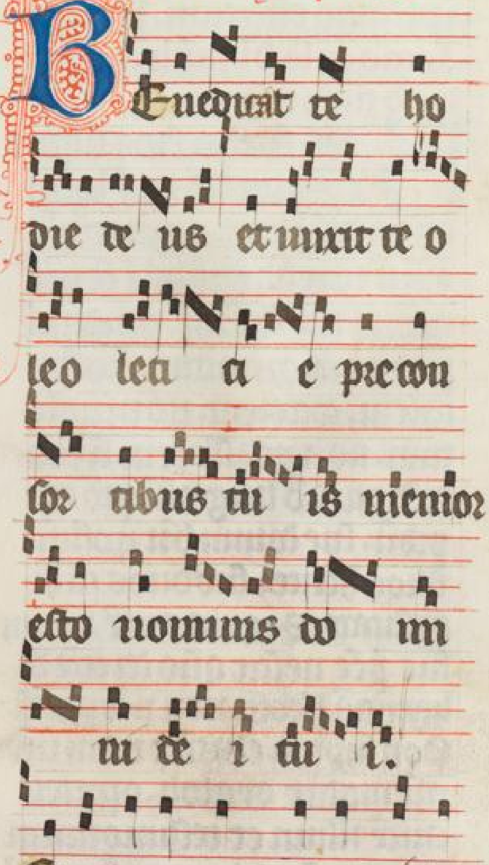

Eructauit cor meum ūbū

domini. Gloria patri.

Nec dicitur kyrieleyson quia statim letania subiicietur. Sequitur collecta que dicitur sub uno Per dominum cum principali collecta diei.

Adesto suppli- Oracio. -cationibus nostris omnipotens deus: ut quod humilitatis nostre gerendum est ministerio tue uirtutis impleatur effectum. Per dominum.

Lectio epistole beati pauli apostoli ad timotheum.

Karissime. Fidelis sermo si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse unius uxoris uirum sobrium. prudentem pudicum ornatum. hospitalem. doctorem. non uinolentum. non percussorem sed modestum. non litigiosum. non cupidum. sue domui bene prepositum. filios habentem subditos cum omni castitate. Si quis autem domui sue preesse nescit quomodo ecclesie dei diligenciam habebit. non neophitum. Non superbia elatum: ne in iudicium incidat dyaboli. oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt

ut doctrinam dei nostri ornet in omnibus. Gradus.

Immola deo sa crifi cium lau dis et altissimo uo tu

Congrega te il li sanc tos eius qui ordinauerunt

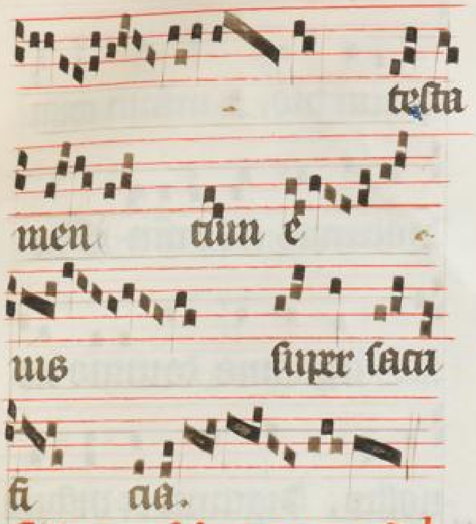

Finito grad' prnulli duo epi q
eu p'us deduxerunt planetas
induti deducent eu ad grad'
ante altare. Tunc oſecrator
ſedens ante mediu altaris u'
ſus ad illum dic'. Epm opz
iudicare. interpretari. oſecra
re. ofirmare. ordinare. et bap
tizare. Deinde eps ſtans ſine
mitra dic' ad circumſtantes.
Oremus di Oracio.
O lectiſſimi nobis ut
huic uiro utilitati eccle pui
dens benignitas oipotentis
dei gracie ſue tribuat largita
tem. Per xpm dnm R Am.
Et mox cu oſecrator q' epi et
electus accubuint ſuper faldi
ſtoria cora altari ita q' electus
maneat a ſiniſtris oſecratoris

miniſtri et alij ſe ſuper ſtram
ta pſternunt et cantor in aplem
mam dicens. kyrieleyſon.
et cetera. proſequitur totam. Re
ſupra ſb ordinacoe ſubdyacon
pt' aute dixit Ut obſequi
um ſeruitutis nre et cetera. Si
biq' a choro R uſum fuit. Tunc
oſecrator ab accubitu ſurgens
et ad oſecrandu ſe uoluens ba
culum paſtoralem cu ſiniſtra
tenes dic' p' Ut huc pſente
electum bene ✠ dicere dig
ns. te ro. au. n. ſedo dicat.
Benedicere et ſa ✠ ficare di
gns te. ro. au. nos Tercio
dicat. Benedicere et ſa ✠
ficare et oſe ✠ crare dignis
te ro au. nos. Producendo
ſemp ſignu crucis ſuper illuz.
Idem qz faciut et dicut ceteri
epi pſtrati tn ſemper mane
tes choro et ſemp ſi cade Rude
te Deinde iter accubit canto
re reſumente letania et dicete
Ut exaudire digns et cetera.
Proſequitur tota qua finita
ſurgut oms et oſecratore ante
altare ſtante illu ad chor
uerſo. et electo an illu genuflec
tente. Conſecrator apit codi
ce euangelior ponens illum

super caput et scapulas o(con)secran-
di et duo ep(iscop)i sustine(n)t illum hic
cetera ex parte (con)secrator(um) manente.
Tunc ordinator i(m)ponit utra(m)q(ue)
manu(m) illi(us) sup(er) illi(us) caput dicens. Ac-
cipite sp(iritu)m s(an)c(tu)m. Ide(m)q(ue) faciunt
et dicu(n)t o(mn)es ep(iscop)i ca(put) tene(n)tes lib(rum)
q(uo)s alii successiue. Quo f(a)c(t)o illo
genu flecte(n)te dic(it) ordinator me-
dia uoce et et(iam) alii ep(iscop)i submis-
sa cu(m) uoce cu(m) ip(s)o Oracio.

Propiciare d(omi)ne supplicatio-
nibus n(ost)ris et inclina-
to sup(er) hu(n)c famulu(m) tuu(m) cornu
gracie sacerdotal(is). bene✠dic-
tionis tue in eo infunde uir-
tutem. Per d(omi)n(u)m n(ost)r(u)m. Dein-
de o(con)secrator dic(it) uoce mediocri
iunctis manibus ante pectus.
Et alii q(uo)q(ue) ep(iscop)i tenentes libros
Idem dicunt uoce submissa
Prephacio:

Per omnia secula se-
culorum. Amen. Domi-
nus uobiscum. Et cum

spiritu tuo. Sursum corda.
Habemus ad d(omi)n(u)m. Gra-
cias agamus domino deo
nostro. Dignum et iustum
est. Vere dignum et iustu(m)
est, equum et salutare. Nos
tibi semper et ubiq(ue) gracias
agere. Domine sancte pat(er)
omnipotens eterne deus.
Honor omnium dignitatu(m)
que glorie tue sacris famu-

lauatur ordinibus. Deus qui
moysem famulum tuum
secreti familiaris affatum
inter cetera celestis documenta
culture. de habitu quoque indu
menti sacerdotalis instituens
Electum aaron mistico amic
tu uestiri inter sacra iussisti
ut intelligentiae sensum de
exemplis prior caperet se
cutura posteritas ne erudic

tio doctrine tue ulli deesset e
tati. Cum apud ueteres re
uerenciam ipsa significa
cionum species obtineret. et
apud nos certiora essent
experimenta rerum quam enig
mata figurarum. Illius nam
que sacerdocii anterioris habitus
nostre mentis ornatus est.
et pontificalem gloriam non
iam nobis honor commendat

uestium sed splendor anima-
rum. Quia et illa que tunc
carnalibus blandiebantur
obtutibus ea potius que in
ipsis erant intelligenda po-
scebat. Et ideo hunc famu-
lo tuo quem ad summum sacer-
dotii ministerium elegisti.
hanc quesumus domine graciam
largiaris. Ut quicquid il-
la uelamina in fulgore auri.

in nitore gemmarum et multi-
modo operis uarietate signa-
bant hoc in eius moribus
actibusque clarescat. Comple
in sacerdote tuo ministerii
tui summam et ornamentis
totius glorificacionis instruc-
tum celestis unguenti rore
sanctifica. *Hic incipiat consecrator flexis genibus sequenciam.*
Veni sancte spiritus. *Et mox surgens domino cantatur mittit crisma in capud illius in modum crucis cum ligato prius capite lineo panno retorto ne un-*

gnentum defluat ī capillos p
ungēs cū police dextre manus
totam tonsurā & tū ipse q̄ aly e
piscopi dicit q̄ legendo. Un
gatur & ꝯsecretur capud tuum
celesti benedictione in ordine
pontificali. In nōīe pa✠tris
& fi✠lij et spiritus ✠ sanc
ti ✠ Amen. Pax tibi. Et
cum spiritu tuo. Et si plēs sīt
qui ꝯsecrantur hij in p̄ cunsti
ter singlis repetatur. Sz et ƀz
morem quarundā ecclīaz ōs
epī q̄ adsūt simil̄r pungunt
successiue capd' illius manibz
& singlī dicunt. Inungatur et
consecretur et cetera. ut supra
q̄ nec iuri nec ecclēe romane cō
suetudini consentaneum est.
Expleta unctione & finita se
quencia. Pontifex iterum resu
mat ip̄l
tino tono

Hoc d' copiose
in capud eius influat h' in o
ras subiecta decurrat hoc
in totius corporis extrema
descendat ut tui spiritus virt9
& interiora eius repleat &
exteriora circumtegat. habū
det in eo cōstancia fidei. pu
ritas dilectionis sinceritas
pacis. sint speciosi munere
tuo pedes eius ad euangeli
zandum pacem ad euange
lizandum bona tua. Da ei
d' ministerium reconciliacō
nis in uerbo et in factis in

uirtute signor & prodigior.
Sit sermo eius & predica
tio non in psuasibilib; hu
mane sapientie ub; s; in ost
tensione spiritus & uirtutis
Da ei d' claues regni celor
ut utatur non ut glorietur
potestate q' tribuis medi
ficacionem non in destructio
nem. Quecumq; ligauit su
per terram. sit ligatum &

in celis. Et quecumq; soluerit
super terram. sit solutum &
in celis. Quorum retinuerit
peccata. retenta sint. & quorum
dimiserit tu dimittas. Qui be
nedixerit ei sit ille benedictus
& qui maledixerit ei sit ille
maledictus uel maledictionib;
repleatur. Sit sollicitudine
impig'. sit spiritu feruens.
sit fidelis seruus & prudens

quem constituas tu dñe sup
familiam tuam ut des il
li cibum in tempore oportuno.
et exhilarat omnem hominem
perfectum. Odit superbiam
humilitatem ac veritatem di
ligat. nec eam unquã deserat
aut laudibus vel timore su
perbus. Non ponat lucem
tenebras nec tenebras lucẽ.
nec dicat malum bonum nec

bonum malum. Sit sapien
tibus et insipientibus debi
tor ut fructum omniũ conse
quatur. Tribuas ei dñe cathe
dram epãlem ad regendum
ecclesiam tuam et plebem sibi
commissam. Sis ei auctoritas.
Sis ei potestas. Sis ei firmi
tas. multiplices super eum
bene ✠ dictionem et gratiã
tuam ut ad exorandam sem

per misericordiam tuam tuo

munere ydoneus tua gratia

possit esse deuotius: Quod sequitur dicat[^]

plane legendo. Per dominum. Et respondeant omnes Amen. Post hec consecrator inchoat scola prosequente antiphona.

Unguentum in capite

quod descendit in bar

bam barbam aa ron quod

descen dit in o ram vesti

menti e ius mandauit do

minus benedictio nem

in secu lum. P. Ecce quam.

Dicatur totus et si necesse fuerit etiam post versum quemlibet repetatur incohata etiam antiphona. Mox consummat et inungat ambas manus illius et pollices cum crismate producendo lineas duas cum pollice suo in uncto et unguendo totaliter palmas sicut in unctione manuum sacerdotalium que fit cum oleo sancto. ut in ordinacione sacerdotis dictum est et perungendo dicat.

Deus et pater domini Oracio

nostri ihesu christi qui te ad pontificatus sublimari voluit dignitatem. ipse qui per samuelem dauid in regem et prophetam inunxit te suo misterio crismate et mistice delibucionis liquore perfundat et spiritualis benedictionis ubertate fecundet ut quicquid benedixeris benedicatur et quicquid sanctificaueris sanctificetur et consecreatur. manus istius vel pollicis impositio cunctis proficiat ad salutem. Per eundem dominum.

R. Amen. In quibusdam tamen ecclesiis palma dextre manus tantum ungitur cum crismate et oleo simul mixtis post consecratorem

& postea p oms eps successiue
Et deīn pollex eiusd' manus
ungitur cum crismate tm̄ per
solū osecratorē h̄ tm̄ nec ius ū
eccē romane mos ɔmendat.
Premissis itaq3 expeditis tā
osecrator q̄ osecratus manus
lauāt & tergunt. Et bumbax et
sup bumbacē pannus seu infu
la linea ad modū tonsure po
nitur sup tonsurā unctā. P⁹
h̄ p̄sentatur osecratori ab archi
diac baculꝰ pastoral' benedicen
dus. benedictio baculi Oremꝰ
S Ustentator im Orō.
becillitatis hūane deus
bene✠dic baculum istū & qd̄ in
eo exterius designatur interius ī
moribus huiꝰ famli tui tue p
piciationis clemencia operetᵘʳ
Per xp̄m. ℞ Amen. Deīn tra
dit ei semp genua flectenti ba
culum benedcm̄ dicens.
A ccipe baculum pastoral'
officij & sis in corrigendis
uicijs pie seuiens iudicium si
ne ira tenens in fouendis u
tutibꝰ auditor aīmos demul
cens. In tranquillitate seuerita
tis censuram nō deserens. ✠
Amen. Benedictio anuli.

C Reator & oseruator hu
mani generis dator grē
spūalis largitor etne salutis.
Tu d'emitte tuam bene✠dic
tionem sup hunc anulum. ut
qui h̄ sacro scē fidei signo insig
nitꝰ incesserit in uirtutē celestis
deffensionis ad etnā sibi profi
ciat ad salutem. Per xp̄m. ℞
Amen. Et mox anulū bene
dictū digito illius inponit di
A ccipe anulum fidei. cens
s. signaculū. quatꝰ spō
sam dei scām intelz ecclīam in
temerata fide ornatus illibate
custodias. ℞ Amen. De
inde dat ei librum euangelior
A ccipe euange dicens
liū & uade predica pplo
tibi omisso potēs ē eī d's augē
tibi grām suam Qui uiuit
& regnat d's ī unitate spiritus
scī per oīa secula seculorū ℞
Amen. Et mox in quibusdam
ecclesiis osecrator aperit librū3
euangelior iuxᵗ manus osecra
ti & uidet pro nosticū de quo nō
curandū quo facto osecratus dat
obsculū pacis osecratori & pon
tificibꝰ oībꝰ successiue. & quilibet
dic. Pax tibi. Et ipe rndet.
Et cum spiritu tuo Hys pac-

tis cantatur alleluia V. Dif
fusa est gratia in labiis tuis
usque ad repeticionem. Alleluia
Re in officio virginum vel tractus.
Desiderium anime eius.
Usque ad ultimum versum Re
in officio unius martiris Et interim ar
chidyaconus deducat illum ad
vestibulum seu sacristiam et capud
eius tergatur seu siccetur cum
mica panis vel bumbace et cum aqua
lavatur Quo facto reducatur ad
locum suum in medio chori et demum
repetatur alleluia vel dicatur ultimus versus
tractus, tamen in quibusdam ecclesiis non
lavatur capud consecrati usque in fine
misse omnibus expeditis. Sed usque tunc
manet infulatus ut premissum
est. Post hec legitur evangelium
Secundum marcum.

In illo tempore: Circuibat ihesus cas
tella in circuitu docens. Et con
vocavit .xii. et cepit eos mit
tere binos et dabat illis potesta
tem spirituum immundorum. Et pre
cepit eis ne quid tollerent in
via. nisi virgam tantum. non peram non
panem neque in zona es Sed
calciatos sandaliis. et ne in
duerentur duabus tunicis
Et dicebat eis. Quocumque in
troieritis in domum illic mane
te donec exeatis inde. Et qui
cumque non receperint vos
nec audierint vos. exeuntes
inde excutite pulverem de pe
dibus vestris in testimonium illis.
Et exeuntes predicabant ut
penitenciam agerent. et demonia
multa eiciebant et ungebant
oleo multos egros et sanaban
tur. Deinde dicatur Credo. offert.
Benedic anima mea domino.
Re feria vi. post pa. dominicam. rc.
Tunc consecratur offertur ex institu
cione melchisedech presbyteri et de more.
offert duos panes duas ampho
ras vino plenas et duos cereos
accensos et alia consueta. Post
hec panis duabus hostiis ad consecran
dum et consecrator stat secreta con
secrato ad dextrum cornu alta
ris iunctis manibus inter duos
episcopos stante et concelebrante et faciente
signa et voce submissa dicente
omnia quecumque fecerit et dixerit con
secrator. Secretum quod dicitur sub uno. Per
do. cum secreta misse diei.

Suscipe domine munera que tibi
offerimus pro hoc famu
lo tuo ut propicius in eo tua do
na custodias. Per. et consecra
tus dicit secreta. pro me indigno
famulo tuo et propicius in me

Infra actionem.

Hanc igitur oblacionē
servitutis nr̄e. Et tūc
ſe familie tue q̄ tibi offerim⁹
& ꝓ h famulo tuo q̄ ad epātꝰ
ordinem ꝓmovē dignatus
es. q̄s d' ut placatus accipi
as & ꝓpicius meo dona tua
custodias ut quid divino
munere consecutus est divi
nis effectibus exequatur di
esq; nros & cetera. Et ꝯsecratus
dicat sec'. pro me famulo tuo
et Consecutus sum. et Exe
quar dī can̄ cōis ī īfra actionē
Sane ante dic dyaconus. A
gnus dei humiliate vos ad bene
dictionē. Benedictio sollemp
nis. Deus ad quem respic
sacerdotum sollercia & cetera.
Consecrator et cōicans postquā
corpus dn̄ sumpserit nō totum s̄
sanguinē. s; solū partem ei⁹ cum
pte hostie q̄ in calice missa fuit
sm̄ morē romanū sumit reli
q̄ vo sanguīs pte ī calice pro
ꝯsecrato seu ꝯsecratis dimic
at. Vn̄ providend' ē qd' tm̄ ī calice
devino ponatur qd' sufficere pos
sit. Postq̄ g ꝯsecrator h modo.
cōicavit mox p'usq̄ abluat ꝯ
secratus a pmissis duobus

epis cū altare deductus de
manu ꝯsecratoris sacrū hosti
am recipit ipse tn̄ genua corā
illo nō flectit sic faciūt ceteri
ordinandi ȳ mo si loci dispositō
ꝑmittit ꝯsecrat⁹ seu ꝯsecrati sta
tes circa cornua altaris sicut ꝯ
celebrando missaz steterunt
possūt ibidem stantes supra
illud cōicare subsequenter dyā
cono calicē porrigente cōicent
de eod' sanguine. postea pontifex
abluit digitos cū vino super
calicem & de ipso vino iterum
abluit eos d' q̄ ꝯsecratum ad ablu
endū os ꝯsecratus seu ꝯsecra
ti sumere debent. hiis expeditis
ꝑsentatur ꝯsecratori ab acho
lito mitra benedicenda. Bene
dictio mitre Oremus Oracō

Dn̄e ds̄ pr̄ ops cuius ꝑ
clara bonitas ē et virtus
immensa a quo ōe datū opti
mū et omne donum pfcm̄ de
cus q; decoris ornamentum
bene✠dicere & sā✠ficare
dignare hanc mitram hui⁹
famuli tui antistitis capiti
īponendam Per xpm̄ dnm̄
nrm̄. Et Amen. Et mox im
ponit mitram capiti consecra
ti dicens.

Imposuimus domine capiti huius
antistitis et angonistę tui ga
leam munitionis et salutis quate
nus decorata facie et armato ca
pite cornibus utriusque testamenti
terribilis appareat adversariis
veritatis et te ei largiente gra
ciam inpugnator eorum robustus
existat qui moysi famuli tui
faciem ex tui sermonis glorio
decoratam lucidissimus tue cla
ritatis ac veritatis cornibus
insignisti et capiti aaron pon
tificis tui tyaram imponi ius
sisti. ✠ Per. R. Amen. De
inde dicitur commun.

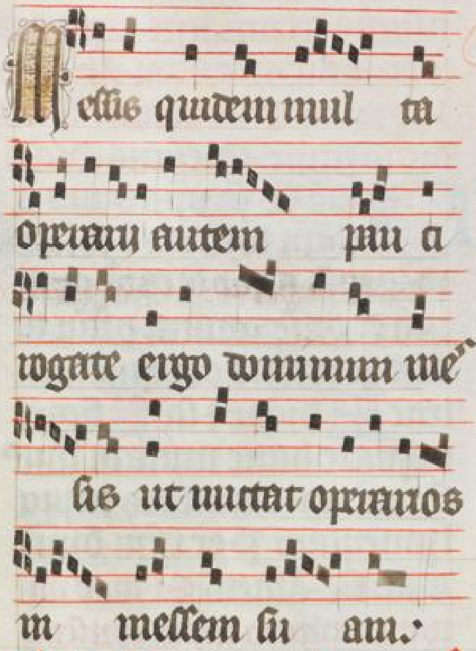

Post commo que dicta debet cum pre
cessione misse dicti sub uno
Post communium.

Plenum quesumus domine in nobis re
medium tue misericordie
operare et tales nos esse perfice pro
picius et sic fove ut tibi in omni
bus placere valeamus. Per
dictum. Ite missa est alleluia
Benedicamus. Tunc presentat
acolitus consecratori cyrothecas
benedicendas. Benedictio.

Omnipotens creator qui
homini ad ymaginem tuam
condito manus digitis discre
tionis insignitos tamquam orga
num intelligencie ad recte operan
dum dedisti quas servari mun
das precepisti ut in eis anima
digne portaretur et tua in eis
digne tractarentur misteria.
bene✠dicere et sancti✠ficare di
gneris manuum hec tegumenta ut
quicumque ministrorum tuorum sacro
rum pontificum hiis velare ma
nus suas cum humilitate vo
luerit tam cordis quam operis ei
mundiciam tua misericordia subminis
tret. Per dominum. R. Amen. Et
aspergitur cyrothece aqua be
nedicta. Deinde imponuntur vel per e
piscopum vel per acolitos ma
nibus consecrati dicente consecratore.

Circumda d[omi]ne manus huius
famuli tui mu[n]dicia nomi
hominis qui de celo descendit ut qu[em]
ad modu[m] iacob dilectus tuus
pelliculis edor' op[er]tis manib[us] pa
tna[m] benedictione[m] oblato pat[ri]
cibo potuq[ue] gratissimo i[m]petrauit,
sic et iste oblata p[er] man[us] suas
hostia salutari g[ra]cie tue benedic
tionem impetrare mereatur.
Per eund[em] d[omi]n[u]m n. i. x. qui in
similitudinem carnis peccati se
pro nob[is] obtulit semetip[su]m ✠
R. Amen. Premissis o[mn]ib[us] exp
ditis [con]secrator accipiat eu[m] p[er] ma
nu[m] dexteram et un[us] ex ip[s]is p[er] sinis
tram et intronizent eu[m] ponendo i[n]
cathedra. Tu[n]c [con]secrator stans
a[n]te cathedra[m] incip[it] excelsa uoce
ym[num]. Te d[eu]m laudamus. Et
mox scola p[ro]seq[ua]t[ur] ym[num] in ym[n]o
ibi dimisso ip[s]e reuitatur ante
altare manens ibi donec Te de
um. finiatur. Quo finito sta
tim i[n]choat ibide[m] scola p[ro]seq[ui]tur
antiphona[m].

Firmetur manus tua et

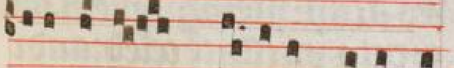

exaltetur dextera tua ius

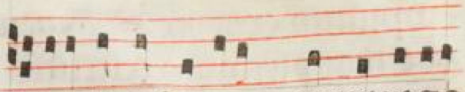

ticia et iudicium preparacio

sedis tue. Gloria patri.
Et repetitur tota a[nti]ph[on]a. Finita [con]
secrator stans a[n]te altare dicat.
D[omi]ne exaudi oratione[m] meam
D[omi]n[u]s uobiscum. Oremus. Or[ati]o.
Deus omniu[m] fideliu[m] pas
tor et rector hunc famu
lu[m] tuu[m] q[uem] ecc[lesi]e [illegible] p[re]e[ss]e uo
luisti propicius respice q[ue]s[umus] u[er]
bo et exemplo quibus p[re]est pro
ficere ut ad uita[m] una cu[m] grege
sibi credito perueniat sempiter
na[m]. Per xp[istu]m d[omi]n[u]m. R. Amen.
Et tu[n]c ip[s]e [con]secratus stans be[ne]
dic[a]t sollempnit[er] cler[um] et p[o]p[u]l[u]m di
cens alta uoce V. Sit nomen
d[omi]ni b[e]n[e]dictu[m]. Et h[ic] dicens duc[at]
signu[m] crucis cu[m] pollice dextre ma
nus sup[er] pectus suu[m]. R. Ex hoc
nu[n]c et usq[ue] i[n] sec[u]l[u]m. V. Adiuto
riu[m] n[ost]r[u]m i[n] no[m]i[n]e d[omi]ni. Et h[ic] dice[n]s
forma[n]s signu[m] crucis cu[m] duobus
digitis ante faciem suam. R.
Qui fecit celum et terram. V.
Benedicat uos o[mni]p[oten]s deus pa
✠ ter et fi✠lius et sp[iritu]s
✠ sanctus. Et h[ic] dicens bened[icat]

populum excõi pre. R. Amen
Et mox õsecrandus descendẽs
ãn cathedrã & procedẽs ad al
tare uocatis canonicis ecc̃e
metropol'. libro euãgelior̃ sr̃
altare posito facit metropol'.
hanc pfessionẽ q̃ tñ quidam
metropol' post examinacõm
añ õsecracõm ul' priusq̃ mis
sam incipiant fieri faciunt.
ad cautelam. Tenens g' õse
crandus cũ ãbabz manibus li
brũ ul' cartulã hõtinẽtẽ sup
altare & super libr̃ euangelio
rũ legit ita dicens.

EGo. N. tal' ecc̃e uoca
tus ep̃us pmitto in p̃s
pectu omnipotentis di atq; to
tius ecc̃e qd' ab hac hora in
antea fidel' & obediens ero p̃
bto. p. sc̃eq; biturcẽn ecc̃e &
uob dño meo. S. dei gracia
eiusd' ecc̃e ep̃o. uris q; succes
soribus canonice intrantib'
prout ẽ a scis patribus institu
tũ & a meis predecessoribus
obseruatũ & ecclistica atq;
romanoz pontificũ ordinat
auctoritas. Non ero in cõsi
lio aut õsensu ul' i facto ut ui
tam pdant aut membrum
aut capiantũ mala captõe.

õsiliũ qd' m̃ pnos aut per l'ras
ul' per nunciũ credituri estis
aut dampnũ me sciẽte nulli
pdam. uocatus ad synodũ ue
niam n̄i ipeditus fuero cano
nica ipeditione. Vos quoq;
nuncios urõs ac ecc̃e bitur
cẽn q̃s certos ẽe cognouero. in
eundo stando & redeundo ho
norifice tractabo. Et in suis
necessitatibz adiuuabo. Pos
sessiões uo ad mensam mei epatus
ptinentes nõ uendã nec dona
bo. nec de nouo infeu-dabo. ul'
aliquo m̃o õ ius ul' consuetu
dinem ecc̃e mee alienabo. Vo
b' & urĩs successoribz in õsul
tis. Sic me deus adiuuet & h̃
sc̃a dei euangelia. cũ sigillo meo
presentibz appenso corroboratas
supradicta. Actum & cetera. Qñ
uo aliquis qui nõ ẽ ep̃s mar'
ep̃z õsecratur sub forma pmissa
poña proceditur. Et cum apud
sedẽ aplicã palleũ alr̃ tenditur
ep̃ bt̃i ecc̃e romane illud sumis
de altari sibi dic' h' modo.

Accipe palleũ sup̃ tumi de
corpore bi petri & mihi pal
leo accipe plenitudinem offi
cii tui & potestatẽ celebrandi
concilia. & consecrandi ep̃os

Ex decrētū q' metropol' tradit scp̄tū consecrato

Dilecto nob̄ filio cōepō ill'. Cum ut credimus diui
ne vite nutu vocante capl'm tal'
ecc̄e unanimit' elegerit recto
rem. Et ad nos usq; pducere
pcurauit ep̄m ɔsecrari Et ido ad
iuuante dō p manus nr̄e ipo
cione ep̄s ɔsecratus es. Ad m̄
fr̄ k̄me scias te maximū pon
dus suscepisse laboris qd' est sar
cina regiminis aīar' & ɔmodis
deseruire multor' oīm q3 fieri
minimū atq; nouissimū. & pre
dicto tibi talento in die diuini
examinis rōm reddituris. Nā
sicut saluator nr̄ dn̄s nō ueni
ministrari s3 ministrare & aī
mam suā posuit pro omnibus
suis quanto mag' nos desiderio
sic k̄mi sumq pr̄sfamilias debem'
maximo ɔ sudore incubere oue
d'cas a summo nob̄ pastore ɔsig
natas ad ouile d'cū suffraga
te diuina gratia ab o3 morbo ul'
macla pduce. Exortam' itaq;
dilectionē tuā ut sicc q' in ex
ordio tue ɔsecracionis breui
ter succedq; digessimus illibatā
& inuiolabilē custodias q' fides
ē oīum fundamtū uirtutum s;
sar' at q' ab infancia sacris
es l'ris eruditus & canonū insti
tut' edoctus actū breuit' ad te
nr̄ dirigendus ē s'mo. ordina
ciones q's siquas fec'is s3 cano
nes atq; ap̄licā ecc'iam apta
temporib3 fac. Idest mēs' p̄mi
quarti septimi & decimi. Vide
ut nemini manus cito inponas
Et ne ɔmunices peccatis alienis
Bigamos aut curiales aut
s'uū cuiuslib3 ad sacrū ordinē
nequaq' pmoueas. nec neo
phitū. Ne k̄m apl'i sn̄iam elat'
in laqm ul' uoraginē incidat
dyaboli. S3 eos in sacro sc̄a ec
clesia ordinare stude q' etatem
h'eant maturitatis. Et apud
deum & apd' hōies fideli' uixe
runt. & deinceps uiuere studu
ant. Et h' cauendū t' ē qi uene
nū pestifer' reiciend'. Ne aua
ricia subripiat cor tuū ut p
quodl3 munus acceptū manū
inpōnī alicui tribuas ut per
symoniacam h'esi q' saluator
nr̄ oī modis detestatur inp
cepsi iuas. Memento q' gratis
accepisti gratis & da. S'm eī
uatis eloquiū qui ercit aua
riciā & excutit manus suas
ab oī munere h' inexcelsis.

habitabit et munimenta saxorum
sublimitas eius panis ei datus
est. aqua ipsius fideles sunt. regem in
decore videbunt oculi eius. Te
metipsum intuere castum quam custo
dias. Hospitiolum tuum aut ra
ro aut numquam mulierum sit in
gressus. Omnes puellas aut
virgines christi aut equaliter igno
ra aut dilige. Nec de preterita castita
te confidas. quia nec sampsone for
tior neque salomone potes esse
sapientior. Quando autem ob anima
rum lucrum visitationis causa in col
legium. vel intra septa ingressus
fueris ancillarum dei non solus
introeas. sed tecum adhibe socios
tales quorum contubernio non dif
fameris. Quia oportet episcopum irre
prehensibilem esse et testimonium
habere bonum ad omnes. ut nequaquam
ex eo scandalum sumat. Scanda
lizati enim unum expulsus. Sanctus
quanta anima vilior domino operatur pre
dicationi iuxta verbum dei ple
bi sive tibi commisse affluenter et
melliflue atque distincte in quantum
tempore celesti perfusus fueris pre
dicare non desinas. Scripturas
divinas sepius lege immo si pos
sit fieri liber sanctus in manibus
tuis maxime quia semper

in pectore adhereat ipsa animo
electionem oro intuitum pertrahat ad lucem
namque speculi anima tua in ipsarum
scedule respiciat. ut vel que in
concepta sunt corrigat vel quod placent
sunt amplius exornet. Disce
quid sapienter doceas eum qui
secundum doctrinam est fidelem sermonem.
ut possis exhortari in doctrina sa
na et contradicentes revincere. Huma
ne illius quod didicisti et credita sunt
tibi eloquia divine dispensatio
nis. Pastus sepe esto ad satis
factionem nec confundant opera tua
sermonem tuum. ne cum in ecclesia loque
ris tacitus quilibet respondeat cum
quare ipse non facis que iubes. Rem ag
nosce magister qui turgidum
ventrem ferre videris ie
iunium predicas. Furta atque per
iuria. polluit et detesteris latro
nes et avaritiam cupidi vitam. Sed
tua irreprehensibilis fiat in ipsa.
filii tui regulam sumant in ipsa.
quicquid in ipsis minus correctum
fuerit corrigant. in ipsa videant
quid diligant. evitant quod inimi
cum festinat. ut exemplum tu
um omnis fidei studio invenire
compellantur. Sit ergo subiecto
rum sollicitudo laudabilis ex
hibeatur cum mansuetudine

disciplina cum discretione cor
rectio tua benignitas mitiget
Benignitatem zelus excitet
et ita alterum ex altero condiatur. ut
nec immoderata ultio ultra quam
oportet affligat. Nec iterum frangat rectorem remissio discipline.
Itaque bonum te dilectorem pravi aspi
ciant correctorem. In qua in
correctione hic esse ordinem
nouus observandum. Ut prius di
ligas et vicia persequaris. ne
si aliter fortasse agere volueris tran
seat in crudelitatem correctio.
Et perdas persone nullatenus unam quod
emendare per discretionem debueris.
Sic enim vulnera te convenit absc
cidere ne possis ulcerare quod sanum
esse videtur. Ne si plus quam res exe
git ferrum malicionis impresseris no
ceas cui prodesse festinas. Nec
dicimus quod in te delinquentibus
non te ostendas ultorem et iusticie mi
nistrum punitas Sed ortamur ut in
iudicio semper misericordia misceatur. Ut
possis cum propheta fiducialiter
dicere. Misericordiam et iusticiam can
tabo tibi domine. Sit in te pastoralis
pietatis amabilisque dulcedo. et
secundum canonicas regulas severa
distinctio. Videlicet ut innocenter
viventes leniter foveas et in

quietos perfidos que feriendo ap
ueritate compescas. Nullus in iu
dicio faciem aspicias. ut nec
divitem potencia sua apud te
extollere possit. nec pauperem propter
humilitatemque ipsius exaspera
cio tua de te quam suggeret hu
miliorem reddat. Substanciam
ecclesie quam ad dispensandum suscepisti
fideliter atque discrete erogare
ne dissimules. Scias te alienum
esse dispensatorem ut in te dominicum
impleatur eloquium dicens. Fi
delis servus et prudens quem constituit
dominus super familiam suam ut det illis
escam in tempore. Hospitalitatem
sectare misericordiam prout vires
suppetunt. pauperibus te exhi
be. quia qui obturat aurem ad
clamorem eorum ut non exau
diat ipse clamabit et non exau
dietur. Vidue orphani pupil
lique te benignissimum pastorem
atque tutorem se habere congaudeant
Oppressis defensio tua subveniat
Illi autem qui opprimunt vigor
tuus efficaciter contradicat. Et
ita cuncta deo adiuvante pre
munias ut lupus seviens sequa
cesque eius. ne illius. adhuc in car
ne vitam agentes huc illuc
que delacerantes. et animas innocentes

tum lamare studentes moni
le diuini ingrediendi ad petē
das animas locū nō heant.
Nullus te fauor extollat. nul
la adūsitas deiciat. i. ut nec
ī psperis cor tuū eleuetur. nec
in adūsis ī aliquo deiciatur
Sz oīa ⁊ in omnibus caute
⁊ cum discrecione agere te uo
lumus ut absq3 reprehensio
ne ab omnib3 uiuere opro
beris. Sancta trinitas frater
nitatem tuā sua proteccione
incolumē custodiat ut diuin
tali moderamine ī deo mō ho
nus qd' suscepisti peragas
in die etne retribucōis eo di
cente audire merearis. Eu
ge serue bone ⁊ fidelis quia sr̄
pauca fuisti fidel' supra mul
ta te constituā intra in gaudi
um dñi tui. R. Amen Missa
in anniūsario die consecracionis
epi. Introitus ⁊ alia ut in ri.
precedenti collecta.

Deus qui licet sis magn
in magnis mirabilia
tū gliosius operaris ī minimis
concede ut in famulo tuo sacris
conueniens sit ministeriis
atq3 in omnibus tua mīa p
tegat q' consciē reatus accu
sat. Per dnm. ul' dicatur colla.

Deus qui nō ppriis suffra
gantibus meritis s3 sola
tue ineffabil' grē largitate me
famulie tue preesse uoluisti. t
bue tibi digne psoluere mis
terium pontifical' officij ⁊ ec
clesiasticis conuenient' sure :
ministerijs plebem cōmissā omni
sanctē in omnib3 protegēte
gubernare concede. Per do. Sec.

Hostias tibi d' laudis ex
soluens suppl'r ī ploro ut
qd' in me ī uno contulisti merc
cedente bō priuato uite ul' tali.
cōsumptus exequaris. Per cō

Repleantur consolacio
nibus tuis qs dñe tuo
rum corda fidelium pariterq3 ⁊ ec
cclie tue p̄sule ⁊ de suor' noto
rum plenitudine gratiarum
referant actiones. Per dnm
nrm ihm. Item alia oracio:

Ad gliam diuini nomi
nis tui ac tuo festa repetēs
pontifical' exordij hostiam
laudis offero suppliciter exo
rans ut cuius mistery uice
seruicio ī merentis suffragys
eius reddar acceptus. P. oro.

Deus mundi creator et
rector ad humilitatis

mee preces placatus attende
et me famulũ tuũ que ĩ mul
tis suffragantibus meritis: s;
in mensa largitate clemen
ac tue celestib; ministeriis
fuite tribuisti dignum sacris
altaribus fac ministrum ut
q̃d in ea celebrandũ uoce depro
mitur tua sãctificatione firme
tur. Per dñm. Infra actione
Hanc igitur oblacionẽ
quam tibi offero ego
tuus famulus et sacerdos ordi
em in quo me dignatus es
ministerio sacro constituere pre
sulẽ. obsecro dñe placatus sus
cipias. et qd̃ ĩ me largiri digna
tus es propicius custodire dig
neris. Dies que nros et cetera. Post
communionem.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti mu
neribus qs dñe ds nr ut gře
tue munus qd̃ in ministerio con
tulisti. Intercedente btõ petro
apł̃o tuo propicius nobis uiuen
do custodias Per dñm. Ordo
romanus ad romanũ ponti
ficem ordinandum

Electus in romanũ
pontificẽ qui nõ est
eps dz hoc m̃ fieri or
dine romanũ ordinari et conse
cr. Si quidẽ constitutis oĩb; apud
basilicam bĩ petri apl̃i. Primice
rius cũ scola sua inchoat ant
Adiutorium Tunc procedit ele
ctus de sacrario cũ cerofarariis
vii. Et cũ eo epi. et dyac. card.
et cetĩ ministri clia. Induti oẽs
ueste sollẽpni. et ueniũt ad con
fessionẽ bĩ petri. facta igitur ibi
letania ascendũt pariter ad al
tare. Tũc eps albanẽn. dicat
ordinẽ primaz sr̃ electũ genua
flectentẽ dicens.

Adesto supplicacionib;
nris ops ds et qd̃ humi
litatis nre gerendũ ministerio tue uirtutis
impleatur effectum. Per do.
mĩn. R. Amen. Deinde eps
portuẽn dic orõnem sedam
Propiciare dñe Oremus
supplicacõib; nris et in
clinato sr̃ hũc famulũ tuũ
cornu gře sacerdotalis. bene
dictionis tue in eũ infũ
de uirtutem. Per dominum
R. Amen. Post h̃ liber euan
geliorum tenetur apertus sr̃ capud
electi a dyac. card. et eps hos
tiẽn qui consecrat eũ dic medio
cri uoce iũctis manib; ante
pectus aliis epis astantibus

eadem voce submissa dicentib(us)
prephacio Dominus vobis
cum. Sursum corda. Gracias
agamus d(omi)no deo n(ost)ro
Vere dignum (et) iustum
est equum (et) salutare.
Nos tibi semper (et) ubiq(ue) agere
D(omi)ne s(an)c(t)e pater om(ni)p(oten)s et(er)ne d(eu)s.
Honor o(mn)ium dignitatum (et)c.
Sequitur s(upra) in titulo de consecra
cione ep(iscop)i. hoc salvo q(uo)d hic no(n)
cantatur sequencia. Veni s(an)c(t)e
spiritus. hic etiam illa addi
t(ur) post illa v(er)ba. Et id circo h(uic)
huic famulo tuo. Dicatur sic
Quem ap(osto)lice sedis presulem
(et) primatem o(mn)ium q(ui) in orbem
terraru(m) sunt sacerdotu(m). ac uni
versal(is) ecc(lesi)e doctorem dedisti (et)
ad summum sacerdocii ministe
riu(m) elegisti: hanc q(uaesumu)s d(omi)ne gra
ciam largiaris Item infra p(ost)
v(er)ba illa Tribuas d(omi)ne cathe
dram. Dicatur sic. Episcopalem
ad regendum ecc(lesi)am tuam
(et) plebem tue sortis uniuersi
ab limites uniuersa. Sis ei auc
toritas (et) cetera. Prephone fi
nita archip(re)sb(ite)r imponit ei pal
lium. Deinde ascendit p(a)p(a). ad se
dem (et) dat pacem omnib(us) sacerdo
tibus (et) levitis. Quo facto dicat:

Gloria in excelsis. (et) sic p(er)agit(ur)
missa ordine suo. Benediccio
aute(m) p(a)p(e). de ep(iscop)o facta hoc m(odo). Ep(iscopu)s ei
albinen(sis) dicat super eu(m) genuaflec
tentem prima(m) oraci(o)nem dicens
Deus qui ad Oremus
p(re)ce non dedignaris. ubi
cumq(ue) devota mente invoca
ris. adesto q(uaesumu)s invocacionib(us)
n(ost)ris (et) huic famulo tuo que(m)
ad culmen ap(osto)lici omnime iu
dicii tue plebis elegit ubertate(m)
superne. bene(dicti)onis in
funde ut senciat se tuo mune
re ad hu(n)c apicem pervenisse. Per
dominum n(ost)r(u)m ℟ Amen. Sec(un)dam
oracionem dicat ep(iscopu)s portuen(sis)
dicens. Oremus.
Supplicacionibus n(ost)ris
omnipotens deus ef
fectum consuete pietatis im
pende (et) gracia spiritus sanc
ti hunc famulum tuum per
funde ut qui in capite eccle(siarum)
n(ost)re s(er)vitutis ministerio consti
tuitur tue virtutis solidita
te roboretur. Per d(omi)n(u)m n(ost)r(u)m.
℟ Amen. ~~Tunc~~ etiam ora(ci)o(n)e(m)
dicat ep(iscopu)s hostien(sis) v(e)l si deest ar
chip(re)sb(ite)r hostien(sis) dicens Oremus
Deus qui ap(osto)l(u)m tuum p(e)
trum int(er) ceteros ap(osto)los

primatum terre uoluisti ecclesie
uniuerse xpianitatis molem
sup imposuisti respice propi
cius qs hunc famulum tu
um quem de humili cathed
uolenter sublatum in thronum
eiusd apl'or principis subli
mamus ut sicut p(re)decessoribus
tante dignitatis augetur i
ta uirtutum meritis cumule
tur quatenus ecclesie uniuersitatis
honus te adiuuante ferat.
Et a te qui es beatitudo tuo
rum meritum mercedem recipiat
Qui uiuis ℟ Amen. De
monacho ul' alio religioso
faciendo. Qui monachus ul'
alius religiosus fit in primis
dr letania. Require supra lib
ordinatione subdyaconi dei
de dicat eps ul' alius sup illum
genua flectentem hanc oraco
nem. Oracio.
Deus indulgentie
pater qui seuerita
tem distinctionis
temperans indul
sisti ne filius portet iniquita
tem patris et qui nunc est dispen
satione mirabili bonitatis tue di
gnationis graciam p eos fre
quenter operaris qs clemen

ciam tuam ut huic famulo tuo
non obsistat qd' hactenus religio
nis causa p nos actibus te in
dignos accipit. Sz ministe
rium exinc p nos exhibeatur
cui meritis p donum sci spiritus
exequatis. Per dominum nostrum.
Ihm xpm ℟ Amen. Oremus
Deus qui per coeternum fi
lium tuum cuncta creasti.
quique mundum peccatis inue
teratum p misterium sce incarna
cionis tue renouare dignatus
es. te supplices exoramus ut
eiusd dni nri gra sup hunc fa
mulum tuum abrenunciacionem
seculi p(ro)fitentem clementer respi
cere digneris p quem in spiritu
mentis renouatus uete
rem hominem cum actibus suis exu
at. Et nouum qui secundum de
um creatus est induere merea
tur. Per eundem x. do. nrm.
℟ Amen. Oremus.
Domine ihu xpe qui es
uia sine q nemo perue
nit ad patrem. qs clemenciam
tuam ut hunc famulum tuum
a carnalibus desideriis exutum
p iter discipline. regularis de
ducas. Et qui peccatores non
uenire dignatus es dicens. Venite

ad me omnes qui laboratis et ho
nerati estis et ego reficiam uos.
prestare ut hi uox mutacionis
tue ita in eum conualescat quatinus
peccatorum honera deponens et quia
dulcis es gustans tua refec
cione sustentari mereatur.
Et sicut attestari de tuis omni
bus dignatus es agnoscere
eum inter oues tuas. ut ipse te
agnoscat. ut alienum non se
quatur. sed te. nec audiat uo
cem alienorum sed tuam. Qua
dicis. qui mihi ministrat me
sequatur. Qui uiuis et regnas
deus per omnia. R. Amen. Ore
Sancte spiritus mus
qui te deum ac dominum
reuelare mortalibus dignatus
es. Postulamus in mensam
pietatis tue graciam. ut sicut
ubi uis spiras. sic et huic fa
mulo tuo affectum deuocionis
indulgeas. Et quoniam tua sapiencia
est conditus tua quoque prouiden
cia gubernetur quem iuxta tue
conuersacionis graciam inuncio tua de
omnibus doceat et per intercessionem
sionem beatissimi benedicti uel
augustini. quem precipuum huius
sancte institucionis legis latorem
dedisti nec non et aliorum sanctorum
ad quorum nomina peticio
nem facit cum clamancium scilicet
uenerater querere. et sicut es
omnium peccatorum remissio ita de
primentes impietatis obliga
ciones ideo absolue et ad ob
seruanciam huius sancti propositi fac e
um ita certatim fervere. ut in
tribulacionibus et angustiis tua
indeficienti consolacione ualeat re
parare. Et ut iuste et pie per ueram
humilitatem atque obedienciam in
fima caritatis fundatus. quod te
donante promittat felici perse
ueranciam compleat. Quod ipse pra
re dignus. Qui cum deo patre
sancto que unigenito filio eius do
mino nostro ihesu christo uiuis et glo
riaris deus per infinita secula
seculorum. R. Amen. Deinde
benedicantur uestes. Benedic
cio uestimentorum: Dominus uo
biscum. Et cum spiritu tuo. O
Domine ihesu christe remus
qui tegumen mortalitatis
induere dignatus es obsecra
mus inmensam tue largitatis
habundanciam ut hoc genus ef
fluere uestimenti quod sancti patres
ad innocenciam uel humili
tatis indicium abrenuncian
tibus seculo ferre sanxerunt

et sic xpm leue. A dicere dignus
ut hic famulus tuus quieo n
sus fuit te induere mereatur.
℟ Amen. Et aspergat veste
cum aqua benedicta. Post h
eps exuit eu veste sclari dicens
Exuat te ds veterem hominem
cum actibus suis ℟ Amen.
Et mox induit illu hitu mo
nasticu seu regulare dicens.
Induat te dns novu hoiem
qui scdm deu creatus es in iust
cia et scitate veritatis. ℟ Am.
Deus misericor Oremus.
Deus clemens cui cunc
ta bona placent sine quo nichil
boni inchoatur. nichilque bo
nu pficitur adsint nris hu
militatis pcibus tue pietatis
aures et hunc famulu tuu cu
ictuo sco nomine sacre reli
gionis habitu imponimus et a
mundi impedimento vel sclari
desiderio deffende et concede ei
mihi sco pposito devotionis psiste
ut remissione peccatorum p
cepta ad electorum tuorum va
leat pvenire gloriam. Per x
dnm. ℟ Amen. Oremus oro.
Adesto dne supplicationibus
nris. ut hunc famulu tuum
et cetera. Require s. de clico

faciendo de pfessione noviciorum.
Novicius pfessionem fa
cere volens post offerto
riu coram altari existens et i
bi genua flectens. Conventu
scdm cantum eius manente
dicit ter v. Suscipe me dne scdm
eloquiu tuu et vivam et no cfu
das me ab expectacione mea.
Fribz simulter ter respondentibus
Suscepimus ds miam tuam
in medio templi tui cu Gloria
patri. Dein novicius ibi prost
to dicitur hy ps Magnus dns
et cetera. Miserere mei ds scdm.
Ecce quam bonu et cetera. Q
bus finitis psternit se platus
et dicitur letania. Require ea
s. sub ordinacione subdyac.
Qua expleta surgens dicat.
Pater nr. Et ne nos. Sal
vu me fac. Mitte ei dne au
xilium. Nichil proficiat inimicus.
Dne exaudi. Et clamor dns
vobiscum. Et cum spiritu tuo.
Omps sempitne Oremus
Deus miserere huic fa
mulo tuo et dirige eu scdm cle
menciam tuam in viam salutis
eterne ut donante te tibi pla
cita cupiat et tota virtute p
ficiat Per xpm dnm. ℟ Amen.

Domine qui nō uis mor
tem peccatoris. sed pe
nitenciā & emendacionē uite
semp īquiris te suppliciter
deprecamur ut huic famulo
tuo secularib; actibus renū
ciāti large tue pietatis gra
ciam īfunde dignus quat' ce
tus tuis insertus ita tibi famu
lando stadiū uite p̄sentis p
currere ualeat ut brauiū et
ne remuneracionis te donante
capiat. Per xp̄m dnm. R.
Amen. Oremus. Adesto
dn̄e supplicacionib' nr̄is et
hunc famulū tuū & c. Requi
re s. uiti de dicto faciendo. Tūc
surgens nouicius legat car
tam sue professionis hi modo.

Ego frat' tal'. offerens
trado me ip̄m mona
sterio tali. & promitto t' tali
eiusd' mon̄ p̄lato. tuis q; suc
cessorib' canoīce intrātib' obe
dientiam & reuerenciā debitam
sc̄m regulā canoīcā tal' scī uł.
ordinis. p̄mitto eciā t' & quē
tur eiusd' loci presenti & futō.
me p̄petuo seruaturū continenciā
quantum humana fragilitas p
miserit atq; stabilitatē i loco
& mor emendacionē & remīcio

proprijs: Lecta carta ponit
ip̄am sup' altare prelato inci
piente a'. Confirma hoc d's.
Require s' uiti. de crisinacid'
infrāte. puc. Postea prelat'
donat ei cōmunē societatem
congregacōis dicens hanc
exortacionē scī augustini.

Omnes qui unus per gr'a;
baptismi sumus in xp̄o.
& unum patrem habeamus in ce
lo sicut preceptis p̄ut possu
mus obsequium. paul dubio
tūc maxime unum' qui oroni
bus & beneficiis nos inuicem
copulamus quemadmodū in
p̄mitiua ecc'a scī patres. quibus
cor unū & aīa una erat fuisse
leguntur. Quor plures xp̄i
amore mēte accensi possione'
& facultates rer' uendentes c
gregatis cū patre ihu. i unum
precia deferebant gaudente'.
que apli accepta tribuebant
omnib; p̄ut opus erat. Sicq;
iste incliti omni' deo īspirante
eor' exemplo admonitus nr̄is op
tat iungi consorciis. Ideo conce
dimus ei omnīe societate;
uiuendi nobiscū quātū a dn̄o
possumus p̄mereri & nunc c
largiri. quat'. cum electis

arenuncietur ore omnium
bonorum valeat premia repromis-
sa percipere. Per dominum. R.
Amen. Tunc prelatus et omnes
fratres osculantur eum successive
et ponitur in choro ultimus.

De confirmacione et benedic-
tione regularis abbatis

Confirmacio electi
in abbatem regularem
fit hoc modo. Examina-
ta enim et probata et
confirmata eius electione. episcopus
amictu. stola pluviali et mi-
tra paratus confirmandus prosternitur
coram altari. Tunc pontifex
Incipit antiphona. Confirma hoc deus.
Require supra. de confirmatione in fron-
te puerorum. ps. Exurgat deus. Et
repetitur. antiphona. finitis. ps. et antiphona dicat
episcopus. V. Salvum fac servum tuum. V.
Mitte ei domine auxilium. V. Domine ex-
audi oracionem. V. Dominus vob-
iscum. Et cum spiritu tuo. Oremus.
Omnipotens sempiterne deus qui
facis mirabilia magna
solus pretende super hunc famulum
tuum et super cunctas congrega-
ciones illi commissas spiritum gratie
salutaris et ut in veritate tibi
complaceat perpetuum ei rorem be-
nedictionis infunde per Christum
dominum. R. Amen. Oremus.
Actiones nostras quesumus domine a-
spirando preveniendo et adiu-
vando prosequere ut cuncta
nostra operacio et oracio a te semper
incipiat et per te cepta finiatur.
Per dominum nostrum. R. Amen. Bene-
dictio vero electi in abbatem regu-
larem confirmati que fieri debet die-
bus dominicis vel festivis fit hoc
modo. Die enim ad hoc statuta pon-
tifex celebrans in pontificalibus
procedit in missa usque ad alleluia
vel tractum. Tunc electus paratus a-
mictu. alba. stola. pluviali pre-
sentatur ab electoribus vel ab
aliis abbatibus eiusdem ordinis episcopo
super faldistorium ante altare
sedenti. Et alter presentancium fle-
xis genibus dicat alta voce in mo-
dum lectionis hoc modo.
Adest reverende pater elec-
tus monasterii talis quem in
pontificatus celsitudinem expetit
conventus eiusdem loci duximus
presentandum. humiliter
postulantes a vobis ut ipsum in
abbatem predicti monasterii digne-
mini ordinare. Tunc episcopus In-
terroget eos dicens Scitis eum
esse ydoneum ad abbatis officium
R. Scimus et testificamur ip-

sum ee ydoneum atq dignū
Int. Fuit eius electio canoni
ce et concorditer celebrata R
Fuit Et eps Deo gratias Tc
eps alloquitur eum dicens i
modum lectionis.
Quia qua scōr patrum
Institucio docet et p̄cip
pit is qui ad regimen aliq
eligitur examinari et interroga
ri de diuersis casibus et moribus que
huic regimini cōgruunt et nec
cessaria sunt. Eadem igitur auc
toritate te ... interrogamus.
Inter Vis tuum sanctum propo
situm et sci bndci regulam ob
seruare ac tibi subiectos ut id
ipsum faciant diligenter insi
tuere. R Volo Int. Vis mo
res tuos ab omni malo te
perare et quantum adiuuante
deo siue dno potes ad omne
bonum commutare R Volo Int
Vis castitatem sobrietatem.
humilitatem et paciam cum
dei adiutorio tute ipso custodi
re subditosq tuos in his
docere R Volo Inter Vis res
monasterii tibi commissi fide
liter custodire et in usus eccle
et fratrum et pauperum ac peregri
norum distribuere. R Volo

Interro. Vis huic sce matri
eccle. Maguntin mihiq eiusdem
epo meis q successoribus fi
dem subiectionē. obedientiā
et reuerenciā deuote ac fidelit
perpetuo exhibere. Tunc elec
tus flexis coram illo genibus
faciat hanc professionem Inq
buš tn ecclis sit similiter nulla
omnibus expedius.
Ego .N. talis monasterii
ordinandus abbas uel
altarista, promitto coram deo
et scis eius et fratrum hac ggrega
tione sollempni fidelitatem
dignamq subiectionem. obediam
et reuerenciam. in memoriam eccle. ta
li. Tibiq. G. dno meo. eius
dem epo et successoribus tuis
sm sacror statuta canonum.
et prout precipit inuiolabilis auc
toritas pontificii romanorum
Et hec manu propria super
h altare. Vel hec ad sacra dei
euangelia uno et iurando fir
mo. Tunc eps dicat in psal
mo tono. Oracio.
Omps deus in hys et in
ceteris bonis sit cleius
cooperator tuus karme fily et
R omnis Amen. Deinde stra
tus ante altare capitis. acci

lat pontifex sup faldistorium
is uo q̄ bn̄dicendꝰ est. altius ꝑſ
ternitur totus ⁊ extenditur ī
pauimento super tapetū ante al
tare uł coram altari ad sinistrū
latus epī ⁊ Scitiorem quiescēdo dam
ponitur iterum ūx̄ cū ad sini
strū lat̄ eiꝰ ⁊ tūc cātores īcipiūt
vij. pōs p̄niales. Subiungens
letaniā. Sequitur illa supra
sb ord sub dyac. Cumque dixerint
Vt obsequiū seruitutis nr̄e.
⁊c. Et idem a choro Rñsum
fuit. Tunc eps ab accubitu
surgens ⁊ se ad electū uoluēs
baculū ad sinistra tenēs dic
primo. Vt p̄sentē electū bene
✠ dicere digneris. te ro. au. n.
Et ꝗo dicat. Benedicere ⁊ sā
✠ ctificare digneris te rogamu̅
audi nos. Producendo sēp
signū crucis sr̄ illū. Et mox
postq̄ a choro fuit repetita
reddit ad accubitū cātoribꝰ
resumētibꝰ letaniā. Qua fini
ta surgēs electo ꝓstrato ma
nente ūsus illum dicat. Pa
ter nr̄. Et ne nos. ℣ Saluū
fac ſuū tuū ℟ Mitte ei dñe
auxiliū ℣ Hic accipiet bene
dictionem. ℟ Memor esto do
mine congregacionis t. ℣.

dn̄s custodiat introitum ⁊
exitum. ℟ Dn̄s custodiat
te ab omni malo. ℣ Dn̄e ds
uirtutū conuerte nos ℟ Dn̄e
exaudi oracionem meam.
Dominus uobiscū ℟ Et cum
spiritu tuo. Oremus. Oracō.
Concede q̄s omps deus
affectui nr̄o tue miseri
cordie effectū. Vt hunc famu
lum tuū quē ad regimē aīaz
eligim⁹ gracie tue dono pro
sequaris ⁊ te largiente cum
ipsa tibi electione nr̄a placea
mus. Per xpm dnm nr̄m ℟
Amen. Oremus oracio que
dicatur illo adhuc ꝓstrato ma
nente.
Cunctor bonor
institutor ds. qui per
moysem famulū tuum ad
gubernandas eccl̄as ꝓpositos
instituisti ⁊ supplices preces
effundimus. atq deuotis mē
tibus exoramus ut hunc fa
mulū tuū quē omnis electo
famlor tuor ⁊ cōuenientiā tua
altem hodie oium tuar inſ
tituit clemēt respicere et
protectionis tue gracia mu
nire digneris sicque sibi subditos
conuenientias q̄ oues regere q̄
cedas. ⁊ cū illis omnibus celor

regna adipisci mereat᷑. quat᷑
te opitulante dñe aplicas iu
giter fultus doctrinis. centesi
mo cũ fructu letus portãs in
troeat paradisi / atq; te collau
dãte audire mereatur. Euge
serue bone ⁊ fidelis. i pauca fuis
ti fidelis supra multa te consti
tuam. intra i gaudiũ dñi tui.
Qd ipse p̃stare. Deinde dicat me
diocri uoce iunctis manibus
ante pectus. Prephacio.

Per omnia secula secu
lor. Dñs uobiscum.
Sursum corda. Gratias aga
mus domino deo nr̃o.

Vere dignum ⁊ iustũ
est equũ ⁊ salutare. Nos
tibi semp ⁊ ubiq; gratias a
gere. Dñe sc̃e pr̃ omnipoten
eterne deus: omniũ fons ⁊
origo bonorum / te supplicit
deprecamur. ut affluentem
spm̃ tue benedictionis sr̃ hunc
famulum tuũ. nob orantibus
propicius infundas. Hic impo
nat manus sr̃ caput illius.
Et qui per nr̃e manus hodie
impositionẽ altaris ministratur
tua sc̃ificacione digne acce elc̃
tus permaneat. nunquam p
modum aliqua gracia separe
tur indignus. Hic remoueat
manus de sup caput. Suscipi
at te largiente hodie dñe in
bono opere perseuerãtiã. In
aduersis constanciam. In tribula
cionibus tolleranciã / In ieiu
nys desiderium. In impieta
tibus iram. In humilitate
principatũ. In superbia odiũ
In fide dilectionem / In doctri
na puigilanciam. in castita
te continenciam. in luxuria
abstinenciam. In uanitatibus
moderanciam. In moribus doc
trinam / te auxiliante dñe ta
lis in hoc ministerio pseueret.
qualis leuita ab aplis electus
beatus stephanus meruit p
durare. Totam ab hodierna
die mundanam conuersacione
despiciat. Te dñe benedictio
nem largiente contempnat p
seuera. diligat celestia. desideret
sempiterna. Sit exemplũ ⁊ for
ma iusticie ad gubernandã re
gendamq; ecclesiam tuam fidelis
⁊ speculator ydoneus inter fi
lios suos collegas semper in
ueniatur. Sic mag consiliu in
dustrie censure efficax discipli
nã. Ita te dñe tribuente sit
i omnibus mandatis tuis. si

ne reprehensione tibi mūdo
corde deseruiens ad brauium
superne vocationis multiplica
to fenore cū centesimo fructu
coronaq; iusticie ad celestium
thesauror dāpnacōa perueniat.
Ad' sequitur dicat plane ita q'
a circumstantibus intelligi va
leat & audiri. Prestante dño
ihū xp̄o ℞. Amen. Oremus.
Deus cui omnis potesta
& dignitas famulatur
da huic famulo tuo prosperu
sue dignitatis effectum in q̄
te semper timeat tibiq; iugi
ter placere contendat. Per
xp̄m dnm nrm ℞. Amen. Oro
Omnium dñe fons bonor
iustorumq; prouectuum munia
tor tribue q̄s isti adeptam be
ne dignitatem regere & a te sibi
p̄stitam bonis operibz compro
bare. Per xp̄m dnm nrm. ℞.
Amen. Oremus alia oracio
quam quidam dicunt.
Exaudi dñe preces nr̄as
quas in conspectu tue
maiestatis sup hunc famul'
tuum fundimus qui vice tu
o nominis ad gubernacionez
ovium tuarū statuitur ut
eum respicere & intuemente

beato benedicto vl' bo augusti
no patrono & gubernatore nr̄o
bene ✠ dicere digneris & qui ad
redempcionem & proteccionē
nr̄am de celo descendisti & nu
do te verum & summū pastorem
exhibuisti dicens. Ego sum
pastor bonus te invocamus.
te suppliciter deprecamur ut
huic servo tuo quem pastora
litatis culmē subire voluisti
tua bonitas ad sit. & benedictō.
omnibus diebus vite sue p
tege eū dñe & defende ab omi
bus visibiliū & invisibilium
adūsitatibz inimicor. Dirige
gressus eius in via pacis & iusti
cie. & largire tuarz dona virtu
tū. Iusticiam. temperanciam.
prudenciam. caritatē. sobrie
tatem. pacienciam longanimi
tatem. fortitudinem constan
ciam insuperabilem. fidem no
fictam. spem incōcussam me
tem devotam. humilitatem
perfectā. Intelligenciā rectam.
benignitatē. modestiam. vna
nimitatē. pacem concordiam
castitatē. abstinenciā. Vigi
lanciam. discrecionē rectitu
dinē sciām. pietatem consili
um. & in cunctis actibus bonis

ta inuiolatam perseuerenciam.
Auffer domine ihesu christe ab eo quic
quid prauum et distortum est.
quicquid saluti contrarium est.
quicquid anime nociuum. Su
perbiam. Jactanciam. Vanam
gloriam. elacionem. et quicquid
ad ultimum tibi displicens clam
esse potest. Circunda eum cercius
et Iustius tue protectionis auxilio.
ut te deffensore sit tutus. te p
regente securus. te docente sa[us]
ostende ei viam per quam ambu
let. Tribue ei thesauros sa
piencie ut sciat et habeat unde
noua et uetera proferat. Fac
eum omnibus tua sequi uestigi
a et de sua ministracione gau
dium bonum adipisci. ut
post huius seculi excursum cum
ante tuum tribunal uenerit il
lud ei premium et omnibus quos tibi
presentabit largiaris quod fi
delibus dispensatoribus tuis
~~pro~~ in tuo nomine laborantibus
inuictis te promisisti daturum
esse in celis. Qui cum patre et
spiritu sancto et cetera. R. Amen.
Postea dat ei genua flecten
ti regulam dicens
Accipe regulam a sanctis pa
tribus traditam ad regen

dum custodiendumque gregem
tibi a deo creditum quantum deus
ipse confortauerit. ac fragilitas
humana permiserit. Accipe greg[em]
diuina paternam prouidenciam
et animarum participacionem et per diuine
legis incedendo precepta sis
ei dux ad celestis hereditatis
pascua. adiuuante domino nostro
ihesu christo. ✠ R. Amen. Deinde
dat ei baculum dicens.
Accipe baculum pastoral[is]
officii quem perferens cat[er]
ue tibi commisse. ut sis in corri
gendis uiciis pie seuiens. et
cum iratus fueris memoreris
misericordie R. Amen. Oremus.
Rex omnipotens et piissime
te deprecamur domine hunc
famulum tuum propicius intuere
ut gracia tua auxiliante. sic
in sua subiectorumque conuersacione
precepta sancte regule efficaciter
studeat hic adimplere. ut cum
cursor uillicacionis sue tempore
una cum commisso sibi grege per
petua potiatur beatitudine.
Per dominum R. Amen. De
inde dat ei anulum dicens accipe
et cetera. Que super in benedictione
episcopi huius omnibus expletis can
tatur alleluia uel tractus si tempus te

quiritque electus ducatur ad se
dem in choro vel alibi ubi audi
at totam missam. et procedatur in
missa ordine solito. Debet autem elec
tus offerre duos cereos accen
sos. duos panes et duas ampul
las vino plenas. Et postquam
episcopus communicavit ipse benedicendus com
municare debet non tamen de sanguine de san
guine sicut facit episcopus consecrans.
Missa finita et episcopus campanis
pulsantibus ducat illum ad
chorum et statuens eum in sede sui
predecessoris dicat illi.

Accipe libertatem potesta
tem regendi hoc mo
nasterium et congregationem eius
et omnia que ad illud interius et
exterius spiritualiter et temporaliter
pertinere noscuntur. vel si bene
dicatur in ecclesia cathedrali statuit
illum in aliquo stallo alicui dignita
ti deputato secundum morem cuiusque ec
clesie dicens. Sta in iustitia et
sanctitate et tene locum a deo tibi
delegatum. Potens est enim
deus. ut augeat tibi gratiam su
am. Tunc archidyaconus incipit
voce excelsa ympnum. Te deum
laudamus. Et episcopus redit ad
altare illo ibi di[...] misso:
Quamque dicitur: sa versus .s.

Te eternum patrem Tunc sistit
in proprio. monachi fratres sive congregatio
nis per ordinem osculantur eum
reverenter primo flexis genibus
coram illo ympno dicto dicat episcopus
℣. Confirma hoc deus ℣. Sal
vum fac servum tuum ℣. Esto
ei domine turris. ℣. Nichil proficiat
inimicus. ℣. Domine exaudi orationem
℟ Dominus vobiscum. Oremus

Exaudi domine preces nostras
et super hunc famulum
tuum spiritum tue benedictionis
emitte ut celesti munere dita
tus et tue gratiam magestatis
possit acquirere et bene vivendi
aliis exemplum prebere. Per
dominum nostrum. ℟ Amen. Et post
dicta missa que pro consecratione
dicatur vel sequens collecta et sequitur
secreta et postcommunio dicantur sub u
no per dominum cum collecta et
secreta et postcommunione misse diei

Concede quesumus domine Oratio.
huic electo famulo tuo.
ut predicando et exercendo que
recta sunt per exempla bonorum
operum animas suorum instruat
subiectorum. et ut remunerationis
mercedem a te piissimo pastore
percipiat. Per dominum nostrum
nostrum. Secreta:

Munera. qs. dne suscipe
placatus ac hunc fa-
mulum tuum electum semper &
ubique misericorditer prote-
ge. Per dnm. Postcommunio
Hec nos communio dne pur-
get crimine ac elec-
tam tuam benigna pietate co-
servet. Per dnm nostrum

De benedictione abbatisse.

Electa in abbatissam
& confirmata bndi-
ci debet in diebus
dnicis vel festivis
Quod fit si in qua prius quam e-
vangelium legatur in solita re-
ligiosa veste presentatur pon-
tifici in sede sua sedenti. Et fa-
ciat professionem obedientie. De-
inde prosternit se ante altare.
supra tapetum & statim soro-
res eius incipiunt letaniam. Et
proceditur in benedictione per
omnia sicut in abbatis benedictione
actum est usque in fine. Verbis mascu-
lini generis in femininum mutatis.
Hec salvo quod loco ultime orationis
Exaudi dne et cetera. dica-
tur sequentes orationes.

Concede qs omps deus.
hanc famule tue elec-
te ut ostendendo & exercendo que

recta sunt per exempla bono-
rum operum animas sibi subdi-
tarum & eterne remunera-
tionis mercedem a te piissime
pastore percipiat. Per xpm
dnm nrm. R. Amen. Oremus.

Dne deus omps qui so-
rorem moysi mariam
petitutem cum ceteris mulieribus
inter equoreas undas cum tym-
panis & choris letam ad litus
venire fecisti te sup-
plices deprecamur pro hac fideli
famula tua quam hodie in sancta
in cathedra venerabilis subdi-
tis abbatissa constituitur. ut
vita monastica vel canoni-
ca norma tueatur cunctas
famulas tuas sibi commissas qua-
tenus ad eternam gloriam te au-
xiliante cum omnibus vel primo
erit leta. Ibique exultantes &
cum angelis canentes canti-
ca nova sequitur quocumque
ierit. Ihm xpm dnm nrm
Qui tecum. R. Amen. Si aut
alibi quam in proprio monasterio
benedicta fuerit ea ad monas-
terium redeunte omnibus chorus
virginum illi cum processione occur-
rat. cum [illegible]audi. R. Dilexi-
sti iustitiam V. Propter veritatem

Sequitur ymnu virginū et ea corā
altari pstrata dicitur. V. Sal
uam fac ancillam tuam etc.
Ut supra sicut sub ordinatione
albis. Oremus.
Famulam tuam dñe
tue custodia muniat
pudicitiis ut uirginitatis scē
propositū q te inspirante. sus
cepit te protegente illesam
custodiat. Per xpm dnm no
strum. R. Amen. Deinde poni
tur in cathedra et dicitur oro.
Deus cui omnis potestas.
Sequitur s sub ordinat. albis
Et dicitur nulla que sequitur infra
sub ordinacione virginū in albis
pluralis numeri in singularē mu
tatis. hoc excepto q hic dicitur secreta
Respice dñe super hanc. Re
quire hanc orationem ibidē post co.
Purificent nos qs dñe
sacramenta q sumpsimus
et famulam tuā ab oī culpa li
beram ēe concede. ut que cōscie
ntie reatu constringitur celes
tis remedii plenitudine glorie
tur. Per d. De ordinatione dyaco
Dyaconissa nisse.
olim nō tñ ante ā
num quadragesimū
ordinabatur hec

nū lecta et cantata epla ea ad terrā
ante altare pstrata dicat eps
super eam. Adiutorium nrm
in nomine dñi. Oremus.
Exaudi dñe preces nras et sr
hanc famulam tuam et cetera.
Sequitur s sub benedictione
albis. deinde dabit ei orarium
dicens. oratio. Oremus. Famu
lam tuam dñe. De bene
dictione et consecratione virginū.
Consecratio virginū
fieri diebus vel in epi
phania vel in natalic
aplorū vel in albis
paschalibus. vel in ascensione vel
in penthecoste vel in sollempnita
tibus beate virg. vel si necesse
sit in dominicis diebus extra aduēt
et quadragesimā potest eam
fieri omni tempore ubi pericu
lum imminet ne nō consecrate de
cedant. Die ergo precedenti ho
ra uespertina vel eciā mane.
antequam eps incipiat missam
presententur ei virgines bene
dicende qui de eis certus et inposi
to si videlicet. xxv. annorum sunt.
Si voluntatē et propositum ser
uande virginitatis habuerint
diligenter inquirat et insuper
seorsum cum qualibet de vita consci

encia et omnis integritate pret
hec hora congrua preparet se
ad missam in qua proceditur
usque ad allel'. vel Tractum.
Sidia delrat prius quam autem quam
illa cantatur. pontifex sedet super
faldistorium coram altari parati
Tunc archipresbiter sacris vestibus
indutus venit ante papilionem
vel capellam vel alium locum in ecclesia para
tum ubi benedicende virgines
sunt incluse. cantans alta voce
hanc antiphonam.

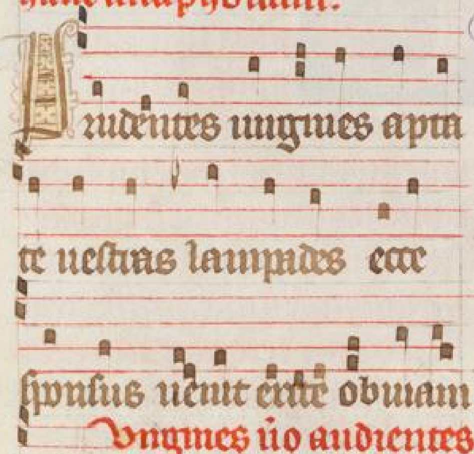

Virgines vero audientes
vocem archipresbiteri pariter
se accendentes cereos
suos et exeant bine et bine cum
cereis accensis de loco illo ab
sque aliquo capillorum operimento.
et vestibus quibus semper in mona
sterio use sunt siue vel mantell' vel cu
culla. Archipresbiter vero precedens
statuat eas in parte occidentali

ecclesie extra chorum. ita tamen quod episcopum co
ram altari sedentem videre pos
sint et ipse eas. Tunc idem archi
presbiter in parte virginum stans di
cat alta voce in tono lectionis ad
episcopum. virginibus genua flectentibus
Reverende pater postulat
sancta mater ecclesia catholica
ut has presentes virgines seu
sanctimoniales dignemini benedi
cere et consecrare et domino nostro ihesu
xpisto. summi dei filio desponsare
Interrogat episcopus. Scis illas dig
nas esse Respondet archipresbiter. Quan
tum humana fragilitas nos
se sinit et scio et testificor illas di sint
gnas esse ad huius muneris hono
rem. Tunc episcopus dicat ad circumst
antes. Auxiliante domino deo et
salvatore nostro ihesu xpisto eligimus
has presentes virgines consecra
re et domino nostro ihesu xpisto desponsa
re. Deinde vocat eas inchoans
a' dicendo primum verbum scilicet. Veni
te. virgines vero surgentes mor
se iter venerunt usque ad introitum
chori eritus ibi genua flec
tentes. Et tunc episcopus vocat secundo
cantans et dicens primum verbum et scilicet
Venite. virgines vero surgentes
Respondent. Et tunc sequitur
Et non dicit plus et iterum primum p

propinquant vl' episcopum. s. usque ad me
dium chori et ibi genua flectunt.
Tunc episcopus vocat tertio cantum
totum residuum ipsius ant.

Venite venite venite
filie audite me timorem
domini docebo vos. Virgines uo surgentes. Reudet cantantes totam ant.

Et nunc sequimur in
toto corde et timemus
te et querimus faciem
tuam in te re domine
ne confundas nos sed fac
nobis iuxta mansuetudi
nem tuam et secundum
multitudinem misericordie

Quam dicendo magis
appropinquantes ascendunt
tue. in presbiterium ubi omnes se
prosternunt et extendunt tantum
coram episcopo. et quelibet dicat hunc
versum. Suscipe me domine secundum elo
quium tuum non dominetur
mei omnis iniustitia. Deinde
surgunt et paranymphis sine ma
gistris que sunt due vel plures fra
trum ordinantur ibidem in modum
corone coram episcopo congruo tamen
spatio distantes ab eo. Tunc
episcopus ortatur eas publice ad im
plendum honorandum et
servandum sancte virginitatis pro
positum. Et mox interrogat eas
palam et communiter dicens. Vul
tis in sancto proposito virginitatis
perseverare. Et ille Reudent
Volumus Tunc unaqueque si
gillatim genuflectit coram eo
et iunctis manibus iunctas inter
ambas manus episcopi. Episcopus in
terrogat quamlibet dicens. Pro
mittis te perpetuo virginitatem

seruatiuitam. R. Prouide
to. Et eps dicat. Deo gra
cias. Illa uero osculatur ma
num epi. Omnib' aut p ordine
sic expeditis et ad sua loca re
uersis. Eps cunctis omnib' innuo
gat dicens. Uultis benedici
consecrari et dno nro ihu xpo
summi regis filio desponsa
ri. Rndent omnes Volum'.
Post h' pstinunt se pontifex an
te altare super faldistorium
et ministri huic inde et uirgine
post ipm in ordine suo super
tapeta. Et cantores incipiunt
letaniam. Require eam s'. subor
dinat' sub dyacono. et post hii
dicant. Ut obsequium seruitu
tis nre et cetera. Et idem a cho
ro Rnsum fuit. Surgit eps ab
accubitu uertens se ad uirgines
ill' prostrat' manentib' tenens
baculum pastorale cum simi
tan et in psalmo tono dicat. Ut
presentes ancillas tuas bene
✠ dicere sancti ✠ ficare et con
se ✠ crare digneris. te ro. a
nos. Ut eas in scte religionis
proposito et uirginitatis ob
seruancia conseruare digneris. te
ro. audi nos. Ut eas celesti
bus disciplinis instruere di
gneris. te ro. audi nos. Ut di
uinitas quecumque merent et
adiciat quod oracio nostra promit
te ro. audi nos. Quibus dictis
et eisd' a choro responsis. ponti
fex redit ad accubitum. Canto
ribus letaniam usque dimittere incipiat
resumentibus. Qua finita sur
gunt omnes et uirginib' ad locum
unde uenerunt uel ad aliu' pro
ueu primiore diuitenub' Pon
tifex coram altari benedicat
uirginum uestes dicens. Domin'
uobiscum. Et cum spiritu tuo
Oremus. Oracio.
Deus eternorum bonorum
fidelissime promissor
et certissime persolutor qui ue
stimentum salutis et indumen
tum iocunditatis eterne tuis fi
delibus promisisti clemenciam
tuam supplices exoramus
ut hec indumenta humilita
tem cordis et contemptum mun
di significancia quibus fa
mule tue sancto sunt uisibiliter
informande proposito, propicius
bene ✠ dicas et beate castita
tis habitum quem te inspirante sus
ceperunt te protegente custo
diant. et quas uestimentis
uenerande promissionis in

dus temporali lecta facias
in mortalitate uestiri. Per xpm
dominum nostrum Amen.

Domine deus bonorum da
tor uirtutum et omnium benedic
tionum largitor infunde te ob
nixis precibus deprecamur ut
has uestes quas famule tue
pro indicio cognoscende re
ligionis indui se uolunt.
bene+dicere et sancti+ficare
digneris. ut inter reliquas femi
nas tuo cognoscantur dicate
amictu. Per xpm dominum nostrum
R. Amen. Oremus. Alia ad
uirginis que induet uestis be
dictio Oratio:

Exaudi quesumus omnipotens deus
preces nostras ut has ues
tes quas famule tue pro obser
uando castitatis signo ad se
ipsas operiendas exposcunt.
uberime. bene+dictionis y
mbre perfunde sicut perfudis
ti horam uestimentorum aaron
benedictione unguenti per
fluentis a capite in barbam.
Et sicut benedixisti uestes om
nium religiosorum uirorum tibi per
omnia placencium ita has uestes
bene+dicere et sanctifica+
re digneris clementissime

pater ut supradictis famulabus tuis
sint hee uestes salutis protecto
hee cognicio religionis hee sa
cratus inicium. hee contra omnia tela ini
mica robusta deffencio. ut ce
lestium munus opulenta. Si
uero sint uestes indue dicat. Se
xagesimi fructus dono conti
nencie perseuerante ditetur.
Per dominum R. Amen. Et ues
tes aqua benedicta aspergantur
Deinde benedicantur uela uir
ginum benedictio.

Supplicater te domine roga
mus ut super has ues
tes tiarum capitibus ancillarum
imponendas. bene+dictio
tua benigne descendat et sint
hee uestes benedicte et consecra
te et inmaculate et sancte perseuerancium
ancillarum tuarum. Per xpm do
minum R. Amen.

Caput omnium
fidelium deus et tocius corpo
ris saluator hec operimenta ue
laminis que famule tue propter
tuum atque genitricis beatissime
semper uirginis in amorem
suis capitibus sunt impositure
dextera tua sancti+fica. et quod
per illa mistice datur intelligi
tua semper custodia corpore
pariter et animo incontamina

to custodiant. ut qui ad eternu
nuptiarum
neirationē preciam sequ[un]t[ur] s[an]c[t]as
cū prudentibus ⁊ ip[s]e uirginib[us]
prepurate adueniūt te p[er]du
cente ad sempitīne felicitatis
nuptias ītroire mereantur
Qui uiuis. R. Amen. Et ue
la ip[s]a aqua benedicta asp[er]ga
tur. Sequitur anulorum b[e]n[e]dic
CReator ⁊ c[on]- tio. Oremus.
seruator humani ge
neris. dator gratie sp[irit]ualis
largitor et[er]ne salutis tue do[mine]
bene✠dictionē tuā sup[er]
hos anulos emitte ut qui
eos gestauerint celesti uirtute
mu[n]ita fidem integram fide
litatemq[ue] sinceram teneāt
⁊ sicut sponse xp[ist]i uirginitatis
p[ro]positū custodiant. Et in casti
tate p[er]petua p[er]seuerent. Per
d[omi]n[u]m n[ost]r[u]m R. Amen. Ad tor
ques siue coronas benedictio
BEnedic d[omi]ne ornamē
ta ista ut sint tegume
num gen[er]i humano ⁊ p[er] in
uocationem tui nominis
ut quecumq[ue] ea portauerint
corporis sanitate ⁊ et[er]ne tute
lam p[er]cipiant ⁊ si tibi fidelit[er]
seruierint coronā quā hec
ornamenta designant in
celo ⁊ perpe[tue] mereantur p[er]
te saluator mundi et cetera.
R. Amen. His expletis uir
gines exutis cotidianis uesti
b[us] in loco ad quē diuiterint
induant b[e]n[e]dictas exceptis ue
lis. et inter cantatur. alla ul tractus
tus si dici debeat. ⁊ sic indute
mox seriatim redeunt ad e
piscopū cantando. Resp. Re
gnum mundi. ⁊ cetera. Seq[ui]
tur Inuitatio uirginis.
⁊ ordinentur ante altare corā
ep[iscop]o ī modum corone stantes
flexis genibus capitibus di
coopertis ⁊ uultibz ītim[er]e di
missis ⁊ tunc b[e]n[e]dicitur be
nedictio. Benedicat nos ✠
deus p[ate]r ⁊ filius ⁊ sp[iritu]s s[an]c[tu]s
omni benedictione sp[irit]uali
R. Amen. Oremus. oratio
REspice d[omi]ne p[ro]picius su
per has famulas tuas ut
in sc[ilicet] uirginitatis p[ro]positum
q[uo]d te inspirante susceperūt
⁊ protegente te p[ro]tegente
illes[a] custodiant. Per d[omi]n[u]m
n[ost]r[u]m. R. Amen. Deinde dicat
medicum uoce iunctis mani
bus ante pectus: p[re]phatio.
PEr omnia s[e]c[u]la s[e]c[u]lorum
D[omi]n[u]s uobiscum. Sursum

corda. Gracias agamus domino
deo nostro. Dignum et iustum est.
Vere dignum et iustum est
equum et salutare. Nos
tibi semper et ubique gracias agere
domine sancte pater omnipotens eterne deus.
castorum corporum benignus inha
bitator. et incorruptarum deus a
mator animarum. Deus qui huma
nam substanciam in primis hominibus
dyabolica fraude viciatam
in verbo tuo per quod omnia facta sunt ut
eam non solum ad prime originis
innocenciam renoves. Sed etiam
ad experienciam ~~tenor~~ bonorum
que novo seculo sunt habenda
perducas. Et obstrictos adhuc
condicione mortalium iam ad simi
litudinem provehas angelorum. Res
pice propicius domine super has fa
mulas tuas que in manu tua con
tinencie sue propositum collocant
tibi devocionem suam offerunt.
a quo et ipse vota sumpserunt.
Quando enim animus mortali car
ne circumdatus legem nature. liber
tatem licencie. vim consuetu
dinis et stimulos etatis vin
ceret nisi tu deus per liberum arbitrium
hunc in eis amorem virginitatis
clementer accenderes. tu hanc
cupiditatem in earum cordibus

benignus aleres. Tu fortitu
dinem ministrares. Effusa
namque in omnes gentes gracia tua ex
omni nacione que sub celo est in
stellarum innumerabilem nume
rum novi testamenti heredibus
adoptatis inter ceteras virtutes
quas filiis tuis non ex sangui
nibus neque ex voluptate car
nis. sed de spiritu tuo genitis. in
didisti et hoc donum in quasdam men
tes de largitatis tue fonte de
fluxit. ut cum honorem nupcia
rum nulla interdicta minuissent
atque super sanctum coniugium nupcia
lis benediccio permaneret. exi
sterent tamen sublimiores anime que
in viri et mulieris copula fas
tidirent. Et connubium concupis
cerent sacramentum. nec imita
rentur quod in nupciis agitur.
Sed diligerent quod in nupciis
prenotatur. Agnovit aucto
rem suum beata virginitas.
et emula integritatis. angelice
illius thalamo. illius cubicu
lo se devovit. Qui sic perpetue vir
ginitatis est sponsus quemad
modum perpetue virginitatis est filius.
Implorantibus ergo auxilium tuum
domine. et confirmari se benedictio
nis tue consecracione cupientibus

tibus. da protectionis tue mu
nimē & regimē ne hostis anti
quus qui excellentiora studi
a subtilioribus infestat in
sidiis ad obscurandā pfecte
continencie palmā p aliquam
mentis carpat incuriam. Et
rapiat de proposito uirginum
q̄ ē moribz decet inēe impacia
tum. Sit in eis dn̄e. p donū
spiritus tui prudens modes
tia. Sapiens benignitas g
uis lenitas casta libertas in
caritate feruēat clara & nichil
extra te diligant laudabilit
uiuant laudariq; nō appetāt.
Te in sanctitate corporis. Te in pu
ritate anime sue glorificent
Amore te timeant. amore t
seruiant. Tu eis sis honor gau
dium uoluptas. Tu in merore so
lacium Tu in ambiguitate cō
silium Tu in iniuria deffensio:
In tribulacione paciā. In pau
pertate habundancia. In ieiu
nio cibus. In infirmitate me
dicina. In te heant oia dilige
appetant sup oia. p̄ter q̄ sunt
professe custodiant. Scuti
tori pectorum nō corpore pla
citure. s; mente ut hostem. a
tiquum deuincant & uiciorum

sordes expurgent. Transe
ant in numerum puellarum
sapientum ut celestem sponsū
q; uirtutum accensis lampadi
bus cū oleo preparacionis ex
pectent. ne tarditate impulso
regis aduentu s; secure cū
lumine prudentum uirginum cho
ro ~~auctoritate~~ iocundant oc
currant/ et ne excludantur cū
stultis s; regalem ianuam cū
sapientibus uirginibus licen
ter introeant & in agni tui per
petuo comitatu pbabil̄ter ita
sua castitate pmaneant.
Quatenus Centesimum fructus
uirtutis dono te donante deco
rari mereantur. Qd' sequit
dicitur plane legendo Per do
minum nrm. R. Amen. preplō
ne finita pontifex uocat illaz
ul' illas si plēs sint inchoan
do & scola prosequente respōs.

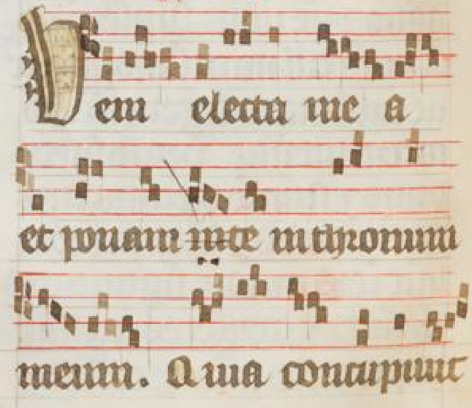

rex speciem tu am. Au-
di filia et vi-de
et inclina aurem tu-
am. Quia concupivit.
Finito versu surgit et si plures
sunt virgines veniunt bine et
bine et presentantur a patrinum
plus ... hoc tamen quod illa que
prior est in uno capite ordinis
seu corone et alia que simulter
prior est in alio capite simul
venientes flectunt genua hu-
militer coram illo cantantes simul
ant.
Ancilla christi sum i-
deo me ostendo servilem per-
Quamdam mox eps in-
terrogat illas palam
sona. dicens. Vultis perse-
verare in sancta virginitate quam
professe estis. Et ille simul respond-

Volumus. Tunc eps imponat
velum super caput cuiuslibet quod
descendit super scapulas et sup-
pectus usque ad oculos dicens.
Accipe te ungo. vel habet.
Ames. vel in plurali si sunt
plures. velamen sacrum quod
preferas sine macula ante tri-
bunal eterni iudicis. cui flectitur
omne genu celestium terrestrium
et inferiorum. quo cognoscans
mundum contempsisse et te in
xpo ihu vinculo ex toto cordis
animo sponsam perpetualiter
subdidisse qui te ab omni ad-
versitate deffendat et ad vitam
eternam perducat. Qui cum patre.
R. Amen. Et mox ipsa vir-
go vel omnes simul si plures sunt
cantant hanc antiphonam.
Posuit signum in faciem
meam ut nullum preter e-
um amatorem admittam.
Quo facto reducuntur a patrinis
plus ad loca ordinis sui. Et tunc
alie due videlicet ille que post il-

las in ordine corone subsequi[tur]
presentantur ep[iscop]o et simul in modo
genua flectunt et cantant et uela[n]
tur ut prime. Omnibus autem sic
uelatis et ad loca sua reductis.
dicat ep[iscopu]s. D[omi]n[u]s uobiscum. Ore[mus]
Famulas tuas [quesu]mus. Or[atio]
d[omi]ne custodia tue muni
at pietatis ut uirginitatis s[an]c[t]e
p[ro]positum quod te inspirante
susceperunt te protegente custo
diant illesum. Qui uiuis et
regnas. Subsequitur. Ep[iscop]s iter[um]
uocat uirgines dicens hanc a[ntiphonam].

Desponsari dilecta ue
ni yemps transiit tur tur
ca nit uinee e[st] florentes
redolent. Euouae. Qua il
la uel il le que
primo uenerant ad recipiendu[m]
uelu[m] p[re]sentantur ep[iscop]o a parani
phis eode[m] m[od]o et ordine sicut pri[us].
Tunc ep[iscop]s desponsat illas hoc
modo ip[s]o. Accipit eu[m] anu
lum cu[m] dextra manu et dextra[m]
manu[m] uirginis cu[m] sinistra dicens.
Desponso te ihesu chr[ist]o filio
summi patris qui te ille
sam custodiat. Accipe ergo a
nulum fidei signaculum spi
ritus s[an]c[t]i ut sponsa dei uoceris
si ei fideliter et munde seruieris.
In nomine patris et filii et sp[iritu]s
s[an]c[t]i. ✠ R[esponsum] Amen. Et dicens.
In no[m]i[n]e patris. Inmictit illu[m]
pariter in pollice dextre manus.
Deinde dicens. Et filii Inmic
tit eum pariter in indice dicens
uo. Et spiritus s[an]c[t]i Inmictit.
eum pariter in medio digito Et
mox inmictit et dimictit illu[m]
i[n] digito. Quo facto uirgo uel ambe
simul si plures sunt decantant
hanc antiphonam.

Ipsi sum desponsata cui
angeli seruiunt cuius pul
critudinem sol et luna mi
rantur. Qua cantata redu
cuntur a paranimphis
ad loca sua et aliae due
que post illas sequuntur i[n] ordine

presentantur. Eps̄ ꝛ desponsan
tur ꝛ cantāt in p̄miss̄o. Omnib᷒
ergo sic seriatim desponsatis
ꝛ ad loca sua reductis. omnes
simul leuant ī altū ꝛ ostendūt
dextras manus suas. Cantā
tes hanc antiphonam.

Anulo suo subarrauit
me dominus meus ihesus
xpistus et tamquam spon
sam decorauit me corona.

Deinde eps̄ dicat.

Bene ✠ dicat uos cō
ditor celi ꝛ terre. deus
pr̄ omnīps qui uos eligere di
gnatus ē ad beate m̄ matris
dn̄i nr̄i ihū xp̄i cōsortiū ut in
tegram ꝛ īmaculatā uirgini
tatem quā pfesse estis corā
deo ꝛ angelis ei᷒ cōseruetis pro
situm teneatis. castitatem
diligatis pacienciā custodia
tis. ut coronā uirginitatis ac
cipere mereamini. Per eund̄

R̄. Amen. Post h̄ iterū uocet
illam seu illas dicens hāc an̄.

Ueni sponsa xpisti accipe
coronam quam tibi dominus
preparauit in eternum.

Qua cantata simul īm̄ iterū
presentantur. Eps̄ ipse autem
torquē seu coronā ꝛ imponit
capiti cuiusꝫ uirginis dicens

Accipe signum [xpisti] cuilibꝫ.
xpi īcapite tuo ut u
xor eius efficiaris. et si in eo
pmanseris in mortalitatis
glīa coroneris. Per eund̄e
xp̄m dn̄m nr̄m. ✠ R̄. Amē.

Et mox uirgo seu due uirgines
simul̄ si plures sīt̄ decantat hāc a.

Induit me dominus cy
clade auro texta et in me
sis monilibus ornauit me

Qua cantata reducantur ad lo
ca sua et alie presententur que
simili modo coronantur et can
tant omnibus gradatim coronatis et
ad loca sua reductis dicat eps
Dominus vobiscum. Oremus
Da quesumus omnipotens deus
ut hee famule tue que
pro spe retribucionis eterne tibi
domino deo desiderant consecrari
plena fide animoque in sancto pro
posito permaneant. tribue eis
domine humilitatem. castitatem
obedienciam. Caritatem omni
um bonorum operum quantitate
pro omnibus gloriam. pro pu
dore reverenciam. pro pudici
cia sanctitatem ut ad meritum
eterne possint glorie pervenire
Per xpm dominum nostrum R. Amen
Deinde omnibus simul genua
flectentibus. Eps dicat hanc orationem
Te invocamus domine sancte
pater omnipotens eterne deus
super has famulas tuas que
tibi voverunt pura mente
mundoque corde servire. ut eas
sociare digneris inter illos centum
quadraginta quatuor milia
qui virgines permanserunt et
se cum mulieribus non coinqui
naverunt. in quorum ore sicut
dolus non est inventus. ita et
has famulas tuas facias
permanere immaculatas usque
in finem. Per dominum nostrum ihesum xpm
filium tuum. Qui tecum. R. Amen.
Oracione finita virgines surgen
tes simul dicant antiphonam.

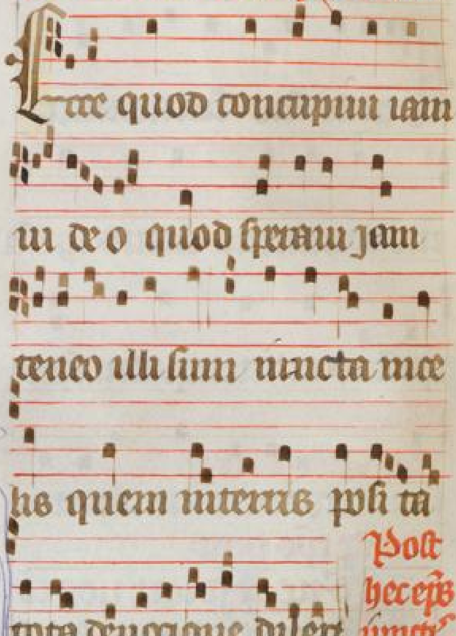

Post hec eps iunctis
ante pectus manibus dicat
super illas humiliter inclina
tas hanc orationem mathei a
postoli oratio
Deus plasma
tor corporum afflator
animarum qui nullam spernis eta
tem non sexum reprobas
nullam condicionem gracia tua
ducis indignam. Sed omni
um equalis creator et redemp

tor tu has famulas tuas
quas ex omni mundo gregi
bonus pastor eligere ad con
seruandam coronam perpetu
e uirginitatis. Et Castimoni
am anime dignatus es tue pro
tectionis scuto circumtegere.
Et ad omne opus uirtutis
et glorie magistrante sapien
cia preparari ut uincentes car
nis illecebras et licita conubi
a recusantes indissolubilem
filii tui domini nostri ihesu xpisti co
pulam mereantur. Huius pre
camus domine arma sugge
ras non carnalia. Sed spiritus sancti
uirtute potencia. ut te muni
ente earum sensus et membra
in earum corporibus et animabus
non possit dominari pecca
tum. atque sub tua gracia uiue
ncientibus nichil sibi deffensor
malorum. et inimicus bonorum.
de huius uasis nomini tuo con
secratis preualeat uendica
re. Omnem etiam genuinum
calorem ymber gracie tue
celestis extinguat. lumen uero
perpetue castitatis accendat.
facies pudica scandalum non
pereat. nec incautis occasionem
tribuat negligencia delin

quendi. Sintque meis castra ui
rginitatis. sint ornate pariter
et armate fide integra. spe c
erta caritate sincera ut preparato
animo ad continenciam uirtu
tis tanta prestetur que super
dyaboli uniuersa figmenta
atque contempnendo presencia
futura sectentur. Ieiunia e
pulis carnalibus preferant. lec
tiones sacras et orationes conui
uiis et potacionibus anteponant.
ut orationibus paste et erudicioni
bus explete illuminate uigi
liis opus gracie uirginalis
exerceant hiis uirtutum armis
has famulas tuas interius ex
terius que communiens pia in of
fensum cursum uirginitatis im
plere. Per xpistum dominum nostrum.
R. Amen. Alia benedictio quam
quidam dicunt.

BEne + dicat uos deus
pater et filius et spiritus
sanctus omni benedictione
spirituali. ut manentes incor
rupte. inuiolate et immacu
late sub uestimento sancte ma
rie matris domini nostri ihesu xpisti
Requiescat super uos spiritus
septiformis gracie spiritus
sapiencie et intellectus. spiritus

consilii ⁊ fortitudinis. spiritus
sciencie et pietatis repleat
spiritus timoris dni fragile
solidet. Invalidas roboret. in
ualidis q3 confirmet. pieta
te alleuet et mentes regat.
uias dirigat cogitationes
scas Instituat actus probet.
opera perficiat. caritate edifi
cet. Sapia illuminet Cas
titate muniat. Scia instruat.
fide confirmet. In uirtute
multiplicet. In sctitate sub
limet ad paciam preparet.
ad obediam sibdat. Sobrias
protegat. ⁊ pudicicis imm
firmitat uisitez. In dolore re
leuet. In temptatione erigat
In conuersatione custodiat.
In prosperitate temperet. In ira
cundia mitiget. In iniquita
te erudiret. Infundat gra
ciam remittat offensa. Tri
buat disciplinam. ut huis
similib9 uirtutibus fulte. ⁊
scis operibus illustrate illa
semp studeatis agere que di
gna fiant. In remunerationē
illu̅ habeatis testem quē hitu
re estis iudicem. ⁊ ap tectis
ut p fulgente gestetis ima
nu lampadē. Intrature spō
si thalamum Occurratis cū
gaudio. ⁊ michil in uos rep
riat fetidū. michil sordidū
michil occultū. michil corrup
tum. michil inhonestum. Sz
niueas ⁊ candidas aias cor
poraq3 lucida atq3 splendida
ut cū ille dies tremēdus re
munerationis iustorū. retri
butionis q3 malorū aduenit.
nō inueniat in uos ultrix.
flamma qd urat sz diui
na pietas qd coronet quas
iam in hoc seclo cōsilatio re
ligiosa mundauit. ut ad tri
bunal eiun regi assensure
celsaq3 palacia cū hiisdem
meanti hic portio nem. qui
sequuntur agnū. ⁊ cantant can
ticū nouū sine cessatione il
lic percepture primū post labo
rem semp q3 maneatis in
iuuentū regione. atq3 ipe.
beue. Dicat uos decebis
qui pciuas passionem hu
manū genus ē dignatus
uenire in terris redimere
ihs dns nr. qui cū eterno pa
tre ⁊ spiritu sancto in uni
tate perfecta uiuit ⁊ regnat
ds per omnia secula seculorū
R. Amen. Deinde eps publi

ca uocebãnu .i. anathema
ponat ne quis eas a diuino
seruicio aut sub uexillo castita
tis subiecte sunt abducat.
Nullus earũ bona subripi
at sz cum quiete possideãt
Tunc legr̃ euangliũ uirgi
nib9 ordine suo manentib9
quo lecto ⁊ offertorio can
tato ipẽ uelatis capitibus
ad manus ep̃i offerant can
delas a ccensas. ⁊ alia siue
sint ⁊ tot hostie ɔsecrande
parentur quot ipẽ sunt nũo
Et missa ordine suo pacta
ɔmũicent. ⁊ h̃ p tres dies. ⁊
si ad est qui de eis ɔ̃monem
reddere debeat. Sicut abbas.
ul' abbissa. prior ul' priorissa
uiciat eas Ep̃s in manũ
illius ɔmendans eas sibi ⁊
dicens communionem.

Tu de quo modo istas ɔ
secratas deo fr̃es ⁊ re
presentes immaculatas red
dituus de eis al' p eis ratio
nem ante tribunal sponsi
earum uentum iudicis. Po9
hec dicatur missa. ant' ad in
troitum misse Tibi dixit cor
meum Require fr̃i .iii. post
secundam dñicam quinqg̃.

Collecta oracio.
Da quesumus dñe hiis
famulabus tuis quã
uirginitatis honore digna
tus es decorare inchoati opis
ɔsummatũ effectum. ⁊ ut
pfectam tibi offerant plem
tudinẽ inicia sua pducere
mereantur ad finem. Per
dominum nrm Ep̃la est De
uirginibus preceptum. Re
quire in cõi de uirginib9 ul' di
catur ep̃la ad corinthios.

Fratres: Dñs autem
spiritus est. Ubi autẽ
spiritus domini ibi libertas.
Nos uo oĩns reuelata facie
gloriam domini speculan
tes: in eandẽ ymaginem
transformemur a claritat'
in claritatem: tamquam
a dñi spũ. Ideo habentes h
hanc ministracionẽ. Iuxta
quã misericordiam ɔsecuti
sumus. ⁊ nõ deficimus. Sz
abdicamus occulta dedeco
ris. Non ambulantes in
astucia. neqz adulterantes u̇
bum dei. Sz in manifestaciõ
ne ueritatis. ɔmendantes nõ
met ipos ad omnem sciam
hominum coram deo. Grad'

Miserere mei deus. Sequitur feria .iiij. In quinquagesima.

Alle luia.

Lauda anima mea do minum laudabo dominum in vita mea psallam deo meo quamdiu e ro.

Euangelium Simile est regnum celorum decem virginibus Sequitur ... de virginibus vel dicatur euangelium. Amen amen dico vobis. quia plorabitis et flebitis vos mundus autem gaudebit Sequitur in medio illius euangelii. Modicum et iam non videbitis me. Quod legitur .iij. dominica post pasch' offert. Sperent in te. Sequitur. feria .iij. post dominicam de passione. Secreta.

Oblatis hostiis quesumus domine presentibus famulabus tuis perseuerancia perpetue virginitatis accomoda ut apertis ianuis summi celestis regis thalamum cum leticia mereantur intrare. Per dominum

Benedictio sollempnis. Domine deus eterne qui virtutum ... Notas in festis Sequitur. feria .v. post ... quadragesime. post communionem.

Deus qui habitaculum tuum in corde pudico fundasti respice super has famulas tuas et que castigacionibus assiduis postulant tua consolacione percipiant. Per dominum

De benedictione vidue

In benedictione vidue per sacerdotem proceditur hoc modo. Introitus epistolam et euangelium illa coram eo ante altare genua flectit cereum accensum in manibus tenens Tunc interrogatur. Si sponso Christo post positis carnalibus illecebris optat se iungi.

Ipsa uo publice se pretium
continentiā seruaturā pfitetur
Quo fcō mox ipsa ul' alia aut
alia p ipā cantat a'. Ancilla
xpi sum. Sequitur s' sub bene
dictione uirginū ✝ scola Respondz
Gloria patri et filio. Deinde
ipā repetat ipām a'. ✝ scola. Re
spondet Sicut erat in principio.
Et iterum ipa repetat anti.
semp uocem eleuando post h
prosternit se ante tertiam ptē
altaris. ✝ sacerdos dicat super
illam. Orōnem.

Consolare dne hanc
famulam tuam labo
ribus uiduitatis constrictā
sicut consolari dignatus es
sareptanā uiduā p helyam
prophetam. Concede ergo ei pu
dicicie fructū ut antiquarū
nō meminerit uoluptatū
ne sciat incentiua deside
ria iuuenum. Sz tibi soli sb
dat ppriū collum quo pos
sit pro laboribus tantis sexa
gesimū pcipere gaudium mu
nus qz delectabile sanctitatis
Qui uiuis. Post hec benedica
tur uestis eius sit Dn̄s uob
cum. ✝ Oremus oracio. Ex
audi qs omps preces. Reqre

s' sub benedictione uirginū
Deinde dicat Oremus oracō

Incorrupte castitatis ✝ in
uiolabil' nature deus te
suppliciter exoramus pro
hac famula tua que corpore
✝ mente pfecte continentie tibi
seruaturam se deuouit ut ei
scī spiritus donū largiter in
fundas. ac pfectam constan
ciam tribuas ✝ continencie p
seuerantiam. Per xpm dnm
nrm ihm xpm. Oremus orō.

Respice dne famule tue
tibi debitam seruitutem
ut nec humane fragilitatis
uiscera null' aduersitatibus
opprimatur que de tua pro
tectione confidit. Per dnm.
Et offerat oblōnē ✝ dicet. anl
sa autem hec est collecta. Da
qs dne famule tue. Reqre
s' sub benedictione uirginū Secr.

Respice dne ppicius ad
hostiam nr̄e seruitutis.
tuo conspectui immolandam
ut hec famula tua uiduita
tis scē ppositum qd' te inspirā
te suscepit te gubernante cu
stodiat. Per dnm nrm. pt' cō
Purificet nos quesumus
domine. Reqre s' sub bene

dictione abbatisse. Ordo
romanus ad benedicendum
regem vel reginam in imperatorem
vel imperatricem.

Cum rex in im-
peratorem electus
venerit romam ad
suscipiendum
imperii coronam
qui primum descendit de monte
gaudii et pervenit ad ponticel-
lum. Consuevit libro evange-
liorum coram se posito hoc iuramen-
tum prestari Romanis.

Ego. N. Rex futurus
imperator iuro me
servaturum romanis bonas
consuetudines suas. sic me
deus adiuvet et hec sancta dei evan-
gelia. Deinde quando coronari debet
cum pervenit ad portam collina
que est iuxta castellum crescentii si-
ve sancti angeli recipitur ibi ho-
norifice a clero urbis ibidem
cum crucibus et thuribulis congre-
gato. et processionaliter deducitur
usque ad gradus sancti petri. Can-
tantibus. Universis antiphonam
Ecce mitto angelum meum
Sequitur sub prima dominica
adventus. Camerarii seu
dispensatoribus ipsius militia

seu pecunias in vulgo longe
ad turbam arcendam spargentibus
ante ipsum. Et prefecto urbis
gladium post ferente. Cum
autem pervenerit ad plateam que
cortina vocatur que est ante basi-
licam beati petri. Tunc descendunt
equis senatoribus usque ad grandes
pedites. Et eo ibi descendente. Equus
cui insederat dandus
et tradendus est illis. Eo igitur
ibi expectante. Summus pon-
tifex cum omnibus ordinibus suis pre-
paratus in secretario tamquam
missam celebraturus processio-
naliter exit usque suggestum aree
que est in capite graduum ubi super
faldistorium resideat consedenti-
bus sibi primum gradum a presbiteris e-
piscopis et presbiteris. Alium secun-
do subdyaconibus et acolitis.
Primicerio et cantoribus circa
illos et magnatibus et nobilibus
aliis officialibus et ministerialibus
aule papalis. Tunc rex cum
archiepiscopis et episcopis. principibus ma-
gnatibus et optimatibus suis as-
cendens ad summum pontificem
reverenter osculatur flexis ge-
nibus pedes ipsius offerens ei
aurum pro suo velle. et mox beni-
gne salutatur et recipitur a

dn̄o pape ad osculū ꝛ ample
xum. Et sūmo pontifice sur
gente Rex ipse a parte dextera
ꝛ prior dyaconorum a sinistra de
ducunt eū usque ad ecclesiam scē marie
in turrib' ubi subdyac. Euange
lii textū ante altare tenente
Rex ipse p̄stat sup illū corpo
raliter hu' iuramentum.
EGo. N. Rex romano
rum annuente dn̄o fu
turus. Imperator. Promic
to. spondeo. polliceor atque iu
ro coram deo ꝛ btō petro me de
cetero p̄tectorē atque deffenso
rem fore scē romane ꝛ aplice
ecclie. ꝛ tui talis. N. sūmi ꝛ
eiusdem ecclie pontificis ꝛ suc
cessor tuorum i oīb' necessitati
bus ꝛ utilitatib; inis custo
diendo ꝛ conservando possessionē.
honores ꝛ iura eius quantum
diuino fultus adiutorio p
ōo scm scire ꝛ posse meum. rec
ta ꝛ pura fide. sic me adiuuet
dēs. ꝛ scā dei euangelia. Dei
de sūm' pontifex cum ordini
bus suis ad altare bti petri p
cessionalit' procedit. Et sūm
bi orōne ad sedem ascendit
Rege cū suis ꝛ trib' epis. uidz
hostien. portuen. Et albanen
in prefata scē marie ecclie in
turrib; remanente ubi a ca
nonicis sci petri receptus i fra
trē. Imperialib' induitur i sigūs
dato pallio suo camerario dn̄i
pp. Quo fcō precedentib' cano
nicis ꝛ cantantib' a'. Petre a
mas me. Requirit inat' scī pe
tri cū ad hostiū basilice princi
pis aplorum puenit q porta ar
gentea nūcupatur deducenti
bus eū hinc inde. Comite la
teranen. palacii. ꝛ primicerium
iudicum romanorum. Albanen
eps ante ipsam portam arge
team hanc sr' eū orōnē effundit
DEus in cuius oracō.
manu corda sunt re
gum inclina ad preces hu
militatis nre aures mie tu
e ꝛ imperatori nro famulo tu
o illi regimē tue appone sapi
encie. ut haustis de tuo fonte
consiliis ꝛ tibi placeat ꝛ sup
oīa regna precellat. P dnm:
Cum autē inter ecclesiam ad
mediā rote puenit. Portuen
eps hanc oracionē sr' ipm dic
DEus inenarrabi oracio.
biliter auctor mundi
conditor gēnis humani gu
bernator Imperii. Confirma

tor regum qui exutos amma
tum patriarche nostri abrahe pe
legisti regem seculis profu
turum tu presentem in signem re
gem hunc cum exercitu suo per
intercessionem omnium sanctorum u
beri. bene✠dictione lo
cupleta. in solium regum firma
stabilitate connecte. Visita e
um per sicut mentum sanctorum omnium
sicut visitasti moysen in
rubo. Josue in castris. Gedeo
ī psł̄s nem in castris. Samuelem
oratum in templo. Et illa eum
promissione. Et syderea bene
dictione ac sapientie tue rore per
funde. quam beatus dauid ex
psalterio. Salomon filius eius
te remunerante percepit e
celo. Sis eis contra acies inimi
corum lorica. in aduersis galea.
In prosperis sapientia. in protec
tione clipeus sempiternus. Et
presta ut gentes illi teneant
fidem. proceres atque optima
tes sint habeant pacem. Dili
gat caritatem. abstineat se
a cupiditate loquatur ius
ticiam. Custodiat ueritatem
et ita populus iste pullulet coa
litus benedictione eternitatis
tis ut semper maneant tripu

diantes omnibus gaudentes
et in pace uictores. Per dominum
nostrum ihesum. Post hec procedunt
cuncti ad confessionem beati petri
peruenit prosternunt se in terram
et prior dyaconorum super eum
dicat letaniam. Requiritur de sub
ordinacione subdyaconi quasi
uita. Episcopus hostiensis annuncia
et. Pater noster. ℣ Saluum fac
seruum tuum ℣ Esto ei domine tur
ris fortitudinis. ℣ Nichil pro
ficiat. Domine exaudi orationem
Dominus uobiscum ℣ Oremus.

Oracio.

Pretende quesumus domine famulo tuo dexte
ram tuam celestis auxilii.
ut toto corde perquirat et que
digne postulat assequi merea
tur. Per dominum nostrum ihesum xpistum.
Alia oratio. Actiones nostras quesumus
domine aspirando Require
supra sub albis benedictione
Quibus dictis procedunt ad altare sancti
mauricii. ubi hostiensis Episcopus un
git in modum crucis cum oleo
exorcizato brachium eius dex
trum et inter scapulas hanc
orationem dicendo.

Domine deus omnipotens
cuius est omnis potestas et
dignitas te suppliciter et de

uote atq; humillima p̄ce de
p̄scam᷒ ut huic famulo tuo
.N. p̄sſerū imperatorie dig
nitatis concedas effectū. ut
tua dispositione cōstitutus
ad regendā ecc̄iā tuā scām
nichil ei presencia officiant
futura nichil obsistant. S;
inspirante scō sp̄s dono p̄plin
s subditū equo iusticie libra
mine regē ualeat ⁊ omnib᷒
operibus suis te semp̄ timeat
tibiq; iugit᷒ placere concedat
Per in unitate. R. Amē. orō

Deus dei filius. ih̄s xp̄s
dn̄s nr̄ qui a p̄re oleo
exultacionis unctus ē p̄ par
ticipib᷒ suis ipse p̄ p̄sentem sa
cre unctionis infusionē. sp̄us
paracliti super te bene✠dic
tionē infundat eandemq; us
q; ad interiora cordis tui pene
trare faciat. quat᷒ hoc uisibi
li ⁊ tractabili dona inuisibilia
percipere ⁊ tēpali regno iusti᷒
moderacionib᷒ exercito etna
liter cōregnare eis merearis
qui solus sine peccato rex re
gum uiuit ⁊ gl̄iatur cum deo
p̄re. In unitate sancti sp̄ritus
per omnia. Huius itaq; pactis
ascendit rex ad altare ubi p̄t᷒

Ubi sūm᷒ pontifex recipit eū
ad osculū pacis. sic͂ unū ex
dyaconibus. Et mox ipse
procedit ad pulpitū seu ambo
nē. Ubi th̄ olarius cōstructus
deligius ⁊ ordinat᷒ de palleis
dz ēē paratis ibiq; cū suis arc
piscopis ⁊ ep̄is principibus
magnatibus scd̄m loci capa
citatē cōsistit. Primiceri᷒ aut
⁊ scola cantor᷒ ī choro añ alta
re decantāt. Introitū ⁊ alia:
Saue ympno anglico decā
tato. Sūm᷒ pontifex dicat p̄
mo collectā cōpetentē illi diei
⁊ s̄o hanc p̄ ip̄o Imp̄atore orō.

Deus regnor᷒ omnium ⁊
xp̄iani maxie p̄tector
imperij da seruo tuo. N. impe
ratori nr̄o triumphū uirtutis
tue scienter excolere. ut qui
tua constitucione ē p̄nceps
tuo semp̄ munē sit potens.
Per dn̄m nr̄m. Deinde Grad᷒
⁊ allā cantatis Imperator as
cēdit p̄cessionalit᷒ ad altare
et ibi sūm᷒ pontifex tradit
ei gladiū euaginatū de al
tari sumptū. In tradicione
gladij cum totius imperij
tradere s intelligens ⁊ tra
dendo dicat:

Accipe gladium de super
altari beati petri corpore sum-
ptum per nostras manus licet in-
dignas vice tamen et auctoritate
sanctorum apostolorum consecratum imperialiter
tibi concessum nostreque bene ✠
dictionis officio in defensio-
nem sancte dei ecclesie divinitus or-
dinatum ad vindictam malefacto-
rum. laudem vero bonorum. et memor
esto eius de quo psalmista pro-
phetavit dicens. Accingere
gladio tuo super femur tuum
potentissime. ut in hoc per eundem
vim equitatis exerceas. mo-
lem iniquitatis potenter de-
struas et sanctam dei ecclesiam eiusque
fideles propugnes ac protegas.
nec minus sub fide falsos quam
christiani nominis hostes execre-
ris ac dispergas. Viduas ac pu-
pillos clementer adiuves ac
deffendas. desolata restaures.
restaurata conserves. ulcis-
caris iniusta. confirmes bene
disposita. quatenus in hiis agendo
virtutum triumpho glorio-
sus iusticieque cultor egregius
cum mundi salvatore cuius ty-
pum geris in nomine sine fi-
ne regnare merearis. Qui cum
deo patre. Hys expletis verbis

ensem in vaginam reposito acci-
git illi ensem cum vagina dicens
Accingere gladio tuo super
femur tuum potentissime.
Et attende quod sancti non gladio
sed per fidem vicerunt regna. Et
mox cum accinctus fuerit. Ipse
imperator eximit ensem de vagi-
na et evaginatum ter viriliter
vibrat in manu et continuo
illum ad manicam extersum
in vaginam reponit. Ego igitur
sic accincto et mitra beati petri
tro subsequitur apostolicus ibidem
super primo mitram pontificalem
in capite eius. Ac super mi-
tram Imperiale dyadema quod
sumit de altari dicens.
Accipe signum glorie dya-
dema regni coronam
imperij. In nomine patris ✠
et filij ✠ et spiritus ✠ sanc-
ti. ut spreto antiquo hoste.
spretisque contagiis viciorum
omnium. sic iusticiam. misericordiam.
et iudicium diligas et ita iuste
et misericorditer et pie viva-
s ut ab ipso domino nostro ihesu christo
in consorcio sanctorum eternum regni co-
ronam percipias Qui cum
patre. Deinde dat ei mantum
postea tradit ei sceptrum. et

primū anulū Et eo genua
flectente dicat sup eū Dñs
nobiscum Orem^us Benedic
Prospice qs omps ds
serenis obtutibus hūc
gloriosum famulum tuum
N. ut sicut benedixisti abra
ham ysaac ⁊ iacob. sic illi lar
giaris. bn ✠ dictionem spi
ritual' grē cum q plenitudi
ne potentie tue irrigare atq
pfundere digneris ut tribuas
ei de rore celi ⁊ de pinguedine
terre habundanciā frumēti.
uini ⁊ olei. ⁊ omniū frugū
opulenciam. et ex largitate
diuini muneris longeua tpra.
ut illo regnante sit sanitas
corporum in pria pax inuio
lata. Sit in regno. ⁊ dignitatē
gliosa. regia palacij maximo
splendore regie potestatis oc
cul' oīm fulgeat luce clarissimā
choruscare atq splendescere.
quasi splendidissimi fulgoris
maximo pfusa lumine ui
deatur. tribue ei omps deus
ut sit fortissimus. protector
prie ⁊ consolator ecclarū atq
cenobiorū scōr maxima pieta
te ⁊ gl'ia munificencie ut sit
fortissimus regū triumpha
tor hostium ad deprimendas
rebelles ⁊ paganas naciones.
Sicq suis inimicis. satis te
ribil. maxima fortitudine
regularis potencie optima
tibus quoq atq pcelsis pro
ceribus ac fidelibus sui re
gni sit munificus ⁊ amabi
lis. ⁊ pius. ⁊ ab omnibus ti
meatur atq diligatur ⁊ pt
gliosa tempora atq felicia
uite presentis gaudia imp
petua beatitudine habitare me
reatur. Per xpm dnm nrm.
℟. Amen Alia benedictio.
Bene ✠ dic dñe qs hūc
principem nrm quem
ad salutē ppli nob a te credi
mus eē concessum. fac eū
eē annis multiplicē ingenti
atq salubri corporis robore
uigentem ⁊ ad senectutem
optatam atq demū ad finē
puenire felicem. sit nob fidu
cia eū obtinere grām pro po
pulo. quam aaron in taber
naculo elyseus in fluuio. E
zechias in lectulo. zacharias
uetulus in templo. Sit illi
regendi uirtus atq aucto
ritas qualem iosue suscep
in castris. Gedeon suscepit

un prelius. Petrus accepit
clavē Paulus ē usus ī dog
mate ꝛ ista pastor cura; cum
pro siciat ī ovile sicut ysaac
profecat h' ī fuge. et iacob di
tatus ē ī grege qd ipe p̄stare
dignetur ℞ Amen. Orō

Deus pater eterne glie
sit adiutor tuus ꝛ pro
tector ꝛ omnū potens bn̄ ✠
dicat tibi preces tuas maie
tis exaudiat. ꝛ vitā tuam.
longitudine dieꝝ impleat
thronū regni tui iugiter fir
met. ꝛ gentem ꝑplīq3 tuū
ꝯservet. ꝛ inimicos tuos cō
fusione induat ꝛ sup te sā
ficacio xpi floreat. ut qui t'
tribuit in t'ris imꝑiū ipe ī cel'
conferat p̄miū Qui vivis
℞ Amen Oracionibus ex
pletis. Imperator flexis genī
bus osculatur aplicū pedem
Qui sub' omnibus gliosissime
gestis aplicus ad eminenciā
redeat sp̄eciale tribunal' et ī
ꝑator scandens ad faldistoriū
s' in amplo gradu sub apli
ca dextra paratū Deinde coro
natus incedens ꝛ pomū dex
tra manu ferens sinistra uo sep
trū portans ad thalamū re

deat. Eo ita ibi cū suis p̄latis
ꝛ principibus consistente. P
or subdyacōꝝ cum subdyacō
Romanē ecc̄ie ꝛ capellanis ī
aule īꝑialis ad pectorale dex
trum ante crucifixū argēteū.
laudes imperatori alta voce
decantant hoc m̄. Exaudi.
xpiste. Sacristanū uō urbis sp̄
cias capis indui ante pectorale in
choro ꝯsistentes respondeant.
Dno. N. invictissimo roma
noꝝ. Imperatori ꝛ semper au
gusto. salus ꝛ victoria. qua
laude t'cio repetita prior sub
dyac' cū suis sub' inab' dicat.
Salvator mundi. Et sci
mary invicem. Rndent. Tu
illum adiuva. Deinde prior
subdyacōn cū suis duab' in
cib' dicat, Scā maria Et illi
invicem. Rndent. Tu illum
adiuva. Sancte michael. Tu
illū adiuva. Et sic de sequi
bus sanctis. Sancte gabri
el. Sancte raphael. Scē iohis
baptista. Sancte petre. Sanc
te paule. Scē andrea. Sancte
stephane. Sancte laurenti.
Sancte vincenti. Scē silvest'
Sancte leo. Sancte benedic
te Sancte Basili. Scā sabba.

Sancta Agnes. Sancta Cecilia. Sancta Lucia. Post hec prior subdyaconus cum suis bis dicunt Kyrieleyson. Ac deinde omnes simul dicant Christeleyson Kyrieleyson. Premissis laudibus expletis legitur evangelium. Quo finito imperator corona et manto depositis accedit ad summum pontificem offerens ad pedes eius aurum quantum sibi placet. Ipsoque pontifice descendente pro faciendis missarum misteriis ad altare. Imperator more subdiaconi offert calicem et ampullam et stat ibi donec pontifex ad sedem reversus communicet. Vel ipse depositis imperialibus insigniis sacram communionem de manu eius suscipit cum osculo pacis. Quo facto resumit prius sceptrum pomum et coronam et redit ad thalamum. Secreta.

Suscipe domine preces et hostias ecclesie tue pro salute famuli tui N. supplicantis et protectione fidelium populorum antiqua brachii tui operare miracula ut superatis pacis inimicis secura tibi serviat christiana libertas. Per dominum. Post communionem

Deus qui ad predicandum eterni regni evangelium Romanum imperium preparasti. Pretende famulo tuo imperatori nostro N. arma celestia. ut pax ecclesie nulla turbetur tempestate bellorum. Per dominum nostrum Ihesum Christum. R. Amen. Missa finita pontificalem benedictionem accipiat et statim procedat ad locum ubi scilicet summus pontifex equitare debet. Ubi cum ipse pontifex equum ascenderit teneat stapedium selle eius et accepto freno aliquantulum ipsum adextret. Moxque suum equum ascendens equitet a sinistra parte iuxta apostolicum usque ad ecclesiam sancte Marie transpadinam. Ubi dato sibi osculo ad invicem non corde sed corpore separantur. Consuevit autem imperator larga presbiteria omnibus illis ordinibus exhibere. Quibus ea cum ornatur summus pontifex elargitur. Videlicet Episcopis. presbiteris. et dyaconibus cardinalibus et omnibus prelatis et primicerio Et cantoribus subdyaconibus basilicariis et regionariis et universitati cleri romani. Capellis et ceteris officialibus et ministerialibus curie. prefecto senatoribus. Iudicibus et advocatis. et scriniariis ac prefectis monasteriorum. Ordo regine imperatricem benedicendi et coro-

nandi sit ipsa post regis ingres
sum a duobus cardinalibus deduc
ta ingredi ecclesiam. Et episcopus host(iensis)
in medio rote dicat super eam
hanc orationem:

Omnipotens sempiterne deus
fons et origo totius
bonitatis qui feminei sexus
fragilitatem nequaquam repro
bando avertis. Sed dignanter
comprobando potius eligis. et qui
infirma mundi eligendo for
cia queque confundere decrevisti.
quique etiam glorie virtutisque
tue triumphum in manu Judith
femine olim Judayce plebis
de hoste sevissimo designare
voluisti. respice quesumus ad
preces humilitatis nostre. et super
hanc famulam tuam quam sup
plici devocione in reginam vel
Imperatricem eligimus bene ✠
dictionum tuarum dona mul
tiplica. eamque dextera tue pote
cie semper et ubique circumda. ut
dono tui muniminis undique
protecta. visibilis seu invisibilis
hostis nequicias triumphaliter
expugnare valeat. et una cum
Sarra vel rebecca. lya. atque rach
ele beatis reverendisque femi
nis fructu uteri sui fecundari
seu gratulari mereatur ad de
corem tocius regni. vel imperii
statumque sancte dei ecclesie regendum
nec non et protegendum. Per
christum dominum nostrum. qui ex interne
rate beate marie virginis alvo
nasci. visitare ac renovare
hunc dignatus est mundum. Cum
tecum vivit et gloriatur deus in
unitate spiritus sancti per immor
talia secula seculorum. R.
Amen. Quo facto ducatur ad
altare beati beati petri et facta i
bi oratione ducatur ad osculum
pedis domini pape. Qui in cetum ylariter
recipit. Et salutatur ducitur ad
eminentem thalamum ligne
um palleis adornatum. Qui ex o
opposito thalami regii sibi esse
debet preparatus ubi cum duabus
puellis ad minus et aliquibus
ex principibus imperii circumstan
cias quousque missa canitur resideat:
Demum postquam rex unctus
ad altare beati petri ascenderit.
tunc ipsa ducitur apud duos cardi
nalibus ad dextram altare sanc
ti mauricii. ubi inungitur sibi
per episcopum hostiensem et de eodem oleo
et in eisdem locis et de quo et in qui
bus rex fuit inunctus dicen
tem oratio.

Sancti spiritus gratia nostre humilitatis officio intus copiosa descendat ut sicut manibus nostris licet indignis oleo materiali oblimita pinguescit exterius. ita eius inuisibili unguine delibuta impinguari mereatur interius/ eiusque spiritali unctione perfectissime semper imbuta et illicita declinare tota mente et spernere discat et ualeat/ et utilia anime tue cogitare iugiter optare atque operari queat/ et operetur auxiliante domino nostro ihesu christo. Qui cum patre et spiritu sancto. Quo expleto ducitur ad aliquem honestum locum ubi regiis uestibus adornatur et ornata ad thalamum reducatur. et immediate post coronacionem imperatoris deducatur ad altare ubi summus pontifex dicet super eam hanc benedictionem

Deus qui solus habes immortalitatem lucemque habitas inaccessibilem cuius prouidencia in sui dispositione non fallitur qui fecisti ea que futura sunt. et uocas ea que non sunt tanquam ea que sunt qui superbos equo moderamine de principatu deicis atque humiles dignanter in sublime prouehis/ ineffabilem misericordiam tuam exoramus ut sicut ester reginam israhelitice causa salutis de captiuitatis sue compede solutam ad regis assueri thalamum regni que sui consortium transire fecisti/ ita hanc famulam tuam .N. humilitatis nostre bene A dictionem christiane plebis salutis gratia ad dignam sublimemque regis .uel imperatoris nostri copulam. et regni uel imperii sui participium misericorditer transire concedas. et ut imperiali federe coniugii semper permanens pudica proximam uirginitati palmam continere queat. Tibique deo in omnibus et super omnia iugiter placere desideret et te inspirante que tibi placita sunt toto corde perficiat. Per dominum nostrum. R. Amen. deinde capiti eius mitram pontificalem imponit ita quod cornua mitre sint a dextris et a sinistris et super mitram coronam imperialem imponat dicendo:

Officio nostre indignitatis in reginam uel imperatricem sollempniter benedic

cam coronam regal' vl' imperialis excellencie quolibet ab indignis episcopalibus tamen manibus capiti tuo imponitur. Unde sicut exterius auro et gemmis redimita cernis. Jta et interius auro sapiencie virtutumque gemmis decorari contendas quatenus post occasum huius seculi cum prudentibus virginibus sponso perhenni domino nostro ihesu christo digne et laudabiliter occurrens regine celestis aule merearis ingredi ianuam auxiliante eodem domino nostro ihesu christo. Qui cum deo patre et spiritu sancto. vivit et regnat per infinita secula seculorum R. Amen. Coronata itaque regina reducatur ad thalamum et post evangelium postquam imperator obtulerit. ducatur ad oblacionem summo pontifici exhibendam. Iterumque in gradibus iuxta absidam versus altare sancti leonis donec de manu summi pontificis post imperatorem sacram communionem accipiat et tunc ad thalamum reducta ibi permaneat usque ad finem misse. De benediccione et coronacione aliorum regum et reginarum.

Cum alius rex benedicendus et coronandus est. omnes episcopi regni conveniant ad civitatem metropolitanam vel regiam in qua fieri consueverit. Ipse vero rex benedicendus et coronandus triduanum devote peragit ieiunium. in ebdomada precedenti. Videlicet iiii. et vi. feria ac sabbato Die autem dominica qua benedicendus et coronandus est. omnes episcopi conveniant mane in ecclesia. In qua hoc fieri debet Et metropolitanus paret se sollempniter cum ministris sicut missam celebraturus. Episcopi vero pareant se amictibus superliciis albis sive albis stolis. pluvialibus et mitris. Ipse vero totus ablutus esse debet corpore. et mundus mente. Tunc duo ex episcopis priores videlicet. eum hinc inde deducentes offerunt metropolitano coram altari super faldistorium residenti. Aliis episcopis coronam seu circulum facientibus. et coronando in medio illorum constituto. tunc alter deducentium dicat alta voce in tono leccionis

Reverende pater postulat sancta mater ec

clesia ut p̄sentem egregium
militem ad dignitatem regi
am sublevetis. Tunc interro
gat metropolitanus. Scitis
illum ēē dignum et utilem ad
hanc dignitatem. Illi vero
respondent. Et novimus et credi
mus eum ēē dignum et uti
lem ecc̄e dei et ad regimē hui9
regni. Et respondent omnes.
Deo gracias. Et mox insti
tuitur ille publice et diligē
ter admonetur de fide. de di
lectione dei et salubri regni et
populi regimine de deffensionē
ecclīaꝝ. Et miserabiliū psona
rum et similib9. Exponendo s̄
insuper ꝯdic̄ōnē dignitatis sue
et regal' stat9 quo fc̄o publice
faciat hanc professionem.
Ego .N. profiteor et p
mitto coram deo et an
gelis eius deinceps legem
iusticiam et pacē scē dei ecc̄e po
puloqꝫ michi subiecto, p pos
se et nosse facere ac servare sal
vo condigno miīe dei respectu
sicut cum consilio fideliū meo
rum melius pvīd invenire. Pō
tificibus quoqꝫ ecclīaꝝ dei cō
dignum et canonicū honorē
exhibere atqꝫ ea que ab impe

toribus et regib9 ecc̄ijs collata
et reddita sunt inviolabiliter
observare. abbatibus quoqꝫ comitib9
et vassallis meis congruum
honorem secundum ꝯsiliū fideliuꝫ
meoꝝ p̄stare. Et hec omnia
super hec sacro scā euangelia
tacta me veraciter observatu
rum iuro. Hijs expeditis eo
se profunde inclinante. Metro
politanus dicat excelsa voce
in modū ōrōnis qd' sequitur
et quecumqꝫ ipse dicit. dicant et
alij epī voce submissa oracio.
Omnīps ēt̄ne deus. Crea
tor omniū. Imperator an
geloꝝ rex regum dn̄s domina
cium. qui abraham fidelem fa
mulum tuum de hostibus triū
phare fecisti. Moysi et iosue po
pulo tuo p̄latis victoriam tri
buisti. humilemqꝫ dd' puerū
tuum regni fastigio sublima
sti. et Salomonem sapiencie
pacisqꝫ ineffabili munere di
tasti. Respice qs dn̄e ad p̄ces
humilitatis nr̄e et super hunc
famulum tuum. N. quē supp
devocione magistratū xpianita
tis in tuo nomine veneramur
et in regem eligimus bene ✠
dictionum tuaꝝ dona multi

plica. eiusque dextera potencie tue semper hic ubique circumdata quatenus predicti habrahe fidelitate. moysi mansuetudine
fretus. dauid humilitate exaltatus. Salomonis sapiencia
decoratus tibi in omnibus complaceat
Et per tramitem iusticie inoffenso gressu semper incedat. tue
quoque protectionis galea munitus. Et scuto insuperabili
iugiter protectus armisque
celestibus circumdatus. obtabile de hostibus crucis xpi
uictoriam fideliter obtineat
et triumphum feliciter capiat terrorque sue potencie illis inferat et
pacem tibi militantibus letanter reportet. per xpm dominum nostrum qui
uirtute crucis tartarum destruxit regnoque diaboli superato ad
celos uictor ascendit in quo
potestas omnis regnique consistit uictoria. qui est gloria
humilium et uita salusque populorum. Qui in celum uiuit et c.
R. Amen. Post hec rege coram altari prostrato. Et metropolitano et episcopis super faldistoria cum mitris accumbentibus Cantores incipiunt letaniam cumque dixerint: Ut

obsequium seruitutis nostre et c. s.
Tunc metropolitanus se erigens
producto super illum signo crucis dicat. Ut hunc electum
in regem bene + dicere digneris te rogamus audi nos.
Secundo dicat. benedicere et consecrare digneris te rogamus audi nos. Idemque dicunt et faciunt episcopi. Quo dicto et a choro
Responso redit ad accubitum
Cantoribus resumentibus et
prosequentibus letaniam.
Qua finita. metropolitanus surgens. Illo et episcopis prostratis
manentibus annunciat.
Pater noster. Et ne nos inducas.
V. Saluum fac seruum. V. Esto
ei domine. V. Domine exaudi oracionem.
V. Dominus uobiscum. Oremus.
Pretende quesumus domine. huic
famulo tuo dexteram
celestis auxilii ut te toto corde perquirat et que digne postulat assequi mereatur per
dominum nostrum. Alia oracio Actiones
nostras quesumus domine aspirando. et c.
Require supra inter de benedictione abbatis. Post hec metropolitanus inungit in modum crucis
cum oleo exorcizato dexterum
illius brachium et inter scapula

dicens legendo oracionem.
Deus dei filius ihs xps dns
nr̄ ⁊ cetera. Requirē s̄ sub co
ronacione imperatoris. Itē
alia oracio. Oremus.
Omnips sempiterneq; deus
qui azahel sup syriam
⁊ ieu super israhel. per helyā.
Dauid quoq; ⁊ saulem p samu
elem. prophetam in reges un
gi fecisti. tribue q̄s manib⁹
nr̄is opē tue benedictionis:
Et huic famulo tuo. N. quem
hodie licet indigni in regē sac⁹
unguimꝰ de lumine dignā deli
bucionibus hui⁹ efficaciam.
⁊ uirtutē. Constitue dn̄e pri
cipatum super humerū eius
ut sit fortis iustus. fidelis. p
uid⁹ ⁊ indeffessus regni hui⁹.
⁊ ppli tui gubnator. Infideli
um expugnator. Iusticie cl
tor. meritor ⁊ demeritor re
munerator. Ecce tue scē ac
fidei xp̄iane deffensor ad decꝰ
⁊ laudem tui nōis gliosi. p
dn̄m nr̄m. R. Amen. Quo
fc̄o stola inchoat. p sequitur
aucȳ Adiutorium. ad miss
sam. Tunc rex ul' in sacristia
ul' sub papilione ad hec pa
to induitur regalibus indu

mentis. induit ei super ues
tes cōmunes lineā siue ap̄lā
camisiā lineā ad similitudi
nem albe. Amphibalū no
uū mūdū. ⁊ candidum. Ecē
amphibal⁹ uillosa uestis ac
de sup marinā purpurā au
ro ac gēmis decoratā. parat⁹
itaq; rex ⁊ ornat⁹ p̄cedit cum
suis p̄latis ⁊ baronib⁹ ad so
liū suū eminentē ornatū s̄
incētā p̄parati. et dicta collec
ta officio diei competenti di
at hanc pro ip̄o rege. Deus
regnorum omnium ⁊ cetā. Req̄
re s̄. ini. de coronacione ip̄a
toris. Deinde grad⁹. ⁊ alleluia
cantatis. Rege coram alta
ri reducto. Metropol'. dat gla
diū. sub forma inc. ti. scpta.
ū sit fieri mos ē. Deinde coro
na s̄ imponitur hoc modo.
Om̄s enim ep̄i qui ad sunt
manib' eā de altari per metro
pol. sumptam tenent ip̄o me
tropol' illam regente ⁊ capiti
illius imponente dicendo or.
Accipe coronam regni q̄
licet ab indignis ep̄or
manib⁹ capiti tuo imponit⁹.
In noīe pa ✠ tris et fil ✠ ly
⁊ spiri ✠ tus sancti. quam

sciatis gl'iam et honorem
⁊ opus fortitudinis intelligas
signare. ⁊ p hanc te p̄ncipem
ministerii nr̄i non ignores. ut
sic hanc nos interioribus pas
tores rectores q3 aīar̄ intellígi
mur. ita ⁊ tu contra omnes.
adu'sitates ecclesie xp̄i deffē
sor assistas. regniq3 tibi a deo
dati p officiū nr̄e benedictionis
minute ap̄lor̄ om̄niq3 scōr̄.
regimini tuo comissi utilis exe
cutor. p'spicuus q3 regnator
semp appreas. ut int' gl'iosos
athletas uirtutū gemmis
ornatus ⁊ p̄mio sempit'ne fe
licitatis coronatus cū redep
tore ac saluatore nr̄o xp̄o cui'
nomē uicemq3 gestare cred'is
sine fine gl'ieris. Qui uiuit ⁊
imperat deus cum deo p̄re in se
cula seculorum ℟ Amen. pt̄
ea dat ei sceptrum dicens sup
eum genua flectentem orō.

Accipe uirgam uirtutis
atq3 ueritatis. qua intel
ligas te obnoxium. mulcere
pios. t'rere reprobos. errantib3
uiā docere. lapsis manum p̄
rigere. disp'dere sup'bos ⁊ rele
uare humiles. ⁊ apiat hosti
um tibi xp̄s dn̄s nr̄. qui de se

met ip̄o ait. Ego sum hostiū.
per me siquis introierit sal
uabitur. qui ē clauis dauid
⁊ sceptrum domus israel qui
aperit ⁊ nemo claudit. clau
dit ⁊ nemo aperit. Sitq3 tibi
auctor seducat uinctum de
domo carceris sedentē in tene
bris ⁊ umbra mortis. Et i ōi
b3 sequi merearis. eū de quo da
uid propheta cecinit. Sedes tu
a deus in seculū seculi. uirga
equitatis. uirga regni tui. ⁊
imitando ip̄m. diligas iusti
ciam ⁊ odio h'eas iniquita
tem. quia p'ptea unxit te d's
deus tuus ad exemplū illius
quem ante secula unxerat o
leo exultacionis p' participib'
suis. ih'm xp̄m dn̄m nostrū
Qui cum eo uiuit ⁊ regnat.
℟ Amen. Post hec metro
politan' ⁊ uni' ep̄or̄ reducāt illū
ad soliū siue thalamū int'
nizantes siue ponentes eū
in ca
Sta ⁊ retine. | .i. dicētes

Sta ⁊ retine amodo locum tibi a d'o
delegatū p auctē dei omnip
tentis. ⁊ p p'sentē tradicionē
nr̄am omniū sc̄lz ep̄or̄ cetor̄
q3 dei s'uitor̄ et quanto cler̄
sacris altaribus propinquo

rem prosperitas. tanto ei potē
ciorem in sacris cognitus honorē
impendere intelligimus quat
mediatore dei et hominū te me
diatorē cleri et plebis in hoc reg
ni solio confirmet. et in regnum
eternū secū regnare faciat. ihc
xpc dns nr. rex regum et dns
dominancium. Qui cum deo pre
et spu sco. viuit et regnat d. ℞
Amen. Deinde metropolita
nus inchoat scola prosequente
Te deum laudamus: Quo
finito dicat super eum ℣. Fir
metur manus tua et exal
tetur dextera tua. ℞ Justicia
et iudiciū preparacio sedis tue. ℣
Dne exaudi oracionem me
am. ℣ Dns vobiscū. Oremus
Deus qui victrices. Oro.
Moysi manus in oro
ne firmasti qui quāmuis etate
lacesserent. infatigabili sāti
te pugnabant ut dum amalech
iniquus vincitur. dū prophan
nacionū populus subiugatur:
exterminatis alienigenis he
reditati tue possessio copiosa s
uiret opus manuū tuarū per
a nře oronis exaudicione q
firma. habemus nos apud
te scē pr dnm saluatorem q

pro nobis manus suas tetē
dit in cruce p quē etiam preca
mur altissime ut tua poten
cia suffragante uniuersorum
hostiū frangatur impietas. po
pulus qꝫ tuus cessante forti
tudine te solū timere condiscat.
Per eundem. ℞ Amen. Item
alia benedictio: Deus inef
fabilis auctor et cetera. Re
quire supra sub coronacione
imperatoris. Omnibus igi
tur expeditis eo in solio cum
regalibus insigniis regni.
magnatibus ecclesiasticis et
mundanis residente legitur
euangeliū. et dū offert vadit
ad offerend. Secreta est. Sus
cipe domine preces. Postco.
Deus qui ad predicandum.
Require s' inte. de coronacio
ne imperatoris

Si pro regina bene
dicatur et corona
tur hoc ordine p
ceditur. Rege eni
presente et eam benedici et coro
nari volente ipsa statim eo co
ronato crine soluto et capite co
operto a duobus epis deducatur
ante altare et tunc inchoatur
et sub breuitate pficiatur leta

ma. Ve eam s͠ sub ordinacō
ne subdyac. Qua expleta.
metropolitanus ab accubitu
surgens stans ante altare
dorso u͛so ad illud fundit sr̄
eam ab accubitu surgentem
et flexis genibus hu͂ilit͛ corā
illo stantē hāc b͞ndictionem
qm̄ et ceā cum p͛ ar͛eps dixit.
Alii ep͞i tamē uoce demissa
dicere debent oracio.

Omnipotens sempit͛ne
d͞s hanc famulā tuam
celesti b͞ndictione sā ✠ fica
q͞m in adiutorio regni reginā
eligimus tua ubiq͛ sap͞ia do
ceat. atq͛ confortet. et eccl͞ia
tua fidelem famulā semper
agnoscat per eundem. Dei
de dicat mediocri uoce iunctis
manibus ante pectus.

Per omnia secula seculo
rū. D͞ns uobiscū. Sur
sum corda. Gracias agam͛
d͞no deo nr̄o. Prephacio:

Vere dignum et iustū
ē equū et salutare. Nos
tibi semp͛ et ubiq͛ gr͞as agere
D͞ne s͞ce p͛ omps et͛ne deus:
Honor cunctor͛ auctor ac
distributor b͞ndictionūq͛ oī
um largus infusor tribue sr̄
hanc famulam tuam regi
nam. b͞n ✠ dictionis tue
copiam. et quam humanā
ē electio pesse gaudet. tua
superne electionis ac bene
dictionis infusio accumu
let. Concede ei domine auc
toritatē regiminis et filii ma
gnitudinem sapiencie pru
dencie et intellectus habun
danciā. religionis ac pieta
tis custodiam quat͛ mereā
tur b͞ndici et augmentari in
nomine ut sancta insitari et
fecundari ut rebecca q͛ oīum
nimii uicior monstra ut
Judich in regnū regin eligi
ut hester. ut quam huma
na iuuitur fragilitas b͞ndi
cere celestis prius intimi co
ris repleat infusio et que a
nobis eligitur et benedicitur
i reginā a te mereatur obtine
re p͞mio eternitatis p͛petue
Et sicut ab hominibus sub
limatur in noīe. Ita a te subli
metur fide et operacione. Illo
eciā sapiē tue eam rore per
funde quem beatus dauid in
repromissione et filius eius
salomon percepit in locuple
tacione. Sis ei d͞ne q͛ cunc

coruscantis innumerorum lonica
induatis. Galea in prosperi
sapientia, in protectione cli
peus sempiternus. Sequatur
pacem, diligat caritatem, ab
stineat se ab omni impietate.
loquatur iustitiam. Custodi
at veritatem. Sit cultor iusti
cie et pietatis amator religi
onis. Vigeat quoque presenti bene
dictione in hoc evo annis plu
ribus et in sempiterno sine fine eternus.
Qua prefatione expleta inungitur
oleo sancto et in eisdem locis in qui
bus iungitur rex. Et iungen
do metropolitanus dicat.

Deus pater eterne glorie sit ti
bi adiutor et omnipo
tens benedicat tibi preces
tuas exaudiat, vitam tuam
longitudine dierum adimple
at, benedictionem tuam iugi
ter confirmet, te cum omni po
pulo tuo in eternum conservet, inimi
cos tuos confusione induat.
Et super te Christi sanctificatio. ac hu
ius olei infusio floreat, ut
qui tibi in terris tribuit benedic
tionem, ipse in celis conferat
meritum angelorum ac bene
dicat te et custodiat in vitam
eternam Ihesus Christus dominus noster. Qui

vivit et regnat. R. Amen. Sub
sequenter in aliquo apto lo
co induitur vestibus regalibus
quo facto reductus sit ornatus
ad metropolitanum qui impo
nit illi coronam dicens.

Accipe coronam glorie re
gni ut scias te esse consor
tem regni prophetarum dei semper
prosperare confidas. et quanto plus
exaltaris. tanto amplius hu
militatem diligas atque custo
dias in Christo Ihesu domino nostro. R.
Amen. Et mox dat ei septrum

Accipe virgam virtutis dicens.
tutis et equitatis. et es
to pauperibus misericors et
affabilis, viduis pupillis et
orphanis diligentissimam
curam exhibeas. Ut omnipotens
deus augeat tibi graciam
suam. Qui vivit et regnat.

De benedictione principis
sive comitis palatini.

Ad benedictione princi
pis sive comitis pala
tini hoc modo proce
ditur. Pontifex enim
dicat Adiutorium nostrum
in nomine domini. Dominus
vobiscum. Et cum spiritu
tuo. Oremus. Oratio.

Deus qui congregatis
in tuo nomine famu
lis te medium eē dixisti coroñ
vallante eis gratiam cum sa
cerdotibus. quam abraham
in holocausto moyses in exitu
helyas in heremo. Samuel
meruit continens in suo tem
plo. Concede dñe gratiam
qui in spiritu tuo patriarchis p
dicasti prophetis. tradidisti apo
stolis mandasti victoribus
ben✠dic dñe quesumus
hunc principem et cetera.
Require supra sub benedictione
al' sub coronatione. Imperia
toris. et ibi incipit. Benedic
domine. De benedictione
novi militis.
Ad benedictione novi
militis hoc modo proceditur.
Pontifex enim priusquam
dicatur evangelium
benedicat ensem eius dicens
Oremus benedictio ensis.
Exaudi dñe qs preces
nostras et hunc ensem
quo hic famulus tuus circum
cingi desiderat magestatis tue
dextera dignare bene✠dice
quat' eē possit deffensio eccle
siarum. viduarum orpha

norum omniumque deo servi
entium contra seviciam paga
norum. aliis quoque sibi insidian
tibus sit terror et formido p
terea et eque persecutionis et
iuste deffensionis effectum
Per xpistum dñm. R. Amen
Alia benedictio.
Bene✠dic dñe sanc
te pater omnipotens eter
ne deus. per invocationem
sancti tui nominis et per adven
tum xpisti filii tui dñi nostri et per
donum spiritus sancti pa
cliti hunc ensem ut is famu
lus tuus qui hodierna die
tua concedente pietate p
cingitur invisibiles inimi
cos sub pedibus conculcet.
victoriaque pomina potitus
semper maneat illesus. R.
Amen. Possent etiam hic
dici alie benedictiones armo
rum quas require infra sub
benedictione armorum. Armis
tamen benedictis priusquam
cingat illi ensem pontifex dicens.
Benedictus dñs deus meus
qui docet manus meas ad
prelium. Et dicas primis tribus
versibus cum. Gloria patri
Dicat v. Salvum fac servum

tuum. Esto ei dñe turr. for.
℟. Dñe exaudi oracionem m̄.
℣. Dñs vobiscum. Et c. spi. Ore⁹
Domine sc̄e p̄r omps e
terne deus: qui cuncta
solus ordinas et recte disponis.
Qui ad coherc endam malicia
am reproborum. et tuend' iusticia
am usum gladii in terris ho
minibus tua salubri dispo
sicione p̄mi sisti / et militare
ordinem ad pp̄li protectio
nem instituti voluisti / quique
p̄ beatum iohem in militibus
ad se in deserto venientibus
ut neminem concuterent. sed prop̄
contenti essent stipendiis dica
re fecisti / clemenciam tuam do
mine suppliciter exoramus
ut sicut dauid puero tuo go
liam superandi largitus es fa
cultatem. Et iudam macha
beum de feritate gencium nome
tuum non inuocancium triump
phare fecisti / ita et huic famu
lo tuo qui nouiter iugo mi
litae colla supponit / pietate ce
lesti vires et audaciam ad fi
dei et iusticie deffencionem tri
buas / et prestes fidei spei et ca
ritatis augmentum. et dei ti
morem / pariter et amorem.

humilitatem p̄seueranciam
obediencianm. et pacienciā bo
nam. et cuncta meo recte dispo
nas. ut neminem cum gladio
isto vel alio iniuste ledat. et
omnia cum eo iusta et recta de
ffendat. et sicut ipse de minori
statu ad nouum p̄uehitur ho
norem. ita veterem hominē
deponens cum actibus suis
nouum induat hominē / ut te
timeat et recte colat / p̄fidorum co
sorcia vitet / et suam in pro
ximum caritate extendat / p̄po
sito suo in omnibus recte obedi
at / et suum iam cunctis iuste offici
um exequatur ℟. Amen.

Post h' pontifex ensem nud'
sumit de altari et ponit illum
in dextra manu illius dicens.

Accipe gladium istum.
In nomine patris et filii
et spiritus sancti. et utaris eo
ad deffencionem tuam et sc̄e
dei ecc̄le et ad confusionem ini
micorum crucis xp̄i et fidei xp̄ia
ne. et corone regni. tal' et quā
tum humana fragilitas per
miserit / cum eo neminem ledas.
Quod ipse prestare dignetur. Qui cū
p̄re et spiritu sancto viuit et r̄.
deus p̄ omnia. s. s. ℟. Amē

Deinde ense in vagina reposito cingit illi ensem cum vagina dicens cingendo:

Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. In nomine domini nostri ihesu christi. Et attende quod sancti non in gladio sed per fidem vicerunt regna. Ense igitur accincto. miles novus illum de vagina educat. Et evaginatum ter viriliter vibrat. Et eo super brachium terso. more in vaginam reponit. Quo facto insigniens illum caractere militari. dat ei osculum pacis dicens.

Esto miles pacificus. strenuus fidelis et deo devotus. Et mox dat sibi alapam leviter dicens. Excitetis a sompno malicie et vigila in fide christi et fama laudabili. Tunc nobiles astantes imponunt sibi calcaria ubi hoc fieri mos est. Et cantatur antiphona.

Speciosus forma prae filius hominum accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. Oracio

Omnipotens sempiterne deus hunc famulum tuum qui eminenti mucione circumcingi desiderat graciam tue benedictionis infunde et eum dextre tue virtute fretum fac contra cuncta adversancia celestibus armari presidiis quo nullis in seculo tempestatibus bellorum turbetur. Per. Amen.

Ultimo dat illi vexillum ubi hoc fieri mos est cum vexilli benedictionem require. infra sub benedictione armorum.

Secunda pars incipit. Et primo de benedictione et impositione primarii lapidis.

Nemo ecclesiam edificet priusquam episcopus diocesis locum et atrium designet. Et quid ad luminaria quid ad rectores et ministrorum stipendia sufficiat quodque ad ecclesie dotem pertineat dis

finatur et penu vel eius aucto
ritate per sacerdotem crux in
loco figatur. et lapis primarius
in fundamento ponatur. Pri
die igitur lignea crux in loco
ubi debet esse altare figatur. Se
quenti vero die lapis in ecclesie
fundatione ponendus benedi
ci debet hoc modo. Nam ponti
fex debet esse paratus. Amictu.
alba stola et pluuiali albi co
loris mitra simplici et baculo
pastorali absque manipulo in
loco ubi ecclesia est fundanda.
Ubi benedicat aquam pro
ut moris est fieri in dominicis die
bus. require formam benedic
tionis. infra sub dedicatione
ecclesie in prima aque benedictio
ne quo facto aspergatur locus
ubi est crux cum aqua bene
dicta. et cantetur hec antiphona.

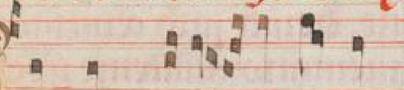

Signum salutis pone

in loco isto et non permitte

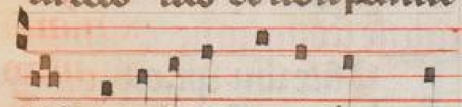

tas introire angelum per

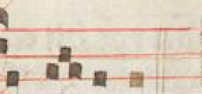

cutientem. ps. Quam dilecta. totus dicatur cum. Gloria patri
Et post ea dicat episcopus. Oremus
Domine deus qui licet
celo et terra non capia
ris domum tamen dignaris hic
re in terris ubi nomen tuum in
giter inuocetur loci huius beate
marie semper virginis. et bea
ti. N. martiris vel confessoris tui
cuius honorem atque nomen
fundabitur ecclesia omniumque sanctorum
intercedentibus meritis visita
per infusionem gratie tue ab om
ni inquinamento purifi
ca purificatumque conserua
et qui dilecti tui dauid deuo
tionem in filii sui salomonis
opere complesti. in hoc opere
desideria mea perficere digneris
effugiantque omnes hinc ne
quicie spirituales. Per dominum.
Post hec benedicat lapidem
dicens. Adiutorium nostrum
in nomine domini. Sit nomen
domini benedictum. Lapidem
quem reprobauerunt edifi
cantes. Tu es petrus et super
hanc petram edificabo. Glo
ria patri et filio et spiritui
sancto. et cetera Oremus.

Domine ihu xpe fili dei
uiui. qui es uerus om
nipotens deus splendor et y
mago patris ⁊ uita eterna qui
es lapis angularis de monte
sine manibus excisus ⁊ inmu
tabile fundamentum hunc
lapidem collocandum in tuo
nomine confirmamus ⁊ tu qui
es principium ⁊ finis in quo prin
cipio deus pater ab inicio cunc
ta creauit. Sis quesumus principium
⁊ incrementum. ⁊ consummacio
ipsius operis quod debet ad lau
dem ⁊ gloriam tui nominis in
choari. Qui uiuis cum patre ℟ Amen
Oremus. Oracio
Domine sancte pater omnipotens e
terne deus bene✠di
cere digneris hunc lapidem
ad fundamenta ecclesie in hono
rem sancti N. per dominum nostrum ihe
sum xpm filium tuum lapidem
angularem electum precio
sum. in fundamento funda
~~men~~tum de quo dicit apostolus
petra autem erat xpistus.
Qui tecum ⁊ cum spiritu sancto ui
uit ⁊ regnat deus. ℟ Amen.
Tunc aspergat lapidem aqua
benedicta ⁊ accepto cultro per
singulas partes sculpat in eo

signum crucis dicens: In no
mine patris et filii et spiritus
sancti. ℟ Amen Oremus. Oracio
Bene✠dic domine creatu
ram istam lapidis ut
sit remedium salutare generi
humano ⁊ presta per inuocacionem
nominis tui ut quicunque ad
hanc ecclesiam edificandam et per
ficiendam pura mente auxi
lium dederint corporis sanita
tem ⁊ anime medelam perci
piant. Per xpm dominum nostrum
℟ Amen. Lapis autem tali
ter benedictus ponitur in funda
mento ecclesie fundande hoc modo
Primo enim episcopus super faldisto
rium accumbens ~~re~~ dicatur le
tania que requiritur sub ordine
subdiaconi ⁊ terminatur cum col
lecta. Actiones nostras quesumus
Require sub albis benediccio
ne. Deinde parato cemento ⁊ ce
mentario assistente ipse episcopus
ponit ipsum primarium lapidem
in fundamento. Inchoans antiphona
Mane surgens iacob Psalmus Nisi
dominus. require in festo sub
ecclesie dedicacione. Oremus
In fide ihu xpi. col oracio.
locamus lapidem istum
primarium in hoc fundamen

to. In nomine pa ✠ tris et
fi ✠ lii. et spiritus ✠ sanc
ti. ut vigeat vera fides hic et
timor dei et fraterna dilectio
et sit hic locus destinatus oracioni
et ad invocandum et laudandum
nomen eiusdem domini nostri ihesu
cristi. Qui cum patre. R. Amen.
Et iterum cementarius locat ip
sum lapidem cum cemento postea
episcopus spergit super lapidem aquam
benedictam incipiens antiphonam. Asp
ges me domine. Require infra
sub ecclesie dedicacione cum psalmus Mise
rere mei deus secundum magnam
totum dicitur. deinde pontifex sp
git aquam benedictam per omnia
fundamenta si sunt apta. vel
si non sunt apta circuit asp
gendo universa loca ad funda
menta ecclesie designata quod fiat
hoc modo. incipiens enim spergere
seu circuire inchoat antiphonam.
O quam metuendus est locus is
te. Require infra sub ecclesie de
dicacione. psalmus. Fundamenta. Et sic
aspergendo et cantando procedit
quousque ad terciam partem fun
damentorum seu locorum designato
rum et subsistit dicens. Oremus.
Et dyaconus. Flectamus genua.
levate. oracio. Omnipotens miseri
cors deus qui sacerdotibus
tuis tantam. Require infra
sub ecclesie dedicacione. Deinde incho
at antiphonam. Pax eterna
ab eterno. Require ibidem.
procedens similiter usque ad
aliam terciam partem fundamen
torum seu locorum designatorum
et ibidem subsistens dicat. Ore
mus. et dyaconus. Flectamus
genua. levate. Oracio.
Omnipotentem deum fratres
karissimi: manus domo cui
te sunt mansiones supplices de
precamur ut locum istum no
mini suo edificandum p[ro]sere
nissimam pietatem suam.
bene ✠ dicere. sancti ✠ ficare et
conse ✠ crare dignetur. Per.
R. Amen. Deinde procedens
ultra inchoat antiphonam.

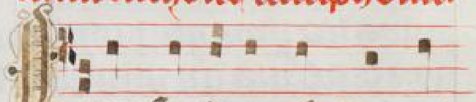

Bene fundata est domus

domini supra firmam petram.
Psalmus. Letatus sum. Quibus fi
nitis et expleto circuitu residens
episcopus in loco ubi lapidem impo
suit dicat. Oremus. et dyaconus.
Flectamus genua. levate.

Deus qui ex omni coap
tacione sanctorum eternum
maiestati tue condis habitacu
lum da edificacioni tue incre
menta celestia. ut quod te iube
te fundatur. te largiente perfi
ciatur. Per xpistum dominum nostrum.
℟. Amen. Subsequenter in
choat ympnum Veni creator
Quo dicto dicat oracio.
Descendat quesumus domine
deus spiritus tuus sanctus
super hanc domum edificandam
qui et populi tui dona sanctificet
et ipsius corda purificet. Per
xpistum dominum nostrum ℟. Amen. Oracio.
Deus qui in omni loco
dominacionis tue
dingnus exauditor et con
structor existis. exaudi nos
quesumus. et presta ut inviolabilis
huius loci permaneat construc
tio. et beneficia tui muneris uni
versitas que supplicat perci
pere mereatur. Per dominum n.
℟. Amen. Hoc facto episcopus fa
ciat exhortacionem ad populum
si uelit et concedat indulgenciam
ultimo dat benediccionem di
cens. Sit nomen domini benedictum
hijs omnibus expletis parate ad cele
brandum missam si uelit et

quia dicta prima oracione de sancto
in cuius nomine ecclesia funda
tur mox subiciatur oracio:
Deus qui ad ineffabi
lem obseruanciam sa
cramenta famulorum tuorum
preparas uoluntates dona
tuis cordium nostrorum purifica. ut
quod sancta est deuocione tunc
tandum sinceris mentibus
exequamur. Per dominum n.
ihesum xpistum. De ecclesie dedicac
Ecclesiarum consecracio
nes quamuis omni
die debere fieri pos
sint decencius tamen in
dominicis diebus uel sanctorum
sollempnitatibus fiunt. Anno
ante ecclesia fuerit dedicandi de
bet archidiaconus premunire clero
et populo quibus est ecclesia conse
cranda ut priusquam consecretur
ieiunient. Et eciam episcopus qui
dedicare debet. ieiunare debet
Sicut enim sicut ait beatus
leo in epistola ad dyoscorum is qui
pontificem. presbiterum uel dyaconum
benedicturus est. et eciam is
qui benedicitur ieiunare
debent multo magis in tanta
et tam sancta sollempnitate
tam consecrans quam qui

¶ De ecclesie dedicatione secundum ordinarium nostrum rubrica

¶ Ecclesie consecratio quando et die de iure fieri possit: dominicis tamen in diebus dedicationes vel sanctorum solempnibus fiunt. Cum autem eciam fuerit dedicata, de archidiaconi permissione clerus et populus quibus [illegible] et peregrini [illegible] fuerit pontifex [illegible] debet [illegible] ad [illegible] in epistola ad [illegible] qui [illegible] dicitur est et [illegible] qui [illegible] in [illegible] Dum [illegible] ante diem dedicationis [illegible] aliquas in altari [illegible] in [illegible] ponat [illegible] in [illegible] littera [illegible] et ibi [illegible] Et [illegible] et altare [illegible] dedicationis [illegible] quibus [illegible] sub hac forma Anno [illegible] Episcopus [illegible] in ecclesia et altare [illegible] in honore [illegible] et [illegible] et [illegible] aliquam et [illegible] in [illegible] vel [illegible] in [illegible] ecclesie [illegible] vel de [illegible] in [illegible] Et [illegible] et [illegible] Et [illegible] Celebrius [illegible] et [illegible] et [illegible] in [illegible] et altare [illegible] et ampulla [illegible] et [illegible] et [illegible] altaria [illegible] ad [illegible] altare [illegible] altari [illegible] ad [illegible] et [illegible]

Calix ... sunt regula ... ad ... amictus ... sepulchri ... et [illegible]
... altaris subscripti. Contrarium ... hoc agit. Ideo ... [illegible] ... pontificem
... ad ... ... manus pontificis ... [illegible] ... et ...
... liber ... [illegible] ... et ...
fiunt in ... ecclesie et in ... altaris. ... vasa ... [illegible]
... alia ... [illegible] ... tabule ... et vasa ac ... ad cultum dei et
ecclesie et altaris ... [illegible] ... ¶ ... [illegible]
ecclesie ... [illegible] ... et ... psalmos ... [illegible]
... et ad ... [illegible]
... vel ... [illegible] ... pontifex possit ... [illegible]
ecclesie in ... [illegible] ... Et ... [illegible]
possit ... [illegible] ... pontifex in ... [illegible]
... venit ad ecclesiam et ... ad altare ... [illegible]
... est ... et ... in altari ... ¶ ... [illegible]
... [illegible] ... et ... [illegible] ... Et ... [illegible]
... super tapetum in ... Et ... pontifex ... [illegible]
dyaconus amictu alba cingulo et stola ... [illegible] ... et ... [illegible]
Tunc pontifex ... et ... accedit ad locum ubi ... fuerint et ibi incipit
et dicit ... [illegible]
... amictus alba cingulo stola et dalmatica albi coloris ... [illegible]
... in capite et baculum pastorale in manu ... [illegible] ... diaconus ... similiter
amictu alba cingulo et stola. ... diaconus ... amictu alba et cingulo ... [illegible]
et alii ministri ... [illegible] ... et ... [illegible]
... [illegible] ... pontificis ... [illegible]
... [illegible] ... et stola ... [illegible]

s petunt ecclesiam consecrari ie
iunare tenentur Sane pre
cedenti sero ante diem dedica
cionis pontifex paret reliquias
in altari consecrando includen
das ponens eas in decenti et
mundo vasculo vitreo vel eneo
vel alio cum tribus granis
thuris. vel deficientibus reliquiis
ponat corpus domini etiam ibi
particulam de corpo scriptam
de glossa littera continentem cuius
modi reliquie sunt ibi inclu
se. et ad cuius sancti honorem et no
men ecclesia ipsa et altare dedicantur
nomen consecratoris et indul
genciam quam in tempore anniversario
dedicacionis die concedit an
nis quorum mensem et diem qui
bus dedicatur. Sigillans ip
sum vasculum diligenter. Et
illud in mundo et honesto lo
co vel sub tentorio ante fores ec
clesie consecrande parato vel in sacris
tia veteris ecclesie. vel in alio loco po
nens et super ornatum pheretrum
honeste collocans Cele
brandeque sunt vigilie ante re
liquias ipsas canendi noctur
ni et matutine laudes in hono
rem plurimorum sanctorum. vel eorum quo
rum reliquie sunt condende ymagi

nes vero cruces et corpus domini et
alia ipsa nocte remaneant in
ecclesia consecranda. in crastinum
vero parantur necessaria que ad dedicaci
onem ecclesie et altaris sunt nec
cessaria videlicet omnia que paran
da sunt in altaris dedicatione
In principio quere de .i. invenie
tur de altaris consecratione. que fit sine ecclesie
dedicatione et insuper parantur
duo vasa cum aqua pro duplici
aqua benedicenda. unum ex
tra ianuam aliud intus pre
sbiterio. Item depingantur in pa
rietibus ecclesie intrinsecus per circui
tum duodecim cruces circa de
cem palmos super terram. vi
delicet tres ab oriente. tres
ab occidente. tres a meridie.
et tres a septemtrione. super
quas figuntur. xii. candele.
Item paretur scala vel aliud
edificium super quo ascendens
episcopus possit attingere ipsas. xii.
cruces. Item fontes esse vacu
sunt et vasa mundi. Item provideatur
tur quod ecclesia possit libere exterius
circuiri. Interim autem dum
premissa parantur. Ponti
fex debet annunciare populo in
cuius sancti honorem et nomen
ecclesia est dedicanda. et quorum sanctorum

reliquie sunt in altari recon
dende. Quo facto ordinat in ecclesia
consecranda que ordinanda sunt
et eius iussu illuminentur
premisse .xii. candele et cande
le et faldistorium ponatur super
tapetum in medio ecclesie. Et mox e
xit ecclesiam cunctis inde abiec
tis uno tantum dyacono amictu
stola et alba parato intus rema
nente recluso et ecclesie fores cla
duntur. Tunc episcopus cum clero et
populo accedit ad locum ubi
pridie reliquie posite fuerunt. et
ibi incipit et dicat uoce submis
sa cum clericis .vii. psalmos induens in
terim amictum. albam stolam
et pluuiale sine manipulo
gerens mitram simplicem in
capite. et cambucam in ma
nu quociensque ei pontifica
lia agit non in sacerdotali. Sed
in pontificali habitu esse debet. Alter quoque
dyaconus paratur similiter
amictu. alba. et stola. Subdia
conus etiam et acoliti et alii mi
nistri parantur. His igitur pa
ratis et premissis psalmis expletis.
redeunt ante fores ecclesie ordinan
te. et parato ibi alio super tape
tum faldistorio. Pontifex
inchoat et scola prosequitur antiphonam.

& nō

Adesto deus unus om
nipotens pater et fi lius
et spiritus sanctus. Oremus.
Actiones nostras quesumus domine aspi
rando. Require supra sub be
nedictione altaris. Qua dicta pro
sternit se ibidem super faldis
torium et tapetum et cantor in
cipit letaniam et eam prosequuntur
usque ibi Ab omni malo libera
nos domine. Require eam sub or
dine subdyaconum. Tunc surgens
pontifex ab accubitu benedicat
ibidem vel sub tentorio aquam
simpliciter prout in diebus do
minicis benedicitur sicut inci
piens absolute sine Dominus vo
biscum et sine. Oremus dicens ex
tensa dextera super salem Exor
cismus salis.

Exorcizo te creaturam sa
lis per deum vi + vum per deum ve + rum
per deum + sanctum per deum
qui per elyzeum prophetam in
aquam mitti iussit ut sa

naretur.

nacetur sterilitas aque. ut
efficiaris sal exorcizatus in
salutem credencium. Et sis om
nibus te sumentibus sanitas a
nime et corporis et effugiat at
que discedat ab eo loco quo asp
sus fueris omnis fantasia et
nequicia ac versucia dyabo
lice fraudis omnisque spiritus
inmundus adiuratus per eum
qui venturus est iudicare se
culum per ignem. Benedictio
salis. Domine exaudi oracionem
meam Et clamor. Oremus.
IN mensam clemencie tue
omnipotens eterne deus humiliter
imploramus. ut hanc crea
turam salis quam in usum generis
humani tribuisti bene +
dicere et sancti + ficare tua pie
tate digneris ut sit omnibus
sumentibus salus mentis
et corporis et quicquid ex eo
tactum vel respersum fuerit
careat omni inmundicia
omnique impugnacione spi
ritualis nequicie per virtutem
domini nostri ihesu christi qui venturus
est iudicare. R. Amen. Ex
orcismus aque quem incho
at absolute sine Dominus vobis
cum. Oremus. dicens extensa

dextram super aquam.
EXorcizo te creatura a
que in nomine dei pa
tris + omnipotentis et in
nomine ihesu + christi filii
eius domini nostri et in virtute spiritus
+ sancti ut fias aqua exorci
zata ad effugandam omnem
potestatem inimici et ipsum
inimicum eradicare et explan
tare valeas cum angelis
suis apostaticis per virtutem
domini nostri ihesu christi. qui ventu
rus est Benedictio aque.
Domine exaudi oracionem. Oremus.
DOmine ihesu christe qui
ad salutem humani
generis maxima queque sacra
menta in aquarum sub
stancia condidisti. ad
esto propicius invocacionibus nostris. et elemento huic mul
timodis purificacionibus pre
parato virtutem tue bene +
dictionis infunde ut creatu
ra tua misteriis tuis serviens
ad abiciendos demones mor
bosque pellendos divine gra
cie sumat effectum. ut quicquid
in domibus vel locis fidelium
hec unda resperserit. careat
omni inmundicia liberetur

anoxia non illic resideat sps
pestilens non aura corrum
pens. Discedant omnes in
sidie latentis inimici et si qd
e qd aut icolumitati hitan
cium inuidet aut quieti as
persione huius aque effugi
at ut salubritas p inuocacio
nem tui sci nominis expetita.
ab omni sit impugnacione
deffensa. p uirtutem dni nri
ihu xpi. Qui uenturus est.
Hic in modum crucis mit
tat salem in aquam dicens.
Hec inmixtio salis et aq ef
ficiatur salutare sacra
mentum. In nomine patris
et filij et spiritus sancti. R
Am. Benedictio sal et a
que ptem. Dns uobiscu.
Deus inuicte Orem
uirtutis auctor et insu
perabilis imperij rex ac sep
magnificus triumphator.
qui aduerse dnacionis uires
reprimis. qui inimici rugien
tis seuiciam superas qui ho
stiles nequicias potenter ex
pugnas. te dne trementes
et supplices deprecamur ac pe
timus ut hanc creaturam
salis et aque dignanter ac

picias R Amen Benignus
illustres R Amen. Pietatis
tue more sanctifices R Ame
Vt ubicumque aspersa fuit p
inuocacionem tui sci nominis
omnis infestacio in mundi
spiritus abiciatur terrorque
uenenosi serpentis procul pel
latur. et presencia sps sancti
nob misericordiam tuam poscentib
ubique adesse dignetur. Per
dnm nrm. in vnitate. R Ame.
Expleta aque benedictione
Eps aspgit se et circumstan
tes cum illa inchoans anti.

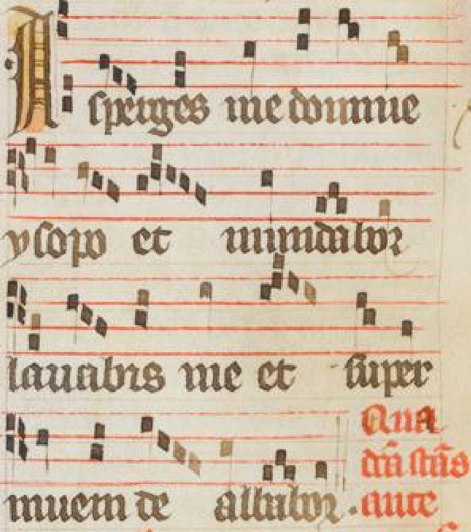

ante
fores ecclie incipit circuire eam
a latere dextro procedens uersus
meridiem cum clero et popu
lo aspergens cum ipsa aqua
forinsecus parietes ecclie in.

suprior parte earum & totu
anniterium dicens semper.
In nomine patris et filii et
spiritus sancti. R. Amen. Et
interim scola cantat R.

Fundata est domus domi
ni super ver ticem
montium et exaltata
est super omnes colles
Et venient ad eum om
nes gentes. Et dicent
gloria ti bi domi
ne V. Venientes autem
venient cum exultacione
portantes manu pulos
Deinde expleto
su os. Et dicent. circuitu
perveniens ante hostium & d
icat tibi Oremus. Et dyaconus
qui cum eo est. Flectamus
genua. Levate

Omnipotens sempi
terne deus qui in omni
loco dominacionis tue as
sistis. & totus operaris. ad
esto supplicacionibus nostris.
& huius domus autor es fun
dator esto protector. nulla
hic nequicia contrarie po
testatis obsistat. Sed virtute
spiritus sancti operante fi
at hic tibi semper purum ser
vicium. & devota libertas.
Per xpm dominum nostrum
R. Amen. Quo dicto ponti
fex ad hostium ecclesie appropians
pulsat semel cum inferiori p
te gambuce seu baculi pas
toralis super liminare ipsius
hostii dicens alta voce in mo
do collecte seu capituli Tollite
portas principes vestras & e
levamini porte eternales

& introibit rex glie Et dya
conus. dentus. Re ndz alta
voce Quis est iste rex glorie.
Et contra eps. Reder. Dns
fortis & potens dns potens
in prelio Deinde pontifex
iterz circuit ecclam cum clero
& pplo. incipiens ab eodem la
tere dextro aspergendo parie
tes iuxta fundamentu ipaz
& totum circuitum dicens se
per. In nomine patris et fi
lii et spiritus sancti R Amen
Et interim scola cantat. R

Benedic domine domuz
istam quam edifi
cavi nomini tu o
venientium in loco is
to exaudi preces in ex
celso solio glo
rie tu e. Domine
si conversus fuerit
populus tuus et egerit
penitenciam veniens qz
oraverit in loco is
to Exaudi. Tunc per
veniens iterum ex
pleto circuitu ante hostium
dicat Oremus & dyaconus
qui cum eo est. Flectamus
genua levate.

Omnipotens sempiter
ne deus qui per filiuz
tuum angularem. scilicet
lapidem duos ex diverso ve
nientes ex circumcisione sci
lz. & prepucio parietes. duo
qz greges ovium sub uno eo
demqz pastore univisti. da famu
lis tuis per hec nre devocionis
officia indissolubile vincu

lum caritatis. ut nulla di
uisione mencium nullaque
puersitatis uarietate seque
strentur. quos sub unius
regimine pastoris unus grex
continet uniusque custode oui
le septa concludunt. Per xpm
dnm nostrum &c. Amen. Te
appians iterum ad hostium
percutit semel cum gambuca
super liminare dicens alta
uoce Tollite portas et cetera
ut supra. et dyaconus intus
Rndet. Quis est iste rex glo
rie. Et pontifex Rndit. Dns
fortis et c. Deinde circuit tercio
ecclesiam cum clero et populo in
cipiens a latere sinistro pro
cedens uersus aquilonem as
pergens exterius cum eadem aqua
parietes in media parte earum
et cymiterium dicens semper.
In nomine patris et filii et
spiritus sancti Amen. Et
iterum scola cantat. Rsus

Tu domine uniuersorum
qui nullam habes in

di gencia cum uolu
isti templum tuum fieri
in nobis Conserua domum
istam in macu la
tam in eternum domi
ne. Tu elegisti domum
istam domine ad inuocan
dum nomen tu um in
e a. ut esset domus ora
cionis et obsecracionis po
pulo tu o. Cont

Et tunc expleto cantu cum
pervenerit iterum ante hostium
dicat oremus et dyaconus qui
cum eo est. Flectamus ge
nua. levate. Oremus.

Omnipotens et miseri
cors deus qui sacerdo
tibus tuis tantam pre ce
teris graciam contulisti:
ut quicquid in tuo nomine
digne perfecteque ab eis agitur
a te fieri credatur. quesumus
immensam clementiam tuam
ut quod modo visitaturi
sumus visites. et quicquid
benedicturi sumus benedi
cas. sitque ad nostre humilita
tis introitum sanctorum tuorum meri
tis fuga demonum. et angeli
pacis ingressus. Per christum
dominum nostrum. R. Amen. Et
tunc appropinquans tercio ad
hostium ecclesie percutit iterum super
liminare dicens. Tollite
portas et cetera. Et dyaco
nus deintus respondet Quis
est iste rex glorie Et cum ponti
fex et universus clerus respondent
Dominus virtutum ipse est rex
glorie Adiacentes Aperi. A
peri. Aperi. Et faciat cru
cem super liminare hostii cum

[illegible]

misericordia pie gambucce di
cens Ecce crucis signum
fugiant fantasmata cunc
ta. Tunc aperto hostio intrat
ecclesiam solus cum ministris
et dias et cementariis qui col
locare et liniare debent lapidem
super sepulcrum reliquiarum
et mensam altaris clauso
ecclesie hostio post eos. Ingres
sus autem ecclesiam dicat in
alta voce in tono lectionis
Pax huic domui et omnibus
habitantibus in ea Et dya
conus qui est intus Respondet
In introitu vestro. Respondent omnes
Amen. Tunc scola sine can
tores ✝ cantant antiphona.

Pax eterna ab
eterno huic domui pax
perhennis verbum
patris sit pax huic domui
pacem pius consolator

✝ Nota secundum ordinarium coloniensis quod dum intraverit ecclesiam pontifex dicit istam collectam Oremus
Domum tuam quesumus domine clementer ingredere: et in tuorum cordibus fidelium perpetuam tibi construe mansionem: Et presta ut domus haec que tuo subsistit dedicatur clementia tua fiat habitaculum ... per christum dominum nostrum. Deinde dicit pax ...

Zachee festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere: At ille festinans descendit: et suscepit illum gaudens in domum suam: all. Hodie huic domui a deo salus facta est all. <u>Et hic dicitur secundum ordinarium ecclesie romane cantatur cum nota</u>

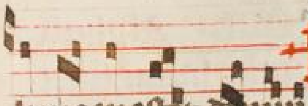

hunc prestet dominus

Et dum cantatur pontifex procedit usque ad medium ecclesie ubi sunt primo faldistorium paratum. Et expleta predicta antiphona. Inchoat ibi flexis genibus scola prosequente ymnum

Veni creator spiritus Quo dicto accumbit super faldistorium tenens mitram albam simplicem in capite. Et scola iterum incipit letaniam in qua bis nominetur sanctus ille in cuius nomine ecclesia vel altare dedicatur et eorum quorum ibi reliquie includuntur. Postquam autem scola dixerit in letania. Ut obsequium servitutis nostre et cetera. Et idem a choro fiat. Responsum. Tunc pontifex se ab accubitu erigens iunctis ante pectus manibus dicat in eodem thono Ut locum istum visitare digneris te rogamus audi nos Ut in eo angelorum custodiam deputare digneris. Te rogamus audi nos Deinde tenens baculum pastoralem in sinistra manu et dexteram in altum extendens producat

munitum super ecclesiam et altare consecrandum ter signum crucis dicens primo: Ut ecclesiam et altare hoc ad honorem tuum et nomen talis sancti consecrandum benedicere digneris te rogamus audi nos Secundo dicit benedicere et sanctificare. Tercio dicat. benedicere et sanctificare. et consecrare. Quo facto et dicto sibi a choro responso iterum accumbit scola letaniam resumente Qua finita ab accubitu surgens dicat ibidem excelsa voce Oremus Et ministri Flectamus genua levate. oratio.

Magnificare domine deus noster in sanctis tuis et hoc in templo tibi edificato appare ut qui cuncta in filiis adoptionis operaris ipse semper in tua hereditate lauderis Per dominum nostrum ihesum christum. Responsum Amen. Interim autem dum ympnus et letania et alia dicuntur et fiunt unus ex ministris spargit cinerem per pavimentum ecclesie in modum crucis faciendo ex eo lineas duas latitudinis fere unius palmi ducens unam de sinistro

Oremus fratres oratio

Precinat nos quesumus domine misericordia tua et intercedentibus omnibus sanctis tuis vota nostra clementia tue propiciationis anticipet per christum dominum nostrum Amen

angulo orientali ad dextrum occidentalē et aliā de dextro angulo orientali ad sinistrum occidentalē premissa itaque oratione finita cantat scola ut iam dicetur Ecce pontifex dum cantatur Sapiens a sinistro angulo orientali ecclesie scribit cum summitate gambuce supra lineam cineris totū alphabetū grece. Quo scriptō incipiēs mox a dextro angulo orientali scribit s' lineā cineris totum alphabetū latine quasi in modū crucis. Alphabetum autē grecū sive littere sunt hee.

Alpha. bita. Gāma.

delta. Epsilon.

zita. ita. thita.

Iota. kappa. labda.

mi. gni. xi. omi-

crō. pi. ro. sigma.

taf. ypsilō. phi. chi. psi.

Omega. Alphabetū latinū sive litte latine sunt hee.

A B C D E
F G H I K
L M N O P
Q R S T U
X Y Z

Vel ubi consuetū est fieri est fiant. xxiiij. Areole de cinere a sinistro angulo orientali usque ad dextrū occidentalem seriati in quibus scribatur alphabetū grece. et xxiii. a dextro angulo orientali usque in sinistrum occidentalē in quibus scribatur alphabetū latine scribendo singlās litteras in singlis areolis. Interim quod dñi hec fiunt cantat scola

Antiphona. O quam metuendus est locus iste vere non est aliud nisi

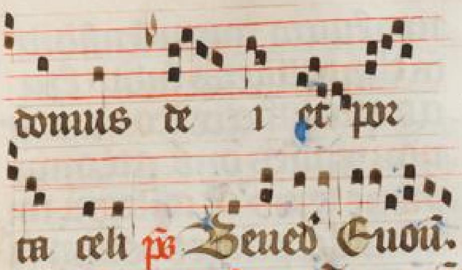

ps. Benedi. Euouae.
totus dicitur sine Gloria patri
et per singulos versus premissa
ant. quamdiu opus fuerit repetatur.
Post hec veniens pontifex ad al
tare versus altare distans tamen
ab illo spacio congruenti dicat
semper genua flectendo et semper
vocem elevando: Deus in ad
iutorium meum intende. Domine
ad adiuvandum me festina.
cum Gloria patri. absque alleluia
Tunc benedicat ibi aliam aquam
cum sale cinere et vino incipiens
absolute exorcismum salis sic
Exorcizo te creatura salis
in nomine domini nostri ihesu
christi Qui apostolis suis ait
Vos estis sal terre. et per apos
tolum dicit. cor vestrum sit sale
conditum ut sancti+ficeris
ad consecrationem huius ecclesie et al
taris. vel cimiterii vel tabule
ad expellendas omnes demonum
temptationes et omnibus qui ex
te sumpserint sis anime et
corporis tutamentum et sani

tas et protectio et confirmatio
salutis. Per eundem dominum nostrum. Qui
venturus est. R. Amen. Do
minus vobiscum. Oremus. Oratio
Domine deus pater omni
potens qui hanc gra
tiam sali tribuere digna
tus es ut ex illo possint uni
versa condiri que homini
bus ad escam parasti bene+
dic hanc creaturam salis
ad effugandum inimicum
et cuncta eius prestigia cuiusque
fantasias et ei salubrem
medicinam immitte. ut ad a
nime et corporis sumentium
proficiat sanitatem. Per dominum
R. Amen. Sequitur exorcis
mus aque et incipit absolute
Exorcizo te creatura a
que in nomine dei pa
+tris et fi+lii et spiritus
+ sancti ut repellas dya
bolum a termino iustorum ne
sit in umbraculis huius ecclesie
et altaris. Tu domine ihesu christe in
funde spiritum sanctum tuum in hanc
ecclesiam tuam et altare ut pro
ficiat ad sanitatem corporum
animarumque adorantium te et ut ma
gnificetur nomen tuum in genti
bus et incredulis corde remota

✠ Dominus exaudi

tur ad te et non habeant aliu(m)
deum preter te dominum solum qui
venturus es. R. Amen. Be-
nedictio aque. ✠ Dominus vobiscum.
Domine sancte pater omnipotens. Oratio
Deus statutor omnium elemen-
torum, qui per ihesum christum filium tuum
dominum nostrum hoc elementum aque
in salutem humani generis esse
voluisti te supplices depre-
camur: ut exauditis orationi-
bus nostris eam tue pietatis re-
spectu sancti ✠ ficies atque ita omni-
um spirituum immundorum ab
eo recedat incursio ut ubicum-
que fuerit in nomine tuo aspersa gratia
tue benedictionis adveniat
et mala omnia te propiciante pro-
cul recedant per eundem qui
venturus est. R. Amen. Alia
benedictio aque quam qui-
dam dicunt. Discede in
munde spiritus ab omnibus
quibus fides nostra usum est
religiosi officii sacramentis
nec pretendas culpam cuiquam
qui agnoscis potentiam sal-
vatoris. non mentis confidencia
sed precepti. licet ipsa potestas
ministerii dignitas sit in-
iusti. te igitur per eternum dominum
aque creaturam coniuro

Romani ordinarii non legunt [illegible]

ut conservato motu sensibili-
tatis intelligens subiaceat ei
a quo placere deo nitimur
non recuses omne arte omni-
mone demonum collegium ini-
quitatis expunges totam fan-
tasmatis labem capax de-
nique preceptionis existimes:
ut gratia sanctificationis ac-
cepta tuo nomine creatori te
pariter debito famulatu de-
serviens omnem spiritum pravorum
nequiciam quocumque loco fue-
ris aspersa deicias et sancte copiam
benedictionis infundas. Per
dominum nostrum qui venturus est.
R. Amen. Benedictio cine-
rum. Domine exaudi orationem
meam. Dominus vobiscum. Oremus.
Omnipotens sempiterne deus.
[illegible] parce metuen-
tibus propiciare supplicanti-
bus et mittere digneris sanctum
angelum tuum de celis qui
bene ✠ dicat et sancti ✠ ficet
cineres istos ut sint reme-
dium salutare omnibus no-
men sanctum tuum humiliter
implorantibus. ac semet
ipsos pro consciencia delictorum suo-
rum accusantibus. atque ante
conspectum divine clementie

tue facinora sua deploranti
bus et serenissimam pieta
tem tuam suppliciter obnixe
que flagitantibus. Precamur que-
sumus per invocationem sanc-
tissimi nominis tui. ut quicum-
que eos super se asperserint pro
redemptione peccatorum corpo
ris sanitatem et anime tute-
lam percipiant. et in quocumque
loco aspersi fuerint virtuo nomi
ne sanctificetur. Per ipsum domi
num nostrum. R. Amen. Tunc
+ pro modo curie pontifex misceat salem et ci
nerem dicens. Fiat commix
tio salis et cineris. In nomi
ne patris et filii et spiritus
sancti. R. Amen. Deinde
hanc mixturam misceat in
aquam benedictam inmiscendo
aquas dicens.

Fiat commixtio salis et
cineris cum aqua be
nedicta ad consecrationem
huius ecclesie et altaris. vel cimi
terii. vel tabule. In nomine
patris et filii et spiritus sancti.
R. Amen. Benedictio quam
quidam dicunt Oremus. Oratio

Omnipotens sempiterne deus
qui nobis a te condi
tam aque creaturam vini

Hanc benedictionem sine coll' omnipotens s. deus
qui nobis a te conditam romanus benedicit
... non ... potest ... dici

de distribuisti. ut liquorem si
plicem ad lavacrum salsam sal.
soliditatem prebens ad condi
mentum: quatenus et sordida
possent ablui: et fatua imbui.
quo et nota tolleretur origi
nalis: et corrigeretur error ad
nostram salutis. Te officii nostri
functione in mentem deprecamur.
ut hec salis cineris et aque in
tuo nomine facta commixtio de
mente tue sanctificetur ob
tutu. quatenus initialis baptis
mo accommodum culpe tra
dua ... sapientie apti
eorum prestas ad usum sancti spiri
sincere tum reddas sanctificatum. ne nul
lo contagio reddatur in mun
dum. quoque tua credimus maiestate
beatum. Sed ita prestat per ple
num sanctificationis effectum. ut
ubicumque invocato nomine
tuo fuit manu emissum. vel
quolibet modo assumptum ex
pulsis et explosis omnibus
contrarie potestatis insidiis et cunc
ta demonum machinamenta
ex eodem loco fugata deficiant.
et sanctorum angelorum custodia sem
per inibi mansura consistat
Per dominum nostrum. R. Amen. Be
nedictio vini. Domine exaudi

Dominus vobiscum. Oremus. *Oratio*

Domine ihesu christe qui in chana galilee ex aqua vinum fecisti. qui es uitis vera et salus perpetua multiplica super nos misericordiam tuam et bene + dicere et sancti + ficare digneris. hanc creaturam vini ut ubicumque fusum fuerit vel aspersum divine benedictionis tue opulencia repleatur et sanctificetur. salvator mundi qui cum patre et spiritu sancto vivis et regnas deus per omnia secula seculorum. *R.* Amen.

Deinde mittat in modum crucis vinum in aquam dicens.

Fiat hec commixtio aque et vini cum sale et cinere ad consecracionem huius ecclesie *vel* cimiterii *vel* altaris *vel* tabule. In nomine patris et filii et spiritus sancti. *R.* Amen.

Benedictio ipsius aque cum vino mixte. Domine exaudi orationem. Dominus vobiscum.

Omnipotens sempiterne deus creator et conservator humani generis et dator gratie spiritualis atque largitor eterne salutis emitte spiritum sanctum super hoc vinum cum aqua sale et cinere mixtum ut irrigatum celestis benedictionis aut defensionis muniatur ad consecracionem huius ecclesie *vel* cimiterii *vel* altaris *vel* tabule tue proficiat. Per dominum nostrum in unitate eiusdem.

Quedam autem ecclesie dicunt prefationem sequentem. Alie vero non et bene. Sed dicunt ibidem subsequentem orationem.

Per omnia secula seculorum. Dominus vobiscum. Sursum corda. Gratias agamus domino deo nostro. Sancti + ficare per verbum dei unda celestis. sancti + ficare aqua calcata christi vestigiis que montibus pressa non clauderis que scopulis illesa non frangeris que terris diffusa non deficis. Tu sustines aridam portas moncium pondera nec mergeris. Tu celorum virtute contineris circumfusa per totum lavas omnia nec lavaris. Tu fugientibus populis hebreorum in molem durata consolidata es. Tu rursum salsis resoluta verticibus nili accolas perdis et hostilem globum freto sevienti persequeris. Una eademque es salus fideli

Nota quod hic prefacio iuxta romanum ordinarium dicitur

bus et ultro tinnuosis. Te per
moysen percussa rupes eu
omuit. nec abdita cautibus
latere potuisti. cum maiesta
tis imperio iussa produxit. Tu
gestata nubibus ymbre iocun
do arua fecundas. Per te ari
dis haustus corporibus dul
cis ad gratiam salutaris adiu
tam potius infunditur. Tu
tuus scaturiens venis aut
spiritum inclusa vitale aut suc
cum fertilem prestas. ne sub
tractis exinanita visceribus
sollempnes neget terra pro
uentus. Per te initium. per te finis
exultat. vel potius ex deo tuum
est ut terminum nesciamus.
Aut tu omnipotens deus cuius instituti
non nescii dum aquarum uirtu
te mittimus opera insignia pre
dicamus. Benedictionis auc
tor salutis origo. te supplices
deprecamur. Fac quesumus ut ymbre
gratie tue super hanc domum cum
habundantia tue benedictio
nis infundas bona omnia
largiens prospera tribuas. ad
uersa repellas malorum spiritum
demonem destruas angelum
lucis amicum bonorum prouiso
rem defensorem que custodia

domum introitu nostre ceptam in te
adiutore perfectam benedictio tu
a in longum mansuram confir
met. Tunc hic fundamenta pos
sidunt culmina tegumentum.
hostia introitum penetrabi
lia merentur accessum. Sit
per illustrationem multis tan
in tutimis bonum stabilitas pa
rietum. *Hic accedens ad hos
tium extra faciat crucem cum gam
buca in limine superiori et in
feriori intrinsecus dicens ibi
dem in prestino tono. cum mit.*
Sit postis eius munita
liminibus utrique postes
gratie tue inscriptione signen
tur. ac per multitudinem propicia
tionis tue uisitatoribus
domus sit par cum habun
dantia. Sobrietas cum mo
destia. Redundantia cum mia.
Inquietudo omnis et calamitas
longe recedant. inopia. pestis.
morbus. langor. Incursusque
malorum spirituum tua semper
uisitatione discedant. Et tua
fusa in hoc loco uirtute superius gratia
extensos eius terminos et atria
contaminata purgent. Sicque per
cunctos eius angulos. ac re
cessus terminos huius contigu

tis purificatio plenaria tribuatur
ut semper hic lectio quietis
gratia hospitalitatis habundan-
tia fugata reverentia religi-
onis copiaque sit salutis et u-
bi invocetur tuum sanctum nomen:
bonorum omnium succedat copia:
malorum temptamenta procul
effugiant: et mereamur habere
nobiscum angelum pacis casti-
tatis et caritatis: ac veri-
tatis: qui nos semper ab omnibus
malis custodiat protegat atque
defendat. Quod sequitur dicat
plane legendo. Per dominum
nostrum ihesum christum filium. Qui
tecum vivit et regnat. R.
Amen. Tunc redeat ad locum
ubi aquam benedixit dicens
hanc oracionem. Oremus

Deum patrem omnipo-
tentem fratres karissimi in cuius
domo mansiones multe sunt
supplices deprecamur ut hoc
tabernaculum istud benedicere et
custodire dignetur per aspersio-
nem huius aque cum vino
sale et cinere mixte ut tene-
bras repellat: et lumine inun-
dat nullam serpenti adversa-
rio tribuat potestatem: sed
propria sit domus dei ut nul-
lam immundus habeat licentiam
nocendi. Per dominum nostrum ihesum
christum filium suum. Qui tecum
cum eo vivit et regnat. R. Amen

Sequitur altaris consecracio.
Ingrediens itaque pontifex
ad aram sine tabula altaris
inchoat et scola prosequitur A.:

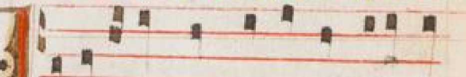

Introibo ad altare dei ad

deum qui letificat iuven-

tutem meam. Iudica

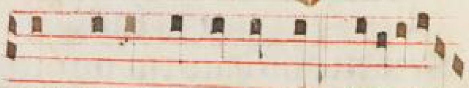

me deus et discerne. Euouae.

Totus dicatur sine gloria patri.
Et si necesse fuerit antiphona
per singulos versus repetatur.
Incepta autem A. ipsa mox
pontifex cum pollice dextre ma-
nus facit crucem ex predicta a-
qua in medio tabule dicens.
Sanctificetur hoc altare. In ho-
nore omnipotentis dei et glo-
riose virginis marie. omnium
sanctorum et ad nomen et memo-
riam sancti tal. Pax tibi

+ 2a vice fit in inferiori parte [illegible] et 3a in superiori parte versus [illegible]

℞ Amen. Deinde incipiens
in sinistra parte posteriori fac
ex eadem aqua cum eodem
pollice quatuor cruces in qua
tuor cornibus altaris + repe
tens in qualibet cruce. ultra pre
missa quo facto dicat Oremus
Et dyaconus Flectamus ge
nua Levate.

Singulare illud propicia
torium In altari crucis pro
nobis redimendis oblatum
mani presignificatione patriarcha
iacob lapidem erexit titu
lum quo fieret sacrificium
et porta celi desuper aperie
tur oraculum supplices ti
bi domine preces fundimus ut
lapidis huius expolitam
materiam supernis sacrificiis
imbuendam ipse tue dextere
sanctificationis ubertate pingu
ias qui quondam lapideis legem
scripsisti in tabulis. Per
xpm dominum nostrum ℞ Amen.
Oratione expleta pontifex incho
at antiphonam Asperges me. Require
supra psalmus Miserere mei deus Totus
dicitur sine gloria patri. Et dum
dicuntur antiphone et psalmus cum
ie sequentes (?). circuit altaris as
pergens eam et titulum in qua

libus circuit cum aspersorio
de herba ysopi secundo quod fit hoc
modo stans enim ante me
dium altaris inchoat so
la prosequente antiphonam Asperges
me. Incipiens etiam pariter
aspergere et circuire altare
et titulum sine stipitem pro
ut dictum est et ea dicta incipit
psalmus Miserere mei deus et dicuntur
tantum tres primi versus antiphona (?)
et versus ipsis dictis. et circuitu ex
pleto Iterum inchoat antiphonam
et aspergit et circuit et dicuntur
alii tres versus sequentes in ipso
psalmo ut prius. Quo facto et cir
cuitu expleto Inchoat tercio
antiphonam et aspergit et circuit et alii
tres versus psalmi dicuntur sicque
sequentes cum versibus qui in pontificali
sequuntur. Ultima tamen vice di
cuntur tantum duo ultimi versus
psalmi nec illis dictis dicitur antiphona
ipsa. Subsequenter circuit ter
basilicam intus tantum
aspergendo parietes eius
cum premissa aqua sancta in primo
circuitu prope fundamenta
In secundo quasi in medio pa
rietum In tercio vero aliquan
tulum altius Incipiens primum
circuitum ab oriente

videlz post altare & procedens ad dexteram partem ecclesie. l. versus meridiem. usque dum iterum redeat monetem ad locum ubi incepit & tunc cantatur a.

p[ro] primo circuitu

Hec est domus domini firmiter edificata bene fundata est supra firmam petram. ps Letatus sum. sine. Gloria patri. In secundo circuitu in quo incipit & procedit sicut in primo cantantur ant.

p[ro] 2o circuitu

Erigat deus et dissipentur inimici eius et fugiant qui oderunt eum a facie eius. ps In ecclesiis benedicite deo. usque in finem sine

Gloria patri. In tercio vero circuitu incipit similiter post altare sed tunc procedit ad sinistram partem ecclesie sc. - l. versus aquilonem & tunc cantatur ant.

p[ro] 3o circuitu

Qui habitat in adiutorio altissimi in protectione dei celi commorabitur. ps Dicet domino. usque in finem sine Gloria patri. Post hec incipiens ante altare aspergit cum pusilla aqua sancta primum totum ecclesie per medium ecclesie in longum et in latum & dum hoc fit cantatur antiphona.

p[ro] tripartita aspersione

Domus mea domus oracionis vocabitur. ps. Narrabo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesie laudabo te. sine Gloria patri alia a.

Domine dilexi decorem

ps et locum sanctificationis gloriam domus tue et tue. Seculorum Gloria patri Alia antiphona.

Non est hic aliud nisi domus dei et porta celi. Deinde statim in medio ecclesie ad altare quousque sit capitulum et scola prosequitur antiphonam.

Vidit iacob scalam summitas cuius celos tangebat et descendentes angelos et dicit vere locus iste sanctus est. Et dum cantatur + spergit aquam per pavimentum versus orientem. occidentem. aquilonem et austrum. Qua finita stans in medio ecclesie versus orientem dicit ibidem ore-

mus et dyaconus Flectamus genua levate Oratio.

Deus qui loca nomini tuo dicanda sanctificas. effunde super hanc orationis domum gratiam tuam. ut ab omnibus hic invocantibus nomen tuum auxilium tue misericordie sentiatur. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Et mox dicat iterum ibidem excelsa voce oremus et dyaconus Flectamus genua levate. Oratio Ad basilicam consecrandam

Deus sanctificationum omnipotens dominator cuius pietas sine fine sentitur. Deus qui celestia simul et terrena complecteris servans misericordiam tuam populo tuo ambulanti ante conspectum glorie tue. exaudi preces servorum tuorum ut sint oculi tui aperti super domum istam die ac nocte. hanc quoque basilicam in honore tuo gloriose que virginis marie et omnium sanctorum et memoria sancti tui. sacris misteriis institutam clementissime dedica. miseratus illustra. proprio splendore clarifica. omnem que hominem venientem

adorare te in loco isto placa
tus ad iuncte ꝓpicius digna
re respicere ⁊ propt nomen
tuum magnū ⁊ manū tuā
fortem. ⁊ brachiū tuū excel
sum ī hoc tabnaculo tuo sup
plicantes libētis, ꝓtege dig
nanter exaudi eterna def
fensione ꝯserua ut semper
felices semperq; tua religi
one letantes ꝯstant scē tri
nitatis ꝯfessione fide catho
lica ꝑseuerent. Per dnm.
Deinde dicat ibidem media uo
ce iunctis manibus ante pt⁹
Per omnia secula se
culorum. Dns vobiscum
Sursum corda. Gracias a
gamus domino deo nr̄o e
te dignū ⁊ iustum ē equū
⁊ salutare. Nos tibi semp
⁊ ubiq; gracias agere Do
mine scē pr omnipotens et
ne deus: Adesto pcibus
nr̄is. Adesto sacramentis
Adesto eciā piis famulorum
tuorum laboribz. Nobisq; mi
sericordiā tuā ꝑscentibus.
descendat quorum in hac eccle
siam quam sub inuocacōe
sci nois tui. in honore scē
crucis in qua coetimus tibi

filius tuus dns nr ihs xps
pro redemptione mundi pati
dignatus ē. ⁊ memoriam
sci mr̄is ul' ꝯfess tui. N. indi
gni ꝯsecrami⁹. Spūs scs tuus
septiformis gracie ubtate
redundans. Ut quicunq;
in hac domo tua nomē scm
tuū fuerit inuocatū. eorum q
te inuocauerint a pio dno
preces exaudiantur. O bta
⁊ sca trinitas. q oia purificas
⁊ oia mundas ⁊ omnia exor
nas. O beata magestas dei
q cuncta reples. cuncta ꝯtines
cunctaq; disponis. O beata
⁊ scā manus dei que oia scificat
omīa bndicis ⁊ oia locuple
tas. O scē scōr ds tuā clemē
ciā humillima deuocōne de
pscim⁹. ut hanc ecclesiam tuā
p nre humilitatis famulatu i
honore scē ⁊ uictoriosissime
crucis ⁊ sci. N. mr̄is. ul' ꝯ
fess tui. puri✠ficare bene
✠dicere ꝯse✠crare q; p
petua sanctificacōis tue ubtate.
dignus. Hic quoq; sacerdo
tes sacrificia laudis offerāt.
hic fideles ppli uota psol
uant. hic pccor honera sol
uant fideles q; lapsi repen

tur. In hac ergo qs dne do
mo tua sps sci gracia egroti
sanentur. Infirmi restituentur
claudi curentur. leprosi munde
tur. Ceci illuminentur. de
monia eiciantur. Cunctorum
hic debilium incommoditate dne ani
nuente pellantur: omniumque pec
catorum uincula absoluantur. Ut
omnes qui hic templum beneficia pe
te deprecaturi ingrediuntur cunc
ta se impetrasse letentur. et con
cessa misericordia quam precantur perpe
tue miseracionis tue munere
glorientur. Quod sequitur dicat
plane legendo. Per eundem [dominum nostrum] in uni
tate. Amen. Prephacione
finita inchoat ibidem iterum
premissam antiphonam. vacat. hec antiphona
secundum ordinarium [illegible] Et mox sco
la illam prosequente procedit coram al
tari. et ibi cum premissa aqua
benedicta facit maltam seu ce
mentum et benedicat prout habetur in
fra de altaris consecratione que
fit sine ecclesie dedicacione. Dein
de procedit processionaliter cum
clero cantando sine
hoc ad locum in quo reliquie noc
te preterita obseruate fuerunt
et deferatur ea sinia usque ad fores
ecclesie. Sed priusquam locum ipsum ingre

¶ Ad maltam coll' orem[us]

¶ Summe deus qui prima et media et ul
tima custodis: qui omnem creaturam
intus et extra ambiendo concludis: sancti
✝ fica Et bene ✝ dic hanc creaturam
calcis et sabuli per xpm d. n. Amen

diatur dicat oremus. et dya
conus Flectamus genua. Le
uate. Aufer a nobis
domine qs iniquitates no
stras ut ad sancta sanctorum puris me
reamur mentibus introire.
Per xpistum dominum nostrum. Amen.
Deinde eo locum ipsum ingresso sco
la cantat antiphonam

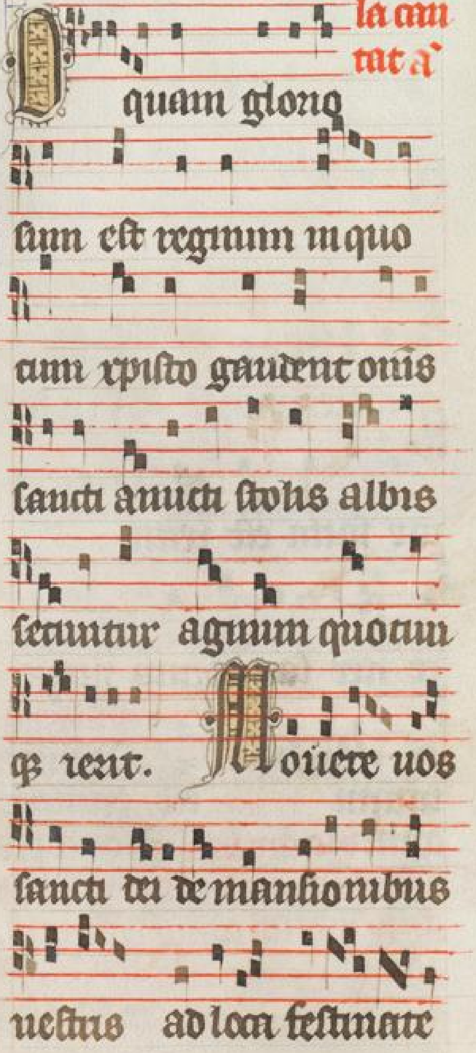

que nobis preparata sunt. a'

Ecce populus custodi-
ens iudi- ci- um et
faciens veri- ta- tem in
te speraverunt domine ut
in eternum. a' Via sanc-
torum facta est recta
et iter sanctorum prepa-
ratum est. ps totus Venite exultemus
dom. dicitur sine Gloria patri
vel scola si mavult cantet aliquod
R. de illo sancto cuius reliquie
fuerint. ipse hiis dictis dicat ponti-
fex Oremus. et dyaconus. Flec-

tamus genua levate oracio
Hac nos quesumus domine sanctorum
tuorum tibi specialiter
dedicata membra contingere que-
patio tua cupiamus in celesti
ter here. per xpm dominum. R. Amen.
Et tunc presbyteri elevent episcopus
ipsas reliquias super ornatum
pheretrum humeris portantes
eas cum honore et laudibus.
cum luminaribus et thuribulo
cum incenso precedentibus. pon-
tifice sequente. Et dum exeunt
locum ipsum Episcopus inchoat scola
prosequitur antiphonam. Cum iocun-
ditate exhibitis. a' Surgite
sancti dei. a' Ambulate sancti. ad
locum anti.

Ambulate sancti dei
ingredimini in
civitatem domini in
edificata est enim
nobis ecclesi a

Köng ordinarius
Et si magis placuerit
obmissis aliis premissis an-
tiphonis cum psalmis
scola cantet responsorium de
sancto cuius reliquie

nova

noua ubi populus adorat te deo ac ma-gestatem domini. Ius-torum est enim regnum celorum qui contempserunt vitam mundi et pervenerunt ad premia regni et la-verunt stolas suas in san-guine agni.

Cum his igitur ad ecclesie consecrande fores convenientibus pariter ingrediantur. Pontifex circueat illam cum ipsis reliquiis populo sequente et clamante. Kyrieleyson cantando premissas antiphonas. Donec iterum perveniat ad fores ecclesie. Tunc pontifex faciat ibi brevem sermonem ad plebem de virtute et privilegiis dedicationis ecclesie de decimis et aliis proventibus ecclesiasticis integre restituendis. Fundator quoque ecclesie et plebs diligenter admoneantur de dote illius et qualiter honorem ecclesie et presbiteris exhibere debent. Quibus presentibus se missa presbiteris impletum. et fratris sic precibus pro eo qui ecclesiam construxit et dotavit. et pro eo qui eam consecrari iussit. concessa quod eis parte omnibus bonis que ibi fieri contingent. tunc pre foribus ecclesie scola cantat.

Erit mihi dominus in deum et lapis iste quem erexi in titulum et vocabitur domus dei et de universis que

de deus in ch. Deci-
mas et hostias paci-
ficas offeram ti bi.
Si reversus fuero pros-
pere ad dominum patris
me i decimas. *et ponti-
fex dicat* Oremus
diaconus Flectamus genu.
Dominum tuam. *Oracio*
Deus qs dne clement' igre-
dere ⁊ itnor cordibz fideliū
perpetuā hīc tibi constitue mansionē
⁊ p̃sta ut domꝰ hec que tua
fit dedicacione sollēpnius ti-
at fiat hitacione sublimius.
Per xp̄m dominū. *Cum o-
racione finita priusq̄m ingre-
diatur signatur hostium ec-
clesie extrinsus cum culmate in
modum crucis dicens* In ✠
nomine patris et filij et
sp̄s sancti ✠ Amen. Por-
ta sis benedicta sāctificata g-
secrata gsignata ⁊ dō gme-
data. Porta sis introitus.
salutis ⁊ pacis. Porta sis
hostiū pacificū p eum qui
se hostiū ⁊ hostiarū appel-
lavit. ihm xp̄m dnm nrm
Qui tecum p̄re ⁊ sp̄u scō vivit
⁊ regnat ds in secula seculo-
rum. ✠ Amen. *Tunc p̄s-
biter levet pherettū cum
reliquijs ⁊ ingrediendo ecc̄iaꝫ
cum clero ⁊ ipso pontifex ⁊ sco-
la prosequitur antiphona.*
Ingredimini sancti dei pre-
para ta est enim a do-
mino habitacio sedis ve-
re et populus fidelis
cum gaudio insequitur
iter vestrum ut oretis p

nobis magestatem do

Item si uice sunt prauisi-
mum alleluia. puenerint
ad altare incipiatur et dicat a.

Gaudent in ce lis am-
me sanctorum qui xpisti
uestigia sunt secuti et
quia pro eius amore san-
guinem suum fuderunt
ideo cum xpisto regnabunt
in eternum: Cū ante adi-
tulū seu alta-
re in quo delecte
includi puenerint reliquys
super illud uel in alio honesto
loco cum luminaribꝫ ante
illas reuerenter dispositis

eps incipit a. Exultabunt scī
Sequitur in sequenti. ps. Can-
tate domino totus dicatur
sine. Gloria. et post ps. a. re-
petatur. Qua dīa eps dicat.
Oremus oracio Deus qui
in omni loco dominacionis
tue clemens et c. Prosequitur
hanc oracionem et oīa q̄ sequū-
tur post eam continue in sin-
intractatu de consecracione alta-
ris q̄ fit sine ecce dedicacione
usqꝫ ad missam hoc saluo q' lo-
co illius pphōnis que dicitur
Dn̄e scē pater et clemens tu-
us micium. et cetera Cante-
tur hic pphō ista uoce media
cū iunctis manibus ante
pectus. Prephacio:

Per omnia secula secu-
lorum Dn̄s uobiscum.
Sursum corda. Gracias a-
gamus dn̄o deo nr̄o. Vere
dignum et iustū ē equum
et salutare Nos tibi semp
et ubiqꝫ grās agere. Dn̄e
sancte pr̄ omnipotens eterne
deus et pprensiori cura et atten-
cioni famulatu tibi uirtutis
officia deferamus hoc p̄cium
in pre quo religiosarum me-
cum ultra ...

¶ Nota quod quando ecclesia sola sine altari
consecratur dedicatur tunc concluditur
per hanc antiphonam Lapides preciosi et psal[illegible]
Lauda iherusalem et sunt xii candele vel 15

ornatum delegisti templu
istud in quo scorum tuorum. N. N.
mencio habetur bu ✠ dicere
et sancti ✠ ficare digneris. per
quorum sacram reverenciam
et honore sacratissimo nomini
tuo hoc altare dedicamus.
Hoc igitur domine efflagitantibus
nobis dignare hoc altare cele-
sti sanctificacione perfundere
et bene ✠ dicere. Assistant an-
geli claritatis et sancti spiritus
illustracione perfulgeat. Sit
illius quoque apud te gracius
sicut illud quod abraham pater
fidei. in mire figuram redemp-
cionis filium immolaturus
erexerat. quod ysaac in con-
spectu tue magestatis insti-
tuit. quod iacob dominum mag-
na videns visione erexit.
Ut hic orantes exaudias. hic
oblata sanctifices. hic que sic
porrecta benedicas. hic quoque be-
nedicta distribuas. Sit ergo
ecclesie tue titulus sempiternus.
sit mensa celestis spiritualis con-
vivii preparata. Tu ergo do-
mine proprio ore tuo hostias
super eam impositas bene ✠
dicas et benedictas suscipias:
atque nobis omnibus tri-

bue ut participacione earum
vitam acquiramus eternam.
Quod sequitur dicatur plana
voce. Per dominum nostrum Ihesum. In uni-
tate eiusdem. Antiphona.

Lapides preciosi omnes
muri tui et turres ihe-
rusalem gemmis edifica-
buntur. Psalmus Lauda iherusalem.
totus dicatur cum
Gloria patri. Omnibus
expeditis revertitur pontifex
in sacrarium et dum ornatur ec-
clesia luminaria accenduntur
induit se ad missam. Cantore in-
cipiente introitum. Terribilis
est locus iste. Psalmus Quam dilecta.
Require in festo dedicacionis
ecclesie. Quociens tum ecclesie. dicitur
Vidit iacob in sompnis sca-
lam erectam et angelos dei
ascendentes et descendentes
et ait. Oremus
Deus qui invisibiliter
omnia contines et ta-
men pro salute generis huma-

in signa tue potencie inuisibili
ter ostendis templum hoc ma
iestatis tue inhabitacione il
lustra et concede ut omnes qui
huc deprecaturi conueniunt ex qu
acumque ~~tribulacione~~ tribulacione ad
te clamauerint consolacionis
tue beneficia consequantur per
dominum. Epistola. Vidi ciuitatem
sanctam iherusalem Gradale Locus
iste a deo. Versus Deus cui astat
chorus Alleluia Versus Adorabo
ad templum prosa Clara
chorus Tractus Domus
mea domus oracionis Eu
angelium Egressus ihesus perām
bulabat iericho et dicatur.
Credo in unum deum Offertorium Domine
deus in simplicitate Require
omnia premissa sub festo
dedicacionis ecclesie. Secreta.
Deus qui sacrandorum tibi
auctor es munerum ef
funde super hanc oracionis domum
benedictionem tuam ut ab omnibus
in ea inuocantibus nomen tuum de
fensionis tue sentiatur auxi
lium Per dominum Benedictio sol
lempnis super populum. Omnipotens
deus qui nos hodierna Require
in missis benedictiones ~~oro-~~
cio. Domus mea domus

oracionis. Require sub festo
dedicacionis ecclesie. Postcommunio
Quesumus omnipotens deus ut
in hoc loco quem nomini
tuo indigni dedicauimus cunctis
petentibus aures tue pieta
tis accommodes Per dominum nostrum.
Missa finita episcopus secundum morem
quorundam locorum consecrat cimite
rium si hora patitur cuius consecracio
nis forma. Habetur infra. Sunt
tamen qui dicunt premissos circuitus
ecclesie deforis et aspersiones cimi
terii ad hoc sufficere. Aliam
quoque cimiterii consecracionem neces
sariam non esse. De altaris consecra
cione que fit sine ecclesie dedicacione
Quando altare so
lum et non ecclesia con
secratur quod fieri
potest omni die con
uenientius tamen fit in diebus
dominicis et festiuis. Prouideatur quod
ad hoc necessaria sint ipsius
paretur ecclesia sacristia uel aliu
locus ydoneus ubi reponantur
reliquie in altari recludende. Item
parentur ipse reliquie et ponantur
uel in scrinio precedente die uel ma
ne. priusquam consecracio fiat inclu
dantur in aliquo decenti et mun
do uasculo quod sit ornatum ple

rectum si uelit colocatum ponat
cum luminaribus in loco ad hoc p
parato & in ea que sub carte de
dicacione in principio sunt
perscripta. Item medulla panis
uel bumbax ad extergendum
Item parentur crisma & oleum
scm cathecuminorum. Et due pa
tene cithas. una pro crisma
te alia pro oleo sco ibi supponen
dis Item thus. thuribulum & pi
ne pro thuribolo Item unum uas
aqua plenum quod in presbiterio pona
tur. Item cinis sal. & uinum. Item
aspersorium de ysopo factum. Item
manutergia ad extergendum alta
re o[mn]i candum quociens expedie
rit. Item coopertura linea cerata
ad mensuram ipsius altaris. Item
quinque parue cruces facte de sub
tilibus candelis uel etiam plures
duplo ut melius & citius thur
comburantur. Item .iiij. spatule lig
nee parue ad abradendum de alta
ri combustiones & cineres thu
ris & candelarum. Item Cimini
le uel uas ad deponendum ibi hu
ius combustiones. Item calx si
ue tegula trita ad faciendum
Cementum pro liniendo sepul
crum reliquiarum & iuncturam
In mense altaris cum supite

Item. Cementarius qui hoc agat
Item duo cerei qui semper episcopum q
cumque ierit precedunt. Item aq
ad lauandum manus quociens.
Et manutergia ad tergendum
digitos iunctos. Pontifex i
gitur se ad consecrationem preparans.
Incipit uoce submissa. septem.
ps. penitentiales. & Interim induit
amictum. albam. stolam & p
pluuiale albi coloris sine in
iupulo. Et sic finitis ipsis
ps. lyfus mitram simplicem in capi
te & cambucam in manu. accedit
ad presbiterium ubi coram altari in
choat scola per sequentem antiphonam.

Adesto deus unus omnipo

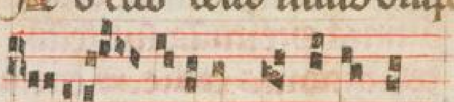

pater et filius et spiritus

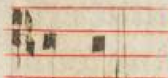

Qua finita dicat.
Oremus oratio.
sanctus. Actiones nostras. 34. b.
Require s. sub altaris benedic
tione. Qua dicta prosternunt se ibidem
super faldistorium & tapetia & can
tores incipit letaniam. Requi
re s. sub ord. subdyac nomi
nando bis in ea nomen illius
sancti in cuius nomine dedicatur al

¶ Hec est rubrica ordinarii nostri de
altaris solius dedicatione preter ecclesie

¶ Fiat altaris consecratio que fit preter ecclesie dedicationem singulariter dicitur fieri possit dominica tamen sit
decens tamen sit die dominico vel festivo. In primis igitur in sero precedente die consecra-
tionis preparentur in ecclesia sanctificata vel alio loco reliquie reponende in aliquo
vasculo seu capsula apta ad includendum in altari reliquie cum tribus granis incensi in-
altari includendum. Et cartula de pergameno scripta de grossa littera continens quomodo re-
liquie sint ibidem incluse et in cuius sancti honorem et nomen ipsum altare dedicatur. Item
contineat indulgentiam quam in anniversario die dedicationis pontifex ipse concedit.
Quando est dies [illegible] in quibus altare dedicatur quas reliquie ante pontificem pergul[illegible]
licet deligentur et aliud in loco mundo et honesto collocentur cum duobus candelabris et lumina-
ribus et celebrandis ibi vigiliis ante reliquias. Et cantandi nocturni et matutine
laudes in honore sanctorum quorum reliquie sunt recondende.

¶ In mane vero diei qua consecrandum fuerit altare preparentur in ecclesia que ad altaris dedicationem sunt
necessaria videlicet sanctum chrisma in vasculo et ampulla. Oleum sanctum cathecumenorum
vel liber pontificalis vel [illegible]. Candela tres in candelabro [illegible] cum mappa
et cortinis [illegible] cum primis [illegible]: item vas aque plenum quod in [illegible]
paratur. Vas cum cineribus. vas cum sale. vas cum vino. Aspersorium de herba ysopo:
item. Materia de tela grossa nova ad extergendum altare [illegible]
fuerit. Corporalia [illegible] ad [illegible] ipsius altaris. Candele [illegible]
[illegible] candelabris. Aliquot spatule lignee que ad abradendum de altari
[illegible] et candelarum: vas magnum [illegible] ponantur.
Item calx arena sive tegula trita ad faciendum cementum pro liniendo sepulchro re-
liquiarum et [illegible] altaris cum [illegible]. Cementarius qui hoc agat. Duo
[illegible] [illegible] a se pontifice [illegible] [illegible] Vas cum aqua
ad lavandum manus pontificis quando vero opus fuerit et medulla panis et mantile

ad regendum eas Tobalie nove mundis et vasa ac ornamenta ad cultum dei et altaris
postquam consecratum fuerit pontificalibus induta pontifex i(n)t(er) ad consecrationem paratus in sede
sua ad consecrandum altaris consecrandi ibi parata cotthia pro habitu induta sedens
incipit et cum ministris suis prosequitur voce submissa psalmos penitentiales
sine letania. Interea induunt amictum, albam, cingulum, stolam, et pluviale albi
coloris sine manipulo. Mitram preciosam in capite ac baculum pastoralem in sinistra
accipit. Hiisque paratus finitis dictis psalmis accedit versus altare consecrandum
ubi stans e opposita mitratus inchoat scola prosequente antiphonam sequentem que una cum omnibus
aliis antiphonis et responsoriis in hymnis consecrationis ecclesie habetur cum in
de consecratione ecclesie ...

O

tare. Cumqꝫ dixerit. Ut ob
sequiũ seruitutis nr̃e ꝛ cetera.
Et idẽ a choro. Genu͞sũ fiut ꝛc
pontifex se erigens. Cambu
cam ĩ sinistra manu tenẽs
ꝛ dexteram eleuãdo extẽdẽs
producat ter signũ crucis co
muniť sꝛ crũ ꝛ scriptẽ dicẽs
p͞mo. Ut altare hoc ad ho
norẽ tuũ ꝛ memoriã sci tu
cal' ꝯsecrandũ bn̄ ✠ dicere
digneris te rogamus audi
nos Idemqꝫ Reddetur a cho
ro. Scd̃o dicat. bn̄ ✠ dicere
ꝛ sc̃i ✠ ficare. Tercio dicat.
bene ✠ dicere sc̃ificare ꝛ ꝯ
se ✠ crare. Quo fc̃o ꝛ a choro
Renso. iterũ sup faldistoriuz
accumbit. ꝛ cantor ꝓsequit̃
letaniã. qua finita ab accu
bitu spacio ꝯgruenti surgẽs.
bñdicat aq̃m cũ sale cinere
ꝛ vino. ea ꝯmiscendo. Incipi
ens ꝛ dicens ter semp genua
flectendo. Deus ĩ adiutoriũ
meũ intende. Dñe ad adiu
uandũ me festina cũ Gloria
patri et. absqꝫ all'a ꝛ ꝓcedit ĩ
ip̃a aq̃ benedictione. p̃ oĩa
prout h̃etur. supra ĩbi eccẽ
dedicacioñ. Insc̃a aque bñ
dictione usqꝫ ad ꝑphonem

illam Sc̃ificare p ũbum ꝛ
cetera. q̃ hic nõ dicatur licet qꝫ
fit ibi mencio de eccĩa simul
ꝛ altari dicatur hic tñ de alta
ri. Aqua igitur bñdc̃a ĩgredi
tur ad altare. ĩchoans ant̃.

Introibo ad altare dei ad
deum qui letificat iuuen
tutem meam. sine Gloria p̃
p̃ Iudica me
ds̃ totus di

Et si necesse fuit a' ip̃a p singu
los ũsus repetatur. Incepta
autẽ antiph̃ ip̃a mox cũ pol
lice dextere manus faciat ✠
crucẽ ex p̃dc̃a aqua ĩ medio ta
bule altaris iam prius collo
cate dicens. Sc̃ificetur hoc al
tare in honore omnipotentis
dei. ꝛ gl'iose ũginis marie
ꝛ oĩuz scõr. ꝛ nomẽ ꝛ memo
riã sci tal'. pax ✠ tibi. Amen.
Deinde ĩcipiens in sinistra p
te posteriori ꝛ post modũ in dex
tra anteriori. Et deinde ĩ sini
stra anteriori. post ĩ dextra pos
teriori faciat ex eadẽ aqua cũ
eodẽ pollice cruces ĩ quatuor

¶ Nõ q̃ p̃ma crux fit in me͞o altaris 2a
in sinist' pte posteriori ũ est in ea pte
q̃ cantat' ewangeliũ q̃ licz dicat' sinist'
est tñ dext' ut3 q̃n fac' ꝯs ũtit se ad po
pulum ¶ 3a crux facit in sinist' pte
anteriori 4ta fac' in dext' anteriori
5ta in sinist' inferiori ... illud
eundem ... in ...

✠ ¶ Deus qui es visibilium rex omnium et invisibilium conditor. et cunctarum spirationum conservator: ad invocationem nostram digneris adesse. Per dominum. Oremus. Domine qui sancto oleo
c[illegible]mare a nobis [illegible] z lumen [illegible] et benedictione [illegible] fi[illegible] [illegible] virtute et consecratione [illegible]
ut omnes qui [illegible] te deprecantur accesserint tue propitiationis auxilium sentiant. Per Christum dominum nostrum.

cornibus altaris repertus in
quatuor cruce ulla pinnsa. Quo
facto dicat oremus et diaconus
Flectamus genua levate.
oratio Singulare illud pro
piciatorium. Sequitur s[illegible] facto ecce de
dicatione oratione expleta ponti
fex inchoat antiphonam. Asperges me
Sequitur ibidem psalmus Miserere
mei deus secundum. totus dicatur si
ne Gloria patri et dum dicatur antiphona et
psalmus circuit septies circum alta
re aspergens eam et titulum usque
bis circuitum cum aspersorio de hiso
po episcopi facto. quod fit hoc modo stans
enim ante medium altaris in
choat scola prosequitur antiphonam
Asperges me. incipiens et pri
mitus aspergere et circuire alta
re et titulum sine scriptura putet
dum est. et ea dicta mox incipitur
psalmus: Miserere mei deus secundum
et dicuntur tantum est tres primi
versus antiphona igitur. V.
ipsius psalmus. dicis et circuitu exple
to inchoat. antiphona et aspergit et cir
cuit. et dicuntur alii tres versus psalmus
sequentes ipsius psalmus. ut prius
Quo facto et circuitu expleto in
choat. tertio. antiphona et aspergit et
circuit. alii tres versus psalmus dicuntur
sicque fit septies. cum versus quinque

psalmus sequitur: Ultima tamen vice
duo ultimi. V. psalmus necnon dicatur
dicatur ante ipsum Quo facto dicit
Domine exaudi orationem
meam. Dominus vobiscum Oremus
✠ ¶ oratio Deus qui es invisibilium
rerum. Sequitur in fine subdedi
catione altaris portatile. Deinde
ex eadem aqua benedicta facit
maltam seu cementum ex cal
ce et sabulo. seu tegula tritta
ad hoc preparatis benedictio calcis
et sabuli commixtorum dominus vobiscum
Summe deus qui sum
ma et media. ymaque cu
stodis qui omnem creaturam
intrinsecus ambiendo conclu
dis. sanctifica et bene✠dic has
creaturas calcis et sabuli. per
Christum dominum. R Amen. Ceme
tum itaque benedictum reserve
tur et residuum aque fundat ad
basim sive ad scripturam pedem
altaris parvitatis. hiis pac
tis procedit processionaliter
cum cereis cruce et thuribulo
ad locum ubi reliquie posite
fuerunt et priusquam locum ipsum
ingrediatur dicat oremus et dya
conus. Flectamus genua
Aufer a nobis levate. oratio
domine quesumus cunctas iniqui

tates meās ut ad scā scōr pu
ris mereamur mentib' intr
re. Per xpm dnm nrm. Ju
gressus uo priusqm contingat
dicat oremus oratio.

Fac nos dne scōr tuor
specialiter dicata me
bra contingere quor cupim'
protecia incessant' hēre Per
xpm dnm nrm. R. Amen. Ac
dm accipiat pontifex reuerēt'
uasculū reliquiar deportās
eas sollempniter & pcessiona
lit' ad altare concinendū. ul'
si sunt sr' pheretrū p sacerdotē
ferri faciat inchoans antip'.

Cum iocunditate exibitis & cum gaudio deducemini nam et montes & colles exilient expectantes uos cum gaudio alleluia.

possunt etiā dici si expedierit sequentes ant.

Surgite sancti dei de habitacionibus uestris loca sanctificate & plebem benedicite & nos homines peccatores in pace custodite. A. Ambulate sancti dei ad locum destinatum qui uobis preparatus est.

Cumque cantū do pulsas ā. puenerit ad
ipsm altare deponit eas reue
renter cum luminaribz sup

illud. Et mox inchoat coram
illo scola prosequente antipho.

Exultabunt sancti in glo
ria letabuntur in cubilib9
Cantate do. cantic
novum laus eius
sius. ps. totus dicatur sine
Gloria patri. post. ps. a. repe
tatur. Qua dicta pontifex dicat
Deus qui orem9. oro.
in omni loco domina
cionis tue clemens ac beni
gnus dedicator existis. Exau
di nos qs. et concede ut in vio
labil' huius loci permaneat consecra
tio et beneficia tui muneris u
niversitas fidelium que supplicat
percipere mereatur. Per xpm
dnm nrm. R. Amen. Et mox
facit cum pollice singulas cru
ces de crismate. in. iiij. angul9
fossionis seu foraminis sive se
pulcri. in quo reliquie debent
recondi dicens faciendo unam
quinque cruces. Consecretur
et sanctificetur hoc sepulcrum.
In nomine patris et filij et
spiritus sancti. Pax huic
Domui

R. Amen. Deinde indu
dit ibi vasculum cum reliquijs
veneranter. quibus reclusis in
choat et scola prosequitur ant.

Sub altari dei sedes acce
pistis intercedite pro nob
ad dominum ihm xpm. ps.
Exultabunt sci in gloria. To
tus. v. dicatur sine Gloria patri
et a. repetatur. Item si velint ca
vacant nent. R. Sub altari dei. au
divi. voces. V. Vidi sub al
tare dei. require sub festo in
nocencium. Post thurificat an
te reliquias inclusas. Quo
facto accipiens tabulam seu la
pidem cum quo debet claudi
foramen seu sepulcrum. facit cum
pollice crucem de crismate in me
dio eius de subtus dicens.
Consecretur et sanctificetur hec
tabula vel hic lapis per istam
unctionem et dei benedictio
nem. In nomine patris et fi
lij et spiritus sancti. Pax.
tibi. R. Amen. Et mox

ponit et coaptat. tabulam seu
lapidem super foramē seu sepl'
crum claudens illud et incho
ans scola prosequente aūt.

Corpora sanctorum in pace
sepulta sunt et uiuent
nomina eorum in eternum
V. Gloria pri. Post hec di
cat. Oremus oracio.

Deus qui ex omnium coap
tacione sanctorum eternum
magestati tue condis habita
culum. da edificacioni tue i
cremēta celestia ut quorum
hic reliquias pio amore [tuo] cō
plectimur eorum semper meritis ad
iuuemur. Per xpm dnm. R.
Amen. Tunc eo prius incipi
ente hoc facere. ministri et cemē
tarij cū cemento bñdco firmēt
ipsam tabulā seu lapidē super
foramē seu sepulcrū. quo facto
facit crucē cū pollice de crisma
te desuper dicens. Signetur et
sanctificetur. [hoc altare] In nomine pa
tris et filij et spiritus sanc

ti pax tibi. Et cum spiritu tuo. R. Amen. De
inde offerens manibus iūc
tis thimbulū cū thure incho
at scola prosequente. offert. Stetit
angelus iuxta. Et finitur si
ne Gloria patri. Require sub festo
dedicacionis bti michaelis
Et dum cantatur thurificat
altare undique ad dextrū et si
nistrū latus anī et desuper do
nec prūissim offert' finiatur
Quo finito dicat coram alta
ri. Oremus oracio.

Dirigatur oracio mea
quesumus dñe sicut incensum
in conspectu tuo et copiosa bñ
ficia xpianus populus assequa
tur: ut quicumque tibi in hoc
altari sacranda libamina de
uot obtulerit. ul' sacrata susc
ceperit: et uite subsidia presē
tis accipiat et remissionem
omnium peccatorum pariter cōseq
tur et graciam sempiterne redēp
cionis percipiat. Per xpm do.
R. Amen. Premissa autē
obseruantur quū foramē seu
sepulcrū fit in medio arc seu
altaris in parte superiori ul'
etiam in stipite altaris apte
anteriori ul' posteriori. Nūc
enī ara seu ipsum altare plus

ara templi habebat thu
ribulū aureū in manu
sua: et data sunt ei incēsa
multa et ascēdit fumus
aromatū in cōspectu dei all'

Nondū quod ista rubrica hodiernis
temporibus locū nō habet quod nunc altaria
foramē seu sepulchra non habent ut
olim sed in superiori parte altaris seu parte
anteriori. Dicta igitur coll' ista sed dirig
gatur oro abstergatur mensa altaris Et eps
turificat super eā ad modum crucis et ad
cornua. Et interea chorus cantat an. Diriga
et dū illa cantatur cantant eps tercio thurifi
cando cōtinue. Quo finito incipit an. Erexit

q̃m hec fiant capitem leuat͛
et collocatur. atq; firmatur et
postea reliquie reducũtur et fi
ũt unctiones et alia ut p̃mus
sũ ẽ. Si uõ sepulcrũ fit imme
dio firmitatis capitis. tũc im
mediate post benedictonem
q̃ terminatur. s. iij. f. Aq̃ ig͛r.
debet fieri reliquiaꝝ deportacõ
et reclusio. q̃ incapit. s. f. hus
pactis et prendit͛ usq; ad prin
cipiũ hr͛ rubrice. q̃ ãñ illaꝝ re
clusionẽ nõ p̃t aĩa sr͛ capitem
collocare nec altare cõsecrari
vñ tunc reclusione fcã statim
sacerdotes et leuite mullã seu
altare leuant et collocãt in cu
lũ sine sr͛ capite et cementary
cũ calce p̃dcã liniũt et firmant.
Et dũ hec fiũt scola cantat R.

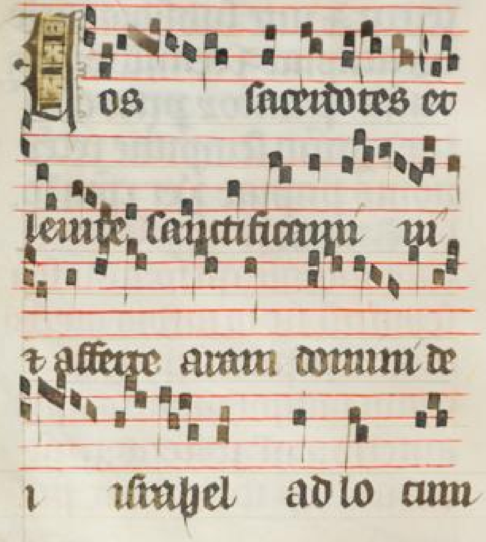

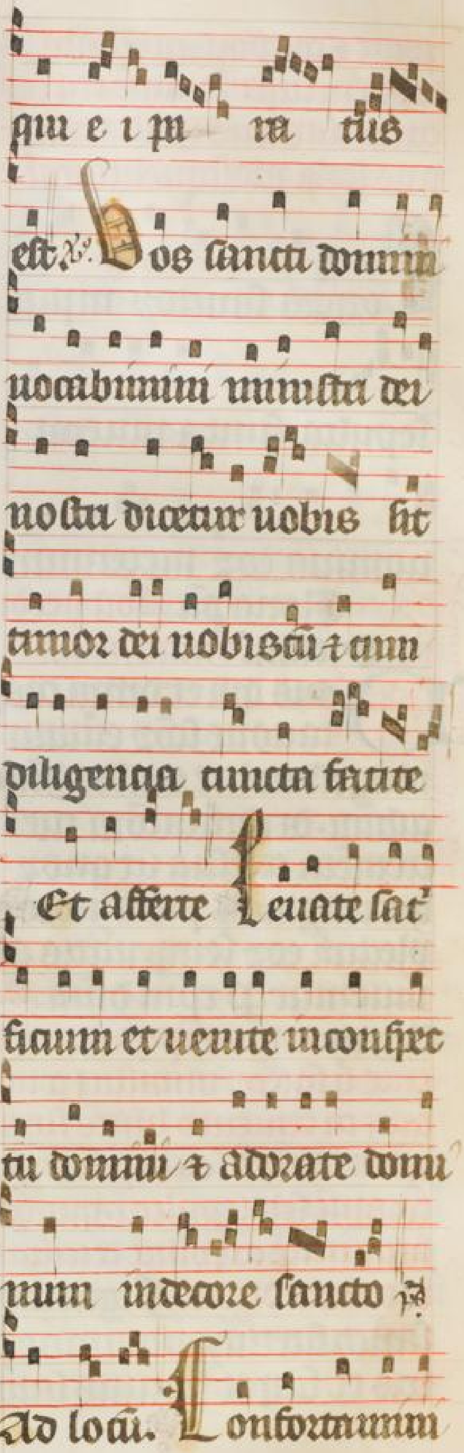

et agite diligenter et erit
dominus vobiscum in bo
no ꝑ Et afferte. V. Vedu
camus archam federis do
mini in iubilo et in sonitu
bucine in cimbalis et ci
tharis concrepantes. Adl.

Levata itaq; ara et collo
cata et bn̄ cū cemēto ꝑmisso
firmata et linita. Tūc pontifex
ingreditur altaris ɔsecratōnē
faciens scꝫ illd' cum pollice cru
ces de p̄dc̄a aqua bndc̄a faciēs
etiam circuitus et aspersiones
altaris et ecc̄e si illa consecrat'
et alia q̄ s' scripta sunt. a. sꝫ.
h. Aqua igitur. usq; ad reliq̄a
ꝝ. de portacionē. vidꝫ usqꝫ ad.

sꝫ. hys partis. Post hec sic
ut prius ara levata et colloca
ta fuerat statim dc̄a ꝑmissa
orōne Dirigatur. Pontifex
tergit mēsam altaris cū lin
teo mundo et mox thurificat
scꝫ illā in modū crucis. in medio et
in quatuor eius cornib' inchoans
scola ꝑsequente. R. Dirigatur
dn̄e oracio mea. V. Elevacio
manuū. Sequitur infra de
altaris portatil' dedicac' et dū
cantatur circuit ter altare sc'
p et continue thurificando sim'
to. Po. inchoat et scola ꝑsequi
tur antiphona.

Hic prosequere officium

Erexit iacob lapidem
in titulum fundens oleum
Quā dilecta ta
bernacula. totis
de super. ꝑ dicatur sine. Gloria
patri. et unus sacerdos continue
thurificet altare p circuitum
donec consecratio finiatur. Dū ad
dicitur. ac. et ps. Pontifex
faciat cruces de oleo sc̄o cathe
cuminor cū pollice in medio al
taris. et in quatuor eius. corni

bus in locis .iiii. in quibus fe
cerat cruces de aq̃ bñdc̃a di
cens faciendo singulas cru
ces; Sctificetur ⁊ ɔsecretur
lapis iste. In noĩe patris ⁊
filii et sp̃s scĩ. In honorẽ dei
glõose uirginis marie ⁊ om
nium scõrum. Ad nomẽ ⁊ me
moriã scĩ tal'. pax ti
bi. R. Amen. Deinde incipiẽs
eñn thurificare altare incho
at ⁊ scola psequitur antiph̃.

Dirigatur domine ora
tio mea sicut incensum
in conspectu tuo. Et dñ can
tatur cir
cuit semel
altare thurificando illud de
inde dicat Oremus. Et dyac
Flectamus genua leuate
Adsit dñe mĩe tue. Orõ
ineffabilis pietas ⁊
sup hunc lapidẽ opẽ tue be
nedictionis ⁊ uirtute uictõr
infunde ut te largiẽte referat
premiũ ɋ̃squis intulerit uo
tũ. Per xp̃m dñm R. Am
Oracione finita ĩchoat ⁊ scola
psequitur antiphona.

Mane surgens iacob
erigebat lapidem in titulũ
fundens oleum desuper
uotum uouit domino ue
re locus iste sanctus est
et ego nesciebam. Ps. Bo
num ẽ
confitend̃.
totus dicat' sn̄. Gl'ia pr̃i. Re
petendo ã. p singlos ṽsus sine
cessũ fiũt ⁊ dũ dicitur ã. ⁊ ps
pontifex faciat .iiii. cruces
cũ pollice de eodẽ oleo sicut fe
cit de oleo scõ ĩ eisdem locis di
cens Sctificetur ⁊ c̃. Et thurifi
cans ⁊ inchoans ã. Dirigatur
prout iã in pcedenti unctiõe
dicat ⁊ faciat usq; ad. Ricã illã
⁊ dum cantatur ⁊ cet' quibus
expletis dicat. Oremus ⁊ dyac
Flectamus genua leuate.

Adesto domine dedicacioni huius ecclesie tue et in ea que a nobis indignus sacro liniita est oleo. bene+dictionis et sancti+ficationis tue virtute et consecratione infunde. Qui vivis et regnas. R. Amen. Alia oracio quam quidam dicunt. Oremus

Omnipotens. Oracio.

Omnipotens sempiterne deus altare hoc quod in honore tuo et memoria sancti tui tal. et omnium sanctorum tuorum indigni dicavimus virtutis tue bene+dictione sancti+fica et omnibus te hic invocantibus atque in te sperantibus auxilii tui munus ostende, et hinc altari imposita munia semper accepta fiendi dignis et meis sacramentorum virtus et votorum semper obtineatur effectus. Per xpm dominum. R. Amen. Deinde incipit episcopus et scola prosequitur an.

Unxit te deus deus

tuus oleo leticie pre con-

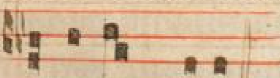

sortibus tuis. ps. Eructavit cor meum totus

dicatur sine Gloria. Repetendo ipsam a. per singulos versus si necesse fuerit. Dum autem a. et ps. dicuntur faciat episcopus cruces de crismate sacro cum eodem pollice in eisdem locis in quibus eas prius fecit de oleo sacro dicens et thurificans et inchoans a. Dirigatur etc. prout in prima unctione de oleo dixit et fecit. Post hec dicat Oremus. Et dyaconus. Flectamus genua. Levate. Oracio.

Descendat quesumus domine deus noster spiritus sanctus tuus super hoc altare qui et dona nostra ac populi tui in eo sanctificet, ut sumentium corda dignanter emundet. Per dominum in unitate eiusdem. R. Amen. A. domnus inchoat et scola prosequitur antiphona.

Sanctificavit dominus

tabernaculum suum et

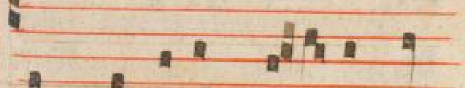

hec est domus dei in qua

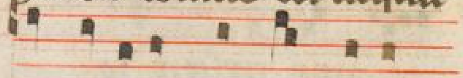

invocetur nomen eius

de qua scriptum est. Et e-
rit nomen meum ibi dicit
dominus. ps Deus noster refugium
totus dicatur sine Gloria patri
Et si necesse fuit repetatur per
singulos versus dum non dicit
a. et ps fundit et spargit oleum et cris
ma super altare consecrans liniens
et spungens totum manu sua quo
facto incipit antiphonam.

Ecce o-dor fi-lii me-
i sicut o-dor a-gri
ple-ni cui bene-
di-xit domi-
nus crescite et

fa-a-ciat de-us me-
us sicut arenam ma-
ris et donec ti-bi de rore
celi benedi-
ci-o-nem. Sum totus dicatur
clamenta Euouae sine. Gloria
patri Oratio.

Lapidem hunc fratres karissimi in quo inungentium sacre unctionis effunditur ad suscipienda populi sui vota et sacrificia. Oremus ut deus consecret atque benedicat et quod est unctum a nobis sit unctum in nomine eius: ut plebis vota suscipiat et altario per sacram unctionem perfecto dum propiciationis sacrificium imponimus ipsi propiciatores dei esse mereamur. Per christum dominum nostrum. Qui tecum. R. Amen.

Nō ex ista añ lapides p̄ciosi ... psalmo nō dicit' nisi qn̄ eccia simul cū altari gsecratur et debent ... ante ... xij cruces ad minus ...

Qua dicta inchoat antiph̄.

Lapides preciosi omnes muri tui et turres ierusalem gemmis hedificabuntur ps. Lauda ierusalem totus dicatur cum Gloria patri. qd in superioribus nō dixit si ecclia g sceratur et dūs ipsa a'. et ps dicitur pontifex circuit ecclia, et fac cruces intrinsecus h modo Incipiens enim post altare ab oriente girat se et procedit usus aquilonem faciens .xij. cruces in parietibus depictas super quas sunt candele illuminate affixe. dicens faciendo unamquamque crucem Sanctificetur et consecretur hoc templum. In nomine patris et filij et spiritus sancti. in honorem dei ac gloriose virginis marie. et omnium sanctorum et memoriam tal' sancti. Pax ✠ tibi. R. Amen. Thurificando singulas cruces et cum expletus fuit p̄

✠ Ister ierusalem civitas sancta alta magna celestis ... sponsa agni: Quia tabernaculum facta est all': porte eius non claudentur per diem: nox enim non erit in ea. Quia platee tue ierusalem sternentur auro mundo all'. et cantabitur in te canticum letitie all' et per omnes vicos tuos dicetur ab omnibus all' all'. V. Luce splendida fulgebis et omnes fines terre adorabunt te. R. Et per omnes vicos tuos ...

dūs ps cum a'. dicatur sequens Laudes crucis attolamus ul' añ. Hec est ierusalem civitas sancta. ✠ Et si necesse fuit. R. Platee tue ierusalem.

Thus pactis ad altare reuertitur et thurificans super illud inchoat a' sequentem. Quando ecclesia non consecratur sed solum altare non fiunt predicti circuitus et cruces. Sed statim dūs premissa a' et ps inchoat a' sequentem.

Hedificavit moyses altare domino deo. Et more dic. Oremus. Et diaconus Flectamus genua levate.

Dei patris omnipotentis misericordiam depr ecemur dilectissimi fratres ut altare hoc sacrificiis spiritualibus imbuendum nostre vocis exoratus officio presenti bene✠dictione sanctificet atque in eo semper oblaciones famulorum suorum studio sue devocionis impositas benedicere et sanctificare dignetur et spirituali placatus incenso precanti familie sue promptus et benignus exauditor assistat. Per dominum n.

Ps coll' Lapide ... repete ... Hedificavit moyses altare domino deo: offerens super holocausta et immolans victimas fecit sacrificium vespertinum in odorem suavitatis domino deo ... filii ...

℟. amen. Deinde benedicat incensū. super altare ceremā dum. Benedictio incensi.

Dn̄e exaudi oracionem meam. Dn̄s vobiscū. Oremus. Oro.

Dn̄e d̄s ops cui assistat exercitus angelorū & cetera. Dicit sub bndictione vouet cunctis. Incenso itaqz bndco formet propria manu .v. cruces ex eo videlz. q̄libet de .v. granis super illa q̄nqz loca altaris in quib̄ cruces de aq̄ & oleo & crismate prius f̄ce fuint & s̄r q̄milibet cruce thuris ponat unam cuicem f̄cāz de subtili candela ad mensurā illi⁹ & cuilibz crucis capita sunt illuminata. ut sic & th⁹ incendatur & cremet⁹ vl' si velit ponat binas cruces candela ut thus citius cōburatur. Oībus aut̄ crucib⁹ accensis clerus coram altari genibus inchoat & scola prosequitura.

Alle luia a a a a

Ve ni scē

Spi ritus reple tuorum corda fidelium & tui amo ris in eis ignem ac cende.

Ascendit fumus aromatum in conspectu domini de manu angeli.

& offert⁹ Stetit angelus

Dicēs qd̄ fiatur sin̄ Allelu. pōt & repetitū esse fuit. premissis. Et. Dirigatur oro. Quib⁹ finitis pontifex ante altare stans dicat Oremus & dyacon̄. Flectamus genua levate Oracio:

Dn̄e scē p̄r omps eterne deus. clemens & pia⁹ preces nr̄e humilitatis exaudi & respice. ad hui⁹ altaris tui holocaustū. qd' nō igne

inuisibili p̄letur ſꝫ infusi sc̄i
spiritus tui gr̄a in odore tue
suauitatis ascendat ⁊ legiti
me se sumētibꝫ eucharistia m̄i
rabil' fiat. ⁊ ad uitā p̄ficiat
sempiternā. Per eundem c.
℞ Amen. Post hec oblutis cā
delis ⁊ thure cineres illius ꝯ
bustionis abrasi ab ara al
taris cū lignis piris collecti in
aliq̄ uase p̄iciantur in fontes
⁊ pontifex an̄ altaris gradus
dicat iter̄ Orem⁹ ⁊ dyaconus
Flectamus genua leuā. Orō.
Deus omp̄s ī cui' hono
re bissie uirginis mar
⁊ omnium sc̄or̄ ⁊ nomē ⁊ memo
riam sc̄i tui tal' indigni alta
re h̄ ꝯsecrauim⁹ clemens ⁊ ppi
cius p̄ces n̄re h̄ūilitatis exau
di. ⁊ p̄sta ut ī hac missa sint li
bamina tibi accepta sint gra
ta sint pinguia ⁊ sp̄s sc̄i tui
semper rore p̄fusa ut oī tp̄e
hoc ī loco supplicantis t' fami
lie tue anxietates releues.
egritudīes cures. p̄ces exau
dias. uota suscipias. desidā
ta ꝯfirmes postulata ꝯcedas.
Per dn̄m n. i. xp̄m. In unitat'
eiusdem. ℞ Amen. Dein
dicat uoce media iunctis ma

nibus ante pectus. Prefo.
beati ambrosij.
Per om̄ia secula seculor̄.
Dn̄s uobiscū. Sursum
corda. Grās agam⁹ dn̄o deo
nr̄o. Vere dignū ⁊ iustū ē
equū ⁊ salutare. Nos t' sem
p ⁊ ubiq; grās agere. Dn̄e
sc̄e p̄r omp̄s ⁊ clemēs cui' n̄
micā n̄ finis adnūtiatur. Et tā
tus es q̄ntus ēē uoluisti. S. sc̄s
atq; mirabil'. Deus cui' uirtu
tem elementa nō capiūt te
bn̄dicam⁹ te supplices dep̄ca
mur. ut tibi sit altare hoc si
cut illud qd' abel salutaris mis
terij in passione p̄cursor iugu
lat⁹ ac sr̄e nouo sanguine ibu
it ⁊ sacrauit. Sit tibi altare
d'e hoc sicut illud qd' abraham
p̄r n̄r qui uidere te meruit sa
crauit. ⁊ inuocato tuo nomi
ne ꝯsecrauit. In quo p sacer
dote melchisedech sacrificij for
mā triumphal' expressit. Sit t'
altare h̄ d'e sic illud st' qd' abra
ham seminariū fidei n̄re ꝑ
ysaac filiū suū dn̄i tibi toto
corde credidit corde ipo sint
iq; salutaris misterij sacra
mētū dn̄ice passiōis ostēsuz
ē/ dn̄ offertur filius agnus

creditur. Sit tibi altare istud sicut illud quod ysaac puteum profunditatis inveniens habundancie ei nomen imponens tue maiestati dicavit. Sit tibi altare istud sicut illud quod moyses susceptis mandatis in prefiguracione aplica applicavit. xii. lapidum constructione firmavit. Sit tibi domine altare istud sicut illud quod moyses septem dierum purificacione mundavit. Et celesti tuo alloquio sancta sanctorum nocavit. sicut locutus est ad moysen dicens. Siquis tetigit altare istud sanctificatus habeatur. Sit ergo in hoc altari innocencie cultus immoletur superbia iracundia iuguletur luxuria omnis que libido feriatur. offeratur pro turturibus sacrificium castitatis pro pullis collum innocencie sacramentum. Quo dicto sequitur dicatur plana voce legendo Per dominum. R. Amen. Prephacione finita ungit cum crismate frontem altaris in modum crucis. Inchoante scola prosequente antiphona.

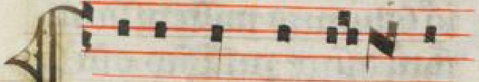

Confirma hoc deus quod

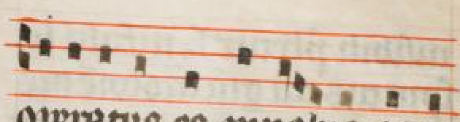

operatus es in nobis a tem

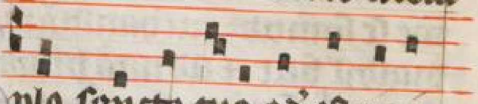

plo sancto tuo quod est in ie

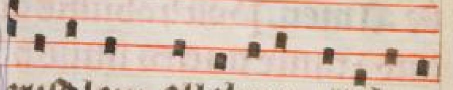

rusalem alleluia alleluia.

Et dicatur totum

ps Exurgat deus. Gloria patri.

Oremus. oracio.

Maiestatem tuam omnipotens deus humiliter imploramus ut altare hoc sacre unctionis libamine ad suscipienda populi tui munera iniunctum potenter benedi+cere et sancti+ficare digneris. ut quod nunc a nobis indignis sub tui nominis invocatione in honore beatissime virginis marie et omnium sanctorum atque in memoriam sancti martiris vel confessoris tui ille sacro sancti crismatis est in unctione delibutum est. placeat tibi atque altare maneat perpetuum ut quicquid deinceps super illud oblatum sacratum ve fuerit dignum tibi fiat holocaustum. atque omnium hic offerencium sacrificia a te per domino benigne

suscipiantur ⁊ per ea uincula pecca-
torum absoluantur mala de-
leantur uenie impetrentur gratie
acquirantur. quatenus una cum
sanctis ⁊ electis tuis uitam perpetue
mereamur eternam. Per xpm.
R. Amen. Subsequitur inun-
git cum crismate in modum crucis
⁊ unctionis tulle seu tabule ⁊ ti-
tuli seu capitis. in. iiij. angulis
qui illa coniungens ⁊ sigillans
dicens in qualibet cruce. In no-
mine patris et filij et spiritus
sancti. R. Amen. Deinde dicat
Oremus. Oracio.

Supplices te deprecamur
omnipotens eterne deus per uni-
genitum tuum filium dominum nostrum ihe-
sum xpm. ut altare hoc sanctis usibus
preparatum celesti bene✠dictione
sanctifices ⁊ sicut melchisedech sa-
cerdotis prepue oblacionem dig-
nacione mirabili suscepisti.
ita imposita nouo huic alta-
ri munera semper accepta fe-
re digneris ut populus qui in hanc
ecclesie domum sanctam conuenit
per hec libamina celesti sanctificatione
saluatus animarum quoque suarum
sic salutem perpetuam consequa-
tur. Per eundem. R. Amen.
Postea subdyaconi abstergant
diligenter cum linteaminibus mensam
altaris ⁊ deinde ipsis presentibus
linteamina noua ⁊ munda uasa
quoque ⁊ ornamenta quecumque
ad cultum dei ⁊ ecclesie pertinencia pon-
tifex illa benedicat dicens. Adiu-
torium nostrum in nomine domini. Dominus uo-
biscum. Oremus Oracio.

Omnipotens ⁊ misericors
deus qui ab inicio utili-
a ⁊ necessaria hominibus creas-
ti templaque manu hominum facta
nomini tuo dicari tueque habita-
cionis loca uocari uoluisti. quique
per famulum tuum moysem uesti-
menta pontificalia ⁊ sacerdota-
lia seu leuitica ⁊ alia queque
diuersi generis ornamenta ad cultum
⁊ decorem tabernaculi ⁊ altaris
tui fieri decreuisti exaudi pro-
picius preces nostras ⁊ omnia hec diuer-
sarum specierum ornamenta in usum
tue basilice uel altaris ad ho-
norem ⁊ gloriam tuam preparata
purificare sancti✠ficare bene✠
dicere et conse✠crare per nostre hu-
militatis famulatum digneris ut di-
uinis cultibus sacrisque ministeriis
apta existant hisque confectioni-
bus corporis ⁊ sanguinis domini nostri
ihesu xpi dignius perueniant fa-
mulantibus. Qui tecum.

Amen. Hiis peractis ministri uestiant altare linteaminibus et ornamentis benedictis supposito prius cerimali siue panno lineo cerato ad mensuram altaris facto et interim scola cantat antiphona. Circumdate syon leuite altare domini dei uestite uestimentis albis estote et uos canentes ymnum nouum dicentes alleluia. V. Mirabilis deus in sanctis suis. Gloria patri et. Circumdate syon et comple ctimini eam narrate in turri bus eius. Ps. Magnus dominus

R. dum eam dicant sequentem R.

Induit te dominus tunica iocunditatis et imposuit tibi coronam et ornauit te ornamentis sanctis. Luce splendida fulgebis et omnes fines terre adorabunt te. Et ornauit. Nationes ex longinquo ad

te uenient et munera defe
rentes adorabũt dominum
et terram tuam in sanctifica
cione habitabunt et nomen
magnum inuocabunt te.
Et ornauit. V. Benedicti
erunt qui te hedificauerunt
tu autem letaberis in filiis
tuis quoniam omnes bene
dicentur et congregabuntur
ad dominum p. Et ornauit

V. In uelamento alarum
tuarum protege nos domi
ne et in laude tua glorietur
toti dicat
P. Deus deus meus. postea dicatur. R. Ornauerunt
faciem templi. Re in Rusor
Ad aperiat. Dns dñs thuri
ficatur ter sr̃ altare in modum
crucis dicendo ad q̃libet thuri
ficacionem antiphona.
Omnis terra adoret te et
psallat tibi psalmum dicat
nomini tuo domine. oracio.
Descendat q̃s d' deus nr̃.
Sp̃s tuus scũs sr̃ hoc al
tare qui et ipsi tua dona sãficet
et sumentium corda purificet.
Per dñm. R. Amen. Post

uelatum & thurificatum cum altare dicatur coram illo oracio.
Omnipotens sempiterne deus altare hoc nomini tuo dedicatum celestis uirtutis benedictione sanctifica. ut omnibus in te sperantibus auxilii tui munus ostende. ut hic & sacramentorum uirtus & uotorum obtineatur effectus Per. R. Amen.
Dominus uobiscum. Benedicamus domino. Quibus expeditis pontifex ingreditur sacrarium & postea si uelit ad missam. Introitus.
Dicit dominus sermones mei R. Rem. in festo sancti clementis collecta.
Exaudi domine preces nostras et ad sanctificandum nominum tuo hoc altare benignus adesto ut sacramentorum hic uirtus et uotorum omnium obtineatur effectus Per dominum nostrum. Alia collecta dicitur in commemoratione sancti in cuius honore altare dedicatur uel quorum reliquie ibi includuntur & dicuntur ambe sub uno. Per dominum.
Magnificet te domine sanctorum tuorum. uel. beata sollempnitas qui & illis gloriam sempiternam & operum nobis ineffabili prudencia contulisti Per dominum. Epistola. Lectio ysaie prophete.

Hec dicit dominus deus in illa die desererit munus domini exercituum & rex fortis dominabitur eorum in die illa erit altare domini in medio terre & agnoscetur dominus. & colent eum in hostiis & muneribus & uoto uouebunt domino & soluent & reuertentur ad dominum & placabitur eis & saluabit eos. In die illa erit israel benedictio in medio terre. cui benedixit dominus exercituum dicens. Benedictus populus meus & opus manuum mearum & hereditas mea israel dicit dominus omnipotens. R. Tollite hostias. Re in feria v. ebdomada de passione Alleluia. V. Recepcionem R. e sub dominica tercia post pascha. euangelium Amen dico uobis ut habundanciut R. e sub dominica. vii. post pentecosten offertorium Sanctificauit moyses. R. e sub dominica. xix. post pentecosten Sec.
Omnipotens sempiterne deus altare hoc nomini. R. e s. de altaris consecracione & dicuntur ambe sub uno
Intuere domine pre Sec. nomine preciosa morte iustorum sacrificium illud offerimus a quo martirium sumpsit omne principium. Per dominum Benedictio super populum.
Omnipotens sempiterne deus

qui nos hodierna die ad con
secrationem. Re. in ead̄ dnīca
post cōio. Descendat q̄. Re. sub
eccl̄ie dedicacione alia postcō
mūniz. & dnīr ante subuno.
Per dnm: postcōiuz:

Sit nobis d̄ sacramen̄tū
tui certa saluacio que
beatorz tuorz illis intus iplo
ratur Per dnm̄ nrm. Dealbacio
aris portatilis ɔsecratione.

Ad ɔsecrand̄ tablaz
siue altare portā
tile ponitur in pri
mis q̄ s̄ initiō p
cedenti p̄sīda diximus io secra
cione altaris q̄ fit sine eccl̄e
sie dedicacione excepto qd̄ nec
de reliquiis nec qd̄ uas aque
ponatur in p̄sb̄rio. Et si alibi n̄
placuerit ponatur n̄ de cooper
tura lilia cerata nec de calce &
sabulo ul̄ cenitario n̄ de duo
bus cereis h̄ ē pcurand̄. pontī
fex g̃ paratus puc dr̄ ibidē stās
añ ipsum tabulam dicat mit̄
depolita benedictionē. Oremus

Deum omnipotētē oracō
friis dilectissimi uotis
exultantibus depcemur ut q̄
pontinem mundū fide supplit
et ecclīam ɔgregauit quest
lapis excisus de monte sine
manibus qui angularem ɔpa
gem solidauit hanc petrā sere
nus illustret. ecīqz ectio hūne
irrigatam ita multiplicabus
et diuīsis carismatibus loculec
tet ut super illam ad ministrā
dam sui corporis hostiam bn̄.
Ad dicat & suscipiat ɔsecratā.
Qui uiuit. Re. Amen. Deinde
benedic̄ aquā cū sale cinere & ui
no ea commiscendo. Incipiens &
dicens ter flex̄ genibus. Deus
in adiutoriū meū intende. pro
ut sub eccl̄ie dedicac̄. Infra aque
benedicōe daīi ē usqz ad ɔplicem
illā Sanctificare pucrbū. Que
h̄ nō dicatur hoc salio q̄ ucūqz
fit ibi mencio de eccl̄ia & altari
dicatur h̄ tm̄ de altari ul̄ tabla.
Aqua g̃ bndicta mox cū il
la faciat cruces cū pollice dextre
manus in medio tabule ul̄ al
taris. p. iiij. et̄ cornua dicens
faciendo q̄libet crucem.

Sanctificetur & ɔsecratur
h̄ tabula. In nomine
patris et filij & spiritus sancti
Pax Atecum. Re. Amen.
Deinde inchoat scola & pleat
a̅ Asperges me Re. sub eccl̄ie de
dicac̄ ps. Miserere mei deus totū

dicatur sine Gloria p̄ et repeta
tur ipā aꝰ ⁊ ps aspgit cum al
persorio de ysopo fc̄o ex ipā
aqua tabulā intus in illo ar
cuitu fc̄o interpositis trinis v
sibus ipsius intrimā aspsio
nem ⁊ aliam. Quo fc̄o abster
giatur cū mūdo pāno lineo et
mox pontifex dicat. Oremus

Deus qui es invi- oracō
sibilium rex omnium ⁊ in
visibilium conditor ⁊ cuncta
rū sanctificacionū miserator
ad dedicacionē huius mēse ad
esse digneris que ⁊ sacrato ole
o ⁊ crismate a nobis indig
nis ē linienda et benedicenda
tue sacrificacionis ✠ in eam i
funde virtutē ⁊ consecracionē
ut eius qui ad eā te deprecaturi
accesserint tue propiciacionis
auxilium senciant. Per xpm
dnm ℟ Amen. Deinde eps in
choat ⁊ scola prosequitur añt

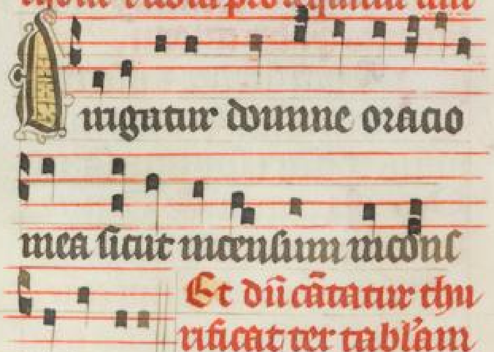

Et dū cātatur thu
rificat ter tablam
incircuitu eius post h
fac̄ cruces cum pollice in me
dio tabule seu altaris ⁊ per
iiij. eius angelos de oleo sc̄o
cathecuminorum in eisdē locis
in quibus eas fecit cū aqua
sc̄a dicens. In una quaq; sic
tione. Consecretur hec tabla
In nomine patris ⁊ filij et spiritus
sancti ℟ Amen. Pax te ✠
cum. Et mox inchoat ⁊ sco
la prosequitur. antiphona.

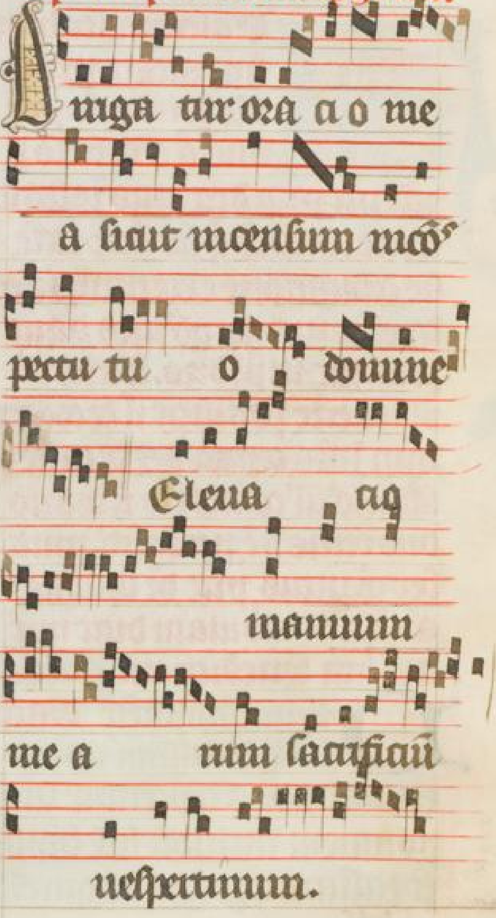

Et dum R. cantatur
thurificat semel al
tare marauti. Quo
facto dic. Oremus. oratio.
Adsit domine nomine tue ineffabi
lis pietatis et super hanc
tabulam opere tue benedictionis
✠ et virtutem unctionis in
funde. ut te largiente referat
premium quisquis intulerit vo
tum. Per xpm dnm nrm. R
Amen. Oratione finita incho
at
ant.
Mane surgens iacob
erigebat lapidem in titulum
fundens oleum desuper vo
tum vovit domino vere lo
cus iste sanctus est et ego
Et dum cantatur
interim de eodem
nesciebam. oleo sco facit cru
ces in eisdem locis tabule dicens.
Consecratur. et cetera inchoans

R Dirigatur. et thurificans
prout fecit et dicit in prima unctione.
Quo facto dicat. Oremus oratio.
Adesto domine dedicationi huius
tabule tue et ineam que
a nobis indignis sco linita
est oleo bene✠dictionis et sancti✠
ficationis tue virtutem et con
secrationem infunde. Qui vivit
et regnat. R Amen. Deinde pon
tifex inchoat et scola prosequatur ant.
Unxit te deus deus tuus
oleo leticie pre consortibus tuis.
ps Eructavit cor meum. to
tus dicitur repetendo sine ant. fiunt
a per singulos versus et iterum ponti
fex facit cruces de crismate sco
in eisdem locis tabule in quibus
eas prius fecit de aqua et oleo
sco dicens. R. Consecratur et
cetera. R Dirigatur Et inde
levans et thurificans prout in
prima unctione de oleo dixit et fecit
post hec dic. Oremus et dyaconus
Flectamus genua levate. oro.
Exaudi nos deus noster et pro
pitius cum invocavimus libenter accipe
vota et altare hoc ad celebranda

omnia ministia sanctificati celes-
tis unguenti odore asperge et aro-
mata divine sanctificationis illi
infunde et sicut lapidem iacob pa-
triarche erectum unguenti pfusi-
one dicasti et angelicas visioni-
bus gradus esse figurasti. sic
super hunc lapidem altaris coap-
tandum celestis gratiam benedictionem
immitte. ut dominus super eum sacri cor-
poris et sanguinis unigeniti
tui ministeria confectantur pe-
tentibus peccata dimittantur
et merentibus insolitas gratiam
sempiternam. Per xpm dnm
nostrum R Amen. Oratione dicta
inchoat et scola prosequitur. Ant.

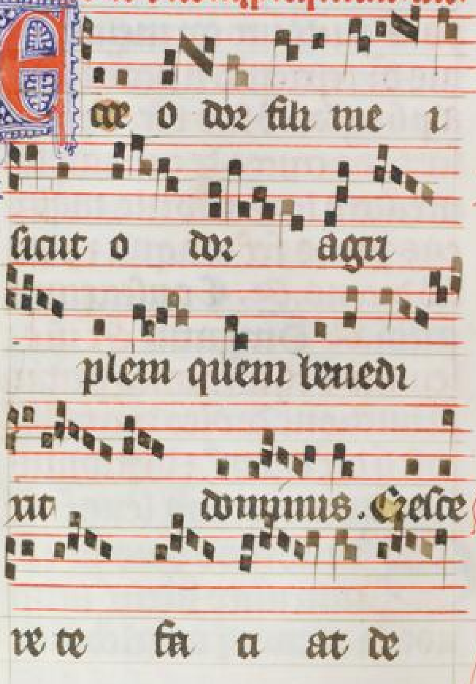

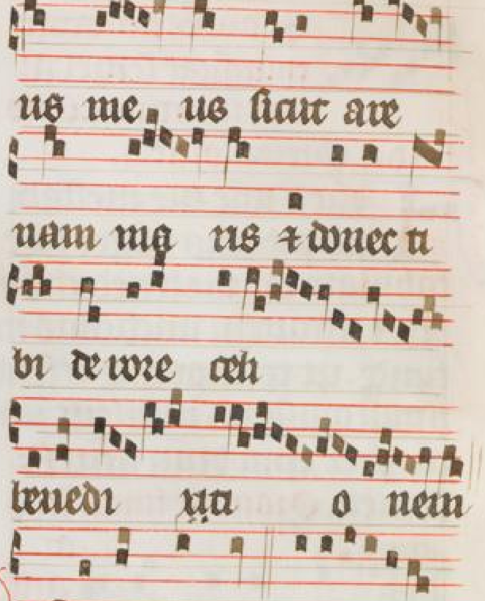

Ps. Fundamenta. Evovae. et
totus dicitur sine Gloria patri. et dum ant.
et ps. fundit et spargit oleum et cri-
sma undique confricans et linies
et pungens cum manu totum
lapidem. Quo facto dicit. Oremus
Lapidem hunc fratres karis-
simi in quo unguentum sa-
cre unctionis effunditur ad sus-
cipienda populi sui vota et sacrifi-
cia. Oremus ut dominus consecret
et benedicat ✠ et quod est unctum
a nobis sit unctum in nomine
eius ut plebis vota suscipi-
at et altario per sacram unctionem
pro domini propiciationem sanctorum ipso-
rum ipsi propiciatores dei esse me-
reamur. Per dnm. Antiphona

eo uiuit et regnat. R. Amen.
Deinde thurificat super lapidem
inchoans ant. Edificauit mo
yses altare Et mox dicat. Oremus
et dyaconus Flectamus genua
Leuate. oracio
Dei patris omnipotentis misericordiam de
precemur dilectissimi fratres ut
altare hoc sacrificiis spiritualibus
imbuendum uirtutis uocis exoratus
officio presenti bene+dictionis
sanctificet atque ideo semper.
oblationes famulorum suorum
studio suo deuocionis imposita
benedicere et sanctificare dignetur.
ut spirituali placatus incensu
precanti familie sue promptus et
benignus exauditor assistat.
Per dominum. R. Amen. Post hec
benedicat incensum super altare cremandum
dicens. Dominus uobiscum. oremus
oracio Domine deus omnipotens cui astat
exercitus angelorum. Require infra sub
benedictione noue crucis. Incen
so itaque benedicto formet quinque
cruces uidelicet quamlibet de quinque granis
eius et thuris super quinque loca.
altaris in quibus cruces de a
qua et oleo et crismate prius facte
fuerunt et super quamlibet crucem thuris
ponat unam crucem factam de subti
li candela ad mensuram illius

cui auges capita sint accensa.
ut sic et thus accendatur et ar
meatur crucibus autem accensis
flexis coram altari genibus in
choat et scola prosequitur. Alle
luia Veni sancte spiritus. Re
sub altari dedicacionis cantatur et.

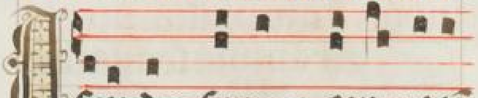

Ascendit fumus aromatum

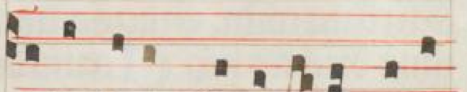

in conspectu domini de manu

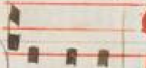

Offert. Stetit angelus.
Re sub festo dedicacionis
angeli. ius beati michaelis et fini
tur sine Alleluia. Quibus finitis ante
altare stans dicat. Oremus et dyac.
Flectamus genua leuate. Oracio
Hunus altaris domine holocaus
tum sancti spiritus tui
gratia infusum modore tue su
auitatis ascendat. Per xpm.
R. Amen. Post hoc obustis cum
deleis et thure crucis illius combus
tionis abrasi abatur altaris cum
primis lineis prius in aliquo ua
se collecti proiciantur fontes de
inde ad ipsum altare respiciens di
cat oracionem. Oremus
Supplices tibi domine deus pater omnipotens
preces effundimus ut

sacrificijs

metalli hui⁹ explicatam ma
teriam superius imbuenda spe
tue dignitate sanctificacionis ubertate
dignus quondam lapideis scrip
sisti legem intabulis. Per xpm
dominum nostrum. R. Amen. Et mox
dicit mediocri voce iunctis ma
nibus ante pectus. prephacio

Per omnia secula secu
lorum. Dominus nobiscum
Sursum corda. Gracias aga
mus domino deo nostro. Vere dignum
et iustum est equum et salu
tare. Nos tibi semper et ubique
gracias agere. Domine sancte pater om
nipotens eterne deus: Qui post
offendiculum lapsus primi ho
minis instituisti tibi offerri
propiciatorii delinimenta liba
mis ut culpa que processerant per
superbiam futuris temporibus
expiarentur per munera quibus
honorarentur altaria hono
rificarentur et templa. Quod tibi
primus noe primitivo officio.
deinde abraham immola
turus filium deinde iacob eri
gens et ungens lapidem in ti
tulum Te redemptor mundi
exoramus ut lapidem istum
seu mensam in honorem tuum
gloriosequ virginis marie et

omnium sanctorum et nomen sanc
titati talis consecrare et sanc
tificare digneris benedictionis
tue a lapsu manibus nostris o
perimtue benedictionis infundens
et sacri huius misterii sicut institu
tor ita eciam et sanctificator appare
quitte angularem lapidem et sa
xum sine manibus excisum
nosciam voluisti. Inhereas
hic placato maiestatis eter
nalis obtutu ut quicquid
sacro ritu super hec immola
bitur sicut melchisedech ob
latum tibi placeat holocaus
tum. ad sit munere tue ineffabilis
pietatis ut te largiente rese
cat primum quisquis intule
rit votum. Quod sequitur di
plane legendo Qui tecum deo pa
tre et spiritu sancto vivit et regnat.
etc. R. Amen. Deinde ponti
fex inchoat scola prosequitur
Antiphona. Confirma hoc
deus et cetera. Sic ie supra de ec
mandis in fonte pueris oro.

Quesumus omnipotens Oremus
deus universarum rerum racio
nabilis artifex qui inter cete
ras creaturarum formas lapi
dum metallum ad obsequium
tui sacrificij condidisti ut le

gis libacioni pararetur alta
re aie dignauit ut quicquid
hic oblatu sacratu qz fuerit
nomini tuo assingat religio
ni proficiat spei innitatur
fidei sit honori. Per xpm d. R.
Amen. Postea thurificet sup
tabulam in modum crucis et
inchoat scola prosequte a'.

Omnis terra adoret te et

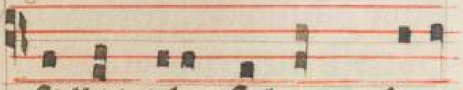

psallat tibi psalmum dicat

nomini tuo domine

Descendat qs dne deus
nr sps tuus scus super
hoc altare qui et ipsi tua dona
scificet et sumentium corda
purificet. Per xpm dnm. R.
Amen. Postremo abstergit
tabula cum lineo panno et cinis
ei9 busti proiciatur in fontes
quibus expletis pontifex siue
sit dicat missam q e s sub con
secracione altaris. De cimi
terij benedictione.

Quamq pleriqz
asserant cimite
rij benedictione
necessariam non
ee dicentes ad suffic'
hec cirutatis extra ecclesiam et
cimiterij asseriones q fiunt
qn eccia dedicatur non tn si
uaaium e sequentem benedic
cione fieri. Sz et plerumqz. Ci
miteria sunt ab eccia separata
nec oms eccie 9secrantur. In
qua benedictione h mo predi
citur. Die uariqz preceden
ti fiunt in cimiterio bndice
do quinqz ligneee cruces alte
ad hois staturam una in medi
o q sit altior alia ad ortum
solis. tercia ad occasum. qrta
ad septemtrione siue ad aqlo
nem quinta ad austrum siue
meridiem. Mane uo paratus po
tifex amictu stola alba plu
uiali albi coloris mitra sim
plici et baculo pastorali sine
manipulo et ante oia faciat
pplo breuem collocucionem de scita
te et libertate cimiterij et simi
libus. Postea illuminentur
.xv. candele. iii. uidelicet ante
qmlibet crucem super aliquod
lignu deinde ante mediam cru

cem

⁊ candelis constitutus dicat
Omnipotẽs Oremus. Oro.
deus qui es custos aīa⁊
⁊ corpo⁊ tuo⁊ fideliū respice
ꝓpicius ad nr̃e seruitutis of
ficium ut ad introitū nr̃m
purgetur bene✠dicatur q
secre✠tur ⁊ scī✠ficetur h
cimiteriū ut humana corpa
hic post uite cursū uite quie
scēcia post hui⁹ uite uolumina
mereantur adipisci perhen
nis gaudia uite. Per xp̄m do
minum nr̃m. R̷ Amen. Et
mox parato sibi ante crucē ipsum
faldistorio accumbit sr̃ illud
respiciens ad ortū solis et cā
tor incipit letaniā. Re eam s̃
sub ordinacione sub dyac̄ circ
dicat Ut obsequiū seruitu
tis nr̃e ⁊ ceterum. Sibiq3 eidem
a choro responsū fuit tunc po
tifex surgens ab accubitu ba
culū pastoralem in sinistra te
nens pducat ter signū crucis
super cimiteriū dicens p̄mo
ut h cimiteriū Purgare bn̄
✠dicere digneris te rogamus
audi nos. Sc̄o dicat ✠ Purg
re bn̄✠dicere ⁊ sa✠ficare
Tercio dicat Purgare bn̄✠
dicere ⁊ scī✠ficare et cōse✠
crare. Quo fc̄o ⁊ ad singula
a choro responso redit ad accu
bitū cātore letaniā psequente
Qua finita surgēs ab accubi
tu respiciens ad oriente bn̄di
cit ibi aquā simplr̄ put fit in
dn̄icis diebus incipiens abso
lute. Exorcizo te creatura sal
⁊ cet. Re s̃ sub eccl̄ie dedicac̄.
In p̄ma aqua benedictione a
qua ig⁹ taliť bn̄dcā accedens ad
crucem orientalē inchoat ibi
scola psequte a̅. Asperges me
ps̄ Miserere mei deus totus dicat
cum Gloria p̄. et a̅ repetatur
Re s̃ sub ecce dedicac̄ ⁊ dn̄ a̅ ⁊
ps̄ dicitur circuit et per ambu
lat totū locum cimiterij asper
gendo aquā bn̄dcā ubiq3. Inci
piens circuire apte australi
expleto aute circuitu rediens
an crucē orientē dic̄ ibi respici
ens ad oriente. dicat orem⁹ oro.
Deus qui es totius orb
conditor ⁊ humani gn̄is
redemptor cunctarūq3 crea
turarū uisibiliū ⁊ inuisibili
ū pfc̄s dispositor te supplici
uoce ac puro corde exposcim⁹
ut hoc cimiteriū sine pollu
cōe in quo famulo⁊ famula
rumq3 tuarū requiescere cor

cim̃ia

pora debent post curticula h'
uite laborum pur gare scã
ficare ✝ bñ ✠ dicere digneris
quique remissionẽ oĩuz peccа
tor pcuã magnã unam m
te ↄfidentibz prestiti corpori
bus eor in hoc cimiterio qe
scentibus ✝ tubam pimi ange
li hic expectantibz consolacõ
nẽ perpetuam impertire. Per xpz
dñm nrm̃. R. Amen. Deinde
thurificat crucem ✝ figit in summi
tate eius unã ex tribus cande
lis accensã ✝ alias duas ĩ duo
bus brachijs crucis. Quo facto
accedit ad crucẽ occidentalem
aspergendo semper aquam be
nedĩctaz p cimiterium ✝ dicendo hos
ps Dñe ne in furore. ✝ Beati
quorum sine Gloria. Quibus
expletis respiciens ad occidẽtez
dic ante crucẽ Oremus Oracio
Dñe scẽ pronips eterna m
iestas ✝ una deitas pr
✝ filius ✝ sps scs. Justicie auc
tor. uenie largitor. bonorum da
tor. scitatis origo causinatũ
distributor omniumq; ad te ue
nienciũ pius receptor pra
ppicius ut h cimiteriũ ĩ hono
re tuũ ✝ nomẽ scã tui tal' dic
positũ bñ ✠ dicas ✝ scã ✠ fices

ut concedas qui bto abrahe
patriarche famulo tuo terram
a filijs effrem ↄparatã cã se
pulture benedixisti ✝ qui pplo
isrlitico pmissionis tellurez
melle ↄ dulcifluentẽ concessisti ✝ fa
mulorum famularumqz tuarum cor
poribus ĩ hoc cimiteriũ intra
tib' quietis sedez ✝ ab oĩ incur
sione malorum spũm tutelam
benignus largitor tribuas
ut post aĩarum corporumqz resur
rectionẽ te donante btitudi
nẽ sempiternaz pperere mereã
tur. Qui in trinitate uiuit ✝
regnat d's p oĩa secula secu
lorum. R. Amen. Post hec
thurificat crucem ✝ figit ĩ sum
mitate eius unã ex tribus cande
lis accensaz ✝ alias duas in duo
bus brachijs crucis ✝ inde ua
dit ad crucẽ australez spgendo
aquam bñdcãm p cimiterium
✝ dicendo ps Dñe ne in furore
Quo dco uersus ad meridiem
ante crucem Oremus. Oracio.
Dñe deus pastor eterne glo
rie lux ✝ honor sapien
cie custos ✝ uigor prudencie
salus egrotanciũ ualitudo po
tenciũ. mestorum solamen ui
ta uiuorum gloria humiliũ te supp

plices flagitamus ut hoc ser
uorum tuorum cimiterium ab omni
spurcicie inquinamento et in
mundorum spirituum insidijs custo
dire mundare et benedicere
digneris atque corporibus hu
manis in huc locum aduenien
tibus sinceritatem perpetuam
tribuere non desinas. ut qui
cumque baptismi sacramentum
perceperint et catholice fidei sa
cramentum tenuerint. atque de
cursu huius eui termino corpora
sua in hoc cimiterio requie com
mendauerint hic habeant te pre
sidente corporum suorum requietio
nis sedem donec in extremi
iudicij die angelicas concrepan
tibus tubis animas simul cum
corporibus surgere de pulue
re et ad dexteram partem cum sanctis tu
is agregari premereantur. Per
christum. R. Amen. Post hec
chrismat crucem et figit in summi
tate eius unam ex candelis accensam
et alias duas in duobus brachi
is crucis. Deinde uadit ad crucem
septentrionalem aspergendo sem
per aquam benedictam per cimiterium et
dicendo. ps. Domine exaudi i. ii.
Gloria patri. Ad crucem secundo uersus ad
septentrionem ad aquilonem

dicat ante crucem. Oremus oratio.
Domine ihesu christe qui corporis
humanum de terra pro an
gelica reparatione formasti.
unde per redemptione assumpsisti
in terra per conditione carnis resol
uis. de terra per immortalitate re
suscitatis. hanc terram quesumus ad usum
sepulture de benedictione tu
sepultis corporis consecrare dig
nare et baptismate tuo consepultos
in natura carnis hic sepelien
dos sub spe tue resurrectionis
in tue receptionis una requies
cere concede. Qui uenturus es.
R. Amen. Tunc chrismat
crucem figens in eius summitate
unam de tribus candelis accensam
et alias duas in duobus crucis bra
chijs. et inde uadit et redit ad cru
cem mediam aspergendo semper per ci
miterium aquam benedictam et dicendo
hos ps. De profundis. Domine
exaudi oratio meam. Ad crucem uersus
ad orientem dicat ante crucem oremus.
Adesto quesumus domine deus obse
quijs meis. in nomine
tuo hunc locum tue singularita
tis munitio et sicut benedixisti
per manus seruorum abrahe. ysa
ac et iacob terram sepultu
re sue peregrinationis. ita quesumus

dñe bñ ✠ dicere et conse ✠
crare et sanctificare digneris.
hoc cimiteriū p ad vingenti
filii tui dñi nr̄i ihū xp̄i sangui
nis tipice gpatiū ad nr̄e pegri
nationis corpora donec. per
eundē dnm nr̄m ihm xp̄m
de puluere ad gl'iam donec
resurgenda. Qui tecū uiuit et
regnat. in unitate sp̄s sā. R.
Amen. Deinde dic̄ mediocri
uoce iunctis manibus añ pr̄
Per oia secula sc̄ p̄phacō
culor. Dñs uobiscū. Sur
sum corda. Gracias agam'
dño deo nr̄o. Vere dignum
et iustū ē equū et salutare. Nos
tibi semper et ubiqz gracias
agere Dñe sc̄e pr̄ omps eter
ne deus p xp̄m dñm nr̄m. Qui
ē dies eternus lux indeficiens
claritas sempiterna. qui sic
sequaces suos in luce prece
pit ambulare ut noctis eter
ne ualeant caliginem eua
dere. et ad lucis patriam felicit'
peruenire. Qui p humanita
tem assūptā lazarū fleuit.
p diuinitatis potenciā uite
reddidit. atqz humanū genus
quadrifido pc̄cor mole obru
tum ad uitam reduxit. Per

quē te dñe suppliciter deprecamur.
qt̄ qui in hoc sepelientur p̄ phā
dro inuoluto cū tube pstrepuit
angelorū a pc̄cor nexibus ab
soluti et eterne felicitati reddi
ti et sc̄or cetibus ānumerati te
qui es uita eterna benignū et
misericordē inueniant ut te auc
torē uite exultantes cū omnib'
sanctis collaudent. Tunc thu
rificat crucē figens ī summitate
eius unā de tribus candel' accēsaz
et alias duas ī duob' crucis bra
chiis. postea dic̄ dyacon' orem'
Flectamus genua leuate.
Domine sc̄e pr̄ omps eter
ne deus largitor honor omniū sā
tificator et reformator in meli'
a quo et p quē omīs bñdictio
de cel' descendit nr̄is bñ ✠
dicere digneris locum istum.
ut sit p̄phandū seu cimiteri
ū. i. dulcis requies et pausa
cio mortuor quo anime quorum
corpora hic sepulta ul' sepelien
da sunt. Jocunditatis tue dl'
cedini p̄ocientur. sint qz inter
im in supna ihrlm gaudētes
et letantes donec ī magni iu
dicii die de sepulcris ppria cor
pora accipiant et sic uenienti
dño ad iudicandum obuiā

cū fructu bonū operacionis ac
cumulet. Per dnm̄ nrm̄. R̄.
Amen. Hijs peractis bn̄dicat ep̄s locū
& intrat ecclām preparans se sicut
sc̄ ad missam collectā
Deus cuius miseracione
anime fideliū requiescūt
hunc cimiterio q̄s dn̄e angelū
tuū scm̄ deputa custodem. et
quoꝝ quarumq; corpora inte h̄
sepeliuntur aīas eoꝝ ab oī
bus absolue vinculis delictoꝝ
ut in te semp̄ cū scīs tuis sine
fine letentur. Per dnm̄. Sec̄.
Munera dn̄e oblata sanctifica:
& qui te ipsm̄ in sepulcro
ponī uoluisti. & exēplū resur
gendi fidelib⁹ tuis largiri dig
nat⁹ es. da q̄s. fideliū tuoꝝ aī
mabus hic inte quiescentib⁹
ueniā p̄ctoꝝ. ut hec salutaris
hostia. sit remediū & requies a
nimaꝝ eoꝝ & corpoꝝ. per dnm̄
nrm̄. R̄. Amen. Postcōmu
Muneribus sacris sacia oracō
ti q̄s dn̄e deus nr̄ ut plebs
tua q̄ in statuto a morte corpo
ris resurrectura creditur te
miserante a morte aīe resur
gere mereantur. Per dnm̄
nostrum. De ecclesie ac
cimiterij reconciliacione.

Ecclesie ac cimiterij
reconciliacō omni
die fieri pt̄. Et est
notandū q̄d ubi ci
miterium est cū ecclā consecrata
coniunctū. Dicit quidā q̄ una &
eadē ē consecracio ecclie & cimiterij
nā circuit⁹ extra ecclām et asp̄
siones cimiterij. q̄ fiunt in consec̄
cōne ecclie loco bn̄dictōis ci
miterij hn̄tur. n̄ alia ei bn̄dcō
necessaria ē sicut in tractatu p̄
cedenti dcm̄ ē. unde cū una & ead̄
utriusq; sit consecracio. & emunitas
alto eoꝝ uiolato uł polluto. u
triusq; execratū p̄ph̄anatū uiola
tū uł pollutū ēē censetur q̄ u
nitas diuisionē nō capit. Ideo
q̄ una & eadē debet forma reco
cilia cōis utriusq; qm̄ par est.
uł ligādi & soluendi. & unūq̄d
q; eo gen̄e solui debz q̄ ligatū ē.
Ideoq; dicēdū ē ecclā nō consecrata
cū eī⁹ & cimiterij ei coherentis una
& eadē emunitas habeatur.
Implens q; locis hi⁹ interpretat̄
ut ecclia uiolata uł polluta ci
miteriū illi coherens uiolatū
uł pollutū ēē uix̄ p̄missa in
telligatur. Sz non ecōu̇so cum
ecclā. & ei⁹ consecracio dignior sit
et principalis. Alicubi uō ecclā

uiolata uel polluta cimiterium uio
latum uel pollutum minime repu
tatur. In quibus casibus ecclesia reconci
lianda sit in rationali diuino
rum officiorum dicimus in parte prima. Su
b. ~~...~~ de ecclesie dedicacione. In re
conciliacione itaque ecclesie simul
ac cimiterii et ecclesiam in reconciliacione
ecclesie per se tantum hoc saluo quod tunc
oratio illa Domine preces et in letania de
cimiterio taceatur preceditur isto modo.
Paratis namque que ad hec nec
cessaria sunt. videlicet primo fal 1
distorio super tapetum in medio ci
miterii et altari omnino nudato pa 2
ratis et duobus vasis cum aqua uno 3
ibi alio infra ecclesiam. in proximo.
prouiso ecclesia quod ecclesia possit libere
reconciliari. Paratis etiam vino 4
sale et cinere. Pontifex ornatus 5
amictu. alba. stola. pluuiali.
mitra alba et simplici et cam
buca sine manipulo constitutus.
ante paratum faldistorium. respiciens
uersus orientem. Benedicat ibi sim
pliciter aquam cum sale, prout fit in
dominicis diebus ut supra in dedi
cr. 8 cacione ecclesie in prima aque benedictio
ne. aqua igitur benedicta inchoat
scola prosequitur antiphona. Asperges me
domine ysopo et ibidem ps. Miserere mei
totus dicitur in fine. Gloria patri.

Et antiphona repetatur interim autem
dum. antiphona et ps. dicitur aspergit cum
ipsa aqua incircuitu deforis ec
clesiam et totum cimiterium et specialiter
loca contaminata quando cimiterium est
principaliter uiolatum seu pollutum
quo facto rediens ad locum ubi aquam
benedixit ~~...~~ dicit ibi Oremus. Oratio.
Omnipotens et misericors deus qui cx c.
sacerdotibus et cetera. Sequitur
supra sub ecclesie dedicacione. Qua oratione
finita dicat iterum ibidem Et dyaconus orem9
Flectamus genua. Leuate. Oratio.
Aufer a nobis domine cunctas in
iquitates nostras. ut ad lo
ca tuo sancto nomine purificanda
puris mereamur mentibus
accedere. Per dominum. R. Amen.
Et tunc dicat ibidem Oremus
et dyaconus. Flectamus genu
Domine pi a leuate. Oratio
e qui agrum figuli precio
sanguinis tui in sepulturam pe
regrinorum comparari uoluisti. que
sumus dignanter reminiscere cle
mentissime huius ministerii tui.
Tu es enim domine figulus noster tu
quietis nostre ager tu agri huius
precium et dedisti eam et suscepi
ti tu de precio et in precio tui mun
eris sanguinis nos requiescere
donasti. Tu ergo domine qui es

offensionis nr̄e clementissime
indultor. et potentissimus in
dultor. iudicij tui super habū
dantissimus miserator iudi
cū tue iuste seueritatis absco
dens post miseracionē tue pie
redēpcionis adesto exauditor
et effector nr̄e reconciliacionis
istud qz cinctiuz in aseolis pegri
nor tuor celestis p̄rie incola
expectancium purifica et recō
cilia et hic tumulator et tumulā
dor corpora de potencia et pie
tate resurrectionis ad gloriam
incorrupcionis nō dampnā
sed glorificans resuscita. Qui uentu
rus es iudicare uiuos et mor
tuos. ℟ Amen. Postea cā
tor incipit letaniaz et pontifex
ingreditur ecclēsiam cum clero cā
tando eā corā altari super fal
distorium p̄parata accumbit. Cū
qz cantor dixit. Ut obsequiuz
seruitutis nr̄e et cetera. et si
dem a choro sermi fuit. tunc
eps se erigens et uersus ecclēsiam et
altare signū crucis t̄ter pdu
cens baculū pastoralē in sinis
tra tenens dicat. Ut hanc ec
clesiam et altare hoc ad cumu
terium purgare ac recon
ciliare digneris te rogamus
audi nos. Scdo dic. Purga
re recon ciliare ac sā
ctificare digneris te rogamus
audi nos. Quibus dictis et ad
singula a choro responso iterz
super faldistorium accūbit. Can
tor letaniā resumentes ple
quē. Qua finita pontifex er
gens dicat Oremus. et dyacon9
Flectamus genua. Leuate.
Deus qui peccati ueteris
hereditariam mortez
in qua posteritatis genus
omne subiecerat. xpī filij tui
dn̄i nr̄i passione soluisti. da
ut conformes eidem
fc̄i. sicut ymaginē eius p̄rie
tas nature necessitaté gessi
mus. ita ymaginē celestis grē
sāctificacione portemus. Ihu xp̄i
dn̄i nr̄i. Qui tecū uiuit et reg
℟ Amen. Subseqūt eps di
bn̄dicat in p̄sbiterio alia aqua
cū sale cine et uino commiscens
omnia incipiens et dicens ter
Deus in adiutorium meum.
Prout habetur supra sub tracta
tu de eccīe dedic. misa aq bn̄dcōe.
tunc otinue usqz ad p̄phonez
illam. Sanctificare per uerbum.
q̄ hic nō dicitur aqua igitur
taliter bn̄dcā eps inchoat

Scola psequitur antiphonam.

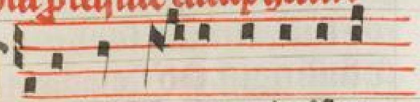

Exurgat deus et dissipen

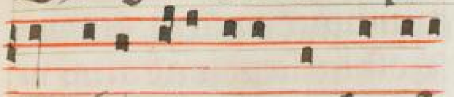

tur inimici eius et fugiant

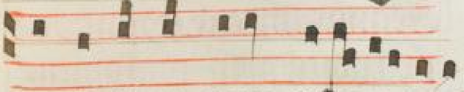

qui oderunt eum a facie eius
ps. In ecclesiis benedicite domino deo
totam usque in finem ipsius psalmus
sine Gloria et antiphona post psalmum repeta
tur. Dum autem antiphona et psalmus dicitur
pontifex circuit ter ecclesiam in
trinsecus aspergendo parietes.
in primo et secundo circuitu. in tertio vero
pauimentum aspergat et similiter lo
ca contaminata quando ecclesia princi
paliter est polluta vel violata et
si necesse fuerit prima antiphona ad sin
gulos versus repetatur. Quo facto
stans in presbiterio dicit coram al
tari Oremus et dyaconus Flec
tamus genua. Levate. Oratio.
Deum indultorem cri
minum deum sordium mun
datorem deum qui conceptum pec
cati originalibus mundum ad
uentus sui nitore purifica
uit fratres karissimi supplices depreca
mur ut contra dyaboli fraudes et
insidias fortis nobis propug
nator assistat. et quicquid ei
iniquissima calliditate cotidianis
infestacionibus maculatum in
loco isto corruptumque fuerit effi
ciatur celesti misericordie pur
gatum atque in priorem statum inte
grum restitutum quo fuerat dya
bolica fraude pollutum consilicet
ultimo est solidum perfectum quod cessarint
ita actoris et creatoris nostri est
lapsa restituere. nutancia
stabilire. et corrupta purgare.
Qui cum deo patre et spiritu sancto viuit
et regnat deus. Deinde cantat me
diocri voce iunctis manibus ante
Per omnia prephacionem. presbiter.
secula seculorum. Dominus vo
biscum. Sursum corda. Gratias
agamus domino deo nostro. Vere
dignum et iustum est equum et
salutare Nos tibi semper et ubi
que gracias agere. Domine sancte pater
omnipotens eterne deus cuius inmensa
bonitas ut non habuit princi
pium ita nec terminum habet qui
diuini insuper pietatis plenus
eligis in nobis magis restituere
perdita quam perdere parta. Etiam
siquid aut negligencia polluit aut
ira contexit. aut stimulat e
brietas aut libido subuertit.

hoc dñe clemẽta paciã sustines.
ut aũ p grãm purifices qm p
ciacias p furorez. & opis tm pro
uidus plastes eligis potius
erige iacencia. qm pūire damp
nauda. te supplices dep̄camur.
ut hui' tabñacli receptaculū
placatus aspicias & altare tu
um qd uiolatum ē inimici frau
de pollutū p infusionē grē ce
lestis purifices purificatum
possideas. possessumqȝ ne dei
ceps aliqua labe sordescat cu
stodias. Absint i posterū omīs
nequicie spūales & p cul elimi
nentur. extinguatur antiqui
serpentis machinamẽtū & in
uidia. & cū omnib' fraudibus
suis dyaboli turma p cul pel
lat. efferent secū maculā quā
ingessit et p͛hemptis quiqȝ
suppliciis deputand' oper suoz
semina secū colligat p̄itura.
Nichil i posterz noceat hic pre
titi culpe contagij nichil sit qd re
maneat inimici fraude pollutū.
qd quidẽ sps tu' ē i fusione pur
gatū. Resurgat ecce tue pura
simplicitas. & candor innocencie
hactenus maculatus dñi recepe
rit grãm resurgat ad gliam.
Ut p plōz hi cuncta conueniens dñi

peticionis ingerit uota uo
toz suoz senciat se obtinuis
se suffragia. Qd sequitur dicat
plane legendo Per dnm nrm
In unitate eiusdem. ℟ Amen.
Post hec ascendit ad altare in
choans Ant. Introibo ad altare. 14-b
Require sup ecce dedicacione.
ps Iudica me. totū dicatur
sine Gloria p. Quo dco & a. re
petita dicat Oremus. & dyacon⁹
Flectamus genua leuate.
Deus qui i oī loco dñacōis
tue clemẽs ac benign⁹
purificator assistis exaudi nos
qs & concede ut i posterz hi' loci p
maneat consecracō & bñficia tu
i muneris uniuersitas sce eccē q
supplicat p cipe mereatur. Per
xpm dnm. ℟ Amen. Deinde
dyacon' incipit Ant. Confirma hoc
deus. ps Exurgat deus. Req'
re s' sub consecracōe altar. post 82-c
pontifex dicat Oremus. Oracio.
Deus qui eccīaz tuā de mū
di finib' congregatā p tu
latens & ad mirabile sacra
mentū cunctaz gencium matrē
ee iussisti qm ecciā p plōz ua
rietate depictā scōz nomīn me
ritis decorasti purificare & re
conciliare digneris hanc ecclīs

domū

domum ⁊ renoua mea tue sā
ctificationis gratiam ⁊ diuini tu
muneris impetre largitatem.
Deci q̄s dn̄e ut sc̄or tuor opi
tulāte suffragio ⁊ hoc mundat̄
⁊ purificat̄ dignūs altare q̄ e
or ex ornatur te iubente reli
quiis ⁊ pia super illud offerē
cū uota suscipias atq; fide
liter hic postulatā tue misera
tionis habundantiā largia
ris. Qui uiuis ⁊ regnat. Amē.
Premissis omnibus expletis pō
tifex paret se sicut ad missaz
maioribus ē. Dn̄s sc̄ificatus filio
p̄ Benedicam dn̄m. Quidaz
uo dicunt ps̄. Et faciā ut in p̄
ceptis meis ambulet̄ ⁊ iudi
cia mea custodiat̄ ⁊ operentur.
Gloria patri. Kr̄. iiij. itī Leta
re ierlm. collecta.
Deus qui dixisti domus
mea domꝰ orōnis uoca
bitur domū istā ī fidelū spur
citiis contaminatā mūdat̄ ⁊ sā
tificat̄ dignēs ut omnīz p̄ces tuo
ra hoc in loco ad te clamātiū
clementer exaudias ⁊ benig
ne suscipias. Per dn̄m nr̄m.
Ep̄la. Lc̄o libri apocal' b'i iohis
In diebz ill'. Uenit. apli.
angl's ⁊ locutus ē mecū

dicēs. Ueni ostendā t' sponsā
agni. Et sustulit me in spū.
in mōtē magnū ⁊ altū. ⁊ osten
dit m̄ ciuitatē sc̄am ierlm̄ des
cendētē de celo hn̄tē claritatē
dei ⁊ lumē ei' simile lapidi pre
cioso. tāq̄m lapidi iaspidis.
⁊ sicut cristallū. ⁊ hēbat murū
magnū ⁊ altū. hn̄s portas.
xij. ⁊ in portis angulos. xij. ⁊
noīa scripta q̄ sūt noīa. xij.
tribuū filior isrl' ab oriente
porte tres. ab aquilone. por
te. iij. ab austro. porte. iij. et
murꝰ ciuitat' hn̄s fūdamēta
. xij. ⁊ in ipis. xij. noīa. xij. a
plor ⁊ agni. Et qui loquebā
tur mecū hēbat mensurā
arūdinē aureā. ut metiret̄
ciuitatē ⁊ portas eius. ⁊ mu
rū. Et ciuitas in quadro po
sita ē. ⁊ longitudo ei' tanta ē.
quāta latitudo. ⁊ mensꝰ ē
ciuitat' de arūdine p stadia.
xij. milia longitudo ⁊ latitu
do ⁊ altitudo eius equalia sūt.
Et mēsus ē muros eius. cē
tum quadraginta q̄tuor cubi
tor. mēsura hoīs q̄ ē angli.
⁊ erat structura muri ei' ex la
pide iaspide. Ipa uo ciuitas
auro mūdo simile uitro mū

do. Fundamēta muri ciuita
t' omni lapide p̄cioso ornata.
Fūdamētū p̄mū iaspis. Secū
dū saphirus. terciū calcedō.
quartū smaragdus. Quītū
sardonix. Sextū sardius. Sep
timū crisolitus. Octauū beril
lus. Nonū topazius. Decimū
crisopassus. Undecimū iacīc
tus. Duodecimū amecistus.
Et .xij. porte & .xij. margarite.
sunt p singulas. & singule por
te erant ex singlis margarit'
Et platea ciuitatis aurū mū
do tamq̄m uitrū lucidū. & tem
plū nō uidi ī ea. Dn̄s ei deus
omp̄s. tēplū illi' ē & agnus.
Hec ciuitas nō eget sole &
luna ut luceāt in ea. Nam
claritas dei illūinat eā & lu
cerna eius ē agnus. Et am
bulabūt gentes super lumē
eius. Et reges t̄re afferent
gl'iam suā & honorē ī illam.
& porte ei' nō claudentur per
diē. Nox ei nō erit in illa.
Et afferent gl'iā & honorem
genciū ī illā. nec intrabit
in eam aliquid coinquina
tū & faciens abhōīacione
& mendaciū. nisi qui scripti
sunt in libro uite & agni. R̸

Locus iste adeo. V̸ Deus cui
astat Alleluia. V̸ Adorabo
ad templū Euang' Egres
sus ih̄s per ambulabat ie
rico offer'. Deus in simpli
citate. Require omnia p̄missa
sub festo dedicac' ecclesie Sec'.
Hec hostia q̄s dn̄e oracō
et locū istum ab omnib'
immundiciis expurget & sup
plicaciones tuas semper & u
biq; reddat tibi acceptas. Per
dn̄m nr̄m. cō Domus mea.
Ibidem post cōmunio.
Percipientes dn̄e mu
nera salutis eterne sup
plices exoramus ut tēplū hoc
& cimitīū ī fidelū īquinamen
tis emundatū tua bn̄dictione
maneat sc̄ificatū & pectora nr̄a
ab oī sorde uiciorū alienata u
biq; deuota semper existant.
Per dn̄m nr̄m. R Amen. De
reconciliacōe cimiterij p se sine
ecc̄e reconciliacione.
Si vero cimiterium
bn̄dctm̄ uiolatum
seu pollutū separa
tum sit ab ecclesia
uel eciam coherent ecc̄e tū de
alicui' loci consuetudine que
ē optima iuris interpres co mo

lato ul' polluto ecc'a ipa non
h'etur p uiolata ul' polluta
forma reconciliationis ecc'
p'se sine ecc'e reconciliacone
cent hec. Cum in pontifex in
dutus int' s' in medio ecclesie
super faldistoriu ornatu ac
cumbit et cantores ibi incipi
unt et p'sequitur letania sub
forma p'missa hoc solumodo q'
dicatur ibi Ut hanc eccl'am re
conciliare et cetera. Dicatur hic
Ut hoc cimiterium reconciliar'.
et cetera. Letania finita sur
gens ep's ab accubitu b'ndic
ibi aquam simplicit' prout fit i d'ni
cis diebus ut p'missu e' Quo
f'co inchoat scola p'sequitur an.
Asperges me d'ne. ps Miserere
mei d's. totus d'r et d'ni a'. et ps
dicantur. circuit totu cymi
teriu incipiens ab oriente et
procedens v'sus austru sine inte
rupc'e spergens semper ubiq
aqu' b'ndc'am cu aspersorio et
potissime in loco ubi polluc'o
ul' uiolac'o contingit. Quo per
acto redit ad locu ubi letania
d'n'a fuit dicens. Oremus. oracio
Omnips et misericors deus qui
sacerdotibus et cetera. Require
s' sub ecc'e dedicac' qua finita
dicat iterum ibidem oremus. et dya
conus Flectamus genua leua
oracio Aufer a nobis d'ne et cet.
Ut s' et iterum dicat ibidem. Oremus
et dyaconus. Flectamus genua
leuate oracio D'ne pie qui agru
et cetera ut s' Ultimo uo dat b'ndic
tione dicens Sit nomen d'ni
b'ndictu et c. et recedit. De pate
na et calias consecracione.

Pontifex ad consecra
cione ul' b'ndictio
ne calicis ul' ali
b' i'dumenta se
u ornamenta eccl'
sia pcedere uolens debet semp
oratu circa collu h'ere et si mi
tra tenuit debet illa deposita
h' agere. Quamq' aut e'pus
agit e'palib' non sacerdotalib'
d' ee' paramentis ornatus. In
patene g' consecrac'e h' mo' pcedit i
apit enim. Adiutoriu nr'm
in noie d'ni. Postea dicat ab
solute. Prephacio patene conse

Oremus f'res di carmd.
lectissimi ut diuine g're
b'ndictio consecret et s'ctificet hanc
patena ad confringendu in ea
corpus d'ni n'ri ih'u xp'i qui c'
cis passionem sustinuit pro
salute om'n n'rm. Qui cum

patre et spiritu sancto. R. Amen.

Benedictio patene. oremus.

Omnipotens sempiterne deus qui legalium institutores hostiarum quique inter eas conspersam similaginem deferri in pateris aureis et argenteis ad altare tuum iussisti bene+dicere conse+crare ac sancti+ficare digneris hanc patenam in administracionem eucharistie ihesu christi filii tui qui pro nostra et omnium salute se ipsum tibi deo patri in patibulo crucis elegit immolari. Qui tecum. R. Amen. *Hic faciat episcopus crucem pollice de crismate super patenam ab ora eius in oram et in ore liniat et pungat totam eius superficiem cum ipso pollice dicens.*

Consecrare et sancti+ficare digneris domine hanc patenam per istam unctionem et nostram bene+dictionem in christo ihesu domino nostro. Qui tecum vivit. R. Amen. *Prephacio calicis.*

Oremus dilectissimi fratres; ut deus et dominus noster calicem hunc in usum sui ministerii consecrandum celestis gratie inspiratione sancti+ficet et ei ad humanam consecracione plenitudinem divini favoris accomodet. per christum dominum nostrum. *Benedictio calicis.*

Dignare domine deus noster calicem istum bene+dicere in usum ministerii tui pia famulatus tui devocione formatum ut ea sancti+ficacione perfundere qua melchisedech famuli tui sacratum calicem perfudisti. et quod arte vel metalli natura effici non potest altaribus tuis dignum fiat tua bene+dictione sancti+ficatum. per christum dominum nostrum. R. Amen.

Hic faciat crucem cum pollice de crismate intra ipsum calicem a labio eius in labium et in ore liniat et purgat in ipsum totum dicens. Consecrare et sanctificare digneris domine deus calicem istum etc. *ut supra oratio omnis post unctiones.* Dominus vobiscum. Oremus. *Oracio.*

Omnipotens sempiterne deus manibus nostris quesumus opem tue benedictionis infunde. ut per nostram benedictionem hoc vasculum et patena sancti+ficentur et corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi novum sepulcrum sancti spiritus gratia per

ficientur. Per dñm. ℟. Amē.
Ultimo aspgat calicē ⁊ pate
nā cum aqua bñdicta qđ fie
ri dȝ ī oīb9 quarlibȝ rez bñdic
cionibus. De bñdictione
sacerdotaliū indumētorum
In dumen | ī generē.
torū sacerdotalium bñ
dictio in generē fit hoc
modo. Adiutoriū nrm
in nomine dñi. Dñs uobiscū.
Omps sem | Oremus. Or
Omnipotens deus qui per moy
sen famlm tuū pontificalia
⁊ sacerdotalia atqȝ leuitica
uestimēta ad explendū mis
teriū coꝝ ıngħspectu tuo ⁊ ad (seu laude)
honorē ⁊ decorem tui nominis
fieri decreuisti. adesto ꝓpicius
inuocacionibus nr̃is ⁊ h̃ indu
menta desuper irrigante grã (ua)
tua ingēti bñdictione p im̄e
hunilitat' bonitatē puri✠
ficare bñ✠dicere ⁊ conse✠
crare digneris. ut diuinis cul
tib9 ⁊ sacris misteriis apta ⁊
bñdicta existant. his qȝ sacris
uestibus pontifices sacerdotes
seu leuite tui induti ab omni
bus īpulsionib9 seu tēptacio
nibus malignoꝝ spiritum
muniti ⁊ defensi esse mereā

tur. tuisqȝ ministeriis apte
⁊ digne seruire ⁊ inherere ac
qȝ in his tibi placide et deuote
perseuerarꝰ tribue. Per xpm
dnm. ℟. Amen. Oremus. Or
Deus inuicte uirtutis
auctor ⁊ omnium rez crea
tor ac sctificator intēde, ꝓpiciꝰ
preces nr̃is ⁊ h̃ īdumentum
leuitice ⁊ sacerdotalis glie mi
nistris tuis fruenda tuo ore
proprio bene✠dicē conse✠
crare ⁊ scti✠ficare digñis. ut
qȝ eis utentes tuis ministeriis
aptos ⁊ tibi in eis deuote ⁊ am
biliter seruientes gratos effi
ci concedas. Per dnm. ℟. Amē.
Ultimo aspgat ipa īdumenta
cū aqua bñdcã/ poster etiam di
ci sequens benedictio si quis ue
lit. Oremꝰ. Oracio.
Dñe deus omps qui uesti
menta pontificib9 sac
dotibus ⁊ leuitis in usū tab
naculi federis necciã. moy
sen famulū tuū agere iussis
ti. eiusqȝ spu sapīe ad id per
agendum repleuisti. h̃ uesti
menta in usuȝ ⁊ cultum mi
nisterii tui sctificare bene✠
dicere ⁊ conse✠crare digne
ris atqȝ ministros altaris.

tu quicu induerunt sepcifor
mis spc sancti gracia dignat
repleri atq castitatis scola
et beata facias cum honore fe
cti operum ministerii ꝯgruen
tis in mortalitatis uestri.
Per dominum nrm Jhm
tate eiusdem. R. Amen. Spal
benedictio cuiuslibz i dumenta
si quis ea uelit uti. Adiutori
um nrm in nomine dni. Do
minus uobiscu Oremus

Deus omps bo
narum uirtutu
dator et omniuz
benedictionum
largus infusor
supplices te rogamus. ut ma
nibus nris opem tue bndic
tionis infundas. ut hunc amic
tu ul albam. ul cingulu. ul
stolā. ul manipulū ul tuni
cam uel dalmaticā. ul plane
tam diuino cultui pparatum
uirtutis sci spiritus bene✠
dicere et sancti ✠ ficare et ose
✠ crare digneris. et omnibus ea
utentibz gratiā sanctificacionis
sacri ministerii tui beningnus
ꝯcede. ut in aspectu tuo sci et in
maculati atq irreprehensibi
les appareant. et auxiliu miseri
cordie tue acquirant Per do
minu nrm. R. Amen. De
bndictione mapis seu lintea
minu sacri altaris.

Ante altaris
benedictio fiat h
modo. Adiuto
rium nrm in no
mine dni. Dns
uobiscum Oremus. Oracō
Exaudi dne pces nras et
hec linteamina sacri alta
ris usui pparata bn ✠ dicere
et sci ✠ ficare digneris Per xpz
dnm nrm R. Amen. Oremus
Domine deus oracō.
omps qui ornamen
ta et linteamina facere. moy
sen famulu tuu. per. xl. dies
docuisti. que etiam maria te
xuit et fecit in usum ministe
rii tabernaculi federis sancti
✠ ficare bn ✠ dicere conse
✠ crareq digneris hec lintea
mina ad tegendu i uoluendu
q altare gloriosissimi filii tui
dni nri ihu xpi. Qui tecum ui
uit. R. Amen. Ultimo aspgat
cum aqua bndicta. De bn
Benedic dictione cor
ralis corpora pralium.
lium fit hoc modo:

Adiutorium nostrum in nomine domini. Dominus vobiscum. Oremus.

Clementissime domine deus cuius inenarrabilis est virtus cuius misteria archanis mirabilibus celebrantur. tribue quesumus ut hoc linteamen tue propiciationis bene+dictione sanctificetur et ad consecrandum super illud corpus dei et domini nostri ihesu christi filii tui dignum efficiatur. Per eundem christum dominum nostrum. R. Amen. Oremus *Oratio.*

Omnipotens sempiterne deus bene+dicere sancti+ficare et conse+crare digneris linteamen istud ad tegendum involvendumque corpus et sanguinem domini nostri ihesu christi filii tui. Qui tecum. Oremus.

Omnipotens deus in manibus *oro* nostris opera tue benedictionis infunde. ut per nostram bene+dictionem hoc linteamen sancti+ficetur corporis et sanguinis redemptoris nostri novum sudarium spiritus sancti gratia perficiatur. Per eundem. R. Amen.

Postmodo aspergat cum aqua benedicta. De benedictione nove crucis.

Benedictio nove crucis. seu tabule in qua crucifixus est depictus fit hoc modo. paretur enim ante omnia thus thuribulum et aqua benedicta. Postea episcopus incipit

Adiutorium nostrum in nomine domini. Dominus vobiscum. Oremus.

Bene+dic domine hanc crucem tuam per quam eripuisti mundum a potestate demonum et superasti passione tua suggestorem peccati qui gaudebat in prevaricatione primi hominis per vetiti ligni presumptionem sanc+tifica domine istud signaculum passionis tue ut sit inimicis tuis obstaculum et credentibus in te perpetuum perfice salvatoris vexillum. Qui cum deo patre. Amen. Oremus.

Rogamus te domine sancte pater omnipotens sempiterne deus. ut digneris bene+dicere hoc lignum crucis tue. ut sit remedium salutare generi humano. sit soliditas fidei bonorum operum perfectio et redemptio animarum sit solamen et protectio ac tutela contra seva ia-

cula inimicorum. Per dominum
Deinde dicat super illam uoce
media iunctis manibus ante pectus

P[er omnia se] prephacio
cula seculorum. Dominus uobis
cum. Sursum corda. Gracias
agamus domino deo nostro. Vere
dignum et iustum est equum et
salutare. Nos tibi semper et
ubique gracias domine sancte pater
omnipotens eterne deus cui sanctum atque
terribile nomen cui ceteras inuisi
biles creaturas lingua quoque
fructifera laudare et benedicere
non cessant qui in figura uni
geniti sapientie tue ligno uite a
principio paradisum uolup
tatis ornasti. ut eiusdem fruc
tus sacro sancto misterio prothopa
rentis nostri genus morte ca
uere et uitam admonente aucto
dire perciperem. Cuique nos ue
tite arboris attactu iuste mor
tis addictos eidem coeterne tibi
sapientie dei et domini nostri ihesu christi inno
xia morte ad uitam misericordi
ter reuocare dignatus es. te
supplices exoramus ut hoc sin
gulare signum quod ad exemplum p
in illius sacratissimi uexilli quod
precioso sanguine filii tui triu
phasti fidelium tuorum deuocione

compactum erectumque est. tua cele
stium benedictione sanctifica
re digneris sit omnibus hic genu
flectentibus ac tue magesta
ti supplicantibus largior et
cordis compunctio et admissorum
concedatur remissio atque in
cedentes ipsa uictoriosissima u
nigeniti filii tui passione et
placata postulare et actus ua
leant postulata percipere. Da
quesumus clementissime pater in quo in
numeris mouemur et sumus. ut quo
ciens triumphum diuine
humilitatis qui superbiam nostri
hostis deiecit oculis intuemur.
quociensque mente recolimus
et contra hostem ipsum fiduciam
fortitudinis et maiorem tibi de
uote humilitatis graciam conseque
mur. Quatenus in illo tremen
do tue magestatis examine
cum prudentibus clementis ce
lorumque commotis uirtutibus si
gnum illud glorificum redemptoris
nostri apparuerit in celo ipsi de
morte ad uitam transire ac
perpetue leticie resurrectionis
uidere gaudia mereamur.
Quod sequitur dicat plane legen
do Per eundem dominum nostrum
Oremus Oracio.

Deus qui beate crucis pa-
tibulum quod prius erat
sceleratis ad penam conuertisti
redemptis ad uitam concede plebi tu-
e eius uallari presidio cuius
est armata uexillo. sit ei crux
fidei fundamentum. spei suffra-
gium. in aduersis defensio. in
prosperis adiuuamen. sit ei in
hostes uictoria in ciuitate cus-
todia. in campis protectio in do-
mo fultura. ut per eam pa-
stor in futuro gregem conseruet
incolumem que nobis agno in-
nocente gesta est in salutem. Per
eundem. R Amen. Oratio
Sanctifica ✠ domine ihesu
istud signaculum pas-
sionis tue ut sit inimicis tuis
obstaculum et credentibus in
te perpetuum uictorie sit uexillum.
Qui cum patre. R Amen.

Benedictio incensi.

Domine deus omnipotens
cui astat exercitus an-
gelorum cum tremore quorum fa-
mulatus spiritualis et igneus esse cogno-
scitur dignare respicere bene ✠
dicere et sancti ✠ ficare hanc
creaturam incensi. ut omnes lan-
gores cunctique insidie inimici
ad odorem eius sencientes
effugiant et separentur a plas-
mate tuo quod precioso filii tui
sanguine redemisti. ut numquam
ledatur a morsu antiqui ser-
pentis. Qui tecum. R Amen

Posito itaque thure in thuribulo
mox aspergat crucem cum aqua
benedicta addens odorem incensi.
et consequenter dicatur benedictio:

Sanctificetur istud sig-
num in nomine pa ✠
tris et fi ✠ lii et spiritus ✠ sancti.
Et benedictio illius ligni in quo
sancta membra saluatoris
suspensa sunt sit in isto, ut o-
rantes inclinantesque se propter
deum ante istam crucem inue-
niant corporis et anime sa-
nitatem. Per dominum. R Amen

Hic signetur sanctificate prout nunc solemus

Quibus expeditis ipse presbiter
flexis genibus deuote ado-
ret ante crucem et osculetur ipsam
et quicunque alii uoluerint. Qui-
dam etiam quando crux est ex metallo ad-
dunt et dicunt sequentem orationem

Hic imponatur [illegible]

Deus glorie Oremus
exercituum sabaoth fortissi-
me emanuel. deus pater uni-
tatis. pater sapientie. pater
beatitudinis et pulcritudinis
pater illuminationis atque uigi-
lationis nostre. Qui mundum regis

qui cuncta regna disponis. q̇
es honor collatorum munerum. et ho
nor omnium attributor. cuius
gentes populi tribus et lingue
seruiunt. cui omnis angelorum legio
qui largiris famulis tuis fidem
et laudem nominis tui ut de
uita et oblata persoluant. Cui
prius fides offerentium complacet
. Deinde sanctificatur ob
lacio/ qs exorabilem nunc tue
pietate ut sancti✠fices tibi hoc
signum crucis atque consecres
quod tota mentis deuocione
famulorum tuorum religiosa fidem
construunt trophetum saluti uic
torie tue. ac redempcionis
nostre. quod in amore christi tumpha
lis gloria consecrauit/ aspice hoc
lignum crucis insuperabile. per
quod diaboli est examinata po
testas. mortalium restituta
libertas/ quamuis hec fuit aliquando impe
nata. Set nunc uisa est inho
norem per gratiam/ et que con
dam reos puniebat supplicio.
et nunc et noxios absoluit a
debito. et tibi quid per hoc pla
cere potuit. nisi id per quod
tibi placuit nos redimere.
et nullum tibi debitum amplius
minus est quam quod tibi tunc
corporis dedicauit affixio. Non
tibi est magis familiaris ob
lacio. quam quod familiari ma
nuum tuarum extensione sacra
ta est illa. ergo manibus hanc
crucem accipe quibus illam
amplexus es. et de sanctitate illius
hanc sancti✠fica et sicuti per il
lam mundus expiatus est a
reatu ita offerencium famulorum
tuorum anime deuotissime huius
crucis merito et obsecracionibus
huius sancti martiris tui cui rela
que in presenti ecclesia continentur
omni careant perpetrato peccato/
et obscura eniteseant illius
successibus assiduus triumpho
rum radiet hic ningentia(?)
lis tui splendor diuinitatis in
auro. emineat gloria passionis
eius in ligno/ in cruore ruti
let nostre mortis redempcio.
in splendore cristalli nostre uite
purificacio/ sit suorum protectio/
spei certa fiducia/ eos simul
cum gente et plebe fide confirmet/
spe et pace consociet/ augeat tri
umphis/ amplificet in secundis/
proficiat eis ad perpetuitatem
temporis/ ad uitam eternitatis/ et ut
eos temporali florentes gloria
muniat/ ad precium redempcionis

coronam/ et ad regna celestia
perveniri virtute perducat. Presta
per propiciacionem sanguinis eius
ipsum datorem qui se ipsum dedit
redempcionem pro multis qui se ho-
stiam pro delictis offerre digna-
tus est. qui exaltatus in ligno
crucis sue/ principatus et pote-
states humiliavit. Qui tecum
sydereo consedet throno indis-
solubili connexione. spiritus sanctus per
infinita secula seculorum
R. Amen. De benediccione
ymaginis beate marie.

Benediccio ymagi-
nis beate marie fit
hoc modo Ponti-
fex enim dicat. Adiutorium
nostrum in nomine domini. Dominus vobis-
cum. Quo dicto mox aspergit il-
lam aqua benedicta. deinde incho-
at scola prosequente antiphonam

Sub tuum presidium con-
fugimus dei genitrix vir-
go nostras deprecaciones
ne despicias in necessitati-
bus sed a periculis cunctis
libera nos semper virgo
benedicta ps. Fundamenta. a

Ave maria gracia plena
dominus tecum benedicta
tu in mulieribus ps. Ad te levavi
Et in fine incensatur ymago post hec dicit
Oremus. Deus qui virginalem aulam
Sequitur antiphonam. O gloriosa
dei genitrix virgo semper
maria que dominum om

mum meruisti porta
re regem angelorum
sola virgo lactare nostri
quesumus pie memo
rare et pro nobis christum
deprecare ut tuis fultis pa
trociniis ad celestia reg
na mereamur pervenire.
Hy. psalm. Magnificat. aña.
Oremus. Oratio. Deus qui
de beate marie virginis utero
verbum tuum etc. Oremus.
Omnipotens sempiterne deus cuius
clementissima dispositi
one cuncta creantur ex ni
chilo hanc ymaginem in ho

nore pyssime genitricis filii
tui domini nostri ihesu christi venerabi
liter adoptatam. bene + di
cere et sancti + ficare digneris et
presta misericordissime ut per pro
cacionem nostram tui atque uni
geniti filii tui domini nostri ihesu christi.
quem pro salute generis humani
integritate virginis marie in
carnari voluisti. quatinus per
ab eisdem sanctissime virginis
quicumque eandem nostre reginam
et gloriosissimam dominam nostram
coram hac effigie suppliciter
honorare studuerint. et de in
stantibus periculis eruantur
et in conspectu divine maiestatis
tue de omissis et commissis veni
am impetrent atque mereantur
in presenti gratiam quam desiderant ad
ipisci et futura perpetua salva
cione. cum electis tuis valeant
gratulari. Per eundem dominum.
R. Amen. Ultimo aspergat
illam cum aqua benedicta.
De benedictione ymagi
num sanctorum.
Quia sanctorum ymagines
bindia non sit neccesse
se si tamen ex devocione aliquis
illas benedicere voluerit hoc modo
fiat. Incipit enim pontifex.

Adiutoriũ nr̃m in noĩe dñi.
Dñe exaudi Dñs vobiscũ
Omnips sem Oremus.
Omnips eterne deus qui scõr
tuorum ymagines seu effi
gies sculpi aut pingi non
reprobas ut quociens illas
corporeis ocul' intuemur to
ciens eor actus & sctitatem
ad imitãdũ memorie ocul'
meditemur. hanc qs yma
ginem seu sculpturã in ho
norem aut memoriã beati
priuati. nnis. ul' martiri
ɔfessor' tui atq pontific. ad
optatã bene ✠ dicere ac sã
✠ ficare digneris & pr̃a. ut q
cumq coram illa ipm glorio
sissimũ martirẽ ul' ɔfessorem
tuũ suppliciter honorare stu
duerit. illius precibus ac ob
tentu ã te grãm in presenti
& eternã gl'iam obtineat in
futuro. Per dnm nr̃m n. R̃
Amen. Demum aspergat eã
cũ aqua benedicta. De bene
dictione thuribuli.

Domine deus qui
dum filios isrl' in de
serto murmurante
ob rebellem suam
audaciam diuini nasciaret i
cendium. Aaron sacerdotem
tuum orantem ac repleto de
igne altaris thuribulo tibi
incensũ ponentẽ exaudire e
os q de incendio liberare dig
natus es. bene ✠ dic qs hoc
thuribulum & pr̃a ut quoci
ens thus in eo adolebitur uo
tũ ipsi tu tibi bonum odoris ef
ficias. Sitq fuga demonũ
repulsio fantasmatũ & inui
diarum abscessio cogitacionum
Per dominum nr̃m R̃ Amẽ.

De benedictione sacror vasor
& alior ornamentor ingeñe.

Vasa sacra & alia ecce
ornamenta benedicũ
tur hoc modo. Adiuto
rium nr̃m in noĩe dñi. Dñs
vobiscum. Oremus. oracio.
Exaudi dñe preces nr̃as
pater clementissime &
hoc purificanda vasa et orna
menta sacri altaris atq ecce
sie sacri ministerij usui para
ta bene ✠ dicere & sci ✠ fica
re digneris. Per xpm dnm. R̃
Amen. Alia benedictio.
Omnips sempiterne deus
a quo omnia munda
ta purgantur & in quo omia
purgata clarescunt supplices

filij tui tuam omnipotenciam
inuocamus. ut ab hiis uasis
ornamentis et misteriis que
tibi offerunt famuli tui omnis
spiritus inmundus confusus longe
discedat et per tuam benedicti
onem et ad usum et ministe
rium sancti altaris et ecclesie
tue sanctificata permaneant. Per
xpistum dominum nostrum. R. Amen.
Alia benedictio. Omnipotens
deus et misericors deus qui
ab. Require ut supra. intit. de al
tari consecracione. De be
nedictione uasculi pro eucha
ristia condenda fabricati. Ad
iutorium nostrum in nomine domini.
Dominus uobiscum. Oremus. prefacio
Oremus fratres dilectissi
mi. ut omnipotens
deus uasculum hoc pro corpo
re filij sui domini nostri ihesu xpisti in
eo condendo fabricatum be
ne✠dictionis sue gratia
dicare dignetur. per eundem.
dominum nostrum. R. Amen. De be
nedictione cassiarum pro reliquiis
et aliis sanctuariis conseruandis.
Benedictio capsarum
pro reliquiis et aliis
sanctuariis condendis et
seruandis fit hoc modo. Ad

[Margin note:]
... sui que filij domini nostri munie
... benedictione dignetur per
... unitate eiusdem.
oro. ... deus ... in ...
... mi ... tue benedictionis
... per ... [illegible] hoc ...
sanctificetur et corpus ... nostri
... sancti ... efficiatur
... in unitate eiusdem.

iutorium nostrum in nomine do
mini. Dominus uobiscum. Oremus.
Oremus dilectissimi
nobis deum patrem om
nipotentem ut qui omnia
per unigenitum filium suum
in uirtute spiritus sancti ualde
bona creauit. ipse nobis indignis
ad consecracionem harum capsa
rum reliquiis sanctorum suorum con
dendis paratorum rorem gratie
sue clementer infundere dig
netur. per eundem dominum nostrum
ihesum xpistum filium suum qui cum
eo. uiuit et re. deus una cum
eodem spiritu sancto.
Per omnia secula seculorum.
Dominus uobiscum. Sursum
corda. Gracias agamus domino
deo nostro. prefatio que dicitur iunctis
manibus ante pectus.
Uere dignum et iustum est
equum et salutare. Nos
tibi semper et ubique gratias agere
Domine sancte pater omnipotens eterne deus.
Et inestimabilis deus ineffa
bilis. deus maior et deus tocius
consolacionis qui moysi famu
lo tuo precepisti ut iuxta exem
plar quod ei in monte demons
trasti. archam de lignis in
putribilibus construeret et eam

de auro mundissimo circumdaret.
In qua urna aurea manna
celesti plena cum tabulis testa
menti digito maiestatis tue con
scriptis in testimonium futuris
generationibus servari debere.
Quique nunc sanctis eadem sacra
tis intelligenda manifestasti
dum corpus unici filii tui ope
spiritus sancti de incorrupta virgine
conceptum et anima donatum in
iustificatum omni plenitudine refecis
ti. te suppliciter imploramus
omnipotens deus pater domini nostri ihesu christi.
ex quo omnis paternitas in celis et
in terra nominatur. ut hec vascula
sanctorum tuorum pignoribus preparata
eisdem sanctis tuis intercedentibus
celesti benedictione perfun
dere digneris. Quatenus qui ho
rum presidia requirunt ipsis in
tercedentibus cuncta sibi adver
sancia te adiuvante superare.
et omnia commoda presentis et futura ha
bundancia largitatis tue mereantur
invenire. Et sicut illi te inspirante
te spiritualium nequiciarum insidi
as cavere. et humanitatis exqui
sita tormenta. non solum contemp
nere. sed etiam penitus evincere
christo domino confortante potuerunt
ita ipsorum merita venerantibus.
et reliquias humiliter amplec
tantibus contra dyabolum et an
gelos eius. contra fulmina et
tempestates. contra corruptum
aerem et mortem hominum vel a
nimalium contra fures et latrones.
sive gentilium incursiones contra
malas bestias. et serpentium.
atque reptilium diversissimas
formas contra malorum homi
num adinventiones pessimas eo
rundem sanctorum tuorum precibus complacatus
dexteram invicte potencie tue
ad depulsionem noxiorum et defen
sionem proficiorum semper et ubique pro
picius ostende. Per eundem.
et cetera. R. Amen Oremus
Domine deus omnipotens Oracio.
qui ut murmur rebella
nti populi compesceres et sacerdotium
aaron tibi placitum compro
bares. virgam eius aridam ger
minare et flores fructu ferre
producere fecisti eandemque in
archa testamenti pro signo ve
ritatis tue poni iussisti. Sed et nobis
eodem presagio christum in cruce
cis arefactum carnina resurrec
tione florescere et in ecclesia novis
sideribus suscitandis suis per mortem
die ac nocte fructificare de
monstrasti te quesumus indulgentis

sime generis humani, precursor
ut hec vascula sanctorum tuorum re
ceptacula preparata [illegible] gratiu
ta gratia sanctifices. ut quamque in tuo
nomine parata fuerint intro
cedentibus habitatorum [illegible] mu
tis cuncta adversa depellas et
mollifices omnia utilia
multiplices atque custodias.
quatenus fideles tui magnitudi
nis sive numero solitarius beneficio
rum tuorum in parte modica reliquias
vel integra sanctorum corpora se
percepisse gratulentur. et per tem
poralia loca ipsorum patribus impen
sa ad eterna cum eis gaudia
possidenda fiducialiter admitte
tur Per eundem ℟ Amen.

Ultimo aspergat cum aqua be
nedicta. De benedictione albo
ri seu umbraculi altaris.

Benedictio albori seu
umbraculi altaris
fit hoc modo. Adiu
torium nostrum in nomine domini. Domine
exaudi. Dominus vobiscum oremus

Oremus fratres prephacio
karissimi deum rectorem ac
gubernatorem omnium seculorum. qui
per iudicium prophetam suum pollu
ceri dignatus est. quia nunquam
quidie omnibus fuit impius ab

impietate sua et fecerit iudi
cium omnes iniquitates e
ius in oblivione erunt. ut me
morie omnium delictorum et facinorum
iuventutis et ignorancie sue
temerarie prevaricationis il
tud militum ad honorificencia
nominis sui comparatum placidus ac
misericors illuminatione vul
tus sui benedi✠cere et sancti
✠ficare dignetur. Per dominum
nostrum ihesum christum et cetera. Qui
cum eo. vi. ℟ Amen. Oremus.

Omnipotens sempiterne Oratio.
deus qui fideli famulo
tuo moysi precepisti. ut du
os cherubin super archam tes
tamenti collocaret qui extensis
ad altitudinem alis protegerent
visis vultibus propiciatorium.
quesumus ineffabilem clemenciam tuam
ut hoc tegimen venerandi alta
ris tui in quo ipse unicus filius
tuus dominus noster ihesus christus qui est
propiciacio pro peccatis nostris fi
delium manibus ungitur in molacio
et sub quo sanctorum tuorum corpora que
vacant fuerint archa testamen
tum receptacula videlicet mandato
vel spiritus sancti requiescunt per eum
de consubstancialem tibi filium
qui fons es nobis ante sanctificacio

⁊ redempcio inuentute sps in-
tantis uniusa antiqui hostis
falsitate cu satellitib' suis de
pulsa cu oib' ornamentis ad
ipsu inbraciu ptinentib3
ul' ab illo dependentibus. aut
eidem sub positis tua celesti be
ne-Bdictione pfundere ac
sce-Sificacione. atq3 ad tu
tonem pignor scor. acto
loranda sine multiplicanda
nota fideliu tuor diutino te
pore consecrare digneris. Annu
ente dno nro ihu xpo filio tuo
Qui tecu uiuit ⁊ regn. Inuinit'
R. Amen. Ultimo aspgat cu
aqua benedicta. De bene
dictione table ante ul' post al
tare collocande.

Tabula que post uel
ante altare collocat'
hoc modo benedicatur.
Adiutorium nrm innomie
dni. Dns uobiscum Orem'
Deus omnium sctificacionu
⁊ benedictionum actor
omnipotenciam tuam supph
citer exoramus ut super hanc
tabulam tuo sacro altari fide
lium tuor studio applicandam
omni expleta spurcicia gra
ciam tue bene-Bdictionis ⁊
sca-Sficacionis nre seruitutis
officio. copiose infundas. Per
dnm nrm. R. Amen. Ultimo
aspgat cu aqua benedicta.
De benedictione baptistery si
ue lapidis fontium.

Benedictio baptistery
sine lapidis fontium
fit hoc modo. Adiuto
rium nrm innomine dni. Dns
uobiscum. Oremus.
Omnipotens sempitne
deus baptisterium hi salu
tis eterne celesti uisitacione de
dicatum ⁊ sps tui illustracione
sca-Stifica ut quoscumq3 fons is
te lauaturus e trina ablucoe
purgari omnium delictor suor
indulgenciam osequantur. Per
xpm dnm R. Amen. Oremus
Multiplica dne Oracio
benedictionem tuam
⁊ spiritus sancti munere fide
nram corrobora. ut qui in hec
fluenta descenderint in libro
uite ascribi mereantur. per
dnm nrm Iu uinit'. e. R. Am
Ultimo aspgat cum aqua
benedicta. De benedictione
signi seu campane.

Signi seu campane bene
dictio que fit ante ign.

eleuetur maltū sic hoc modo
Eps uel sacerdos paratus amic
tu stola pluuiali mitra simpli
ci et baculo pastorali. In primis
aquam benedicat hoc modo.
Nam in primo dicatur. hy. ps
Miserere mei deus secundum magnā
Deus in nomine tuo. Misere
re mei deus miserere mei. Ds
misereatur nostri et benedicat. Deus
in adiutorium. Inclina dn̄e:
Deinde aqua benedicatur simpli
citer prout fit in diebus dn̄icis. Se
quitur secundum in tractatu de ecclesie dedi
catione sub prime aque benedic
tione. et illi benedictioni aque ad
ditur hec sequens benedictio
Benedic ore. Oracio
B dn̄e hanc aquam be
nedictione celesti et assistat
super eam uirtus sp̄s sancti
ut cum hoc uas salutis ad mun
tandos filios ecce preparatum
in ea fuerit tinctum ubicumque post
modum sonuerit eius tinnitus p
cul recedat uirtus insidiantium.
umbra fantasmatum. incursio
turbinum: percussio fulminum:
lesio tonitruorum: calamitas
tempestatum: omnisque sp̄s procella
rum: et cum clangorem illius audi
erint filii xpianorum crescat in

eis deuocionis augmentum ut
festinantes ad pie matris
ecclesie gremium cantent in ecclesia
sanctorum canticum nouum in laudes
sanctorum deferentes in sono tube p
conium modulacionem psalterii.
exultacionem organi suauita
tem tympani Iocunditatem cym
bali. deprecantes dūm celi pro
scelebus et peccatis omnibus ne ces
sarijs suis. quatenus In uiuitare ua
leant in templo sancto suo sinus
obsequijs et precibus multi
tudinem exercitus anglorum et intercedentibus omnium sanctorum in mas impe
trare quod poposcerunt merea
tur saluator mundi deus R.
Amen. Post hec pontifex uel
sacerdos mittit salem in aqua
et deinde dicat oracionem. Deus
inuicte uirtutis et cetera. prout
ibi sequitur. Qua dicta laua
tur campana totaliter cum aqua
benedicta et interim dicatur ps:
Lauda anima mea. Usque in
finem psalterii ea igitur lota et
tersa fit in ea exterius crux cum
oleo sancto et dicat Oremus. Oracio:
Deus qui per sanctum moy
sen legiferum famulum
tuum tubas argenteas fie
ri precepisti quas dum leuite

Margin notes:
Veni sancte spiritus reple tuorum … Emitte spiritum tuum … Deus qui corda fidelium
Dicatur letanie
lbr

tpe sacrificii clangerent sona
ci dulcedinis pplis monitu
ad te adorandu fieret ppara
tus: et ad celebranda sacrifici
a queniret. quarumque clangor
et hortatu. ad bellum tela pterer
nerent adversariorum. presta quesumus ut
hoc vasculum sancte tue ecclesie prepara
tum. [sancti]ficetur ... spu sco. p mee humi
litatis servitutem sanctificetur: ut
pulli tactum et sonitum fideles in
vitentur ad sanctam matrem ecclesiam
et ad premium supernum. et cum melo
dia illius auribus insonu
erit ppulorum. crescat in eis devocio
fidei et amor spiritualis. Procul pel
lantur omnes insidie inimici. fra
gor grandinum. procella turbi
num. impetus tempestatum tem
peretur infesta tonitrua. ve
torum flamina fiat salubriter
ac moderate suspensa. prosternat aereas potestates dex
tera tue virtutis: ut hoc audientes
tintinnabulum tremescant et fu
giant ante sancte crucis signo depic
tum vexillum. cui flectitur omne ge
nu celestium et terrestrium et inferno
rum. Quod ipse dominus noster ihesus christus.
prestare dignetur qui absorta
morte per patibulum crucis reg
nat in gloria dei patris cum eodem

spu sco. Per omnia secula secu
lorum. R. Amen. Tunc extergit illud cum lintheo mundo
dicens antiphona.

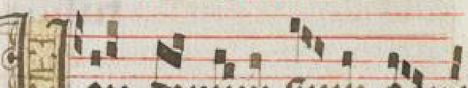

Vox domini super aqua

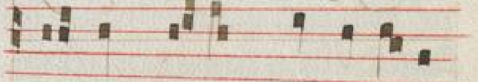

multas deus magestatis

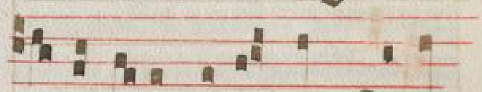

intonuit dominus super

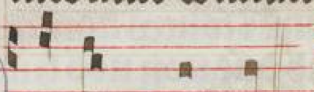

Ps Vox domini super

aquas multas. tunc dicatur quicquid sequitur in ps usque in finem post hec facit deforis cum oleo sancto .vii. cruces et deintus cum crismate .iiii. dicens inqualibet cruce.

Consecretur et sanctificetur signum istud
In nomine patris et filii et spiritus
sancti. In honore sancti talis. Pax
tibi R. Amen. Deinde dicat
hanc orationem Oremus oratio.

Omnipotens sempiterne deus
qui ante archam federis
per clangorem tubarum muros
lapideos quibus cingebatur
adversariorum exercitus cadere
fecisti. tu hoc tintinnabulum

Orat' in ij noct'
In psal' afferte

Et var psal. i quinto noct. sicut ... te ...

fiat tres cruces

celesti bene✝dictione per
✝ fundere purificare sanctificare ✝
✝ consecrare digneris ut ante so
✝ nitum eius effugiant ignita ia
cula inimici: percussio fulmi-
num, impetus lapidum, lesio tem
pestatum, ut ad intonationem
nem propheticam quid est tibi mare quod
fugisti: suis motibus cum ior-
dane retroactis fluente res
ponderant: a facie domini mota est
terra a facie dei iacob. Qui con
uertat petram in solidum in stagnum
aque et rupem in fontes aquarum.
Non gloria nobis domine non nobis sed no
mini tuo da gloriam super misericordiam
tuam et cum presens hoc vasculum
sicut reliqua altaris vasa sa
cro crismate tangitur et oleo
sacro sancto ungitur tua benedictio
ne sanctificetur. Et quod parte aut
metalli specie non potest fieri di
gnum fiat tua benedictione p
fusum. Ut quicumque ad sonitum
eius conuenerint ab omnibus inimici temp
tacionibus liberentur in corpore
et animis cogitacionibus mundentur
in mente: semperque fidei catho
lice documenta sectentur atque
tue consolacionis gratiam percipere me
reantur. Saluator mundi.
etc. R. Amen. Consequenter

aspergere

ponuntur in thuribulo ignis
et thimiama. thus mirra si habe
ri possunt et thuribulum sub po
natur signo ut totum fumum re
cipiat. et cantatur hic antiphona

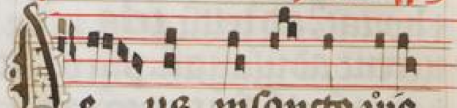

Deus in sancto uia

tua quis deus magnus

ps. Vide
runt te
sicut deus noster. aque deus
uiderunt te aque et timuerunt
Et dicitur quicquid sequitur
usque in finem ps. cum Gloria patri et
filio Oremus oracio.
Omnipotens dominator christe qui
secundum carnis assumpcio
nem dormiens in naui dum obor
ta tempestas mare conturbasset,
te protinus excitato et imperante
dissiluit tu necessitatibus
populi tui benignus succurre et
hoc tintinabulum spiritu sancti rore
perfunde. ut ante sonitum il
lius semper fugiat bonorum
inimicus. Inuitetur ad fidem
populus christianus. hostilis terrea
tur exercitus conforterur in domino
per illud populus euocatus atque

sicut fr

scit super davitticam cy tharā
delectatus de super ascendat s
sps scūs. atq3 ut samuele
cum gero agnū mactante i
holocausto tuo. Rex etiā ipe
ty/ fragor aurae turbam re
pulit adusantem. Jta duz
hui vasculi sonitus transie
rit p nubila. Ecce tue conuē
tum tuā fuet manus anglica.
fruges/ ardenciū mentes/ t cor
pora saluet ptectione sempi
terna. p te ihū xpe. qui viuis t
regnas/ J vnitate eiusdem.
℟ Amen. Postea dicatur euā
gelium Secundū lucam. In
trauit dñs ihc in quoddam cas
tellum. Require in festo assūp
cōis. Ultimo pducit signum
crucis super illud. De benedic
tione muneris qd' in ecc̄a offer
Omnis quod tur
in ecc̄a offertur hoc
modo benedicatur.
Adiutorium nrm in nomine
dñi. Dñs vobiscum Oremus
Deus cuius Oratō.
virtus t potencia sunt
omnia cui' dono pcepimus
que adiuite remedium pos
sidemus. te supplices obnixis
precibus erogamus ut de se
de magestatis tue hunc obla
cionem fidelium sanctificator acce
das. suscipe de manu famulo
rum tuoꝝ munus oblatum
qd' a tua clemencia bndcū in
husus huius sciuarij maneat
consecratumus. Sint h' in g spec
tu tuo libenter accepta sicut o
dam abel alumpni tui ul' mel
chisedech munera tibi placue
runt oblata. Et quia ob ho
norem tui amoris ecc̄am tuā
sumis mittuntur decorare ob
sequiis. tu eis dñe. magna
pro primus recompensa deuo
cionem eoꝝ accipiens pecca
ta dimittas. Fide eos repleas
indulgias foueas. mia pte
gas adusa destruas. psṗera
concedas. Iheant in hoc seclo
bone actionis documentū. ca
ritat' studium scā amoris ef
fectum. t in futuro cum scīs
anglis adipiscantur regnū
petuum. Per dominum ℟
Amen. Ultimo aspergat illd'
cum aqua benedicta. De be
nedictione panis populo in ec
clesia ul' in festo ascensionis. dr'
Benedictio tribuēdi
panis que fit in diebus
diebus priusquam

sacerdos dicat in missa Per
quem hec omnia. vel post mis
sam pplo distribuendi sit hoc
modo. Adiutorium nrm in nomine
dni. Dominus vobiscum
Domine ihu Oremus. Or
Domine ihu xpe panis angelorum panis
vivus et eterne vite bene Di
cere digneris panem istum sicut
benedixisti. v. panes in deser
to. ut omnes ex eo digne gus
tantes. inde corporis et anime de
siderabilem percipiant sanitatem
Per xpm dnm nrm R Amen
Domine scte pr Alia oro
Domine ps eterne deus bene
dicere digneris hunc panem
tua sca et spuali benedictione
ut sit omnibus sumentibz sal
mentis et corporis. ac contra
omnes morbos et universas ini
micorum insidias tutamen p
dnm nrm ihm xpm filium
tuum panem vite qui de celo de
scendit. et dat vitam et salutem
mundo et tecum spu sco. Per
omnia secula seculorum R Amen
In festo vero ascencionis dni
vel pentecost. secundum morem quorundam
locorum panis pauperibus distri
buendus benedicatur hoc modo.
Processio enim ordinata cruce
thuribulo cereis et aqua be
nedicta precedentibus veniat
sollempniter cantando quod
libuerit ad locum ubi totus pa
nis est cateruatus et sacerdos vel
pontifex sit ibi paratus amic
tu super pelliceo vel alba plu
viali albi coloris. mitra et ba
culo pastoralis. Et dyaconus
et subdyac. cum dalmatica et tu
nica coloris eiusdem. Alii vero
ministri cum super pelliceis.
Eis igitur in pulpito seu
medio loco manentibus. diac be
nedictione petita dic. Euange
lium secundum io. Abiit ihus trans
mare galilee. R Require in
dnica Letare ihrl Quo fini
to pontifex inchoat scola p
sequente antiphonam.

De quinque panibus et duo

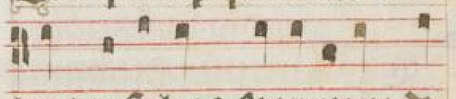

bus piscibus saciavit do

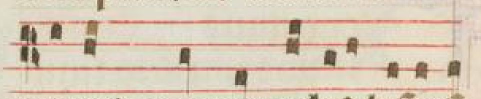

minus quinque milia hominum
Qua dca dicat. Dispersit dedit
pauperibus. ps. Beatus qui
intelligit super egenum et p.

℣ Nunquid panē pot' dare.
℟ Aut parare mensā ppl'o.
℣ Pluit eis manna ad mā
ducandū. ℟ Et panē celi de
dit eis. ℣ Cibavit illos ex ad
ipe frumenti. ℟ Et de petra
melle saturavit eos. ℣ Mā
ducaverūt & saturati sunt.
℟ Et desideriū eor attulit ei'.
℣ Panē angelor manduca
vit homo. ℟ Misit eis ciba
ria in habūdancia ℣ Dn̄e exau
di oracionem. Dn̄s vobiscū.
Oremus. Oracio. Dn̄e scē pr
& cet'. Alia or̄o: Dn̄e ihu xp̄e.
ut supra & mox aspergit pa
nē cū aqua benedictionis.
De benedictōe agni & aliarū
carniū in pascha.

Benedictio agni & a
liarum carniū ī pas
cha fit post missam
hoc modo. Adiutorium nrm
in nomine dn̄i. Dn̄s vobiscū
Deus univ‖ Oremus or̄
se carnis qui noe & filij
suis de mundis & inmundis ani
malibus precepta dedisti quique
sicut olera herbas humano ge
neri quadrupedia munda e
dere permisisti qui agnū in e
gypto moysi & populo tuo
in vigilia pasche comedere
precepisti. In figuram agni
dn̄i nr̄i ihu xp̄i cui' sanguine
oīa primogenita tibi de mun
do redemisti. & angelo in nocte
illa omne primogenitū in
egypto percutere p̄cepisti. ser
vans populū tuū agni san
guine p̄notatū. digneris q̄s dn̄e
deus omips bene✠dicere &
scā✠ficare has omniū gene
rum mundas carnes. ut q̄
cunque de tuis fidelibus ex his
ut eis comederint omni bene
dictōne celesti & tua repleti
perhempni grā saciantur. p
dnm. ℟ Amen. Et mox asp
gat aqua benedicta. Bene
dictio casei. lactis & mellis in

Benedictio in pascha
casei lactis & mellis in
pascha fit hoc modo. Ad
iutoriū nrm in noie dn̄i. Dn̄s
vobiscum Oremus. Oracio.
Benedic✠ dn̄e has
creaturas casei. lactis &
mellis & potās famulos tu
os fonte perhempni quies
spūs veritatis & enutri eos
de h' lacte & melle & caseo. Tu
enim dn̄e promisisti p̄ribus nr̄is
abraham. ysaac & iacob dicēs.

Introducam vos in terram
repromissionis terram fluentē
lac et mel. Coniunge dn̄e fa
mulos tuos spū caritat et pa
cis sicut coniunctū ē hoc lac et mel
in xp̄o ihū dn̄o nr̄o qui tecum
uiuit. ℟ Amen. Ultimo as
pergat cū aqua benedicta.

De benedictione uvarum.

Uvarum benedictō que
in festo transfiguraciō
nis dn̄i ī missa prius
quam dicatur in canone. Per
quem hec oīa. et cetera fit hoc modo.

Benedic ✠ dn̄e oracō
hos nouos fructus v
ue quos tu dn̄e rore celi et in
undācia pluuiar et tempm sere
nitat. atq tranquillitatē ad
maturitatem pducē digna
tus es et dedisti eos ad usus
nr̄os cum gr̄iar actione per
cipere. In noīe dn̄i nr̄i ihū xp̄i
p quem hec omnia et cetera
Et aspergat cum aqua benedic
ta.

De benedictione nouorū

Benedic ✠ dn̄e fructuū
hunc nouū fructum ar
bor et pra ut qui ex eo in tuo scō
nomine nascentur corporis
et anime sanitate potiantur
Per dominum nr̄m ℟ Amē

Et aspergantur cum aqua be
nedicta.

De benedictione et
impositione cilicij.

Benedictio et imposi
cio cilicij si infirmus
iniunctus vl' etiam
quilibz alius sanus illud re
cipere uoluerit fit hoc modo.

Adiutoriū nr̄m in nomine
dn̄i. Ostende nob̄ domine mi
sericordiā tuā. Dn̄e exaudi o
racionem meam. Dn̄s uo
biscum. Oremus. Oracio

Omnips et misericors deus
qui peccatoribus pieta
t tue miam querentibz hoc
idumento uestib' iniar tue
mia tribuisti oramus cleme
ciā tuā ut hoc indumentū qd'
uocatur ciliciū bene ✠ dicē
et sā ✠ ficare digniis ut qui
cunqz eo p peccatis suis induti'
fuit et miam imploraūo sa
nitatem corporis ac ueniā
et indulgenciā tue mie ɔseq'
tur. Per xp̄m dn̄m ℟ Amē

Benedictio cineris.

Deus indulgencie deus
pietatis et mie qui ni
niuitis cinere et cilicio idutu'
et miam tuā clamantibus
subuenisti. exaudi nos pro

picius ut hanc creaturā ci
neris quo peccatores ī dulgē
ciam tue miē implorātes ii
cīuntur bene✠dicere. ⁊ sāti
ficacionis tue grām super e
um infundere digneris ut qͥ
quis illius aspersus puluē
fuerit ī dulgenciā ⁊ remissio
nē cunctorū. ac te pro dn̄o per
cipere mereatur delictorum
Per xp̄m dn̄m nr̄m ℟ Amē
Tunc extendatur iterum aliquā
⁊ de cinere bn̄dcō super illud sa
cerdote fiat crux ⁊ aque bn̄dic
cionis asperso ⁊ super illud po
natur infirmus vl' alius. De
inde fiat crux cū aqua benedc̄a
⁊ cinere super pectus illius ⁊ di
cat. Recordare quia cinis es
⁊ in cinerē reuerteris Et rursū
sacerdos dicat ad illum Placet
tibi cinis ⁊ ciliciū ad testimo
nium pn̄ie ante deum ī die
iudicij ℟ Et ille ℟ndit Placet
Et tunc sacerdos super impo
nens ciliciū dicat.
Apud dn̄m mīa est ⁊ co
piosa apud eum redēp
cio. ita enim lapsis homini
bus subuenit. ut nō solū per
baptismū ⁊ confirmacionis
grām s; eciā p pn̄ie ⁊ unctio

nis medicinā spūs humanu'
uite reperitur eterne. Infirmus
Deo gracias. De bn̄dictōe
⁊ ipposicione crucis p̄ficiscentiū
ī subsidium terre sancte.
Si quis proficisci deside
rat in subsidium tre
scē crux illi imponen
da hoc modo dicatur et ei ipōn
tur benedictio crucis. Adiuto
rium nr̄m in nōie dn̄i Orem'
Omnips sēpiterne deus
qui crucis signū precio
so filij tui sanguine dedicasti
quiqꝫ p eandē crucē filij tui dn̄i
nr̄i ihu xp̄i mūdū redimere
uoluisti. ⁊ p uirtutē eiusdem
crucis .vexi. humanū genus
ab antiqui hostis cirographo
liberasti te supplicit' exoramus.
ut digneris hanc crucem p̄pria
pietate benedicere ✠ ⁊ celes
tē ei uirtutē ⁊ grām īpciri. ut
quicūqꝫ eā passionis ⁊ crucis
unigeniti tui signū ad tutelā
corporis ⁊ aīe sr̄ se gestauit ce
lestis grē plenitudinē in ea.
⁊ munimē ualeat tue bn̄dic
cionis accipere ⁊ queadmodū
uirgā aaron ad rebellium p̄fidiam
repellendā bn̄dixisti ita ⁊ hoc
signum tua dextera bn̄dicas

& contra omnes dyabolicas frau
des virtutem ei tue defensionis
inpendas. ut portantibus illud
anime pariter & corporis prosperi
tatem conferat salutem & spiritua
lia meis dona multiplicet. per
eundem xpm. R. Amen. Dei
de super recipientes cruces oratio.

Domine ihu xpiste fili
dei vivi. qui es verus
& omnipotens deus splendor & yma
go patris & vita eterna qui tuis
discipulis dixisti. ut quicumque
vult post te venire ipsum se ab
neget & suam crucem tollens te
sequatur. quesumus inmensam cleme
nciam tuam ut hunc famulum tuum
qui iuxta verbum tuum se ipsum ab
negare suamque crucem tollere &
te sequi desiderat & ad tuum pro
perare sepulcrum semper & ubique
protegas. & eripias omnibus e
ruas & a vinculo peccatorum absol
vas acceptumque voti acceptum
deducat operatum. tu domine qui es
via veritas & vita. & in te sperantium
cum fortitudo eius quesumus iter bonum
disponas & prospera cuncta conce
das ut inter presentis seculi an
gustias. tuo semper auxilio guber
netur. concede ei domine angelum tu
um raphaelem qui thobie co
mes fuit in itinere suo eiusque pa
trem a corporis cecitate liberavit
ut in eundo & redeundo sit ei de
fensor contra omnes visibiles &
invisibiles hostis insidias & dolores
mentis & corporis ab eo ceci
tatem repellat. Qui cum deo patre.
R. Amen. Post hec imponit
illi crucem dicendo.

Accipe signum crucis. In
nomine pa✠tris et
fi✠lij et spiritus ✠ sancti. In
figuram crucis. passionis &
mortis xpi. & ad tui corporis &
anime deffensionem ut divini
bonitatis gratia post iter expletum
salvus & emendatus ad nos va
leat remeare. Per dominum n. R.
Amen. Ultimo aspergat illum
cum aqua benedicta. De bene
dictione baculi & pere seu scarp
celle peregrinorum.

Si qui peregre proficisci
voluerit. baculi con
& pere hoc modo bene
dicentur. Deus in adiutorium
meum intende. Domine ad adiuvandum
me festina. Oremus Oratio.

Domine ihu xpiste redemptor mun
di qui verbum dei per os a
postoli tui pauli innotuisti non
habere nos hic manentem civitatem

et futurā delere hic sēp īquire
re. q̄ꝗ beatis aplis precepisti
ut euntes ad p̄dicandum ū
bū dei. ungas tn̄ sumerent
te suppliciter dep̄cam̄ ut digne
ris has scarpcellas sine peras
pro tui noīs amore. ad instar
humilis armature lateri ap
plicādas. ꝛ hos sustētacōis ba
culos bene ✠ dice. quatꝰ por
tātes eos ī peregrinacōis signū
ꝛ suoꝝ corpoꝝ sustētacōnez ce
lestis gr̄e plenitudinem ī eis
ꝛ munimē ualeāt tue bn̄dic
tionis p̄cipere. ꝛ quemadmo
dū uirgam aarō ad rebellium
iudeoꝝ p̄sidia repellēdā bene
dixisti. ita ꝛ hos famulos tuoꝝ
p̄fecti signa q̄ ad honorē ꝛ re
uerentiam aploꝝ tuoꝝ petri
ꝛ pauli ul' sci iac. assumere
cupiunt de manibꝰ nr̄is ꝛ ad
eoꝝ limina ueneranda porta
re bene ✠ dicas. ꝛ ab oībus
p̄tis absoluas. ut ī die iudicij
in parte mereātur dextera col
locari. ℞ Amen. Oratio.

Omnīps sēpiterne dš huma
ni generis reformator ꝛ
auctor qui abrae puero tuo
p̄cepisti ut exiret de tr̄a natiui
tatis sue. ꝛ iret in terram q̄

ei demōstrares ī nō ꝛ p̄plm istl̄i
tical ī deserto ad te adorādū mi
tis p̄digiis uenire fecisti hos
quoq; famulos tuos ad aploꝝ
tuoꝝ petri ꝛ pauli ul' iacobi uo
lētes limina p̄perare sēp ꝛ ubi
q; p̄tegas ꝛ a p̄iculis oībus e
ruas ꝛ a nexibꝰ p̄ccoꝝ absoluas.
tu dn̄e qui es uia ūitas ꝛ uita
ꝛ in te sp̄antibꝰ fortitudo eoꝝ. q̄s
iter būdisponas ꝛ p̄spera eis cūc
ta ꝯcedas. ut int' oīns seculi pre
sētis āgustias tuo sēp auxilio
protegantur. Mitte eis dn̄e an
glm̄ tuū de cel' quē thobie famꝰ
lo tuo comitē dedistis ī itinere
suo. ut ubicūq; fuerīt sit eis
defensor. q̄ hostes uisibles ꝛ
īuisibiles. ꝛ ꝯ oīns dyabolicas
ꝛ humanas insidias. quatꝰ di
uino suffragio roborati aīe
pariter ꝛ corpore ualeāt ī colu
mes ad p̄pria remeare. P x̄pm
dnm̄ nr̄m ℞ Amen. Postea
asp̄gat aq̄m bn̄dc̄tam sup scarp
cellā ꝛ baculū ꝛ tradit illi dicēs.

Accipe has scarpcell' ꝛ ba
culos huī peregrinacōis
tue. In noīe pa ✠ tris et filij
✠ et sp̄us sa ✠ ut p̄uenire
merearis accipe in hoc seclo re
missionē oīuz p̄ccoꝝ. ꝛ ī futuro

consorciū leatoꝝ. atq; ad limi
na scōꝝ quo pgere cupitis feli
citer pueniñe ꝛ pacto itinere
ad nos incolumes remeare.
℟ Amen. Et tunc cātatur aꝰ.

Euntes ibant et flebant

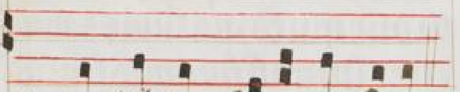

et mittebant semina sua

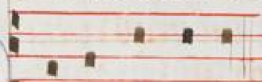

kyrieleysō
xpisteleyſ
In conuertendo. kyrieleysō.
Pater nr̄ Et ne nos inducas
in temptacionē. ℣ Saluos
fac dn̄e seruos tuos. ℣ Mitte e
is dn̄e auxiliū ℣ Esto eis dn̄e
℣ Fiat mīa tua dn̄e Oremus
Deus ī finite mīe Oracō.
ꝛ magestatis ī mense
nec spacia locoꝝ ū interualla tē
poꝝ ab hijs quos tuearis ab
iungit. adesto p̄sentib; famu
lis tuis inte ubiq; ꝯfidentib;
ꝛ p omnē quā itur sūt uiam.
dux eis ꝛ comes eē digneris n̄i
chil eis aduersitas noceat. nich
difficultas obsistat cuncta eis
salubria cuncta sint p spera.
ut sub ope dextere tue quicqd
iuste expecierint desiderio cele

ri ꝯsequantur effectu Per d̄.
Ultimo aspergat illos cum aq̄
benedcā Et bn̄dicat ill' cū sig
no crucis De officio qd' agi
tur eis qui redeūt de pgrinacōe.
His qui de peregrinacō
ne redeunt hoc officu
um agitur. primo
dicitur antiphonam.

Leue fac domine bonis

p̄ Et in confi
dunt. kyriel'
et rectis corde. xpel' kyrieley
Pater nr̄ Et ne nos ℣ Oste
de nob dn̄e. ℣ Fiat mīa tua
dn̄e super nos. Oremus. Orō.
Quesumꝰ omīps deus: ut
hijs famulis tuis quos
incolumes de itinere scō re
dire fecisti. quicqd s' carnis f'
gilitate siue pulsū. ul' audi
tū ī pudicū aut per colloquia
ociosa siue alijs quibuscūq;
modis ꝯtra tuam iusticiam
ꝯmiserint tu scīssime pr mi
sericorditer īdulgeas ꝛ diuinc
tas ꝛ eos illesos ab oī īpug
nacōe dyabolica custodias et
tuis semp facias deuocōis in
herere mandatis. Per xpm d̄o.

minum nrm. Oremus.
Deus qui iustificas ipiu
et nō uis mortem pecca
tor magestate tuā suppli' de
pcamur ut hos famlos tuos
de tua mia ↄfident' celesti pro
tegas benignus auxilio et as
sidua ptectione ↄserues. ut
tibi iugit' famlentur null'
teptacionibus āte sepaire'.
Per xpm dnm. R. Amen V.
Dns nobcu Benedicamus
dno. Benedicat nos ōps
deus pater ✠ et filius ✠ et
sps scs R. Amen. De bene
dictione noue domus.
Noua domus hoc m°
bndicat' ingrediens
eam sacerdos cū sup
pellicio et stola et aqua bndcā
inchoat a'. Asperges me. V.
Miserere mei ds Aspergens
totā domū. Quo fco dicat V.
Dne exaudi oronem Dns uo
biscū Oremus. oracō. Exau
di nos dne scē pr omps etne
ds et mittere digns scm ange
lum tuū de celis qui custodiat
E deū prem lum. Alia
Omnipotentē suppliciter
exoramus. ꝓ hac domo. et pro
eius hitatorib' ac rebus ut
eam bene ✠ dicere et scā

ficare ac bonis oībus āpliare
digns sicut inte subiectū et de
sideria uota eoꝝ ad effectū tue
misericacionis pducas. Ad in
troitum ergo nrm bn ✠ dicere
et scā ✠ ficare digneris hanc do
mū sicut bndicere dignatus es
domū abrahe. ysaac et iacob. et
intra parietes domi ipius angli
tue lucis ihitent eamq; et eius
hitatores custodiant. Per do.
R. Amen. Ultimo aspergat eā
cū aqua benedicta. De bndic
tione nauis benedic tione nau'
cio fit hoc modo. Adiuto
rium nrm in noīe dni.
Dns uobiscum Oremus orō.
Propiciare digneris dne
supplicacionib; nris et be
ne ✠ dicere nauim istam dex
tera tua sancta. et oms qui i
ea uehentur sicut dignatus
es bndicere archā noe āmbulā
tē in diluuio et abrahe ysaac
et iacob. Porrige eis dne dex
teram tuā sicut porrexisti bō
petro āmbulanti supra mare. et
mitte scm anglm tuū de celi'
qui liberet et custodiat eā semp
apiaul' uniūsis cū oīb' q in ea
erunt et i ea famlos tuos re
pulsis aduersitatibus portu se

per cursumque tranquillo circans
transactis que riteque perfectis ne
gociis omnibus iterato tempore ad pro
pria cum gaudio reuertatur dig
neris Per dominum nostrum ℞ Amen
Et aspergat totum cum aqua be
nedicta ¶ Benedictio noui pu
Supplices deprecamur tei.
domine tue clementiam ut nostre
gestatur ut aquam putei huius
celesti bene ✠ dictione sancti ✠
fices et ad communem uite usum
concedas esse salubrem. sic ab
eo omnem uim dyabolice potes
tatis fugare digneris. ut cunc
ti exhaurientes tibi seruiendo
uigili sospitatem dulcedine perfru
antur. Per dominum nostrum ℞ Amen.
¶ Benedictio aree noue.
Benedictio noue aree
primo eam aspergitur to
ta cum aqua benedicta.
Postea sacerdos incipit. Ad
iutorium nostrum in nomine domini.
Domine exaudi orationem. Dominus uo
Multiplica oratio. biscum oremus
ca quesumus domine in hac area fru
menta. dona tua. et sic fidelibus
tuis. xxx. atque sexagesimum
uel centesimum fructum donare consue
uisti. ita et famulis tuis presenti
tempore uberius tue libertatis dona

largire. et super eam uirtutem tue
bene ✠ dictionis infunde.
Per dominum ℞ Amen. ¶ Be
nedictio in peste animalium.
Animalia egrotancia
hoc modo benedicitur
primo aspergantur cum
aqua benedicta. Et postea dicitur
Adiutorium nostrum in nomine domini
Domine exaudi. Dominus uobiscum Oremus
Misericordiam tuam domine supplices
exoramus ut hec anima
lia que graui infirmitate uexan
tur: in nomine tuo atque tue
benedictionis uirtute sanentur
extinguatur omnis dyaboli potestas
ne ulterius egrotent. tu eis domine
sis deffensaculum uite et reme
dium sanitatis. Qui uiuis et reg
nas per. ℞ Amen. ¶ De bene
dictione salis quod datur animalibus
Deus inuisibilis et ipsis.
inestimabilis pietatem
tuam per sanctum ac tremendum
filii tui nomen suppliciter depre
camur ut in hanc creaturam sa
lis benedictionem ✠ et potentiam
inuisibilis operationis infundas
et animalia que in necessitatibus
humanis tribuere dignatus
es. Cum ex eo acceperint uel gus
tauerint benedictione et sanctificatio

ne tua ab oĩ egritudinis ⁊ le
sionis incursu te ꝓtegat. te
custodiat. Per dnm̃ ℟ Amẽ.
De bñdictione armorum.
Armoꝝ ⁊ vexilli belli
q̃ benedictio fit hoc
m̃. Adiutoriũ nrm̃ ĩ
nomine dni̅ Dñs vobiscum
Signaculũ Oremus.
Et benedictio dei omnipo
tentis pa ✠ tris et fi ✠ lij.
⁊ spũs ✠ sancti. ut super h
arma ⁊ sr̃ induentẽ ea quib'
ad tuendã iusticiã ĩduantur
rogantes te dñe dš ut illũ p
tegas ⁊ defendas. Qui viuit ⁊
regnas. ℟ Amen. Oremus
Deus omnips̃ in cuius. Oraco
manu victoria plena
consistit. Qui etiã eciã dauid ad ex
pugnand' rebellẽ goliã vires
mirabiles tribuisti. clemen
ciã tuã humili p̃ce deposcim'
ut hec arma almifica pietate
bene ✠ dicere digneris ⁊ gc̃e
de famulo tuo. N. eadẽ gestare
cupienti. ut ad munimẽ ac
deffensionẽ scẽ matrĩs ecc̃e. pu
pillorum ⁊ viduaꝝ contra visi
biliũ ⁊ ĩuisibiliũ hostiũ ĩpu
gnacionẽ ipis libere ⁊ victo
riose utatur. Per xp̃m dnm̃

℟ Amen. Benedictõ gladij
Bene ✠ dicere digneris q̃s
dñe enses istos ⁊ hos fa
mulos tuos qui eos te ĩspirã
te suscipere desiderant. ⁊ pieta
tis tue custodia muniat ⁊ ille
sos custodiat. Per dnm̃. n. ℟
Amen. Al' bñdictiones armoꝝ
require s'. de nouo milite fa
ciendo. Bñdictio vexilli bel
Omnipotẽs sem lic̃ij.
piterne deus qui es cũc
torum bñdictõ ⁊ triũpha
ntium fortitudo respice ꝓpici'
ad p̃ces humilitatis nr̃e. ut h
vexillum qd' bellico usui pro
peratũ ẽ celesti bñ ✠ dictione
sanctifica. ⁊ c̃ aduersarias ⁊ rebel
les naciões sit validũ. tuoq̃
munimĩe circũceptũ sitq̃ ĩ
micis xp̃iani pp̃li terribile atq̃
in te credentibus solidamẽ
tũ ⁊ victorie certa fiducia. tu
es deus qui conteris bella ⁊ ce
lestis p̃sidij p̃stantib' in te p̃sta
auxiliũ. Per dnm̃ ℟ Amẽ.
Post hoc aspergat eum cũ aqua
bñdicta. In traditiõne ĩio ve
xilli ita dicatur.
Accipe vexillũ celesti be
nedictiõne sanctificatum.
Sitq̃ inimicis pp̃li xp̃ia

in terribile. Det tibi dn̄s gra
ciam ut ad ipsius nomen. et ho
nor̄. cum illo hostium cuneo᷉
potent̄ penetres i columnis et
securus. Amen. Tradendo
autem illud uexill̄ heroi det ei
osculum pacis Benedictio
generalis ad omne id quod uelis.
Bene ✠ dic dn̄e creaturā
istam. N. ut sit remedi
um salutare generi humano.
et p̄sta p inuocacōnē scī nominis
tui ut quicūq ex ea ul' eo sūp
serint ul' usi fuerint salut' ani
me et corporis susapiant sa
nitatem. Per dnm̄ nr̄m. Am̄.
Tercia pars i qua quedā ecclā
stica officia inseruntur Et p̄mo
ordo. Fr̄. iiij. i capite ieiunior
IN capite ieiunior sollēp
niter penitentes ex institu
cione agathen̄. concil'. de ec
clesia eiciūtur hoc m̄. Pe
nitentes ei quib' s'm ius ul' co
suetudinē p grauioribz crimi
nibus sollempnis ē penitēcia i
iungenda. Hac die quasi hora
tercia conueniāt ad ecclām cathe
dralē i uilib' uestibus et nudis
ad cum de nullis quor noīa
scribi debent. Accipient p̄nia
iux̄ modū culpe a p̄niario Epi

ul' ab hiis quib' hoc officium
deputatū est. et postea oīns e
iiciūtur et manēt ante fores
ecclē. Et i tum pontifex dcā sex
ta p̄paratur amictu alba stola
pluuiali seu capa mitra sim
plici et baculo pastorali. cū mis
tri eciā parantur et benedicāt ci
neres q in quibusdam eccl'ijs fiūt
de ramis bndc̄is p'rit anni si
hēntur hoc m̄ bndicūtur. In
cipit ei ad altare stola p sequē
te a'. Exaudi nos. req̄re s' in ca.
ordo. ad cons'. ul' sunt cele. ps
Saluum fac. V Gloria pa
Et repetitur a' deinde dicit Do
minus uobiscū Oremus Oracio
Omps sempiterne deus pater
Require ide. ec. consec. oracio.
Omps sempiterne deus qui n̄
uinias. Require i uisitati. Fr̄. iiij.
in capite ieiunior Oracio.
DEus qui nō mortē s3
p̄niam desideras pecca
tor fragilitatē condicōis hu
mane benignissiē respice. et
hos cineres quos ca p'ferende
humilitatis atq p̄merende
uenie corporibus nris iponi
decreuim' bn̄ ✠ dicere tua pie
tate digneris. ut qui nos cine
rem ee et ob prauitatis nre

nitas in pulueres reuersuros
cognoscamus peccatorum dimi
niā et promissa penitentibus
repromissa misericorditer conse
qui mereamur. Per dnm
nrm ℟ Amē. Oremus. Oro
Omnips sempiterne deus:
qui primo homini trans
gredienti mandatum tuum. nec
confitenti peccatum, proprium de immunitatis
quia causa eēt. ⁊ in oratione reuertē
tur. te suppliciter exposcimus
ut parcas nobis pctā nrā tibi
ueraciter confitentibus ⁊ da ut
per impositionē huius cineris ue
niā consequamur. ⁊ de pctō ad
iusticiā. de corruptione ad in
corrupcionem. de morte ad
uitā peruenire mereamur eter
nam. Per xpm dnm nrm.
Amen. Oremus. Oracio.
Deus qui humiliatione
flecteris. ⁊ satisfaccionē
placaris aurē tue pietatis
inclina precibus nrīs ⁊ capi
tibus suorum tuorum horum cine
re aspersione attactos effun
de propicius grām tue bene
diccionis ut eos ⁊ spiritu
compunctionis repletos ⁊ que
iuste postulauerint efficacit
tribuas. ⁊ concessa perpetua sta
bilitate manere intacta decer
nas. Per dnm nrm ℟ Amē.
Cineribus bndcis pontifex cum
ministris precedentibus scola ⁊ to
to clero cruce aqua bndca ⁊ du
obz cereis precedentibz egredi
tur ex choro circa mediū eccē ubi
parata ē sua sedes tunc clerus coram
eo diuiditur in duos choros hinc
inde uersus ualuas eccē iterum
ordinandos Et quibz archi
pr̄bri noīati uocat penitentes
seu archipr̄briatus. Illi uero omnes
ingressi cū candel' accēsis in man
bus prosternunt se cū lacrimis in eccē
pauimento corā epo. Interimque
chorus. Tunc unus archipr̄br aspergit
eos genu flectentibus aqua
bndca alter uero archipr̄br sequens
uel ipse pontifex iponit cineres
super capita singlorum dicens. Memē
to fili quia pluis es ⁊ in pul
uerem reuerteris. Age penitentiam
ut habeas uitam eternam. Et
tunc quilibz debz extinguere can
delā suam. Quo facto pontifex
incipit anapham. Ne remi
niscaris dne. Et mox super
faldistoriū accumbit cum ministris
⁊ totus clerus ⁊ ipsi penitentes pros
ternuntur ad terram. Et post illorum
absolucione dicunt. vii. psos:

penitentiales . quos chori distincti
dicunt alternatim . Et dicatur le
tania . quam requirere . s. subordi
natur subdyaconi . Qua finita
episcopo & clericis surgentibus canta
tur ipsa antiphona:

Ne reminiscaris domine
delicta nostra vel parentum
nostrorum neque vindictam
sumas de peccatis nostris.

Tunc pontifex dicat super peni
tentes: Kyrieleison. Christeleison.
Kyrieleyson Pater noster. Et
ne nos inducas. Salvos fac
servos tuos & ancillas tuas
eis domine. Nichil proficiat ini
micus in eis. Esto eis domine
Domine deus virtutum converte nos
Domine exaudi orationem meam
Dominus vobiscum Oremus. Oratio

Exaudi domine preces nostras
& tibi confitencium parce pec
catis ut quos conscientie reatus
accusat. indulgencia tue mi

seracionis absolvat. Per Christum
dominum nostrum R Amen. Oremus

Preveniat hos Oratio
famulos tuos & has
famulas tuas quesumus domine misericordia
tua ut omnes iniquitates eorum ce
leri indulgentia deleantur. Per
Christum dominum. Oremus. Oratio

Adesto domine supplicationi
bus nostris. nec sit famu
lis & famulabus tuis cleme
ntie tue longinqua miseratio
sana vulnera eorumque dimitte
peccata. ut nullis a te iniqui
tatibus separati tibi domine semper
valeant adherere. Per Christum

Domine deus noster qui Oratio.
offensione nostra non vin
ceris sed satisfactione placaris
respice quesumus ad hos famulos
& famulas tuas qui se tibi per
cusse graviter confitentur: tuum
est enim absolutionem criminum
dare & veniam prestare peccantibus.
qui dixisti te penitentiam malle
peccatorum quam mortem concede ergo
domine ut tibi penitentie excubi
as celebrent. & correctis ac
tibus suis conferri sibi a te sempi
terna gaudia gratulentur.
Per dominum nostrum R Amen.
His peractis expletis surgunt

penitent'. Et faciat eis pronu(n)ciacionem ostendens qualiter adam propter peccatum electus est de paradiso, et multa maledicta in eum congesta sunt. et qualiter illius exemplo ipsi de ecclesia ad tempus eiciendi sunt. Quo facto accipiat unum ex penitentibus per dextram manum. et alii penitentes omnes se invicem similiter manibus teneant candelas in manibus accensas habentes subsequuntur eum et ita eiciat eos de ecclesia cum lacrimis dicens.

Ecce eicimus vos hodie a liminibus sancte matris ecclesie propter peccata et scelera vestra omnipotens deus faciat nos cum fructu penitentie reverti. R. Amen.

Et interim scola insequens cantat. Responsum:

In sudore vultus tui vesceris pane tuo dixit dominus ad adam donec revertaris in terram de qua sumptus es. Quia pulvis es et in pulverem reverteris. V.

Pro eo quod audisti vocem uxoris tue plusquam me maledicta terra in opere tuo in laboribus comedes panem ex ea. Quia. R.

Ecce adam quasi unus

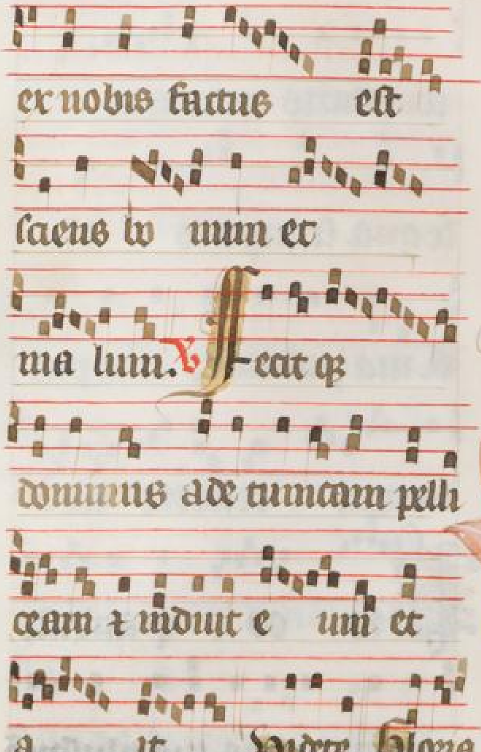

Et sic eis extra ecclesiam electis et ante ualuas flexis genibus ge mendo manentibus pontifex ubi tunc hostium stans moneat eos quod de dei misericordia non desperent. sed ieiu niis et oracionibus peregrinacionibus elemosinis et aliis bonis operibus singulerent ut dominus ad fructum dignum penitencie eos perducat. quod quoque feria v. ce ne domini redeant quoniam tunc in ecclesiam reducentur quam usque tunc ingredi non presumant. Et mox pontifice cum processione ad chorum redeunte ualue ecclesie ante ocu

los eorum clauduntur. ¶ His ex pletis hora quasi nona ponti fex parat se ad missam loco cum planete recipit pluuiale et in ponit cineres capitibus cleri et populi. ipse primo illos recipit de manu alicuius archiepiscopi uel sacerdotis Diaconus semper aquam benedictam super quemlibet spergente. Et mox fit processio publica pre cedente clero et subsequente populo cum antiphona. ad hoc statuta. Qua ex pleta intrat uestiarium et assump ta planeta proceditur in missa ordine suo.

Ordo in quinta feria ce ne domini in qua sacramen tum sacri corporis et sangui nis ab ipso domino ihesu christo institu tum est. ¶ Primo lauantur pe des pauperibus. ¶ Secundo penitentes sollempniter recon ciliantur. ¶ Tercio crisma et olea consecrantur. ¶ Quarto fit mandatum. ¶ Primum itaque circa horam terciam. pontifex paratus simul cum amictu et al ba sine mitra cum baculo egredi tur de sacristia cum canonicis et clericis et intrat capitulum. ubi pa rati sunt .xiij. pauperes lauans flexis genibus cuilibet unum pedem.

& tergit & osculatur. & mox osculatur eius manum porrigens illi elemosinam arbitrio suo. Dum hec fiunt scola cantat antiphonam.

Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui secundum nomen tuum deus sic et laus tua in fines terre iusticia plena est dextera tua.

Beati immaculati. Euouae

Totus dicatur cum Gloria patri Et repetitur antiphona. Qua dicta inchoatur ant. Ne reminiscaris Sequitur eam in tractatu precedenti & dicuntur septem psalmi penitenciales. Quibus dictis cantatur ipsa ant. Ne reminiscaris Premissis itaque expeditis dicat pontifex: Kyrieleison. Xpeleison. Kyrieleison. Pater noster. Et ne nos.

℣ Tu mandasti mandata tua domine. ℟ Custodiri nimis. ℣ Tu lavasti pedes discipulorum suorum. ℟ Opera manuum tuarum ne despicias. ℣ Domine exaudi orationem Dominus vobiscum Oremus. Oratio

Adesto domine quesumus officio servitutis nostre et quia tu discipulis tuis pedes lavare dignatus es ne despicias opera manuum tuarum que nobis retinenda mandasti. ut sicut hic nobis & a nobis exteriora abluuntur inquinamenta. sic a te omnium nostrum interiora laventur peccata. Quod ipse prestare digneris. Qui vivis & regnas. ℟ Amen.

Hec autem forma lavandi pedes potest diebus singulis observari. Incipiendo a prelati ant. Ne reminiscaris Hiis expletis ipsi pauperes reficiantur

Secundo loco lotis pauperum pedibus reconciliantur penitentes quibus ab ecclesia collegium agere penitentiam in initio est. Qui incipit ieiuniorum de ipsa electi fuerunt. Ait ei. pp. Innocenc:

De penitentibz qui siue ex
grauiorib⁹ siue ex leuioribus
cõmissis penitenciã gerunt. si
nulla interueniat egritudo. v.
fer. ante pascha eis remittendũ
Romane ecc̃e consuetudo demõs
trat. Si uero quis in egritudinẽ in
ciderit. atqz usqz ad desperacionẽ
deuenit ei ante tp̃s pasche rela
xandũ est. ne de seculo. absqz cõio
ne decedat. Uigilius pp̃. v. ant̃
Penitenciũ reconsiliacio fit
nõ p illã manũ impositionem
que in inuocacionẽ sci sp̃us operat
tur. s3 p illã q̃ dignos penitẽcie
fructus acquirit ⁊ sc̃e cõionis
restitucione pficitur. Hinc in
quibusdam ecclijs penitentibus
mane iussu ep̃i. Ante fores ec
clie extius humilit' cõstitutis:
Unus sacerdos in aliquo alta
ri eisdem foribz propinquiori cele
brat missaz cui⁹ introitus est.
Misereris omnium. Require
fer. iiij. ciner. Kyri. Misere. v.
Misit de celo Require. fer. iiij.
añ dñicã de passione. Ep̃la. le
tamini ⁊ mundi. Euangliũ
Erant appropinquantes ad ihm
Require dñica. iiij. pt penteč
offer. Sicut holocaustum cõ.
Amen dico uobis. Require dñ
minica. xxiiij. post pentecoste.
Missa itaqz sic dicatur exple
ta. mox sacerdotes quib⁹ im
positũ ẽ penitenciã cõfessione
audire audiãt illas ul' in ecc̃a
ul' in alio loco ad hoc deputato.
et ec̃ qualit' in transacta quadra
gesima se gesserũt. Qualit' ne
iniunctas s' priũas obseruaue
runt diligenter inquirant. ⁊ no
tata fideliter referãt noĩa. ⁊
q̃nos prime ac delicta ⁊ circũs
tancias singloꝝ ut sit cũ hora
requisicionis aduenit quid de
singul' pontifical' censeat auc̃
clarescat ⁊ unius loco cãs liber⁹
et expedic⁹ decũere possit. audi
tis itaqz cõfessionib⁹ ep̃s ante
horã tercĩ examinat cum sa
cerdotibz ipsis diligent' qui di
gni sunt reconciliari. qui non
deinde paratus cum amictu. alba.
stola pluuiali tunica simplici.
⁊ baculo pastorali sine mani
pulo ministris eciã ⁊ insup. iij.
subdyac. paratis. et uno dyac.
de antiquioribz induto sollẽp
nit'. ⁊ eciã uno archidyacono. cũ
amictu alba. ⁊ stola. sine dal
matica psĩnt se super faldis
toriũ corã altari dicens cũ pre
fatis ministris. ⁊ clero. vij. psal

duos pluviales et letaniam. Re
quires sunt subordinatis subdyaconis pe 2
nitentes uero tunc ante fores ecclesie
nudis pedibus ad terram pro
strati manent tenentes in ma 3
nibus cereos extinctos. Cumque
in letania dictum fuerit. Omnes
sancti patriarche et prophete orate pro 4
nobis. Et idem a choro dictum
extiterit paululum subsistitur.
et tunc pontifex mittit ad penitentes
duos subdyaconos candelas
accensas in manibus ferentes
qui cum ad portam uenerint. stant
in limine hostii eleuatis mani
bus ostendunt illis candelas ac
censas cantant. antiphonam.

Viuo ego dicit dominus
nolo mortem peccatoris sed
ut magis conuertatur et
uiuat.

Qua finita mox ex 5
tinguunt ipsas cande
las coram illis et re
uertuntur ad locum suum et pro
ceditur in letania cumque dictum
fuerit. Omnes sancti martires 6
orate pro nobis. Et idem a cho
ro dictum extiterit tunc mittit ad
illos alios duos subdyaconos
simul cum candelis accensis. qui
in limine hostii constituti cantent antiphonam.

Dicit dominus penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum.

7 Et mox extinctis candel' ut prius
reuertuntur ad locum suum et procedi
8 tur in letania usque ad Agnus
dei q. Tunc pontifex mittit ad illos
illum senem dyaconum indutum ut supra cum
magno cereo illuminato. Illo igitur
in limine hostii constituto can
tat antiphonam.

Leuate capita uestra quia appropinquabit redemptio

9 uestra.

Et tunc accenduntur can
dele penitentium ex illo
cereo. Cereus autem
ipse non extinguitur. Subdyaconi

cum eo accessu recitatur et tunc
dicatur in letania. Agnus dei
qui tollis peccata mundi par
ce nobis domine. Et alia usque
in finem. Quo dicto pontifex ab 10.
accubitu surgens cum ministris
et clero ante thuribulo cereis et
omni apparatu precedentibus e
greditur extra chorum et parato sibi
quasi in medio ecclesie faldistorio se
det respiciens ad hostium ecclesie. cle
ro per choros versus ipsum hostium
hinc ab utroque latere disposito serra
tim. Tunc unus archidiaconorum paratus 11.
ut premissum est stans in limine cho
ri excelsa voce in thono lectionis
dicat ad illos ante hostium foris
stantes. State in silencio audi
entes attente. Indicto itaque si
lencio vertens se ad pontificem
dicat similiter in tono lectionis.

Adest o venerabilis pontifex tempus
acceptum, dies propi
ciacionis divine et salutis hu
mane. quo mors interitum
et vita eterna accepit principi
um. quando in vinea domini sabba
oth sic novorum plantacio fa
cienda est ut purgetur execracio
vetustatis. Quamvis enim
a divitiis bonitatis et pietatis
dei nichil temporis vacet nunc

tamen et largior per indulgenciam
est remissio peccatorum et copio
sior per graciam assumpcio renas
cencium. augemur regene
randis. crescimus reversis. et la
vant aque. et lavant la — de assumpcione
crime. Inde est gaudium voca
torum hinc leticia de absolucione
penitencium. Inde est quod sup
plices tui postea quam in varias formas
criminum neglectu mandato
rum celestium et morum probabilium
transgressione ceciderunt hu
miliati atque prostrati prophetica
ad deum voce clamant dicentes.
peccavimus cum patribus nostris
iniuste egimus iniquitatem feci
mus. miserere nostri domine mise
rere nostri. Et evangelicam vo
cem non frustratoria aure
capientes. Beati qui lugent
quoniam ipsi consolabuntur. Man
ducaverunt sicut scriptum
est panem doloris. lacrimis
stratum rigaverunt. cor suum
luctu. corpus suum afflixerunt
ieiuniis. ut animarum recipe
rent quam perdiderant sanita
tem. Unicum itaque est penitencie
suffragium quod et singulis pro
dest et omnibus in communio
ne succurrit. His dictis

pontifex

pontifex surgens accedit cum iniustis ad hostium ecclesie clericorum choro se non movente et stans in medio hostii facit eis brevem orationem de clementia divina et de venia peccatorum dicens qualiter mox in ecclesiam reducentur et qualiter vitia deleant quo facto cantata

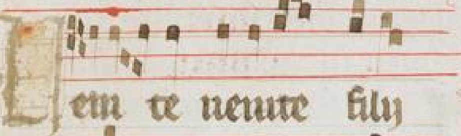

Venite venite filii

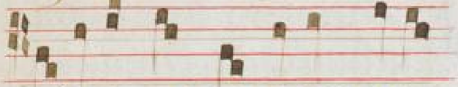

audite me timorem domini

docebo vos. Qua finita dicat dyaconus ex parte penitentium stans dicat pro eis Flectamus genua. Levate. Et episcopus dicat denuo antiphonam Venite venite filii. Et idem dyaconus iterum dicat Flectamus genua. Levate. Et mox episcopus tercio repetat primam antiphonam Venite venite venite. Deinde ingrediatur ecclesiam stans infra hostium, distans ab illo spacio convenienti. Tunc archidyaconus inchoat et scola prosequitur antiphonam.

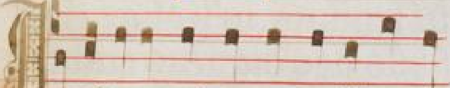

Accedite ad eum et illumi-

namini et facies vestre non

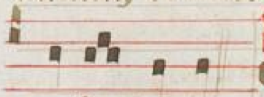

Psalmus Benedicam dominum in omni. confundentur.

Qua incepta penitentes ingredientes infra hostium ecclesie corruunt ad pedes pontificis unicque prostrati flentes iacent donec premissa antiphona et psalmus compleantur. Quibus expletis unus archipresbiter dicat inchoando lectionis.

Redintegra in eis apostolice pontifex quicquid dyabolo suadente corruptum est et orationum tuarum patrocinantibus meritis per divine reconciliationis gratiam fac homines proximos deo ut qui antea in suis sibi perversitatibus displicebant nunc iam placere se deo in regione vivorum de victo mortis sue gratulentur auctore. Et pontifex Scis illos reconciliatione fore dignos. Et ille respondet. Scio et testificor esse dignos. Et tunc alter dyaconus dicat Levate. Quibus surgentibus Pontifex accipit unum ex illis per manum omnibus aliis se simul ad manus tenentibus Tunc archipresbiter dicat alta voce. V. Iniquitates

meas ego cognosco R. Et peccatum meum contra me est semper V. Averte faciem tuam a peccatis meis. R. Et omnes iniquitates meas dele V. Redde michi leticiam salutaris tui. R. Et spiritu principali confirma me. Quo dicto pontifex inchoat scola prosequente an.

Dico vobis gaudium est angelis dei super uno peccatore penitenciam agente.

Qua dicta trahit illum quem manu tenet et ille alios ducens eos usque ad faldistorium in medio ecclesie prius preparatum et ibi stans super scabellum conversus ad illos genua flectentes inchoat ant.

Oportet te fili gaudere quia frater tuus mortuus fuerat et revixit perierat et inventus est.

Qua dicta dicat modum oracionis.

Omnipotens sempiterne deus vos absoluat ab omni vinculo peccatorum ut habeatis vitam eternam et vivatis. Per dominum. R. Amen.

Deinde dicat super illos voce mediocri iunctis manibus an. pec

Per omnia secula seculorum. Dominus vobiscum. Sursum corda. Gracias agamus domino deo nostro. Vere dignum et iustum est equum et salutare. Nos tibi semper et ubique gracias agere domine sancte pater omnipotens eterne deus per Christum dominum nostrum. Quem omnipotens genitor ineffabiliter nasci voluisti ut debitum Ade tibi persolveret eterno patri. mortemque nostram sua interficeret. et vulnera nostra in suo corpore ferret. mas que maculas sanguine suo dilueret / ut qui antiqui hostis commeruimus invidia et ipsius resurgeremus clemencia. Te per eundem domine supplices rogamus ac petimus. ut pro aliorum excessibus nos digneris exaudire. qui pro nostris non sufficimus

exorare. Tu igitur clementis
sime dñe hos famulos tuos q̄s
a te separauerunt flagicia. ad
te reuoca pietate solita. Tu nā
q̄ nec achab. scelestum humi
liacōm despexisti sz uindcaz
debitā p̄thelasti. Petrumq̄
lacrimantem exaudisti. cla
ues q̄ post modu celestis re
gni xp̄i tradidisti. Et confi
tenti latroni eiusdē regni p̄
mia p̄misisti Ergo clementis
sime dñe. hos p̄ quib᷒ p̄ces tibi
fundim᷒ clemens recollige ⁊
tue ecclie gremio redde. ut ne
quaq̄m de eis ualeat triumpha
re hostis. s; tibi reconciliet fili᷒
tibi coequalis / et emundet q̄ eo᷒
ab omni facinore / et ad sue sa
cratissīe cene dapes dignetur
admittere / sicq̄ sua carne ⁊ san
guine reficiat / ut p̄t huius
vite cursum ad celestia regna
perducat. Q̄d sequitur dicat
plane legendo Jh'c xp̄s fili᷒
tuus dñs nr̄. R̄ Amen. Pro
sbne finita pontifex super fal
distoriū ⁊ ministri super tape
ta ⁊ clerus ⁊ pp̄ls ad terram
prosternitur ⁊ cantor īchoat
scola p̄sequnte ant. ⁊ psalmo᷒
sequentes:

Cor mundum crea in me
deus spiritum rectum in no
ua in uiscenibus meis. p̄.
Miserere mei deus s̄m p̄. Mise
rere mei d̄s q̄m p̄. Miserere m̄.
deus miserere mei. Quib᷒ fini
tis pontifex ab accubitu surgēs
dicat super penitentes: Kyrie
l. xp̄eleyson. kyriel. Pater
nr̄. Et ne nos Dñe non s̄m
peccata nr̄a. V̄ Ne memineris
iniquitatum. V̄ Conuertere dñe
usq̄quo. V̄ Saluos fac suos
tuos. ⁊ ancillas tuas. V̄ Es
to eis dñe. t. for. V̄ Mitte ei
do. auxilium V̄ Dñe exaudi
oronem. Dñs uobiscum ore
Adesto dñe mus oro:
supplicationib᷒ nr̄is.
⁊ me qui et mā tua primus
indigeo clementer exaudi.
ut quem non electione mēti.
s; dono grē tue constituisti o
peris huius ministerium da fi
duciā tui muneris exequendi.
⁊ ip̄e in nr̄o ministerio q̄d tue

pietatis est operare. Per xpm
dnm nrm. || Oremus.

Presta quesumus dne
his famulis tuis dignum
penitentie fructum ut ecclesie tue a cuius
sce ecce alian.
integritate deuiarant peccan
do ad ueniam reddantur inno
xij. ueniam consequendo. Per
xpm dnm nrm || Oremus

Precor dne tue clemen
tiam maiestati ac no
minis. ut his famulis tuis
peccata et facinora sua confitenti
bus ueniam prestare, et preteritorum
criminum uincula. relaxare di
gneris qui humeris tuis ouem
perditam reduxisti ad caulas. et
publicani preces confessione
placatus exaudisti tu etiam dne
famulis tuis placare. tu ho
rum precibus benignus assiste ut
in confessione flebili permane
ntes clementiam tuam celeriter exo
rent et sanctis ac sacris altaribus
restituti spei rursus eterne ac
celesti glorie reformentur. Qui
uiuis et regnas. Oremus.

Deus humani generis be
nignissime conditor et mi
sericordissime reformator qui
hominem inuidia dyaboli.
ab eternitate deiectum unica

filij tui sanguine redemisti.
Viuifica hos famulos tuos
quos tibi nullatenus mori
desideras. et quos reliquisti
deuios assume correptos.
moueant pietatem tuam dne
horum famulorum tuorum lacrimo
sa suspiria. tu eorum medere ul
neribus. tu iacentibus manum
porrige salutarem. ne ecclesia tua
aliqua sui corporis portione
uastetur/ ne grex tuus detri
mentum patiatur ne de famu
lie tue dampno inimicus
exultet. ne renatos lauacro
salutari mors secunda possideat.
tibi ergo dne supplices preces.
et fletum cordis effundimus.
tu parce confitentibus. ut sic in hac
mortalitate peccata sua te ad
iuuante defleant. Quatinus in
tremendi iudicij die. sententiam
eterne dampnationis eua
dant. et nesciant quod terret in te
nebris. quod stridet in flammis.
atque ab erroris uia. et ad iter
reuersi iustitie nequaquam
ultra uulneribus sauciantur. Sed
integrum sit eis atque perpetuum.
et quod gratia tua contulit. et quod
misericordia tua reformauit. Per e
undem xpm || Oremus.

Deus misericors deus cle
mens qui secundum mul
titudinem miseracionum tuarum
peccata penitencium deles. et pre
teritorum criminum culpas uenia re
missionis euacuas. respice
super hos famulos tuos et re
missionem sibi omnium peccatorum
suorum tota cordis deuocione
poscentes deprecatus exaudi.
Innoua in eis piissime pater.
quicquid terrena fragilitate
corruptum. uel dyabolica frau
de uiolatum est. et in unitatem cor
poris ecclesie tue membrorum per
fecta remissione restitue. Mi
serere domine gemitum. miserere
lacrimarum. et non habentes fiduciam
nisi in tua misericordia. ad sacramentum
reconsiliacionis admitte. Per
xpistum dominum nostrum || Oremus

Maiestatem tuam supplices
deprecamur omnipotens eter
ne deus: ut hiis famulis tuis
longo squalore penitencie maceratis
miseracionis tue ueniam largi
ri digneris. ut nupciali ueste
recepta. ad regalem mensam
unde eiecti fuerant mereantur
intrare. Per xpistum || Oremus

Dominus ihesus xpistus.
qui totius mundi peccata
sua tradicione atque inmaculati
sanguinis effusione dignatus
est expurgare. quique discipulis
suis dixit. quecumque ligaueritis su
per terram erunt ligata et in celis. et
quecumque solueritis super terram
erunt soluta et in celis. de quorum
numero me quamuis indignum et pec
catorem ministrum tamen esse uoluit.
Intercedente dei genitrice ma
ria. et beato michaele archangelo.
et sancto petro apostolo cui data est pote
stas ligandi atque soluendi. et
omnibus sanctis ipse uos absoluat san
cti sanguinis interuencione qui in
remissione peccatorum effusus est.
per ministerium meum ab omnibus
peccatis uestris quecumque aut cogi
tacione aut locucione uel opera
cione negligenter egistis. atque
uinculis peccatorum uestrorum absolu
tos perducere dignetur ad regnum
celorum. Qui uiuit et regnat. R.
Amen. Tunc pontifex asper
git eos aqua benedicta et thimi
ficat eos dicens Exurge qui dor
mis et exurge a mortuis et illu
minabit te xpistus. Ultimo dat
eis indulgenciam prout sibi pla
cuit. Qua dicta manibus ele
uatis et supra illos extensis
dicat. Precibus et meritis beate

mane et cetera. Indulgenciam et remissionem et cetera. Ultimo benedicit eos dicens: Benedicat nos omnipotens deus pater et filius et spiritus sanctus. R. Amen. Tercio loco crisma et olea conficiuntur. Hac itaque die in toto orbe terrarum crisma conficitur. Dominus enim ihesus christus postquam cum discipulis cenavit et eorum pedes lavit crisma conficere docuit. Ipsa quidem pedum locio sicut ait Fabianus papa. mores significat baptismum quod sancti crismatis unctione perficitur et confirmatur. Singulis itaque annis hoc sacramentum hac die est innovandum. quia novum est sacramentum. et vetus in ecclesia concremandum. hec per sanctos a sanctis apostolis eorum successoribus accepimus hec sancta Romana ecclesia. et anthiochena atque apostolorum custodit et constantinopolitana. Jerosolimitana. Alexandrina et ephesina ecclesia tenent. Mane itaque mansionarii. que ad crismatis consecracionem necessaria sunt parent. videlicet tres ampullas oleo mundissimo plenas quas in sacrario ponant et diligenter custodiant. unam ad oleum infirmorum aliam ad oleum cathecuminorum. Tercia quoque maior sit ad crisma et hec cooperiri debet de panno serico albo. Alie autem ampulle de serico alterius coloris sint cooperte. Pontifex vero de balsamo pertinet habendo. Mane hora quasi vi. reconciliandis iam penitentibus pulsantur campane prout fieri mos est in diebus sollempnibus ut omnes conveniant ad ecclesiam in qua debet crisma consecrari. Et tunc pontifex dicta prius sexta fiat sermonem ad populum de crismatis confectione. vel si maluit post evangelium hoc fiet. Quo facto intrans sacrarium dicat nonam paratus se ad missam cum sollempnioribus vestibus albi coloris pro reverencia crismatis: parant se eciam ministri. et insuper omnes archidiac. et vii. presbiteri. vii. dyaconi. adminus vii. subdiaconi et acholiti. et alii necessarii cum vestibus eiusdem coloris. videlicet sacerdotes casulis. dyaconi cum dalmaticis subdyaconi cum tunicis. acholiti et alii cum albis. et aliis indumentis ordini suo congruentibus. tunc cantor inchoat introitum.

Nos autem gloriari p̄. Deus
misereatur nr̄i. Cūq3 cantor
īceperit Gloria patri. qd̄ tn̄ ec
clesia. Romana. nō dicit Tūc
pontifex cū tota p̄missa p̄ces
sion̄ sollempni ⁊ cum cruce Eu
uanglio. Ceroferariys duob⁹
thuribul' ⁊ īcenso p̄cedit ad al
tare et dicitur. Gloria in excel
sis deo lʒ qn̄ missa cantatur n̄
Gloria in excelsis deo nec Cre
do in unū deum. nec Ite missa
est. dicantur ⁊ missa solito or
dine p̄sequitur usq3 ad locū
illū canonis Per quem hec
omnia dn̄s super bona creas.
Et parantur hostie p̄ illis q̄
cōicare volunt ⁊ que p̄sequ
n die resuari debent. Prius
qm̄ ergo antistes ult' ip̄a di
cat descendit ad sedē s' paratā
in p̄bro ab opposito altaris
ult' gradus per quos ascen
ditur a choro ī presbiteriū ⁊ an
ip̄am sedem v̄sus altare pa
ratā ⁊ mensa mappis orna
ta. ⁊ sedet super sedem ip̄am c̄
circumstantib' mīstris respiciēs
ad altare hn̄s mensā ip̄am
an̄. sc. sacerdotes vō parati ⁊
post eos. dyaconi. ⁊ subdyaconi
p̄ choros ī utroq3 latere v̄sus

altare seriatim manēt dispo
sita. Tūc un' arch' alta voce cla
mat ter dicens ī tono lectiōis
Oleum ī firmor. Et mox un⁹
subdyac' ⁊ duob' acolitis hinc
inde deduct' a sacrario veniēs
bauulat sollempnit' ampullā
ī q̄ est oleū qd̄ ɔsecrari debʒ ad
ungendū infirmos et Eūga
uīos q̄ a populis debʒ offerri.
p̄sentās illā eidē archdyac' et
dicens plana voce Oleum ī
firmor Et archdyac' presentat
illā antistiti ad benedicendū
Collocās eā corā ep̄o supra mē
sā sup̄dcām. Tunc pontifex
se erigens exorcizat ⁊ b̄ndic̄
illd̄ dicens. quasi legendo mi
nia depposita ⁊ voce dimissa. i
ta tn̄ q' a circumstantibʒ sac̄
dotibʒ audiri possit. qui simul'
tacite eadē dicere exorcizare et
benedicē debent. Incipiens ab
solute sine. Dn̄s vobiscum.
Exorcism⁹ olei infirmorum
Exorcizo te inmundissime
sp̄s/omnisq3 incursio
sathane ⁊ oīs fantasma. In
noīe pa ✠ tris et fi ✠ lii et
spiritus ✠ sancti: ut recedā
ab hoc oleo ut possit effia unc
tio sp̄ualis ad corroborandū

templum dei uiui ut in eo possi-
t spiritus sanctus habitare. per nomen dei
patris omnipotentis. et per nomen
dilectissimi filii eius domini nostri ihe
su xpisti. Et nulla alia conclu
sio fit in fine nisi quia respon
deatur. Amen. Inquibusdam
tamen ecclesiis ita concluditur. Qui
uenturus est iudicare. et cetera.

Benedictio olei infirmorum
que similiter dicatur eadem uoce. Dominus
uobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus

Emitte quesumus domine spiritum
tuum sanctum paraclitum de ce
lis in hanc pinguedi
nem oliue. quam de uiridi lig
no producere dignatus es. ad
refectionem mentis et corporis
ut tua sancta bene+dictione.
sit omni hoc unguento celestis
medicine perunctio tutamen
mentis et corporis ad euacuan
dos omnes dolores omnes infirmi
tates omnemque egritudinem men
tis et corporis. Unde unxisti sacer
dotes reges prophetas et martires tuos.
sit crisma tuum perfectum domine
a te bene+dictum. permanens
in uisceribus nostris. In nomine domini nostri
ihesu xpisti. Nulla alia conclu
sio fit in fine. nisi quod respondetur Amen.
Inquibusdam tamen ecclesiis concluditur

ut supra. His expletis oleum
xpismatis eo modo quo apportatum fuit
ad sacrarium reportetur. et dili
gentissime conseruetur. Tunc pon
tifex rediens cum ministris ad alta
re. ceteris in ordine suo manen
tibus. lotis prius manibus
dicat Per quem hec omnia et cetera.
Et in missa usque ad benedictionem
episcopalem sollempniter perdictam
que est Benedicat uos deus qui
per unigenitum filii sui et cetera. Qua
finita et dicto Et pax eius sit sem
per uobiscum. Et responso Et cum
spiritu tuo. subsistatur nec can
tatur Agnus dei qui. non dicto
dominus communicatis consecratio finiatur.
Sed tunc pontifex solus communicat. et
mox dyaconus cooperit cum sin
done super altare hostias sacratas
de quibus clerus et populus communi
care debent. et que pro die sequenti
reseruari debent. Deinde pon
tifex postquam communicauit redeat ad
predictam sedem cum ministris a
liis sibi assistentibus eo ordine
quo peruenit. et tunc statim
ueniant. alii .v. presbiteri ad in
star prioris parati. ut sit ad
confectionem. crismatis sint
.xii. sacerdotes ueniant et alii
duo subdyaconi [illegible] ad se

ferendas cruces. et alius acolit(us)
simul cum alio ad thuribul(um) defe
rend(um). Ipsi ergo .xii. presbiteri. dyac(oni)
subdyac(oni). et alii ministri quot
necessarii fuerint pergant ad
sacrarium ad deferend(um) cum omni de
core et reverencia oleum crisma
le ac oleum cathecuminorum.
ministris cum pontifice remanentib(us)
Tunc archidyac(onus) alta voce clamet
ter dicens in tono lectionis.
Oleum sanctum crisma. Et
statim post iterum clamans
dicat similiter ter. Oleum cathe
cuminorum. Et predicto ordine et
se hoc modo in sacrario. Duo cum
archidiacono. accipiant duas am
pullas cum oleis. que ad crisma et
ad oleum cathecuminorum consecran
di debent tenentes eas supra
sinistra brachia involutas cum
sindonibus ita ut videri pos
sint a medio super pectus sindo
nib(us) super scapulas sinistras
et reflexas ad dexteram. ita ut
possint dependencia a parte an
teriori manibus retinere et cum
illis ampulle ut premissum est in
volute. Incedant autem hoc ordi
ne precedant eum pariter duo aco
liti cum cereis ardentibus. dein
de sequitur unus subdyac(onus) cum

cruce. et unus acolitus cum thuribulo
et incenso. Tercio loco portatur
pallium sine mapula. a .iiii.
clericis albis seu superpliciis in
dutis. super summitatem .iiii. bacu
lorum protensum. et subtus ipsa mapula
incedunt pariter predicti duo archidia
coni ferentes ampullas. Quar
to vero loco sequitur alii duo ce
roferarii. Quinto loco sequit(ur)
alius subd(iaconus) cum alia cruce. et thu
riferarius cum thuribulo et thu
re. Sexto vero loco sequitur dya
conus cum evangelio. Postea sequit(ur)
duo pueri pluvialib(us) induti in
laudem eiusdem ministerii continentes
infra scriptos versus. O redemptor
et cet. Deinde subsequuntur viii. et
viii. subdyac(oni). et post eos .xii.
presbiteri. post quos autem versus a
pueris cantatum chorus et ip
sa processio repetunt O redemp
tor. Sed cum ventum fuit ad versum.
Ut novetur. subsistitur usque
ad perfectionem consecrationis
crismatis ut demum reportando
illud ad sacrarium versus ipse et
residui modo predicto cantentur.

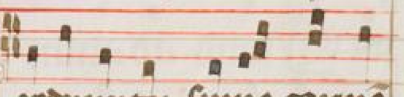

O redemptor sume carmen

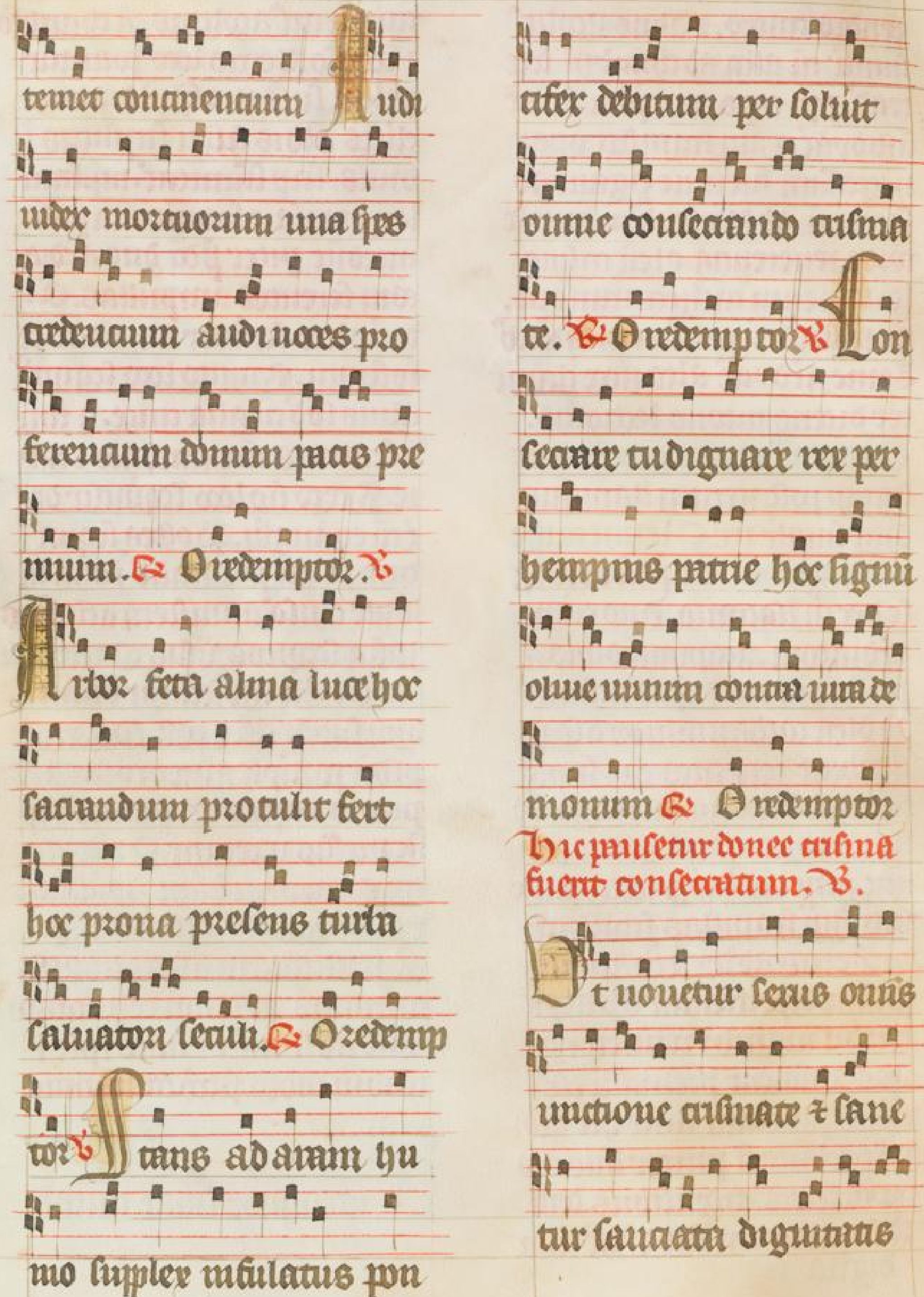
tenet continentium. Audi
iudex mortuorum una spes
mortalium audi voces pro
ferentium donum pacis pre
uium. R. O redemptor. V.
Arbor feta alma luce hoc
sacrandum protulit fert
hoc prona presens turba
salvatori seculi. R. O redemp
tor. V. Stans ad aram hu
mo supplex infulatus pon
tifex debitum persolvit
omne consecrando crisma
te. R. O redemptor. V. Con
secrare tu dignare rex per
hennis patrie hoc signum
olive vivum contra iura de
monum. R. O redemptor.
Hic misceatur donec crisma
fuerit consecratum. V.
Ut novetur sexus omnis
unctione crismate et sane
tur sauciata dignitatis

gloria. R. O redemptor. V.
Tota mente sacro fonte
aufugantur crimina iuncta
fronte sacro sancta iussu
iunt crismata. R. O redemp. V.
Corde natus ex parentis
alvum implens virginis
pande vitam claude mortem
crismate consortio R. O re
demptor. V. Sit hec dies
digna festo nobis seculorum

seculis sit sacrata digna
laude nec senescat tempore R.
O redemptor.

His igitur ordine premissis in presbiterium ecclesie cantando premissos versus descendentibus. Et prima parte versus sui finita archidiaconus et diaconi et subdiaconi ministrantes sint circa pontificem hinc et inde et post eos sacerdotes facient coronam seu chorum versus altare ante episcopum et a lateribus eius tamquam testes et misterii sacri crismatis cooperatores. Diaconi vero se post tergum episcopi ordinent se tamquam ordinatores. Subdiaconi quoque in gradibus ante altare se ordinent tanquam testes et inspectores. Cruces vero evangelium candelabra et thuribula inter sacerdotes et subdiaconos seriatim disponantur. Acoliti autem et alii ministri tanquam ad ministerium parati undique discurrant. Hiis itaque dispositis archidiaconus ampullam olei crismatis involutam ferens ascendit ad pontificem.

presencia & alt' archid' minor
illam de manu eius recipiens
eam sic inuolutam presentat
pontifici sedenti & super mensam
collocat diligenter alio archydya
c semper ampullam aliam inter
brachia tenente/tunc un⁹ sub
dyac' affert uasculum cum
balsamo qd' archydyac' maior sus
cipiens presentat pontifici &
collocat super mensam. Tunc
pontifex se erigens uersus alta
re prospiciens ihūs ante faciē
suam sr' mensā ampullam
olei crismalis. Incipiat crisma
t. ⁹secraciōne bndicens ante
omnia balsamū. Oremus
Benedictio balsamy.
Deus ministeriorum celes
tium & uirtutum omni
um preparator. uiras qs pces
exaudi. hanc odoriferam sicci
corticis lacrimam que felicis
uirge profluendo sudorem sa
cerdotali nos opimat ungue
to acceptabilem tuis pstes mi
nistris & concessa bndictione sā
ctifica. ℟ Amen. Alia
benedictio quam quidam dicunt.
Creaturarum omnium
domine pcreator qui per
moysem famulum tuum pmix
tis herbis aromatum fieri p
cepisti sāctificacionē unguenti
clemenciam tuā suppliciter
deposcimus/ut huic ungueto
qd' radix p duxit stirpea spūa
lem gr̄am largiendo plen
tudinem sāctificacionis īfun
das. Sit nob dn̄e fidei ylari
tate conditum. Sit sacerdo
talis unguenti crisma ppetū
Sit ad celeste uexillum impres
sione dignissimū ut quicū
qz baptismate sacro renati is
to fuerint liquore puncti.
corporum atqz aiarum benedicciō
ne plenissimam ⁹sequatur
& illi beate fidei collato munere
perhempniter amplientur.
Per dnm nostrum. ℟ Amē.
Deinde misceat & ⁹ficiat
super patenā ul' in aliquo p
uo uasculo balsamū cum
modico olei de ampulla supra
dicens mixta ō mixtione.
Oremus dnm nrm omni
potentem qui incomprehen
sibilem filij sui sibiqz coeter
nam diuinitatem mirabili dispo
sicione uere humanitati in
separabiliter coniunxit/ & coope
rante gr̄a sps sancti oleo ex
ultacionis pre participibus suis

linivit ut homo fraude dya
boli perditus gemina et singla
ri constans materia prophetarum red
deretur de qua exciderat here
ditati. Quatenus hos ex diversis
creaturarum speciebus liquores
creator sancte trinitatis per
fectione tene ✠ dicat et bene
dicenda sanctificet et concedat quod ut
simul permixti unum fiant. et quo
cumque exterius inde peruncti
fuerint. ita interius liniatur
quod omnibus sordibus corporalis
materie carens. se participem re
gni celestis effecta gratuletur.
Per eundem. In unitate. R.
Amen. Nunc que prius in pro
prio vasculo mixta fuerunt com
misceantur cum oleo quod est in
ampulla ad crisma parato di
cente pontifice.
Hec commixtio liquorum
fiat omnibus ex ea per
unctis propiciatio et custodia sa
lutaris in secula seculorum. R.
Amen. Deinde priusquam
crisma benedicatur pontifex a
let plane et in modum crucis
super os ipsius ampulle invo
lute. et similiter alent omnes sacer
dotes successive quibus per or
dinem peracto hoc ac ipsa defera
tur ampulla. Quo facto ampulla ipsa
super mensa reposita ponti
fex stans lenta voce quasi lectionem
legens. Incipit absolute hunc
exorcismum crismalem. Exorcis
mus olei crismatis.
Exorcizo te creatura o
lei per deum patrem
omnipotentem qui fecit celum
et terram mare et omnia que in eis
sunt. ut omnis virtus adversa
rii omnis exercitus dyaboli. omnis
que incursio et omne fantas
ma sathane eradicetur et
effugetur a te. ut fias omnibus
qui ex te ungendi sunt in ad
optionem filiorum per spiritum
sanctum. In nomine dei ✠ patris
omnipotentis et in caritate
Ihesu ✠ Christi filii eius domini
nostri. qui cum eo vivit et reg
nat deus in unitate eiusdem
spiritus sancti. R. Amen. Deinde dicat
media voce iunctis manibus
ante pectus prephatio.
Per omnia secula secu
lorum. Dominus vobiscum.
Sursum corda. Gratias aga
mus domino deo nostro. Vere di
gnum et iustum est equum et sa
lutare. Nos tibi semper et ubi
que gratias agere domine sanc

te pater omnipotens eterne deus: qui in principio inter cetera bonitatis et pietatis tue munera terram producere fructifera ligna iussisti. inter que huius pinguissimi liquoris ministre olive nascerentur, quarum fructus sacro crismati deservirent. Nam et david prophetico spiritu gratie tue sacramenta prenoscens vultus nostros in oleo exhilarandos esse cantavit. Et cum mundi crimina diluvio quondam expiarentur effuso, similitudinem future muneris columba demonstrans per olive ramum pacem terris redditam nuntiavit. Quod in novissimis temporibus manifestis est effectibus declaratum, cum baptismatis aquis omnium criminum commissa delentibus hec olei unctio vultus nostros iocundos efficiat et serenos. Inde etiam moysi famulo tuo mandatum dedisti. ut aaron fratrem suum prius aqua lotum per infusionem huius unguenti constitueret sacerdotem. Accessit ad hoc amplior honor cum filius tuus ihesus christus dominus noster lavari se a iohanne undis Iordanicis exegisset. ut spiritu sancto in columbe similitudine desuper misso unigenitum tuum in quo tibi optime complacuisset testimonio subsequentis vocis ostenderes. et hoc illud esse manifestissime comprobares. quod eum oleo letitie pre consortibus suis ungendum david voce prophetica cecinisset. Te igitur deprecamur domine sancte pater omnipotens eterne deus: per eundem ihesum christum filium tuum dominum nostrum. Ut huius creature pinguedinem tua sanctificare benedictione ✠ digneris et sancti spiritus ei admiscere virtutem cooperante potentia christi tui, a cuius nomine sanctum crisma nomen accepit, unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas et martyres tuos, ut spiritualis lavacri baptismo renovandis creaturam crismatis in sacramentum perfecte salutis vite que confirmes. Ut sanctificatione unctionis infusa corruptione prime nativitatis absorta, sanctum uniuscuiusque templum acceptabilis vite innocentie odore redolescat. Ut secundum constitutionis tue sacramentum regio et sacerdotali propheticoque honore perfusi vestimento incorrupti muneris in

Crisma

filii

duantur. Ut sic hys qui re
nati fuint ex aqua & spū scō
crisma salutis. eosque etne ui
te participes & celestis gracie fa
ciasse consortes. Q d' sequit
dr plane legendo Per eundē
in unitate eiusdem R. Amē.
Prophone finita pontifex
salutat ter crisma nudū sive
ampullā absque uelamine di
cēs & sep inclinans illi Aue
sanctum crisma. Et ultimo
de osculetur āpullā similiter
& .xij. sacerdotes q uix eū sūt
faciūt successive ad quos per
ordinē p archidiac' deferatur am
pulla uelata tū ut anterius
ipsorū uideat. Q° pacto āpulla
in suo mēse lace collocet. Et mor
archidiac' aliam āpullā inolu
tā cū oleo cathecuminor ferēs
accedit ad p sentiā pontificis
qm̄ inuolutā maior archidiac'
de manib' illi' suscipiens p se
tat pontifici. qui & ec pbri .xij.
aleunt ē plane ipsum uelatā
& ordie q iā de pcedēti dcm̄ est.
Q° fco & āpulla ipā corā ipo si
mensa collocata lenta uoce q
si lectōne leges ichoat absolu
te exorcismū olei. cathecumi
nor. Exorcismus olei ca
thecuminor dr lenta uoce qua
si legens.
Exorcizo te creatura olei in noīe dei. pa ✠
tris oīpotentis. et ī noīe ihu
✠ xpi & spūs sancti. ✠ ut hac
inuocacione ī diuinē trinita
tis atque uni' uirtute deitatis oīs
nequissima uirtus adusary. oīs
ī ueterata malicia dyaboli/ oīs
uiolenta icursio oīne gfusū
& cecā fantasma eradicetur &
effugatur & discedat a te/ ut di
uinis sacramentis purificata
fias ad opcōnē carnis & spūs.
hys qui ex te ūgendi sunt in
remissionē oīum pccor./ ut ef
ficiant' eor corpora ad omnē
gram̄ spūalem accipiendā
sāctificata. Per. e. d'n. Qui te.
& cū eodē spū scō R. Amen. Bn̄
dictio olei. cathecuminor q simili
dr lenta uoce. Dn̄s uobcū. Ore
Deus incremē torum. Orō
tor oīuz & pfectuū spūa
liū munerator/ q uirtute sps scī.
imbecillar mentiū rudimenta
ofirmas: te oram' dne ut emit
tē digneris tua bn̄ ✠ dictionē
super hoc oleū/ & uenturis ad
beate regeneracōis lauacrū tri
buas punctionē hr' creature
purgacionē mentis & corporis.

ut si que illis adu(er)santiu(m) spiri-
tuu(m) insedere reliquie ul' macule.
ad tactu(m) diui(n)e s(an)c(t)ificati olei h(uius)
abscedat / null(us) sp(irit)ualib(us) nequicijs
locus. nulla refugis sit facul-
tas / nulla i(n)sidiantibus ma-
lis latendi licencia relinquatur.
S(ed) ueniētib(us) ad fidem famulis tuis
(et) s(an)c(t)i sp(irit)us tui op(er)acione mu(n)-
dandis. Sit unctionis huius
p(re)paracio util(is) ad salutē q(ua)m ecia(m)
per celestis regeneracionis nati-
uitatem i(n) sacramento sunt
baptismatis adepturi. Per
Jn vm̄ c̄d. dn̄m n(ost)r(u)m qui uenturus ē. R.
Amen. Pontifex (et) xij. sacerdo-
tes qui iux(ta) eū sūt reuerent(er) salu-
tent oleū ip(su)m dicentes t(er)cio
no(n) l(on)go(?) semp(er) capita incli-
nando Aue sanctum oleum.
Et mox deosculantes ampul-
lā p(er) archidyac(onum) ad quē (est) delatā
sicut allatū ē p(ro)cessi(onaliter). Hys
itaq(ue) peractis ambe ampulle et
ordine (et) decore quo i(n) p(res)b(ite)rium
descenderāt ad sacrariū p(ro)cessio-
nalit(er) reportentur (et) reportando
p(ro)cessi(onaliter) duo pueri cantent p(er)
uersus v(ersu)s Ut nouetur. Et
sequentes quos prius dimiser-
ant. Vetus autē crisma (et) o-
leum cathecuminor(um) ponat(ur)

in lampadibus eccl(es)ie (et) comburat(ur).
Tunc pontifex lauat manus
rediens ad altare. (et) dyaconi
ad altare accedētes discoope-
riunt sacratas hostias. (et) ex
ipsis co(m)municant cler(us) (et) p(o)p(u)l(u)s
ordie suo (et) reseruentur aliq(ue)
de quibus sacerdotes co(m)icent
i(n) officio diei p(ar)asceue. Sang(ui)s
u(er)o dn̄i ead(em) die penit(us) absu-
mat(ur) (et) nil ad diem sequentem
reseruetur. Deinde. Agnus dei
cantat(ur). S(ed) pax non datur nec
co(m)munio Dn̄s ihus. Hys ex-
pletis cantor inchoat a(ntiphonam) ad
v(espera)s a(ntiphona). Calicem salutaris. In-
teri(m) a(u)t(em) dū dicuntur p(salmi) corp(us)
dn̄i reseruatū feratur reuerent(er)
sub papilione ul' pallio cum
luminarib(us) (et) squilla ad sacra-
riū ul' aliū locū i(n) quo reuerē-
ter i(n) sequentē diē custodiatur
nunq(ua)m ibi sine lumie maneat.
Sequitur or(aci)o ad co(m)plendum
Refecti uitalibus. Et dyac(onus)
dic(it) Ite missa ē. Et hoc sic cū
missa continuantur (et) sic uespe-
re simul finiantur cum missa.
Deinde pontifex data indul-
gencia mox accedit ad sacra-
riū iubens attente p(res)b(ite)ris
ut iux(ta) canonum tradic(i)onem

crisma et oleum fideli et custodi diat
et nulli sb pretextu medicam vel m
lefici tradere p sumat. Alioquin
honore p ueniet. Et inde distribu
atur unicuique p bro dyac sic
decet et sicut oportunum. Post h
altaria denudantur non tamen la
uentur. ¶ Quarto loco hac
die pedes lauantur hora enim
uespertina tabula percutitur vel
cornatur. Et pontifex cum ca
nonicis et clericis capitulum intrans
incipit lauare pedes canonicis
precipue indigentioribus et claustrali
bus. Quo facto maior persona ip
sius capituli lauat pedes epi. Et
interim scola cantat an. Mandatum
nouum do uobis et alia
solita. quibus expeditis. dyac
induitur dalmatica albi colo
ris. et subdyac. indutus tuni
ca. Acolitus cum thuribulo et incenso
et duo cero ferarii capitulum intrant
Et epus incensum cum signo crucis.
in thuribulo ponitur. Tunc dyac
legit sollempniter Euangelium
Ante diem festum pasce. sicut
in mecum solet legi. quod est. Jo. xiii.
caplo. Quo finito sedens prosequi
tur tertium ipsius euangelii quasi
lectionem legens sup ibi usque ibi
Surgite eamus hic est quod infra
ne. xiiii. c. Et mox de loco ipso
Surgentes pergunt in refectori
um ordinate et dum ibi bibunt
dyac prosequitur euangelium ip
sum usque ibi Ut dilectio qua
dilexisti me in ipsis sit et ego in
ipsis. Quod est infra xvii. c. Post
hec pontifex dicat Sit nomen
dni benedictum. Adiutorium
nostrum in nomine dni. Dne exau
di orationem meam. Dns uobiscum
Oremus. Oratio Adesto qs
dne officio seruitutis mee et c.
Require supra. ¶ His exple
tis ad propria redeant. ¶ Or
do feria vi. in parasceue.

Feria. vi. in parasceue.
hora. vi. Pontifex cum
suis clericis intrat eccle
siam et prostrati ante altare
dicunt. vii. ps. penitenciales
cum oratione. Respice dne sup
hanc famulam tuam. et cet.
Et dum ibi orant Post eam ingre
diens uestiarium. dicat terciam.
sextam. nonam. Et interim
ministri extendunt unam
toualiam tantum sup illud altare.
deinde paratus cum ministris or
namentis quadragesimalibus
discalciatus procedit ad altare.
absque lumine thuribulo et ab

scz sollempnitate processionis
portando solū librū euangelioꝝ
ul' si necesse sit. tunc demum
se discalciet qui passio legi debet.
Et perueniens an̄ altare ibi p
stratus diuciꝰ super faldistori
um orat. post hꝯ surgens con
fessionem non facit nec ali
quid dicat. sz deosculato alta
ri dicat sub silencio oronem.
Deus qui peccati uetis. Et
statim post sedet in sede sibi
parata. ⁊ legitur lectio Jntri
bulacione. Sine titulo qua
lecta cantatur lenta uoce a
duobus sacerdotibus tractus.
Dn̄e audiui. cum suis u̇sibꝰ
Quo finito pontifex ad alta
re u̇sus dicat oremus ⁊ dya
conus. Flectamus genua
leuate. Oracō Deus a quo
iudas Deinde reuertitur ad se
dem ⁊ legitur alia lc̄tio sine
titulo qua finita cantatur
lenta uoce ab alys duobus
presbr̄is tractus Eripe me.
cum suis u̇sibꝰ Quo finito fit
sermo ad plebem Deinde dyacon̄
fcā solum reuerencia. bn̄dic
tione non petita, pcedit cum
euangelio sine facul' incens' ⁊
sine cruce ⁊ supinduī pl'pitum

Jncipit simulit' legē. Passio
dn̄i nr̄i ihu xp̄i s'm iohem:
Jn illo tp̄re. Egressus est ihs
trans torrentem ⁊ cetā. Et in
quibusdam eccīys due mappe
plicate tunc super altare po
nantur una uidelz super dex
trum ⁊ altera super sinistrū
latus altaris. Et cum dya
conus dicat Partiti sunt ue
stimenta mea. Tunc duo cli
ci pōiti ad latā altaris ma
pas ip̄as capiunt. Passione
igitur expleta. Pontifex di
cit orōnes solitas. Oremus
dilectissimi ⁊ alia ingr' genu
flexionibꝰ Gendetur. Amē. ū qn̄
oratur pro iudeis p fidis ⁊ paga
nis. ⁊ ad eas orōnes dyaco.
p̄mittit. Flectamus genua
leuate. ū in orōne p p fidis
iudeis. q̄ intelligenda sunt p
ut dixim' in rōnali diuinoꝝ
officioꝝ hys omnibus exple
tis. Pontifex deposita tm̄ ca
sula pcedit ad posterius cor
nu altaris dextrum ⁊ ibi ac
cipit crucem uelatā s̄ dum m̄
tris pparatam qm̄ u̇sa facie
ad chorū reuelat pcī̄m aliū
mutat' eius incipiens solus.
anē. Ecce lignū crucis. ⁊ abil

lo loco &c. interim inclinatur in
cantu a ministris et choro.
Eis non dicentibus Venite
adoremus. Omnia genua
flectunt. postea procedit pon
tifex ad anteriús dextrum
cornu altaris et ibi revelat
amplius crucem et levatis pa
lul. paullam simul et voce altius
quam prius incipit iterum. a.
Ecce lignum crucis. Choro
cantante et omnibus genu
flectentibus ut supra. Deinde procedit
pontifex ante medium altar
et ibi revelans crucem totaliter ac
elevans eam simul et voce ma
altius incipit tertio. Ecce lignum
crucis a. choro cantante et omnibus
genu flectentibus ut supra. post
hec deponat crucem in loco ad
hoc ante altare preparato. et
ipse primus et post eum immediate et
successive ministri accedunt
ad adorandum crucem flectenti
bus ter genua ante deosculati
onem eius. Quo facto redeunt
ad sacristiam et ibi resumunt
calciamenta et casulam. dicen
tes interim. si voluerint hos psalmos.
Exaudi deus orationem meam
et ne despexeris. psalmus. Quare fre
muerunt gentes. psalmus. Deus lau

dem meam. psalmus. Deus deus meus
respice. psalmus. Salvum me fac
deus quoniam. psalmus. Miserere mei deus
miserere. psalmus. Beatus qui in
telligit super egenum. Pater
noster. Oratio. Respice quesumus domine
super hanc familiam tuam.
Interim et chorus et populus simul
omnes adorant et osculantur crucem
et dum hec fiunt cantantur impro
peria. Popule meus et alia
videlicet unus versus a duobus
unius chori et alius a duobus al
terius chori choro respondente
ad finem cuiuslibet versus. Parasti cru
cem salvatori tuo. Venite. illi. iii.
qui dicunt versus suo cantaverunt can
tant Agyos et cetera. tribus vici
bus. in qualibet vocem elevando
Et chorus similiter sub eisdem
vocibus cantat et cetera. Sanctus deus
Sanctus fortis. Sanctus et immorta
lis. et qualibet vice clerus et populus
genu flectunt. cruce autem ab
omnibus adorata et osculata super
altare ponatur. Et pontifex
et ministri revertuntur ad altare
et dyaconus extendit pallam
corporalem super medium alta
ris. Deinde unus sacerdotum discal
ciatus associatus hinc et inde
aliis sacerdotibus similiter discal

ciatis precedentibus siquilla cere
is et tunc reuenter et sollempni
ter prout fieri moris est affert
ad altare cap(ut) sacte. adoratam
cum corpore dominico quod fuerat die
precedenti reseruatum. amicto
clero et populo genua deuote flec
tentibus et illud reuerenter ado
rantibus Pontifex autem lo
tis manibus ponit illud super
patenam iuxta pedem calicis in quo
est uinum non consecratum. et aqua
nec cantat. Hoc corpus quod
pro uob. et cetera non thurificat al
tare nec se inclinat ante illud
nec dicit Orate ul'. Obsecro.
uos fratres ul'. In spiritu hu
militatis. Sed posito corpore
domini super patenam iuxta pedem
calicis ut premissum est. Maior post
non premittens. Per omnia
secula seculorum Incipit absolute
Oremus preceptis salutaribus et
c. Pater noster. et c. Quo finito chorus
Rendet Sed libera nos a malo.
et pontifex dicat in silencio Amen.
Et mox incipit absolute. sine.
Oremus. et in generali more
solito comicat. nec dicat. Pax
domini nec dicitur. Agnus dei:
nec pacis osculum datur. nec
post comunio. seu complenda ul' ali

In uoce qua dicitur per omnia in tono ora
tionis dominice illa que libera nos quod
qua finita dicitur uidelicet Amen.

quid aliud quod audiri possit
dicitur. Et est notandum quod statim post
fractionem hostie. Episcopus mittens
unam partem in calicem et nichil
dicat. Sed antequam reliquas
duas partes recipiat dicat
omnia que diebus aliis tunc
dicere consueuit preter illa oracione
illa. Domine ihesu christe fili
dei uiui qui ex uoluntate pa
tris et cetera. Quia fiat de
sanguine mentionem quibus
receptis et omissis omnibus que
dici solent ante sumptionem
calicis. Sumere particulam in hostie
cum uino et aqua de calice re
cipit reuerenter et postea perfusis
more solito digitis. coram me
dio altaris inclinatus dicat.
Quod ore sumpsimus domine
pura mente capiamus et c.
pretermissis Corpus tuum
domine et c. Placeat tibi sancta tri
nitas. et cetera. Deinde eo reuerten
te ad sacristiam dicuntur uespere
sine cantu. Postea crux depo
nitur et denudatur altare.
Ordo in sabbato sancto.
Sabbato sancto hora
sexta conponuntur
altaria et dicitur vi. le
ctiones de cristal

lo ul' aliter.

lo ul' aliter excutitur et accendit'.
deinde ds nona. Qua dca ponti
fex ul' aliquis sacerdos indu
tus p' casulam stans ante
mediu altaris cu ministris et
cu cruce. aqua bndca incenso
et carbonibz accensis ex igne
novo bndiat novu ignem
dicens Dns vobiscu Bene
dictio novi ignis. Deus qui
p filium tuu angularem et
cet' oraco Dne deus pater ops
et eterni. oraco Dne sce pater
omps eterne deus super hoc
incensum et cetera. Et dum
incensu bndicatur acolitus
ponit in thuribulo de pdcis car
bonibus ardentibus. Qua be
nedictoe incensi finita ponti
fex ul' sacerdos igne bndcm
aqua bndicta aspgit. et posito
incenso in thuribulo adolet
dictu ignem. Interim vo om
nia ecce luminaria extingu
tur. Deinde dyaconus dalma
tica indutus ferens evange
liu accepta a pontifice bndic
tione cu subdiac portant' isu
tutat'. arundinis ul' baculi
retorti ad similitudine serpent'
triplicem candela novo igne
illuminata. et dca. v. grana

incensi benedicti et cu acolito
thuribulu ferente accedit ad
cereu benedicendu pr'tu stans
in gradibz qui sunt ante alta
re clamat ter alta voce in to
no lectionis Lumen x'. Vo
cem qualz tute exaltando et
chorus semper respondet Deo
gracias Et mox ad pulpitu
ornatu ascendut. Thurifica
to igitur prius libro incipit
absolute dyaconus. Exultet
iam angelica et cet. Subdiac
ad dexteru eius stante cuqz
pvenit. ad In huius igitur noc
tis. Tunc infigit in anterior'
facie cerei. dca. v. grana thuris
in medio crucis cu vo pvenit
ad locu illum. Qui licet sit di
visus. tunc accenditur cereus
a subdiacono ex pdco novo lu
mine cu aute dicit. Vere ba
nox. Tunc lampades et alia
ecce luminaria ex ipso novo i
gne accendutur. Itaqz cerei be
nedictoe expleta pontifex et mi
nistri solito more induti ad al
tare pcedunt et pontifex secrete
illam oronem Deus qui di
vinas. et c'. Qua dicta ad sede
accedit et pphie sine titulo le
guntur tractus cantantur

⁊ orōnes dicitur. Et dicto ul
timo tractu .s. Sicut ceruus.
⁊ oratione. Omnipotens sem
piterne deus respice propicius. ⁊c.
Tunc cathecizantur īfantes
baptizandi p aliquē sacerdo
tē. Effacto cathecismo pcedi
tur ad benedictōem foncium
hoc mō. Duo ei cantores cum
pluuialibꝫ seu cappis īcipiūt
corā altari vel primari qui est
pronus eccē. lyanicem. leta
niā. quā require s̄ sub ordina
cione subd'. cuiqꝫ peruenerint ad
locum illū ffcē primate Tunc
inclinantes corā altari descē
dunt ī chor' cū cruce cereis ⁊
thuribulo ⁊ inde letaniā can
tando descendunt ad font' pces
sionē sequente ⁊ psequnt' letaniā
vsqꝫ propicius esto deinde vel
dicitur fontes. Ascendens eī
pontifex gradus q̄ sunt aū fō
tes sub silencio dicat. Dūs
vobiscū. Oremus.
Omnipotens sempiterne deus adesto
magne pietatis tue
misteriis adesto sacramentis
⁊ ad creandos nouos pplos
quos tibi fons baptismatis
pariet spm adopcionis emitte
ut quod humilitatis nr̄e ge

rendū est ministerio tue uirtu
tis ipleatur effectu. Per dnm
nrm. Deinde dicat mediocriter uo
ce super fontes [illegible]
Per omnia [illegible]
secula seculorum. Dns
vobiscū. Sursū corda. Gras
agamus dno deo nro. Ve
re dignū ⁊ iustū est equū
⁊ salutare. Nos tibi semper
⁊ ubiqꝫ grās agere. Dne scē
pater omps eterne deus: qui
inuisibili potencia sacramē
tor tuor mirabilr operaris
effectum. Et licꝫ nos tantis
misteriis exequendis sim'
indigni. tu tñ grē tue dona
non deserens eciā ad pces nr̄as
aures tue pietatis inclina.
Deus cui' sps super aquas
inter ipsa mundi primordia fe
rebatur. ut iā tūc uirtutē sancti
ficacōis aque natura cōciperet.
Deus q̄ nocentis mundi crimi
na p aquas abluens rege
neracōis spēm in ipsa diluuij
effusione signasti. Vt unius
eiusdem elemēti misterio fi
nis eēt uiciis ⁊ origo uirtuti
bus. Respice dne ī faciē eccē
tue ⁊ multiplica in ea regenera
tiones tuas qui grē tue af

fluentes impetu letificas ciuitatem tuam fontemque baptismatis aperis toto orbe terrarum gentibus innouandis ut tue magestatis imperio sumat unigeniti tui gratiam de spiritu sancto. *Hic cum manu diuidat aquam in modum crucis.* qui hanc aquam regenerandis hominibus preparatam archana sui luminis ammixtione fecundet. Ut sanctificatione concepta ab immaculato diuini fontis utero in nouam renouatam creaturam progenies celestis emergat. Et quos aut sexus in corpore. aut etas discernit in tempore omnes in unam pariat gratia mater infantiam. Procul ergo hinc iubente te domine omnis spiritus immundus abscedat. procul tota nequitia dyabolice fraudis absistat. Nichil hic loci habeat contrarie uirtutis ammixtio non insidiando circumuolet. non latendo subripiat. non inficiendo corrumpat. *Hic aquam manu tangat. Et hec* Et hec sancta et innocens creatura libera ab omni impugnatoris incursu et totius nequicie purgata discessu. Sit fons uiuus aqua regenerans unda purificans. ut omnes hoc lauacro salutifero diluendi operante in eis spiritu sancto perfecte purgationis indulgentiam consequantur. *Hic faciat crucem super fontem* Unde benedico te creatura aque per deum + uiuum per deum + uerum per deum + sanctum per deum qui te in principio uerbo separauit ab arida cuius spiritus super te ferebatur. qui te de paradisi fonte manare fecit et in quatuor fluminibus totam terram rigare precepit. *Hic diuidat aquam in quatuor partes proiciens cum manu de ea extra fontem in quatuor partes hoc modo.* Qui te in deserto amaram suauitate indita fecit esse potabilem et sicienti populo de petra produxit. *Hic iterum crucem faciat super fontem.* Benedico + te per ihesum christum filium eius unicum dominum nostrum. qui te in chana galilee signo admirabili sua potencia conuertit in uinum. qui pedibus super te ambulauit et a iohanne in iordane in te baptizatus est. qui te una cum sanguine de latere suo produxit et discipulis suis iussit. ut credentes baptizarentur in te. dicens Ite docete omnes

gentes baptizantes eos. In no
mine patris et filii et spiritus sancti. Hic mu
tet vocem quasi lectionem legens.
Hic nos praecepta servantibus. tu
deus omnipotens clemens adesto. tu
benignus aspira. Hic halet ter
in aqua hoc modo. Tu has simpli
ces aquas tuo ore benedicito.
Hic tercio facit crucem super
fontem. Ut praeter naturalem e
mundacionem: quam lavandis pos
sint adhibere corporibus sint
eciam purificandis mentibus
efficaces. Hic mittat cereum
illuminatum in aquam et dicat ad
pristinum thonum praefacionis. Des
cendat in hanc plenitudinem
fontis virtus spiritus tui totamque
huius aquae substantiam regenerandi
fecundet effectu. Hic tollatur
cereus de aqua. Hic omnium
peccatorum maculae deleantur. hic natura
ad ymaginem tuam condita et ad
honorem sui reformata principii
cunctis vetustatis squalo
ribus emundetur. Ut omnis ho
mo hoc sacramentum regeneracionis in
gressus in vere innocentiae novam
infanciam renascatur. Sequens
dicitur plane legendo. Per dominum
nostrum qui venturus est. Amen.
Hic tollat de aqua ad asper

gendum clerum et populum in die pas
che in missa et ibi loco ubicumque
libuerit postea infundat crisma
in fontem in modum crucis super ipsas
aquas dicens. Sanctificetur
et fecundetur fons iste. In nomine
patris + et filii + et spiritus
+ sancti. Amen. Tunc infun
dat crisma cum eadem aqua et
aspergat cum manu per totum
fontem. Sed si tunc nullus bapti
zandus sit quidam crisma in fontibus
non infundunt. Benedic
tione fontium completa. sedit pon
tifex paululum in secretario iuxta
fontes. et exuta planeta pontificalibus
prout moris est regreditur
ad fontes et repletatis omnibus infan
tibus s. Johanne petro ac maria
et eis prius cathecizatis per
sacerdotem pontifex baptizat
illos hoc modo. Primo enim
interrogat offerentem. Quis
vocatur. et prosequitur formam
solitam baptizandi. Hos quos
baptizat pontifex sacerdos crismat
te in fronte confirmat. Sequitur
forma confirmacionis s. Omni
bus hiis peractis cantores
incipiunt. Rx. Cantemus
domino. quod cantando redeunt in
choro ordinate sicut venerunt

uint. ⁊ finito. R̷. cantores resu
munt letaniā ubi dimiserunt.
Propicius esto. ⁊ eam ꝑsequantur
usqꝫ ꝑ finē ibi Kyrieleyson.
Descriptū ē in letania. Pecca
tores te rogamus Tunc pon
tifex ⁊ minstri ad uestiariū redeūtē
tes sollēpniꝰ īduūtur. Letania
itaqꝫ finita cantor incipit. ant.
Accendite. ter cantando illud
⁊ semper uocem gradatim exal
tando nec deudetur. Deo gracias
Q̄d t̄n in quibusdā eccłijs dicit̄
Et tūc accendūtur luminaria
circa altare. deinde b̄ndictionē
Et mox loco introitus īcipitur
sollēpniꝰ a cantoribꝫ Kyrieley
son. Q̄d fuerat ī fine letanie
dimissū. Quo incepto pontif̄
procedit ad altare cū minstris
cruce cereis thurib̄lo ⁊ euangelio
precedentibꝫ faciēs more solito
confessionē. Qua facta ascendit
ad altare ⁊ finito. Kyrieleyś
Incipit sollempniꝰ. Gloria ī
excelsis deo. et tunc campane
pulsantur collecta. Deus qui hāc
sacratissimā noctem. Epistol̄.
Si consurrexistis Qua finita
pontifex īcipit. Alleluia. decā
tando illud ter ⁊ exaltādo uocē
suā gradatim qualꝫ uice. Et cho

rus post q̄libet uicē eadē uoce
repetit illud idem. ⁊ postea V̄.
Confitemini cantatur cōmuni
ter ab oībꝫ. deinde dicitur tractꝰ
Laudate dnm̄ oms gentes.
Euangelium Vespere autē
sabbati. Nec portantur lumi
na s̄ȝ thuribulū cū thure tm̄. Q̄
dam tm̄ portant luminaria
extincta. s̄ȝ regressi ea accen
dunt. Euangelio finito non
dicitur. Credo in unū deum. s̄ȝ
Dns̄ uobiscum Oremus. Of
fertoriū nō. secreta est. Susci
pe quesumꝰ dn̄e preces ꝑplī tui.
prefacio est. Te quidem dn̄e oī
tempore. Que dicitur cotidie
usqꝫ ad ascensionē nisi alia spā
liter assignentur. in hac t̄n mis
sa t̄n dicitur nocte. Et infra act̄
.dr̄. die. s̄ȝ post octab̄. non dicit̄
die s̄ȝ dicitur. Sȝ in hoc potissi
mum gloriosius predicare.
Infra actionem est Communi
cantes ⁊ noctē sacratissimam
celebrantes resurrectionis dn̄i
nr̄i ihu xpi. Dicitur etiā alia
infra actionē Hanc igitᵘr obla
tionē seruitutis nr̄e ⁊ cetera. ⁊
dicitur t̄n usqꝫ ad sequens sabba
tū inclusiuē. Agnus dei non dī
pacis osculū non datur nec post

coro cantatur. Sed postquam dixit post. Pater noster. Post Per omnia secula seculorum dicitur Pax domini. Et Respondetur. Et cum spiritu tuo. Postquam autem communicavit stati pro vesperis incipitur a choro antiphona. Alleluia Et vespere suo ordine dicuntur. Et pontifex ad altare stans inchoat ad Magnificat antiphona. Vespere autem sabbati. Quibus expletis dicat. Dominus vobiscum. Oremus. Oratio Spiritum nobis domine. Et dyaconus. Ite missa est. cum duplici alleluia. Et sic dicitur usque ad sabbatum in albis Sed nullo alio tempore iungitur. Alleluia cum Ite missa est.

Ordo ad benedicendum mensam.

Secundum usum ecclesie romane mensa benedicatur hoc modo. In omnibus ceteris diebus dominicis et festivis et ferialibus dicitur ad prandium. Benedicite et Respondetur Dominus. vel secundum ordinem romanum Respondetur. Benedicite. Antiphona Oculi omnium in te sperant domine et cetera. Gloria patri. Kyrieleyson. Christeleyson. Kyrieleyson. Pater noster. Et ne nos. Oremus. Bene✠dic domine et cetera. Jube domne benedicere. Mense celestis et cetera.

Et mox legitur capitulum. Deus caritas est. et cetera vel capitulum ipsi diei conveniens.

In fine prandii dicitur. Deus pacis et dilectionis maneat semper nobiscum. Tu autem domine vel. Confiteantur tibi domine et cetera. Gloria patri et cetera. Oratio Agimus tibi gratias omnipotens deus et cetera. R. Amen. Psalmus Miserere mei deus. Gloria patri. Kyrieleyson. Christeleyson. Kyrieleyson. Pater noster. Et ne nos. V. Dispersit dedit pauperibus. V. Benedicam dominum in omni. V. In domino laudabitur. V. Magnificate dominum mecum. V. Sit nomen domini. Oremus Retribuere dignare et cetera. R. Amen. V. Benedicamus domino. R. Deo gratias. Tunc producens super astantes signum crucis dicat. Bene✠dicat nos christus. qui corpora et redemit nos. et fidelium anime per misericordiam dei requiescant in pace. R. Amen. Pater noster. Benedicite. R. Dominus nos bene✠dicat et ab omni malo deffendat et ad vitam eternam perducat. R. Amen.

Ad cenam vero dicatur Benedicite. V. Edent pauperes et cetera. Gloria patri. Kyrieleyson. Christeleyson. Kyrieleyson. Pater noster

Et ne nos. Oremus. Bene
dic dne. et c. Iube dompne
et cet. Ad cenam uite eterne p
ducat nos rex. Et tunc dicit
Deus caritas est et c. uel ali
ud loco lectionis. Post ce
nam autē potest dici v. Om
nes creature pr̃ amare deū. Tu
autē dne miserere nri. ul' Om
nis sps laudet dnm. v. Memo
riam fecit. Glia pri. Bene
dictus deus in donis suis. ps
Laudate dnm omnes gentes
Gloria pri et dicit. kyriel'. et
Pater nr. et v. Dispersit de
dit pauperibus. et alia et oratio
ut supra. In feria uo q̃nta
cene dni dicitur ant. Xps fcs
est p nob obediens usq ad
mortem Qua dicta mox pō
tifex ul' sacerdos, pducat sig
num crucis super mensā uel
dicendo. Et unusquisq dicat
tacite. Pater n̄. Post cenam
uo dicitur eadem a'. Xps fcs
ē. Deinde ps. Miserere mei ds
Postea. Pater nr. Oracio
Respice qs dne et cetera. Fe
ri. vi. in parasceue dni fit eodem
modo nisi quia iungitur ad p
dictam ant. Mortem autem
crucis. Sabbato sancto sup
mensa dicitur v. Bndicite ant.
Vespere autem sabbati et cet' dei
de dicitur kyrieleis. pater nr. et
alia, prut dicitur ī singulis dieb'
ut p̃missū est. Post cenam au
tem dī ead' ant. Vespere autē
sabbati et c. Cum autem dicat:
Memoriam fecit. Gloria pat'
Oremus oracio Benedictus
deus in donis suis. et alia que
in singulis diebus dicuntur
prout dcm̄ est supra. In pas
cha dicitur bndicite a'. Hec est
dies q̄m fecit dns, exultem'
et letemur in ea. Glia patri.
Post prandiū dicitur eadem. a'
Hec dies qm̄ fecit dns ps. Co
fitemini dno qm̄ bonus: qm̄
in seculū mīa eius. Et sic fit
usq in sabbato. Sabbato in al
bis ad cenam dicitur. v. Edent
pauperes. In fine prandij dicat',
Memoriam fecit. Sicut fit in
alijs tēporib'. In ascencōe
dicitur. Benedicite. a'. Ascen
dit deus in iubilo et dns in uoce
tube. Gloria patri. In fine dicitur
v. Ascendens xpus in altum
captiuam duxit captiuitatē
ps. Omnes gentes. et sic fit sē
per tot' octab. In pentec. dicitur
a'. Spiritus dni repleuit orbē

terrarum et hoc quod continet omnia
scientiam habet vocis. Gloria patri.
In fine prandii dicitur V. Re-
pleti sunt omnes spiritu sancto. Et ce-
perunt loqui. Ps. Cum agimus deo
Et sit sic usque in cenam sabbati
sequentis. In nativitate
domini dicitur. Benedicite. a.
Verbum caro factum est et habitavit
Gloria patri In fine prandii
V. Notum fecit dominus p. Can-
tate. ii. Et sit per totam ebdoma-
dam. Ordo ad consilium que
seu synodum celebrandum.

Synodus seu consilium
celebratur hoc modo.
Sacerdotes ecclesia-
rum, si qui ad syno-
dum iure vel consuetudine veni-
re tenentur conveniant in civitate
aut in alio loco prout episcopus ordina-
vit prima ante die synodi
mane in conveniant in ecclesia in qua
dicitur synodus celebrari. Tunc
pontifex audita missa amictus
amictu. stola. pluviali. baculo
pastorali et mitra paratus
accedit coram altari et ibi in-
cipit flectis genibus et mitra
deposita

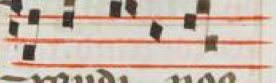

scola pro-
sequitur a. Exaudi nos

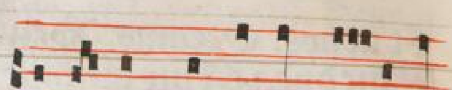

domine quoniam benigna

est misericordia tua secundum

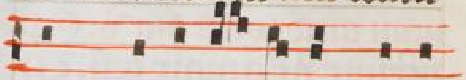

multitudinem mise-

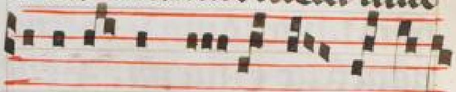

rationum tuarum respice

P. Salvum
me fac deus
nos domine. qui intraverit
aque. Gloria patri et c.
Exaudi. Post hec pontifex
se erigens Oremus oratio.

Omnipotens sempiterne deus
qui in unum tua nos secundum
nomines in loco hoc spiritualiter agre-
gasti mentes nostras quesumus para-
clitus qui a te procedit illuminet
et inducat in omnem sicut tuus
promisit filius veritatem atque
nos in vera fide et caritate
corroboret. ut excitati a te prima
in synodo perficiamus ad eter-
ne felicitatis augmentum.
Per eundem. In unitate eiusdem.
R. Amen. Finita collecta dica-
tur letania quam require supra

cu bordinacōe sbdyac. Epō ante
altare sr faldistoriū cū mitra
icapite accūbente ⁊ oībꝫ genua
flectentibꝫ Et post hec cantores
letaniā dicūt Ut obsequi
um seruitutis. ⁊ cet. Et ide adho
20 seruiū siūt. Pontifex se e
rigens ad choꝝ se u̇tens dicat.
Ut hanc p̄sentem synodū
uisitare disponere ⁊ bene-
dicē digneris te rogamus au
di nos Producens signum
crucis sup̄ eos ōmes. Quo facto
iterū accumbit cantoribus
letaniam resumentibꝫ. Qua
dicta se erigens dicat Oremus
et insta. Flectam̄ genua le
uate Oratio.

Da q̄s eccle tue misericors
deus ut sp̄u sc̄o ɔgrega
ta ~~hostium~~ seruire deuocione
mereatur. Per dnm nrm. ei dē
Et dicatur ab omnibꝫ. Amē.
Deinde ad sedem suam accedit
⁊ dyacon̄ dalmatica indutus
bn̄dictōe accepta legit euange
liū ad sinistrā ptem pbriꝫ Euā
geliū uo est. Conuocatis illis.
duodecim discipul̄ Require fr̄
v. post pentec̄ uel illud Qui
uos audit me audit. Req̄
re sub festo. scī felicis Quo fi

nito pontifex flexis genibus
et mitra deposita ī capit corā al
tari alta uoce hympnum. Ue
ni creator sp̄us. Quo expleto
oms sedeant ī silencio. Et ponti
fex si uelit eoꝝ alloq̄tur ita dicēs.

Fratres karissimi ac uenera
biles ɔsacerdotes actres
nri̇ nullas deo pub̄ scitatem
nram oportet. ut eaque de
diuinis officiis ul' sacris ordini
bus aut eciā de mis morib̄
⁊ necessitatib̄ ecclasticis a
nob ɔferenda sūt cū caritate
⁊ benignitate uniquisqꝫ sus
cipiat Simulaqꝫ reuerencia q̄n
tum ualet dno adiuuante p
ficiat. ul' q̄ emendacōe digna sr
oī deuocione unusq̄sqꝫ fideli
studeat emendare. ⁊ is cui for
te qd' dicetur aut agetur dis
pliceat sine aliquo scrupulo
ɔtencōis pala corā omnibꝫ
ɔferat. quat' deo mediante.
⁊ hoc ad optimū statū p̄ueniat.
ita ut nec discordias ɔtencō
ad subuisione iusticie locum
inueniat. nec iterum p̄quirēda
ueritate uigor nri ordinis ul'
sollicitudo tepescat. Post
allocucone huius ul' prius qd'
est melius fiat sermo inquo

Marginalia: sēcura e̅ (left margin) · p̄missis (right margin) · p̄pl̄ (right margin) · al' quali (right margin)

tractetur de disciplina ecclesiastica.
de diuinis officijs et de correctione
morum cleri et de ea que in nostris con
stitucionibus synodalibus inter institu
tiones clarius demonstratur. Et
mox post sermonem querele siqui sunt
audiantur. Postremo carita
tiue moueatur omnes quod diuinitate
et ipsa synodo honeste se habeant
in domibus et extra. ita quod eorum hones
ta conuersacio ceteris sit uiuo in
exemplum. Et data sollempni benedic
tione. l. Sit nomen domini benedic
tum. Licenciatur ut ad hospi
cium redeant. Secunda quarta die.
Conuenientibus omnibus in ecclesia. Pon
tifex dicat missam. Qua finita
paratus ut supra. procedit coram al
tari. Ibi inchoans scola pro
sequentem antiphonam.

Propicius esto peccatis

nostris domine.

Mentibus nostris quesumus domine
spiritum sanctum benignus infunde
quatenus in nomine tuo collecti.
sic in cunctis teneamus cum mo
deramine pietatis iusticiam.
ut hic a te in nullo dissenciat

uoluntas nostra   sed semper racionabilia meditantes que tibi sunt pla
cita et dictis exequimur. R. Amen.
Oremus et dyaconus. Flec
tamus genua leuate.
Deus qui nos iusticiam
loqui et que recta sunt pre
cipis iudicare. tribue nobis ut
nec iniquitatis more nec pra
uitatis inueniatur in mente. ut
puro cordi purior sermo conse
ciat. ostendatur in opere iusti
cia nec appareat dolus in lingua
sed ex corde ueritas proferatur. per
dominum. R. Amen. Post hec tran
seat ad sedem et legitur euangelium.
Designauit dominus. Require in
festo sancti luce. Quo finito incipit
pontifex hympnum Veni crea
tor spiritus. Ut supra deinde
sedentibus omnibus alloquitur pon
tifex si uelit synodum hys uerbis.
Reuerendissimi et sancti
ssimi nobis domini et patres mi
chi iam sollicitudinem uestram o
portet ut sicut estis dicamo
nium benignissimam mansue
tudinem uestram dedicaui officijs
et sacris altaris gradibus
aut ea etiam de moribus nostris
et necessitatibus ecclesiasticis. que
cumque renouanda uel emen

dāda sunt. cunctis omnium uel
tūi ubicūqz nouit aliquae
medīcōe condignā medium
pro se nō ambigat. ut pīme
scitatis studiū dn̄o largiēte
ad optimū puenīāt statuz
ad laudē noīs ē dn̄i nr̄i. Post
hui' allocucōnē ul' prius qd̄ est
melius sit smo. ⁊ post smonē
ɔstitucōes. puulgātur ⁊ legū
tur. Et tunc synodus finiat'
recōmendātur religiosi. Et pō
tifex se omium orōnibz recōmē
dat deuote. ⁊ omīs qui ad ēē de
bent noīati uocantur ⁊ contra
absentes pcedītur put eis ui
sum fuit expediri. Expeditis i
gitur q̄ expediendā sunt omīs
cū reuerencia surgāt de sedib'
suis. ⁊ pontifex dicat. oremus

Exaudi quesum'. orō:
Ednē supplicū preces ⁊ cō
fitencium t' parce pccīs. ⁊ si quod
offencionis ī hac synodi cele
britate ɔtraxim' te inkante
ī dīgencīā senciam' ut ī eo qd̄
collectam sum' agregatā sy
nodū. acunctis pcīmū absol
uamur mor' nexib' delictor
per qd̄ nos acunctis excessi
bus dn̄e qs. pcācatis absol
ue. ⁊ quia ipsectū nrm̄ oculi
cu uident. perfectionī depu
ta misīcors .qd̄ pfecto eq
tatis fine concludere poptā
mus. Per dn̄m. R. Amen.
Deinde dyaconus dicat alta
uoce. humilitate nos ad bn̄
dictōnē. Omps deus filius
qui est inicīū ⁊ finis. ⁊ c̄ ul'
dyaconus dicat alta uoce. hu
miliate nos cū māsuetudīe
⁊ caritate ⁊ c̄ require ī fīa de sol
lēpni epāli bn̄dictione ul' alia
inter missās bn̄dictōes. Et dat ī
dlgenciā. Quo fc̄ō omīs ī pace
ad ppria reuitantur. Si uo a
liquas ppt' necessitates opor
teat synodū celebrare tunc nō
in fa sessione. licz in tr̄cia datur.
benedictō sollēpnis. Omps
deus filius. Et in fa dicat illa.
Sit nom dn̄i bn̄. Et in tr̄cia n̄
in fa recōmēdantur religiosi.
Et se pontifex orōnibus omīz
recōmēdat. Et quia ad ēē debēt
uocantur ⁊ licēciātur ⁊ dr̄ orō
Exaudi quesum' dn̄e. Et in
dulgencia ɔceditur ut pimi
sum ē. In pā tercia sessione
p eundez modū sicut in sedā.
nisi quia tūc prima orō non est
Omps sempitne hec.
Deus qui sacro ubi tu

oraculo p̄mi̅ssa. ubi duo uł
tres ĩ noĩe tuo ɔ̄gregati ee̅nt
te mediu̅ fore. adesto cetu
nr̄o p̄picius. ac cor nr̄m illu
mina misericors. ut a bono
mīe tue nullatenus aberre
mus. ꝫ rectum iusticie tue
tramite ĩ oĩbus teneamus
Per dn̄m. Et h̄ oracio est.
Deus qui ap̄lis tuis in
dulgencia ɔ̄cedis ꝛ amo
re dōnans. da eis sp̄m sapie
tue quib' dedisti regime̅ disci
pline ut de p̄fectu sanctarum
oium fiat gaudia sempit'na
Per dn̄m. Iuniuit eu̅d. p̄t
hec euangeliu̅ Designauit
dn̄s. Require ut s̄ allocucō ē.
Dilectissimi et uen̄abiles
patres ac dn̄i mei oppor
tet ut ea que de ecc̄iasticis of
ficijs ꝛ sacerdotalib; gradib'
uł eciam canoĩas sanctorib;
propter diuisas occupacōnes.
aut qd' negare nō possumus
propt' in̄nam alioꝝ ꝗ desidia
notam plenit' ut oportet ex
cusata sunt oiuz nr̄m una
nimj ɔ̄sensu ꝛ uoluntate re
quiratur. ꝛ humiliter cora̅
caritate nr̄a tractetur. ꝛ que
digna sunt emendacione

ad meliore̅ statu̅ auxiliāte
dn̄o p̄ducantur. Unde si
forte illic aliquid displicet
qd' digestu̅ ē caritati ur̄e cum
benignitate ꝛ modestia ĩtim̄
re non differat. quat' qd' nr̄a
synodali conuēctione statu
tu̅ fuit. uł renouatu̅. absq̄
oī ɔ̄trarietate ɔ̄cordia sc̄e pa
cis ab oīnib; eque custodi
atur ac teneatur ad augm̄
tu̅ etne beatitudinis oium
nr̄m. Ordo suspencōnis.
reconciliacōis ꝛ dispensacōis
deposicōis degradacōis
sacrorum ordinum.
Circa suspencōnem
reconciliacōne̅ ꝛ disp̄e
sacōnem. deposicōe̅z
degradacōne̅ ꝛ resti
tucionem sacroꝝ ordinu̅ pre
notandu̅ ē. qd' clicus quaq; sus
penditur quaq; deponitur. quaq;
degradatur suspenditur quis quaq;
ꝗ ab homine. quaq; a iure. ꝛ quaq;
ꝗ ad temp'. quaq; ĩ p̄petuu̅.
Ab hoĩe quaq; p̄latus sic ĩscript'
pronūciant. Quia ɔ̄stat te
tale quid ɔ̄misisse ideo ab of
ficio seu execucione ordinu̅
tuoꝝ te suspendo. uł nouis
te suspensum. Uł quaq; sit inge

nere dicit. Quicumq; tale q̇d
fecit. aut non fecit. ipm ipus
scriptis suspendo. ul' nouit
se suspensum. Talis autē sñia
totaliter reuocatur. Quia de
tali negō, ꝓpt' qđ suspensionis
sententiā incurrerat emenda
cionē plenam ⁊ pñiam co
dignam egisti. Ideo suam
suspensionis huiꝰ misericordit'
relaxamus. Illud autem sciē
dum ꝙ simpliat' ⁊ sine tpis ꝑ
finicōe ab hoīe ul' cuite suspē
sus perpetuo intelligitur eē
suspensus ad tps uō suspensꝰ
nō suspensus ut pote donec pe
niteierit ul' aliquid tale quid absti
nuit eo ipō qđ penitet. ul' abs
tinet execucōni sui officij re
cuperat. nec alia ē reconciliacō
seu sñie suspensionis relaxacō
necciā. Sꝫ ⁊ q̄numus quilꝫ sacerdos
ī mortali pcō occulto ꝯstitutꝰ
q̄ntū ad se sit suspensus tamē
peracta pñia ul' pte ipius. eo
ipō talis suspensio est sublata.

Ad hec clia publice delinq̄n
tes ⁊ enormiter execucionem
sui ordinis ſcḋm canones pdūt
⁊ etiam post pactā pñiam ab
execucione suor ordinū suspē
si remanēt adeo ꝙ absq; dispē
sacōe ⁊ reconciliacōe nō possūt
nullis licite ministrare nec ad
maiores ꝓmouīi precipue. si
de hoc conuicti fuīnt in iudicio.
⁊ pūniti epi tamē possūt in ad
ulteriis et aliis criminibꝫ q̄ sunt
minora. Et generalit' ubiq; cau
te expresse non phibentur post
pactam pñiam ul' partem
ipius cum talibꝰ dispensare.
et eos reconciliare q̄ reconcilia
cō ⁊ dispensacio fiet hoc modo.

Quamuis tale enorme c̄
men publice comiseris, ꝓpter
qđ ſcḋm iuris rigorē meruerā'
ab officio ⁊ bñficio remouēi
ul' ꝓpter quod nō uales ulteriꝰ
ſcḋm canones itius sacris or
dinibꝰ licite ministrare. ul' de q̄
conuictus es ⁊ iudicio con
dempnatus. q; tñ deffectus
nri tpis antiquam nō pati
tur canonū manere censurā
eligētes potius de mīa quā de
seueritate reddere racionem.
Idcirco uitā tuā plenius a
gnoscentes ⁊ meliora ⁊ salu
ti uiciniora de te dccto ūsimi
liter expectantes de mīa que
sup exaltat iudiciū hanc pe
nam auctē nob' in hac parte
cōmissa tibi ducimꝰ rela

randum. Indulgentes tibi
ut hoc non obstante licite
possis ad superiores ordines
conscendere et in susceptis et
licite ministrare infamia
iuris canonica propter hec contra
ctam penitus abolentes. et re
stituentes te in integrum pristino
statui atque fame. Circa
deposicionem notandum est quod
deponitur quis solo verbo seu
sentencialiter hoc modo. Quia nobis
evidenter et legitime constat de ta
li crimine seu flagicio commis
se quod non solum grave. verum eciam
dampnabile est et dampnosum. Ideo
circo de talium et talium consilio
et assensu ab omni ordine et privi
legio clericali te sentencialiter pre
cio ducimus deponendum.
Per talem itaque sentenciam ta
liter depositus ab omni ordinum
tam maiorum quam minorum execucio
ne perpetuo est exutus. Ver
si episcopus deponens evidenter a
gnoverit in posterum emendacionem
vite et morum depositi vel forte
sentenciam suam in iustam fuisse poterit
ei dedere misericorditer resti
tuere graduum et ordinum ex exe
cucionem qua privatus extiterat
Que restitucio debet fieri in ecclesia
in qua episcopus sibi elegerit fieri. sive
sit cathedralis sive sit alia. et co
ram altari ubi ordines graduum
distribuuntur. Et potest fieri per episcopum
solum cum capellano suo et non solum
in .iiij. temporibus. verum eciam quolibet tempore
et sine misse celebracione et tamen
restituens quando restituendus debet
esse ieiunus. Depositus gradus qui rest
itucionem execucionis .iiij. in
feriorum ordinum petierit debet
genua flectere coram episcopo parato
amictu stola. pluviali mitra
simplici et baculo pastorali et il
le dicat ter. Deus in adiuto
rium meum intende. R. Domine
ad adiuvandum me festina.
Gloria patri. kyrieleyson. christeleyson kyrieleyson
Pater noster. Et ne nos inducas.
Salvum fac servum tuum. Vs.
Mitte ei domine auxilium. Dominus vo
biscum. Oremus. Oracio.
Deus qui in sanctis tuis
et pia corda non deseris
suscipe propicius oracionem meam
et hunc famulum tuum quem de
lictorum cathena constringit
miseracio tue pietatis absol
vat. Per christum dominum. R. Amen.
Deinde manu super illum in
In nomine domini. posita dicat.
ego licet peccator tamen episcopus

auctē a deo m̄ concessa per
hanc manꝰ impositionē res
titutio tibi t̄mo fiat̄ executiō
nem ordinis ⁊ gradus hos
tiarij vl' lectoris vl' exorcis
te atq; acoliti. qua fueras
iuste priuatus. ut amodo
digne possis custodire hos
tia domꝰ dn̄i. cū omibꝰ que
intra retinentur. Et distic
te legere decodite audiente
ꝑplō dei ⁊ ab hinc habeas po
testatē i ponendi manꝰ sup
energumīnos siue cathecu
mīos siue baptizatos. Ut
deinde possis accendere lu
minaria eccē ⁊ ante euan
geliū deportar. prestante do
mino nr̄o ihū xp̄o. Qui uiuit
⁊ regnat ⁊ cet. Et benedicat
eidicens Bene✠dictio dī
omnipotentis patris et filij
⁊ sp̄us sancti descendat super
te ⁊ maneat semp. R̄. Am̄.

In subdyaconatus ordīe
reconciliacōe seu restitucōne
simili modo pceditur sicut s̄ᵗ
dicitur einn ter. V̄. Deus in
adiutorium meum intende
⁊ kyriel. ⁊ pater nr̄. ⁊ v̄sus ⁊
oracio. Deus qui in sanctis
⁊c. ut s̄ᵘ deinde manu sibi i
posita dicat ep̄s.

In nomine dn̄i. Ego licet
peccator tū ep̄s restituo t̄
executionem gradus ⁊ or
dinis subdyaconatꝰ qua fu
eras iuste ꝑuatus ut amo
do digne possis legere ꝓpheciaˢ
⁊ ep̄las ad missas ⁊ ministrē
dyaconꝰ ⁊ ꝑb̄ro vl' ep̄o offerre
eis in maculatā hostiā ad al
tar dn̄i caste uiuēdo quia scp
tum est mundamini qui fertis
uasa dn̄i. Et benedicat ei ut
supra. nec mireris quia in
reconciliacōe seu restitucōne
minor ordinū ⁊ subd'iaconꝰ
fieri debere manū i posicōnē
qm̄uis illa i distribucōe seu col
lacōne ordinū cor d' nō fiat re
conciliacō tñ seu restitucō il
lor iure siue canon fit. Sed
qm̄uis clicos i reconciliacōe
graduū fiat h' manus i po
sicō. sicut i rcatū aliquē inade
runt nō i iungitur eis sollēp
nis pnīa sicut laycis

Dyaconal' nō ordinis
reconciliacō seu res
titucō fit simili' per
omnia sicut s̄. In manus i
posicōne dicat pontifex.

In nomine dn̄i. Ego licet

precator tu eps p hanc man⁹
impositionē restituo t̄ execucō
nē ordinis dyaconatꝰ qua
fueras iuste p̄uatus ut caste
uiuendo adhuc possis digne
euangelicam lectionem legē
⁊ ministrare p̄b̄ro ul' ep̄o ⁊ fun
dere aquā in eucharistiā sā
guinis xp̄i. Et b̄ndicat eū ut
s. Presbiteratus u° ordini⁹
reconciliacō seu restitucō fit si
militer sicut s. ⁊ i manus ip
sicōē pontifex ita dicat.
In nomine dn̄i. Ego q̄uunus
precator tu eps p hanc man⁹
īpositionē restituo t̄ execucōnē
ordis p̄b̄r̄atus qua fueras
iniuste priuatus ut caste ui
uendo amodo digne possis
canere missas, p uiuis ac def
functis ac acceptabiles hos
tias offerre dō ⁊ ministrū p̄b̄rale
le deuote p̄ficere prestante dō.
nō etc. R Amen. Et b̄ndi
cat eū ut s. Nunc de deg
dacōne subiciamus. Et est
nōndū q̄ si clericus s̄m p̄missā
formā sīmaūt depositꝰ incor
rigibil' appareat dz excoīcari.
Et si post mod' in profundis
maloꝝ ueniens contēpserit
tunc cū ecclia nō h̄eat ultra
quid faciat dz illud degradari
⁊ curie seclari relinquere que
degradacō fit hoc m̄. Nam ipe
degradandꝰ induimētis sacerdo
talibꝰ si sacerdos sit indutus.
Vl' dyaconalibꝰ si sit dyaconꝰ
⁊ sic de reliquis ordinibꝰ ⁊ indu
mentis Eps q̄ si execꝰndo seu
tenacā depositionis i illū p̄latā
dudū. p̄sente seculari iudice
cui degradandꝰ debet relinqui
pn̄. abradit cū uitro ul' alio
huiꝰ loca manuū illius q̄ in eo
ll'one ordinū inuncta fuint
et cauā tonsaz si uelit. Et sic
q̄uter seriatim ⁊ sigillati det
hit illi omīa insignia sine sa
cra ornamenta que in ordinū
susceptione recepit. ⁊ demū ex
uit illū h̄itu clericali. ⁊ induit laỹ
cali dicens pn̄. Judici seclari
presenti. Vt illū ꝓpt' scelera
sua sic depositū degradatum
spoliatū exauctoratū Judiciū
uelit recipiat forum. Et est
nō q̄ in hac execucione sn̄ie
nō ē necc̄ia corpor p̄sencia.
nō ē eciā nis siue fiat in eccl̄ia
siue ex' in platea. Siue eps de
gradans indutus sit pontifi
calibꝰ siue non. Et tal' degra
dacō sollepnis depositio uocā

tur. ꝓprie tn̄ loquendo quis ad dig
nitatibus et honorib9 deponi
tur. Sȝ ab ordibꝫ degradatur.
Et post talem degradacionē
uiste inite tritum. Solus roma
nus pontifex cū tali dispensat
Eps̄ tn̄ an̄ ipm̄ ī signū de
tractionē. et eciā post sniē de
posicōis ꝓlacōnem dispen
sare et restituere solo ūbo pt.
sicut et ūbaliť depositus fuit.
ut ꝓmissum ē. Sȝ et si priuilegī
secularis iudex ī illū aīaduerte
rit. tal' depositō et degradacio
in facta ī illū inuenitur tunc
nō solū ūbo׳ eciā fc̄o fm̄ ea
q̄ premissa sunt dispensacio et
restitucō fiet q̄ insignia s' de
tracta seruatī sigillatī et sollēp
nit' corā altari restituentur.
Ut si sit eps̄ recipiabit orariū
baclm anulū. sandalia. mitrā
et alia īsignia pontificalia
Si p̄bř orariū et planetā. Si dy
acon̄ orariū et altari siue dal
maticum. Si subdyac. patē
nā et calicem. Sic et reliqui g̃
dus ī recipiendo sua recipient
ea q̄ cū ordinaretur receperit
H̄ aūt ī speculo iudiciali ī tercia
pte. sub titulo de accusac. iij. §.
ro. plen9 dicitur9 explicanda.

Ordo excōmunicandi.
et absoluendi.

Quo per excōmunica
cōnis et absolucōnis
formā ꝓnotādū est
qđ triplex ē excōicacō.
minor. maior. et anathēma.
Minor excōicacō ꝯtrahitur p
solā participacōnē cū excōica
t. et tali pt simplex sacerdos
absoluere absq; iniratoria cau
cōne hoc m̄. Taliter eñ excō
micatus ꝯfiteat' ꝓprio sacerdoti
dicēs. Confiteor deo et t' q̄ sum
excōicatus q2 participaui tali
excōicato ī orōne ul' locucōne.
ul' bibendo ul' comedēdo cū eo.
Sacerdos uō absoluens eum
dicat si ul' equi pollencia uba.

Auctē dei omipotentis et
illa que m̄ concessa est
absoluo te a minori huius
excōis quam ofeſſus es. et a
qualꝫ alia similī si teneris
in quantū possum et debeo re
stituo te ecclesiasticis sacram
tis. Maior uō excōicacō
profertur hoc modo.

Cum ego tal' talem ter
cio. et iiij. ad maliciam
ꝯmittendā legittīe monue
rim ut tale quid faciat. ul' n̄

faciat ipse uo mandatū huius
contempserit adimplere. quia
nil uidetur obedīa. p dēe hūmi
libus. si contēptus contumacia
bz nō obesset. Jdcirco auctē di
omīpotentis pr̄is et filij et sp̄s
sā. et bōr aploꝝ petri et pauli et
omnium scōꝝ exigente ipsius cō
tumacia ipsm̄ excōico in hijs
scriptis. et tamdiu ipm̄ uitā
dū denuncio donec adimpleue
rit qd̄ mandatur. ut sp̄us e
ius in die iudicij saluus fiat.
Hanc tūc sn̄iam scriptā legē
do promulget. Circa ab
solucōne uo ab hac maiori
excōicacōe siue a canone siue
ab hoīe plata tria sūt sp̄ālit̄
attendēda. Primū est ut excōi
catus iuret ante oīa parere mā
datis ecce. et ipsi absoluentis si
co pp̄t q excōicacōis uinculo ē
ligatus. Et si ppt̄ manifestā
offensam excōicat⁹ sit qd̄ an
oīa satisfaciat competent̄. Scdm
ē qd̄ uerō silicet qd̄ fieri debz hoc
modo. Excōicatus nāqz ubi sit
fieri solitū ē exutus usqz ad
camisiā an fores ecce coram
absoluēte genua flectat. Et
ipse tenens ī manib⁹ corrigiā
ul' uirgam dicat ps. Miserere
mei deus. ps: Deus misereat̄
nr̄i. V. Glia pr̄i. et inquolz
uisu uiderit absoluēdū cū cor
rigia ul' uirga leui' ul' acri' pu
absoluendi contumacia seu cl'
pa minor ul' maior expostulat.
Finito ps̄ dicatur. Kyrieleys
xpēl'. kyriel' Pater nr̄. Et ne
nos. V. Saluū fac suū tuū
ul'. ancillam tuā. V. Nichil
pficiat inimicus in eo. ul' in
ea. V. Esto ei do. tur. for. V.
Dn̄e exaudi oraconem meam.
Dn̄s uobiscum. Oremus. oro
Deus cui ppriū ē misere
ri semp et parcere sus
cipe deprecacōem nr̄am ut
hūc famulū tuum ul' famu
lā quē ul' quā excōicacōis ca
thena constringit miseracō
nis pietatis absoluat. Per
xpm̄ dnm̄. R. Amen. Alia oro
Presta qs dn̄e huic
famulo tuo dignū pnīe
fructū ut ecce tue scē a cuius
integritate deuiarat peccā
do ommissoꝝ ueniā consequendo
reddatur innoxius. P. xpm̄
R. Amen. Et postea dicat ei.
Auctē dei omnipotentis et bōꝝ
aploꝝ petri et pauli et ecce scē
sue et ea qua fungor absol

uo te aumaulo talis excōis
qua ex tal . cā ligtus eras
Deinde apphendat dexteram
manū illius ītroducens eū
mectā dicens:
Reduco te ī gremiū scē
matris ecce ⁊ ad cōsor
ciū ⁊ cōmunionē tocius
xanitatis a quib' fueras p
excōis sentenciā elimina
tus ⁊ restitucione p̄ticipacō
nū ecclasticoꝝ sacramēto
rū. Tercium ē qd' debent
absoluto fieri iusta ⁊ racōna
bilia precepta. Circa qd' ↄside
rand' ē vtrum ille fuit ligat'
a canone ul' ab hoīe. Si a ca
none satisfacto ei quē lesit ī
iungend' est ꝰ ne ultius ↄ͠ il
lū canonē faciat ū in casibus
aune p̄missis. Q̄ nūqꝫ tū de ui
re cogendus ē sufficient' sup
h cauē. Porro si h̄ns tpale
ī pedimentū q̄ min' ad sedem
aplicā accede possit ab ordiā
rio absolut' tūc ī iungendū
est absoluto ut stati impedi
mento cessāte debeat p̄ sentare
se sūmo pontifici ul' ei' legato
mādatū ei' si h̄ ī pletur ū ī p̄mis
⁊ mulierib' ⁊ similib' q̄ sic quilꝫ
ꝑpetuū h̄ns ī pedimētū ꝑpetuo

excusant'. Si uo aliqs ligat'
ē ab hoīe aut offensa ei' est m̄
nifesta ⁊ tūc satisfacē dꝫ p̄ūqꝫ
absoluat'. Aut dubia ⁊ tūc si
post absolucōm appuerit eū
īiuste ligatū fuisse nich' oīo
p̄ cipiēdū ē ei. Si uo appuerit
ipm iuste fore ligatū p̄cipiē
dū ē ei q' satisfaciā ↄpetent'.
Anathemā. uo .i. sollēpn̄
excōicacō p̄ gr̄uiorib' clicis pro
fert'. hoc modo.:
Quia .N. dyabolo suadē
te xpianā p̄missionē
qm̄ in baptismo p̄fessus est.
p apostasiā postpones. ecclāꝫ
dei . deuastare ecclastica bo
na . diripere itaqꝫ paupes x̄
uiolenter opp̄mē nō uetur. Jd
circo soliciti ne p negligiam
pastoralē pereat. p q̄ ī tremēdo
iudicio rōnē reddere ↄpellam
Iux' qd' nob' dn̄s tribuit cōmu
natur dicens. Si nō āimm
aduis īquo iniqtatē suā sā
guīē ei' de manu tua reqraꝫ
ↄ omiu' eū canoīce. p̄mo ⁊ s̄o
⁊ tcio. et qrto ad ei' malaā q
uincēdā. ipm ad emēdacoēm
⁊ satisfacoēm ac p̄niaꝫ īuui
tant' ⁊ p̄no affectu corripiētes
Ipe uo p̄ ti hodolor monita sa

lutaria spernens ecclesie dei quam
lesit. uel de hoc superbie spiritu in
flatus satisfacere dedignatur.
Sane preceptis diuinis atque apo
stolicis informamur. Quid de huius
cemodi preuaricatoribus agere
nos oporteat. Ut enim dominus mem
brum aliud compage resoluitur et amici
tia caritas dissociatur. et omne cor
pus scandalizat erue eum et proice
abs te. Et apostolus inquit auferte
malum a uobis et iterum si quis
frater nominatur esse fornicator. aut
adulter aut homicida aut
rapax cum huiusmodi nec cibum sumere licet.
Et iohannes precursor apostolus dilectus.
et talem nepharium hominem salu
tare prohibet dicens. nec aue ei
dixeris. nec eum in domo receperis. Do
minica itaque precepta apostolica ad
implentur. Si membrum putridum
et insanabile quod medicine fomenta
non recipit. cum ferro ab ecclesie.
corpore abscinditur. ne tam pestife
ro morbo. et reliqua corporis mem
bra ueluti ueneno inficiantur
Igitur quia monita membra ac
bras que exortaciones contempsit ter
cio secundum dominicum preceptum uoca
tus ad emendacionem et penitenciam ue
nire despexit quia culpam suam
nec cognouit nec confessus est. nec

nulla legacione excusacionem
aliquam pretendit nec ueniam pos
tulauit. Sed dyabolo cor eius
indurante incepta malicia perseue
rat. Iuxta quod apostolus dicit secundum du
riciam suam et cor inpenitens
thesaurizat sibi iram in die ire. Id
circo eum cum uniuersis complicibus
fautoribusque suis iudicio dei
omnipotentis. patris et filii et spiritus
sancti et beati petri principis apostolorum
et omnium sanctorum. necnon et mediocri
tatis nostre auctoritate et potestate liga
di et soluendi in celo et in terra no
diuinitus bis diuinitus collata a preciosi
corporis et sanguinis domini percepcione
et a societate omnium christianorum separa
mus et a liminibus sancte matris ec
clesie in celo et in terra excludimus
et excommunicatum et anathematiza
tum esse decernimus et dampnatum cum
dyabolo et angelis eius et omnibus
reprobis in ignem eternum iudicamus
donec a dyaboli laqueis resi
piscat et ad emendacionem et pe
nitenciam redeat et ecclesie quam lesit
satisfaciat. Tradentes eum sa
thane in interitum carnis ut spiritus
eius in die iudicii saluus fiat.
Et omnes respondeant tercio.
Fiat. fiat. fiat. Et est notandum
quod in prolacione anathema

tis debent.

tis debent. xii. sacerdotes epm
circumstare. et lucernas .i. candel
ardentes in manibus tenere
quas in conclusione .i. in fine ana
thematis proiicere debent in terram
et pedibus conculcare. que can
dele debent sicut sal infatuatum
et ad nullum usum ultius poni. de
inde epla presbiteris per parrochias
et eciam vicinis epis intimatur con
tinens nomen excommunicati et excois
causam ne quis pignoranciam
ultius cum eo excois occasio om
nibus auferatur. Si uero anathe
matizatus penitencia ductus ve
niam postulat et emendacionem
promittit. Epus qui eum excom
municavit ante ianuas ecclesie veni
re debet. et xii. presbiteri cum eo qui
eum hinc inde circumstare debent ibi
eciam ad esse debent illi quibus in iu
ria vel dampnum illatum est et ibidem
secundum leges divinas de dampnis
consultum emendari. Deinde interroget
epus si penitenciam velit quod canones
preceperint pro perpetratis sceleribus
suscipere velit. et si ille tunc prostra
tus veniam postulat culpam con
fitetur penitenciam implorat de futuris
cautelam spondet. Tunc epus app
hensa manu eius dextra in ecclesiam eum
introducat et communionem christianam ei

reddat. vii. psalmi penitenciales decantan
do cum precibus. kyrieleyson. Pater
ut supra. Oremus.

Maiestatem tuam quesumus domine
sancte pater omnipotens eterne deus
qui non mortem peccatorum sed veniam
semper inquiris respice flentem
famulum tuum. attende prostratum.
eiusque planctum in gaudium tue mi
seracionis converte. scinde delictorum sac
cum. indue eum leticia salutari. ut
post longam peregrinacionis fa
mem de sanctis altaribus sacietur.
Ingressusque cubiculum regis. in
ipsius aula benedicat nomen
glorie tue semper. Per christum dominum
nostrum. R. Amen. Alia oracio.
Deus misericors deus clemens
Require supra folio v. concedendum ubis
pluralis numeri in singularem mu
tatis. Ordo ad reconcilian
dum apostatam scismaticum vel he
reticum. Apostate reconciliacio
fit hoc modo primo eum ante fores
ecclesie. interroget illum epus vel sacer
dos de fide. Quo facto dicat super
illum exorcismum sequentem Exorcis
Exorcizo te in[illegible] nus.
immunde spiritus per deum patrem
omnipotentem et per filium christum fi
lium eius et spiritum sanctum. ut recedas
ab hoc famulo dei. quem deus

⁊ dn̄s nr̄ ab erroribȝ ⁊ decepcōi
bus tuis liberare. ⁊ ad eccām
scām matrē catholicā atq; a
plicam reuocare dignatur
Ipse ē imperat maledc̄e dāpna
te qui p salute hoīm passus
mortuus ⁊ seplt̄us ē ⁊ oīs
iures eius superauit. atq; re
surgens celos ascēdit. vn̄ uē
tur⁹ ē iudicare uiuos ⁊ mor
tuos ⁊ seculū p igne. ℟ Amē.
Tunc signet illū signo crucis
Accipe signū crucis || dicēs.
Xpi atq; xpianitatis qd̄
prius acceptū. s; male de
ceptus abnegasti. Deinde i
troducat illū in eccām dicens.:
Ingredere eccām dei a q̄ maui
te oberrasti. Ac euasisse te la
q̄os mortis agnosce. horresce
ydola respue omnē prauita
tē siue supsticionē hereticā
ul' gētilē. aut iudaicā. Cole de
ū oīpotentē. ⁊ ihm xpm filiū
eius. ⁊ spm scm. vnū uiuū
⁊ uerū deū. scām ⁊ indiuiduā
trinitatē. Tu autē omps deus
hāc ouē tuā de fauce lupi tua
ūtute subtractā pr̄ne pape
pietate. ⁊ gregi tuo reforma
pia benignitate. ne de familie
tue dāpno inimicus exultet. s; de

auersione ⁊ liberacōe ei' eccīa tua
ut pia mr̄ de filio recepto g
tuletur. Per xpm dn̄. ℟ Am.
Oremus. Oracio.
Deus q̄ hoīem ad yma
ginē tuā cōditū mirificar
diter reparas quē nulsēbli
caresti. respice ppici' sr̄ hūc fa
mulū tuū. ut qd̄ ei' ignorācie
necessitate hostili ⁊ dyabolica
fraude sbreptū ē. indulgēcia
tue pietatis ignoscat ⁊ ab
soluat. ut altarib' sacris recep
ta ueritatis tue cōmunione red
dat'. Per dn̄m. ℟ Amen. Te
faciat illū confiteri fidē ī catho
licā dicens. Credis ī deū prē
oīpotētē creatorē celi ⁊ terre.
℟ Credo. Credis ⁊ ī spm scm
scām eccām catholicā scōrū
cōīonē remissionē pcc̄or. car
nis resurrectōnē ⁊ uitā eternā
post mortē. ℟ Credo. Postea
dicat ita Homo abrenūcias
sathane ⁊ āglis eius. ℟ Ab
renūcio. abrenūcias eciam
oī secte gētilitatis ul' herece
prauitatis. siue iudaice sup
sticiōis ℟ Abrenūcio. Vis
ēē et uiuē ī unitate scē fidei
catholice. ℟ Volo. Tunc i
posita manu super eū dicat:

Dn̄e deus om̄ips pr̄ do
mini nr̄i ihu xp̄i qui
dignat' es hūc famlm tuū
ab errore gētilitatis ul' ueu
datō h'etice pūitatis siue in
duce scismaticis clemēter eruē
re ⁊ ad ecclām tuā scām reuo
care. tu dn̄e emitte ī eo sp̄m
scm̄ paraclitū de celis. ℞ Amē.
Sp̄m sci̇̄e ⁊ itellectus. ℞ Amē
Sp̄m 9silii ⁊ fortitudinis. ℞
Amen. Sp̄m sci̇̄e ⁊ pietatis
℞ Amen. Adiple eū sp̄u ti
moris dn̄i. ut ī noīe dn̄i nr̄i
ihu x̄. signo ✠ crucis sig
netur ī uitā eternā. ℞ Amē.

Cū uō h'us q̄ auctor seu p̄apu'
⁊ notabilis fautor scismatis ex
titit ad ecc̄e unitatē reuitit'
hanc faciat p̄ui' p̄fessionem ⁊
abiuratōē.

Ego talis dicit' 9posit'. ul' ai'dyac' tal' ec
clesie 9perto diuisionis q̄ te
nebat diutina mecū deli[n]quēte
p̄tractās. prona ⁊ spontanea
uolūtate ad unitatē sedis a
p̄lice diuīa grā duce reu'sus
sum. ne uō nō pura mēte ł
simulata reu'sus existimer
sp̄ōdeo sub ordīs mei cau[t]ōn ⁊ a
nathematis obligōne. atq3
p̄omitto t'tali ep̄o. ⁊ per te
scō petro ap̄lor' principi atq3
eius uicario. N. b'tissio ⁊ suc
cessoribz illi' me nūq̄m q̄rū
libz suasiōis ul' q̄oz alio m̄.
ad scisma deq̄ redēptoris nr̄i
grā liberante ereptus sū reu'sur'.
s3 sēp ī unitate scē ecc̄e catho
lice. ⁊ ī cōione romani pōtifi
cis p̄ oīa p̄ mā̄sur' ūn iurat'
dico p̄ deū oīpotentē. ⁊ hec scā
.iiij. euangelia q̄ ī manibus
meis teneo. me ī unitate ⁊ 9
muniōne p̄mīsse ī 9cusse mā
sur'. Qd' ſi qd' absit ab hac me
unitate aliq̄ occōne ul' argu
mēto diuise p̄iuri̇ reatū in
currens. etn̄e obligat' pene ī
uenar'. ⁊ cū auctore scismati'
h'eam ī futuro sclō portōnem

Hanc autē 9fessiōis p̄missiōis
q3 mee cartulā subscribendā dic
taui ⁊ p̄pria manu subscribens
tibi tradidi. Si uō aliquis he
resiarcha seu p̄apius auctor
alicui' heresis ad unitatē ecc̄e
reu'titur faciat p̄ui' p̄fessionē
⁊ abiuratōē.

Ego. B. . . dyac'. sacerdos. ul' p̄po
situs tal' ecc̄e cognoscens ue
catholicā. ⁊ ap̄licā fidē. ana
thematizo hic p̄ui' omnē h'esī
p̄apue illā deq̄ hactenus exti

ti i famatus que astruere cona
tur hoc uel illud. Consentio au
tem sce romane ecce et aplice
sedi. et ore. et corde. pfiteor me
cred' sic. ut. cit. et eandem fidem
tenere et pfiteri. quam sca romana
eccia auctte euangelica et apli
ca tenenda tradit uniuus hec
p scam o moysen. a. eiusde
substancie trinitate. p hec sa
cro sca r. euanglia. eos aut
q contra hanc fidem uenint
cu dogmatibus et cu sectato
rib3 suis etno anathemate
dignos ee pnuncio. qd si ego
ipe qd absit aliqn ctra hec a
liquid sentire aut pdicare
psumpsero. Canonu seuita
ti subiacerum. Ordo adi
tinerandum
Pelectus in apiens
iter agere hunc ordi
nē dicat postqm equu
eciam ascenderit. inchoat a.
Inuia pacis ps Benedictus
dns deus israhel. Gloria p.
Post modu dicat a. Inuia pa
cis et psperitatis dirigat nos
omips et misericors dns et an
gelus raphael comitetur
nobiscu in uia ut cu pace sa
lute ac gaudio reuertamur ad

propria. kyrieleys. xpeley.
k kyrieleyson. Pater nr.
Et ne nos. v Saluos fac s
uos tuos. R Mitte nob au
xiliu de sco v Esto nob dne
turris R Nichil pficiat ini
micus v Benedictus dns
die cotidie R Prosper iter
faciat nb d's salutariu nro
r v Vias tuas demostra
nb dne R Et semitas tuas
edoce nos. v Utina dirigatur
uie mee. R Ad custodiendas iu
stificaciones tuas. v Erunt pra
ua i directa. R Et aspera i
uias planas. v Angelis suis
mandauit de te. R Ut custo
diant te i oib3 uiis tuis. v
Dne exaudi. Dns uobcu or
Deus q filios isrl per oro
maris mediu sicco ue
stigio ire fecisti. quiq3 tribus
magis iter ad te stella duce
pandisti tribue nob qs iter ps
per tps q3 tranquillu. ut an
gelo tuo sco comite ad eum
quo pgimus locu ac demu3
ad eterne salutis portum per
uenire feliciter ualeamus.
Deus qui habra oratio
ham pueru tuu de ur
caldeor eductu per oms sue

p[er]egrinacōis mas illesū custo
dista q̄s ut nos famlōs tuos
custodire dign̄s. esto nobis
dn̄e in p[ro]cinctu suffragium ī
via solaciū. ⁊ in estu umbracu
lū. ī pluuia ⁊ frigore tegumē
tū. In lassitudīe uehiculū. ī
aduersitate p[re]sidiū ī lubrico
baculus. In naufragio port[us]
ut te duce q̄ tendimus p[ro]spere
p[er]ueniam[us]. ⁊ demū icolumes
ad p[ro]pria redeamus Alia orō
Adesto q̄s dn̄e supplicacōib[us]
nr̄is ⁊ viā famlōr. Alia orō.
Presta q̄s om̄ps deus ut fa
milia tua p[er] viam salutis ī
cedat. ⁊ cet. Vltiō dicat pma
fer. v. Procedam[us] in pace. ℞
In noīe dnī ℞ Amen Or
do contra aeream leuatam.
Contra aereas tēpesta
tes cū p[ri]mo uidetur.
aura inmoderate le
uari. Proiciat sacerdos ꝯtra
illā aq̄m benedictam. Et mox
cū clīcis ante altare accubit
dicens. vij. ps̄ seq̄ntes spB.
Beatus uir. Dn̄e quis h[ab]i
tabit. Deus in noīe. Deus
in adiutorium. Fundamenta
Dn̄s regnauit decorem. Bea
ti om̄s. Et si uelit canticum

gaudiū. Quo f[ini]to stans dicat.
Adiutoriū ℣ Ostende nob[is]
℣ Adiuua nos deus saluta
ris nr̄. ℣ Nichil p[ro]ficiat
inimicus in eo ℣ Fiat mīa
tua dn̄e sup[er] nos ℣ Saluū
fac populum tuū ℣ Vox dn̄i
sup[er] aquas multas ℞ Deus
maiestatis intonuit dn̄s sup[er]
aquas multas ℞ Viderunt
te aque deus ℞ Viderunt te
aque ⁊ timuerunt ℣ Quid
est tibi mare q[uo]d fugisti ℞ Et
tu iordanis q̄ ꝯu[er]sus es retror
sum ℣ Non p[ri]uab[it] bonis.
℞ Eos qui ambulāt in inno
cencia ℣ Dn̄e exaudi ℣ Dn̄s
uobiscum Oremus. Oracō.
Rex eterne imperij om̄ps
deus qui das escā omni
carni qui op[er]is celū nubibus
⁊ paras t[er]re pluuiā. qui man
das nubibus de sup[er] ⁊ ianuā
celi ap[er]is. qui trāsferes austrū
de celo. ⁊ inducis in uirtute tu
a affricū. qui rigas montes
de superiorib[us] suis. ⁊ de fructu
oper[um] tuor[um] saciabitur terra.
qui angelo p[re]cepisti. ne terre
mari. neq[ue] arboribus ne no
ceret. parce metuentibus ⁊
propiciare supplicantibus te

eterne dn̄e supplices exoram⁹
ut ꝓcul abscedant i cursio turbi
nium calamitas tēpestatum.
fragor grandinū. ꝑcussio ful
minū. & quelibȝ insidie inimi
ci tēptentur ī festa tonitrua
noxieq; pluuie uentor flam
ma fiat moderate suspensa.
oīs queq; spūs ꝓcellar. & aere
e potestates. dextera tua ꝓst'
nant uirtutis. Descendat q̄s
dn̄e de sup spūs scūs atq; ut sa
tiuele cariugō. agnoū ī holo
caustū tuū mactante fragor
aurir turbā repulit aduersan
te ita fugatis oībȝ gn̄e potes
tatis. iūtutibȝ. fruges. mentē.
& corpora fideliū manu fuet
angelica ꝓtectione supna. &
p' sapnos nubium impetus
ī laudis & deuocionis ac spi
ritualis amoris augmentū
transeat cōminacio potesta
tis. Qui uiuis & r. Amē
Dn̄e ihū x̄. Oremus. Orō
Qui uiuis & regnas.

Ordo ad uisitandas parrochias

Pontifex uisitans ꝑ
rochiam qđ facere
tenetur exemplo
dn̄i qui circuibat cas
tella docens ut legit'. mathei
vi. cū primo uenit ingredit'
cymiterium dicens. De pro
fundis. kyriel'. xp̄el'. kyriel'.
Pater noster Et ne nos in
ducas V̄ A porta inferi. Dn̄e
exaudi. Dn̄s uobiscū & cum
spiritu tuo. Oremus Deus
cuius miseracōne anime fide
liū requiescant & cet. Idemq;
fiat inde recedere uolens.
Deinde intrans ecclām ꝓsternit
se orās ante altare & mox sur
gens osculatur mediā frontē
ei' & dī missa. qua finita & be
nedictione data accepto sup
pelliceo amictu stola pluuia
li mitra simplici & baculo pa
torali, ꝓponit populo cās ad
uentus sui. videlȝ quia sac
canones ecclīastici ordo hec
fieri precipiunt ꝓpt' multas.
Primo ad absoluend'
aīas defunctor. Secundo ut
sciat & uideat qualit' ecclā ipsa
spualit' & t'ꝑalit' gubnetur
Quoq; se habeat moriamē
tis. Qualiter ibi ecclāstica

sacramenta ministrantur ꝛ adi
uina officia peraguntur Qua
le eciam ibi expenditur Qual'
sit uita ministroꝝ et ꝑpli ut ex
officio suo inquisicōis ꝑrum
siqua in ꝑmissis corrigenda fue
rint corrigantur et emedent'
Et papiat fieri libros ꝛ alia
necc̃ia ecc̃iastica ornamēta
¶ Tercia adultia fornicacō
nes sortilegia diuinacōnes
ꝛ similia publica in ꝑpulo
punienda ad qđ' inđu nō sint
faciunt ecc̃iaꝝ rectores ostendēs
diligent' ꝑplo q̄m dāpnabilia
ꝛ detestanda sunt cūcta ista.
Q̄rto ꝑpter casus qui de iure
ul' de cōsuetudine ad epm dum
taxat ꝑtinere noscūt' qui in nr̄
cōstitucōnibꝫ synodalib' cōtinē
tur de oibꝫ illis ꝛ aliis se in
tromittere pot' Protestans
plebi q' siquis ul' siqua i ali
quo istoꝝ casuū ul' in quocūqꝫ
alio cōsilio eius indigerit. ꝑa
tus est benignus audire ꝛ cō
siliū ꝛ absolucionem impen
dere ac penitēciā misericordit'
iniūgere salutarē. ¶ Quin
to ad exhibendū sacramentū
cōfirmacōis. q' nullus alius
nisi soli epi ex diuina ꝛ apli

ca institucōe dare potest. Nam
dn̄s aplos cōfirmauit ꝛ per
eos eoꝝ successores. s. epos ꝛ
supiores ꝑplos cōfirmandos
ēē decreuit debet autē insinuare
plebi. q' null' cōfirmatus dꝫ re
cōfirmari. Et null' qui nō sit cō
firmat' pōt ēē in cōfirmacione
patrinus. Et null' excōicatus.
ul' grauib' facinorib' alligatus
igerat se ad pariēdū hoc sacra
mentū ul' ad p̄sentand' cōfirmā
dū. Et d' adulti debent prius
cōfiteri ꝛ p'inod' cōfirmari. Et
in hoc sacramento cōpatrinitas
contrahitur impediēs matrimoniū
ꝛ dirimēs iā cōtrc̄ū. Et d' nullus
p̄sentet n̄ unū ul' duo ad pl'
ad cōfirmandū de honestate n̄
de necessitate debent ēē ieiuni
Hec igitur ꝛ alia ꝑplo ꝑnūciē
tur prout in nr̄is cōstitucōibus
synodalib' plenius demonstra
tur. ¶ Sexto inducat dilige
ter ꝑplm ad penitenciā ꝛ istru
at in ecc̃iasticis sacramētis ꝛ
in articul' fidei. ꝛ qualit' debēt
declinare a malo ꝛ facere bonū
fugere uicia ꝛ sectari uirtutes
ꝛ q' alteri nō faciant q' sibi no
lunt ab altero fieri. ¶ Huius ex
pletis indulgēcia detur ꝛ fiat

ꝑplo ꝯfessio ⁊ absolucio genera
lis. Post hec assumpto plu
viali nigricoloris exeat in
cimiterium cruce aqua bene
dicta ⁊ clero precedentibus can
tando R. Qui lazarum. Ipse
uo deducetur a duobus hinc ⁊ in
de tobaliam ante ipsum tenenti
bus sequitur dicens. ps. De
profundis. Et finito psal
mo R. cantatur Venim dne.
Quo finito inchoatur sollemp
niter R. Libera me domine.
cum versibus suis. Quo finito
cantatur kyrieleyson. xpeley
son kyriel. Et mox eps mitra
deposita recipiens ysopum cum
aqua benedicta de manu ali
cuius osculantis manum eius
dicat. Pater noster. Aspergens
cimiterium coram se ⁊ mox tra
dens ysopum alicui sacerdoti
superpelicium ⁊ stolam ha
benti manum eius osculanti
ut aspergat totum cimiterium
Ipse autem prosequitur dicens
Et ne nos. V. In memoria
V. A porta inferi. V. Requiem
eternam. V. Dne exaudi. V.
Dns nobiscum. V. Oremus
Et iunctis ante pectus mani
bus dicat oro. Deus qui inter

apostolicos sacerdotes. Alia oro
Deus venie largitor. Alia oro
Deus cuius miseratione anime
fidelium. Dns dicat. Requiescant
in pace. R. Amen. Mox ele
vata dextera producat signum
crucis ab omni parte super cimiterium
⁊ tunc regrediuntur in ecclesiam or
dine quo venerunt dicendo al
ta voce ps. Miserere. Ipse non
dicat illum voce dimissa cum
deducentibus eum ps. finito dicat
Requiem eternam. kyriel.
xpel. kyriel. Et eps stans co
ram altari deposita mitra dicat.
Pater noster. Et ne nos. V. A por
ta inferi. V. Dne exaudi. V. Dns
vobiscum. Oremus. Absolve
qs dne animas famulorum ⁊ cet.
Hiis peractis deposito pluvia
li nigro ⁊ assumpto albo ꝯfir
mat pueros in quo procedat prout
supra in tractatu de ꝯfirmacione
dictum est. Expedita itaque ꝯfirma
cione ⁊ benedictis ornamentis si que
benedicenda sint depositis que in
duimentis ecclesiasticas ꝯfessio
nes ⁊ deinde querelas si que
sunt audit ⁊ de vita quasi sacer
doci ⁊ populi. ⁊ qualiter spiritualia
⁊ temporalia in ipsa ecclesia ministra
tur ⁊ de libris ⁊ ornamentis

ce diligenter de plano i͞qͥrat.

Ordo ad recipiend' p͞cessionaliter p̄latū ul' legatum.

P̄Relatus ul' legatus hoc m̄ p͞cessionaliter recipitur. p͞cessione cū cruce foras eccl͞e ordinata reliquie ul' crux. Et p̄latus eccl͞e cū pluuiali mitra et baculo et alij maiores ipsius eccl͞e parati pluuialib' sicut in ultio capite processiōis quidā tū inuīqīn portant cruc͞e ī p͞cessione que sit prouinus. Et sacerdus p̄latus ul' legatus recipiend' genu flectit ibi corā cruce ul' reliquijs sic tapetū paratum. Et cruc͞e ul' reliquias osculatur. deinde surgit et tūc p̄lat' ul' eo absente maior ipsius ecclesie offerunt ysopum cū aqua b͞ndcā ut se et circūstātes aspgat et thus b͞ndicendum ī thuribl'o ponendū. Quo f͞co idē p̄latus ul' maior eccl͞e in censē illū solū et dat illi euangeliū ad osculandū et mox ipse p̄latus eccl͞e a dextris et alij maioris dignitatis eccl͞e a sinistris eū deducunt. Tū processione eccl͞am ī grediente cātatur antiphonam.

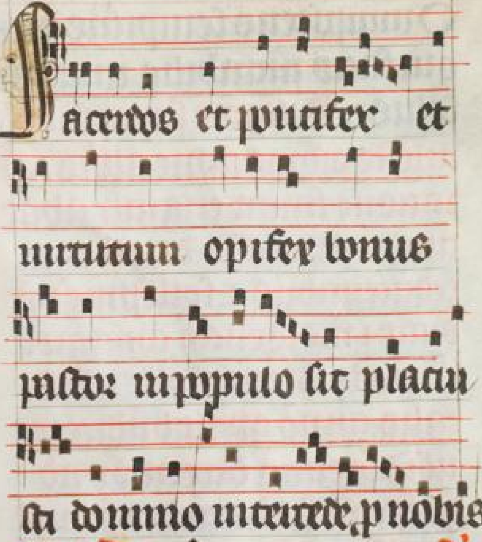

Vel. R̸. Ecce uir prudens V̸. Ecce uere Gl͞ia patri. Vel R̸. Ecce sacerdos V̸. Benedictionem ul' si sint duo ul' plures qui recipiūtur cantātur R̸. Cives aplo͞r. Et sic deducit' ad gradus corā altari ubi p̄sternitur ad adorand'. R̸ autem finito eo p̄strato manente prelatus eccl͞e ul' eo absente is qui maioris dignitatis ē in p͞cessione dicit super illū V̸. Protector n͞r aspice deus V̸. Et respice in faciem. Et si ille sit ep͞s Suio sit albis ul' cardin̄. nō ep͞s dicat. V̸. Saluū fac suum tuum V̸. Mitte ei dn͞e auxiliū de. V̸. Nichil proficiat. ii. in eo. V̸. Dn͞e exaudi orōnē V̸. Dn͞s nobiscū. Oremus.

Omnipotens sempiterne deus
qui facis mirabilia magna
solus:. Require supra sub ti
tulo de ordinacione abbatis. o
racione finita erigitur abbas
electus a primis duob' eum
deducentibus & sollempnit' bñ
dicat & indulgenciã concedat.
Si uero bñdicere nolit ul' est
talis cui nõ competit bñdicere
ul' indulgenciã dare. mox ad
hospiciũ suũ accedat p̃ missis
duob' depositis pluuialibus
associantibus eum. Si uero
platus ipse ad uisitandũ ue
niat p̃missa forma seruatur.
oracio erit hec oro.

Deus humiliũ uisitator
qui eos fr̃na uisitacõe
cõsolaris p̃tende societati nr̃e
gr̃am tuam ut p eos in quib3
habitas tuũ in nobis senciam'
aduentum. Per dnm nrm.

Si aũte sit nouus platus p̃
mo ad ecclesiam ueniens. orõ e
rit hec. Deus omnium fideliũ
pastor. Require sup̃ in ordia
cõe epi. Si uero sit abbatissa noui
ꝰ bñdcta p̃mo ueniens ad mon
sterium fiat prout dr̃. s. intit. de be
nedictõe abbisse. Ordo
ad recipiend' regem ul' prin

cipem processionaliter.

Si rex ul' princeps
processionaliter
recipitur cantat'
R. Elegit eũ dñs
in excelsum V. Glorificauit
illum. Gl'ia. uel R. Posui ad
iutorium V. Inueni dauid ul'
R. Tua ẽ potencia V. Creator
omnium R. Aperiat ul' R.
Dilexisti iusticiã V. Propter
ueritatem ul' R. Deum time &
man. V. Timentib' deum ul'
require alibi post cineres ad vs
& R. finito illo prostrato ante
altare manente dr̃ V. Deus
iudicium tu. R. Et iusti. V.
Saluũ fac re. ul' comitem
tuum &c. ut supra oracio:

Deus cui oĩs potestas &
dignitas famulantur
da huic famulo regi ul' prin
cipi nr̃o p̃spere sue dignita
tis effectum q̃ te semp time
at & q̃ iugiter placere conce
dat. Per xp̃m dnm. Ordo
ad recipiendũ reginam ul' pri
cipissam processionaliter

Si regina ul' principis
sa processionalit' recipi
tur cantatur. R. Is
ta est speciosa R. Ista ẽ que asc

credidit. Et ea prostrata ante
altare manente d[icitur] v[ersus]. Saluu[m]
fac ancillam tuam d[omi]ne &c.
Deus cuius ut s[upra] oratio.
providencia in sui dispo
sicione no[n] fallit[ur] i[n]effabilem
clemenciam tua[m] supplices ex
oram[us] ut sicut hester regina[m]
israelitice plebis ca[usa] salutis
a regis assueri thalamu[m] re
gniq[ue] sui consorciu[m] transire feci
sti. ita hanc famulam tua[m] xri
no plebis salutis gr[ati]am ad
gr[ati]am tuam transire facias
ut tibi super o[mn]ia placere desi
deret. & te inspirante que tibi
placita sunt toto corde p[er]ficiat.
& dextera tue potencie illa[m] sep
hic & ubiq[ue] circumdet. Per do.
Amen. Ordo p[ro] puli[can]de
terre s[an]c[t]e a fidei inimicis.
Post terre s[an]c[t]e liberacio
nem dicatur statim
p[o]s[t]. Pater n[oste]r. ps.
Deus venerunt ge
tes. Gl[ori]a patri. kyri[e]el[eison]. xpe[eleison].
kyrieleison. Pater n[oste]r. Et
ne nos. v. Exurgat deus &
dis[sipentur] ini[mici]. v. Saluum fac. po[pulum] t[uum]. v.
Fiat pax. v. Oremus p[ro] afflic
tis & peregrinis xpianis. v.
Animae eis do[mine] an[gelum] de s[an]c[t]o. v. Esto
eis do[mine] t[urris]. v. D[omi]ne exaudi orat[ionem].
Deus qui admirabili p[ro]
uidencia cu[n]cta disponis
te suppliciter exoramus ut
terram qua[m] unigenitus tuus
filius. d[omi]n[u]s n[oste]r i[esu]s xp[istu]s p[ro]prio
sanguine co[n]secrauit de manib[us]
inimico[rum] crucis eripiens resti
tuas cultui xpiano. vota fide
liu[m] ad ei[us] liberacione[m] instancius
misericorditer dirigendo in
viam salutis et[er]ne. Per xp[istu]m.
Hostiu[m] n[ost]ro[rum]. do. Am.
q[uesumu]s d[omi]ne elide superbia[m] et eo[rum]
contumaciam dextere tue virtu
te p[ro]sterne. Per do. Quan
tum ministri q[ui] ornamenta pon
tifici missam collecturi cele
branti necessaria sunt.
Celebranti missam
pontifici necessaria
sunt hij ministri vi
delicet capellanus dyaconus
subdyaconus. iiij. acoliti ad
minus vii qui intra fuerant
qui sit thurificarius & duo cer
roferarij & etiam aliquot nec
essarij fuerunt cu[m] superpelliceis
sutores. Indumenta vo
s p[ro] ordinem necessaria sunt hec an
dz calige. sandalia. amictus.
alba cingulu[m] cu[m] subcinctorio.

qd' hr similitudinem manipuli
& dependz a singulo in latere si
nistro. crux pectoralis siquis
ea uelit uti. stola tunicella.
dalmatica. cyrotece. planeta.
manipl'. mitra anulus ponti
fical'. Cambuca seu baculus pa
storalis. & palliu cu tribus spi
nulis aureis si sit metropol'.
Sunt ee ad eius ministeriu necessa
rie tobalia collo eius qui pretit
circa ponenda. pelues sive bac
ina ad manus lauandis. & a
lia tobalia que du lauat ad ter
gendum manus super eius
gremiu extenditur. faldisto
rium cum scabello. Cussinus
faldistorij supponendus pannu
de serico ad ipm faldistorium
& cussinu tegendu tapecia ante
altare & in loco ubi se induit
sternenda. & tercia tobalia pul
cra q ante eu tenetur cu proce
dit & ante eius gremiu exten
ditur qn sedet. Pontifice
missam sollepniter celebra
te que tam ab eo qm ad minis
tris agenda sint.

Pontifex missam sol
lepniter celebraturus
hora congrua ecclesiam i
greditur & cora altari
ri ubi celebrari dz inclinans bre
uiter orat dicens illu. ps. lxv.
Introibo in domu tuam in holo
caustis. re. ti. uo. m. q. d. la.
mea. Et alia sicut voluerit
Deinde intrat cu clericis suis
uestibulu seu sacristia ul' ali
um locum ad se induendum
acomodu preparatu. & ibi dicat
terciam ul' aliam hora que
sm diei proprietatem sit an
missaz dicenda. Iter aut dya
conus & subdyaconus se sacris
uestib' pter manip los indu
unt. & acoliti thus thuribu
lu & cereos parant. Dicta au
te tercia antistes super faldisto
rium resides ad orientem ul'
aquilone. aut ubi secudu lo
ci dispositione magis acomo
du fuerit respiciens incipit
plane ant. Ne reminiscaris
cu clericis suis psequitur ps.
Quam dilecta. & alios tunc
dicat solitos. et cu dicitur ps.
Iudica me de. Vsus ille facere
cum signum & cetera. Producat
ante faciem signu crucis. Et in
terim un' de ministrib' suis ac
cedens sibi detrahit oia calcia
menta i capies ad dextro pede. Et
subdyaconus genu flectens

pr' [illegible] ps' [illegible] Iudica d'. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

uno acolito eum uim ante cal
ciat illum caligas et sandalia
a dextro pede simulter ichoando
Pontifex ergo calciatus
finitis p̄missis p̄s et dicta pre
dcā ad' surgens stans iunctis
ante pectus manibz dicat pre
ces solitas et oronem. Aures
tue pietatis et cetā. et alias co
suetas quib' dcīs deponit cap
pam ul' sup pelliceū si illū por
tat remanēs in camisia sine
a qūa semp celebrare uolens
siue sit sclaris siue religiosus
sup cōmunes uestes habere dz
Et cū eo iter sup faldistorium
reside̅te. Dyacon' tomballia
circa eius collū circumducta pec
tt decent' et leui' capud eius
ul' si necesse sit capllānus ei'
uice hec agat Quo fcō unus
acolitus genu flectēs aliam
thobaliā super genua pontifi
cis extendit et pontifex detrac
tū anulū q' cōmuniter utitur
porrigit capll'o suādū Et mor
ipē capllānus utramqz peluē
accipiens fundit aqūa flexis
genibus super manus eius
assistentibz interim flexis si
muli' genib' dyacono a parte
dextra. et subdyacono a sinist'
et toballiam ipsam tenentibus
hinc inde Lotis itaqz ac
tectis ore et manibus diacon'
ponit amictū super capud eiu'
sedentis et tunc ipē fcō ante se
signo crucis se erigens sr' sca
bellū stans et alligat amictū
dyaconus uo a dextris et sub
dyaconus a sinistris exuūt
induentes eū capellano mi
nātē sacris uestibz iux' ordi
nē in pcedenti tractatu positū
ab acolitis porrigendis. Et
quidām inferiores presbri de
bent orarīū ī modū crucis an
te pectus flectere ipi epo tn̄ decet
illius capita recte āntenus de
orsum dependere sane dalmati
ca induta iter super faldisto
riū residet. et acolito tyrothe
cas afferente. dyaconus imm
tit p̄mo unā ī dextra manu
et postea aliā in sinistra. Sēp
eni ipē ul' capellan' eas ī imit
tere ul' detrahere debēt et mor
surgens ī duitur planetam et
pallei si utatur ī pontitur et p'
ea manipulus cū osculo m
nus. Quidā cū tūc demū cū
ofessio corā altari fit manu
pliū ī ponunt amict' quoqz de
capite deponit' et circa collum

aptatur ⁊ diaconus accipiens
mitram per anterius cornu cum si-
nistra. ⁊ punctam fimbriarum sine
dependenciarum linearum. cum dextera
ponit capiti mitram sic eam semper
debet imponere ⁊ detrahere. Et dyaco
nus debet semper stare a sinistra
parte pontificis. detrahendo ⁊ impo
nendo Capellanus pluuiali indu
tus imponit ei eius digito anula
ri anulum pontificalem cum osculo
manus quam semper debet oscula
ri illum imponendo ⁊ etiam detrahen
do. Et generaliter quocienscumque aliquis
illi porrigit vel recipit ab ipso. Et
si pontifex longe ab altare in
duitur. Capellanus tunc ei cum
osculo manus coclear cum thu
re porrigit. quod ille cum crucis si
gno in thuribulo mittit dicens.
In cuius honore cremaberis
ab illo bene ✠ dicaris. Si uero
iuxta altare induitur sufficit illud
deinde facta confessione in thuri
bulo ponit priusquam dicat. Deus
tu conuersus. ⁊ cetera. Eo itaque
induto dyaconus ⁊ subdyaconus
recipiunt manipulos ⁊ etiam pla
netas siue tunicas complicatas si
tempus requirit. Chorus pactis
non inchoante post introitum
Gloria patri. Pontifex processio

naliter ⁊ sollempniter ad altare
cum ministris procedit in qua pro
cessione precedit thurificarius.
⁊ post eum duo ceroferarii de
inde subdyaconus. cum libro
euangeliorum. ⁊ post eum aliquis
ferens crucem postquam sequitur
pontifex. deducentibus eum capel
lano a dextris ⁊ dyacono geren
te cambucam in sinistra manu
a sinistris ⁊ toballiam pulcram
ante eum tenentibus. Is uero qui
mitram seruat ⁊ alii clerici sup
pelliciis induti subsequuntur. In
cipiens autem procedere inchoat
⁊ cum ministris prosequitur V.
Adiutorium nostrum in nomine domini. In
troibo ad altare dei ⁊ iudica
me deus. Qui totus dicitur
cum Gloria patri. Eis ergo ante
altare gradus peruenientibus
pontifex repetit predictum V. In
troibo ad altare. Et mox dicit
V. Confitemini domino quoniam
bonus. Dum autem hic V dicitur ex
dyaconus stans a sinistris pon
tificis tradens cambucam ei qui
mitram seruat ⁊ deponit mitram
de illius capite accipiens eam ut
premissum est anterius cornu ⁊ si
necesse fuit complanans eius capil
los cum manu. Et amotam ut

dit ei q̄ eā fuat relumās cam
bucam. Mitra itaq; deposita
pontifex medio citer īclinat'
faciat ↄfessionē assistentibus
s' capellanis a dextris. ⁊ dya
cono a sinistris. Subdyacon'
inginadu altaris stante libr'
euangelior clausū coram il
lo tenente. Illud autem
notandū ē qd' ī ppapius festi
uitatibȝ ad prefatos ministro
sup addi pot' vn' de canonicis
ecce. ul' alius q̄ de mitra fui
at īdut' pluuiali sicut ⁊ capel
lan' ⁊ tūc ille dȝ pontificē cū
capellano quotiēsq; pcedit a
parte sinistra deducere. ⁊ eum
faciendo ↄfessionem ī parte
sinistra ⁊ semp mitrā ponē
⁊ amonē. Excepto q' qn̄ pri
mo ī uestibulo mitra pont'.
hoc dȝ dyacon' facere. Et qn̄
pontifex accedit ad altare tā
in principio misse qm̄ post e
uangeliū. ⁊ qn̄ reddit post mis
sā ad uestibuliū. ipse debȝ eā mi
monē. qn̄ aūt ille super ad
ditus pontificē deducat. tunc
dyaconus dȝ ī mediate pce
dere. Et qn̄ ipse sup additus
stat iux' pontificem ↄfessionē
facientē ul' in sede sua existēte

tunc dyacon' debȝ stare īdex
tra parte post capellanū. Itē
iste super addit' debet ponti
fici de sede sua surgenti man'
porrigere. ⁊ eum ad surgend'
iuuare. Et dū pontifex stat
ad altare ipse debȝ post eū in
dextra parte dyacōi stare. ipse
eē tenet ac pontifici porrigi
dȝ panniū clorū post communio
nē. Hoc eē sciend' qd' iste cano
nicus fuerit utit' pluuiali ⁊ in
chiromin' dȝ eē alius super pel
liceo īduti q̄ mitrā amotam
fuer ⁊ īponendā tradit. Et
sit ↄfessione fcā accedit ad al
tare pcedit īmissa put ī nris
ↄstitucoībȝ synodalib' īter sēc
ciones pleni' diam' ū de mis
sa tractat'. Et cū osculabit e
uangeliū tūc dia dȝ. Per hos
sermones sci euangelii dn̄i nr̄i
ihū xpi filii sui īdulgeat nobis
oīa peccata nr̄a. amen. Mi
tare aūt sthunificato qd' semp
mitra deposita fieri dȝ relinqt
mitrā ipo eā ante mediū alta
ris recto stante ⁊ manibus sr'
altar' deponēte ī ponitur s' ni
tra sicq; faciend' ē q' ante alta
re mitrā relinqt. Relicta
itaq; mitra. Junctis ante pcus

nanibus. Capellano et dya
cono eum hinc inde deducenti
bus et tobaliam ante eum te
nentibus accedit ad faldisto
rium sibi ad dextrum altaris lat9
paratum. ubique super scabellum stans
versus ad populum facto ante faciem
signo crucis. inchoat et dicat
cum ministris incontinenti. kyrieleyson.
Quo dicto sedet ad populum respici
ens. Et quocienscumque se ad sedendum
ponit. dyaconi et subdyaconi
hinc inde eum coadiuvant
sustentando. et tunc et quocienscumque sedet
unus acolitus tobaliam pulcram
quam ante eum dum procedit tenetur vel
aliam super gremium eius exten
dit. Finito autem a choro kyriel'.
dyaconus vel ex capellanus sinistro
hora — cesse sic accipiens tobaliam cum
utraque manu flexis genibus
coram illo ostendit manus suas
et mediante ipsa tobalia reve
renter accipit manus episcopi eum ad
iuvans ad surgendum quod semper
debet fieri quocienscumque surgit. Eo igitur
surgente Gloria in excelsis.
dicat deleter et reducatur ab eisdem
capellano et dyacono hinc et
inde eum deducentibus. et tobali
am ante eum tenentibus ad altare. sic
enim ab eis deduci debet quocienscumque ab

altari accedit ad sedem vel ad sa
cristiam vel ad predicandum vel alio
vel a sede reducitur ad altare.
Eo itaque coram medio altaris
existente mitra deposita inci
pit Gloria in excelsis deo. iux
modum in ius obtentum tem
pore. Et responso a cantoribus
Et in terra pax hominibus bo. v.
Ipse qualislegendo prosequitur se
quentia cum ministris usque in fine
deinde mitra resumpta iunctis
ante pectus manibus reducatur.
ad sedendum. semper ei ab an pr9
manus iungere. qui ab altari
ad sedem vel econverso procedit et
quocienscumque ad populum illum salutare
se vertit. Dicto autem a choro
Gloria in excelsis et vel si illud
non debeat dici. finito kyriel'.
surgit et mitra deposita stans
super scabellum elevatus et super
populum extensis manibus dicat.
alta voce Pax vobis si dici de
beat. vel. Dominus vobiscum quod
dicendo iungit manus ante pectus
et mox advenientem orasus ma
nibus in altum elevat. et expansis
dicat media voce Oremus et p
sequitur collectas dicendo q
bus explens dicens in fine Per
omnia secula seculorum. Iungit ma

nus an faciem suam. et dicat
tacite collectas per se vel aliquis pro
voluerit. Et postea resumpta mi
tra vlterius ad populum sedet. dum au
tem dicit collectas. Capitulus teneat
librum ante faciem eius et collectas.
dicendas ei presentat vno aco
lito cum mitra et dyacono ad ex
tus. et subdyaconum a simistris.
sustentantibus ipsum. Dum autem
euangelium legitur ipse mitra de
posita stat super scabellum tenens
in manibus dependentem tobaliam
ante pectus quo finito si debet populo
predicare immediate procedit co
ram altare inclinans ibi reue
renter et breuiter capite detecto
orans. Quo facto dyaconus rediens
offert ei librum euangelium ad os
culandum et post thurificat eum.
et tunc imposita sibi mitra procedit ad
locum ubi debet predicare. predica
cione finita fit confessio generalis
vel per dyaconum vel per sacerdotem
ministrum populo deuote genua
flectente et eandem tacite dicente
confessione finita concedit. indulgen
ciam et remissionem. mitra per dyaconum.
sibi deposita facit absolucionem
dicendo clara voce eleuatis et
super populum extensis manibus
Precibus et meritis etc. Indulgenciam

Et si velit mox benedicat populo
simpliciter dicens. Et benedictio
dei omnipotentis patris et
filij et spiritus sancti. descendat super
nos et maneat semper. R.
Amen. Quibus expeditis mi
tra reposita redit ad faldisto
rium et stans super scabellum se ad orien
tem conuertit incipiens mitra de
posita iuxta modum in constitucioni
bus traditum. Credo in vnum
Si dici debeat et sedeo accanto
ribus. Patrem omnipotentem
Ipse cum ministris prosequitur
sequencia qua legendo vel si dici non
debet dicat Dominus vobiscum. Ad populum
versus Et mox ad orientem
conuersus dicat Oremus. Quo dicto
iterum deposita mitra sedet. Ex
pleto autem. Credo a choro surgens
eleuatis et super populum extensis ma
nibus dicat mitra deposita. Dominus
vobiscum Quo dicto mox ad orien
tem conuersus eleuatis iterum dicat.
Oremus. Et deinde resumpta
mitra versus ad populum stans
dicat offertorium cum ministris. Et
post ea iterum sedet. Et detractis
sibi anulo pontificali et cyrothe
cis lauat manus dicens.

Largire sensibus nostris omnipotens
deus: ut sicut exterius

lauantur in quinamenta man
nisi sit ante immittantur iterum
cogitaciones cordium et crescat in
nobis sanctae virtutis augmentum.
Per christum dominum. R. Amen. De
inde tersis manibus et resumpto a
nulo pontificali reducitur ad
altare et nuncia cum puerint depo
sita procedit in missa. Et postquam
thurificauerit secundum modum in tractatu
generalibus synodalibus traditum.
ubi de missa tractatur lauat i
terum summitatem digitorum et labia
ad dextrum cornu altaris dicens.
Lauabo inter innocentes etc.
Deinde tersis cum ostia signis sangui
nem cauabus dicendo ubi illa. Per
ipsum cum ipso et in ipso est tibi deo
patri omnipotenti. et in unitate spiritus
sancti. et ostia in loco suo repo
sita diaconus calicem tegit et immedia
te altare et deinde dextrum humerum
pontificis osculatur. Et postquam
pontifex dedit pacem capellano.
minor ille recipiens inclinans pro
pontificem osculatur. Item quando pon
tifex finita ultima postcommunione
ad latus altaris dicat coram medi
o altaris Per dominum nostrum:
Tunc capellanus osculatur altare
et postea humerum dextrum. Ce
terum dicto post Per. Per omnia
secula seculorum. R. Amen. Sol
lempniter benedicat ut dicetur infra.
Quando et qualiter sollempnis epistola bene
dictio dari. Ita papius autem
festiuitatibus pontifex sedit post
altare faciens ibi quod ipsum deberet
facere diuini quando in aliis sollempni
tatibus ad dextrum latus sedit alta
ris. Missa itaque finita resump
ta mitra deducentibus eum capllo
et dyac. cum cambuca totaliter
cum eum tenentibus pergit ad locum
ubi se exuere debet dicendo cum mini
stris Trium puerorum cum psalmis et p
cibus consuetis precedentibus eum duobus
ceroferrariis et subdyac. cum cruce
ad locum ubi ipsum pueniens stans super
scabellum ante faldistorium paratum et
si pallium habet acholitus accipiat
spinulas pallii et dyac. deponit
ei mitram. Et capllanus detrahit
anulum pontificalem quem acolito
tradit. Deinde dyac. et subdya
c. posito tunc manipulo suo exu
unt eum omnibus uestibus sacris aco
litis recipientibus illas. Et quando
pallium amouetur ab ipso osculatur
crucem pallii posteriorem similiter
osculatur stolam et crucem in stola
quando super imposuit et quando amone
tur ab ipso deposita. Depositis
itaque uestibus sacris, eo iam

sia linea remanente capllan'
accipit pluiales. sudes fierns ge
nib' aqui sr man' ei. Lotis g'
+ tlis manib' + labiis vni' de fa
mul' sp'unit s capp ul' s pelli
ceu si tuc utat'. Et capllan' ul'
alius q' cuauit restituat s co
tidianu anulu cu osclo man'.
Finitis aute ps + pab' ac
orom' post missa dicendis
icapit + cu ministris psequit' seru
ul' alia hora p tpre p' missaz
dicendu. Et iteru residet super
faldistoriu + sic' induit' sicut
i missa fiut absq3 manipulo
tu cu uno de acolitis detrahit
ei sandalia + caligas. Et mor
uu' de famul' sp'unt ei coria cal
ciam. Incipient' apede deret'
Q' calciat' singit + hora icep
ta finit. Interea uo dyac' + aly
minst' se exuunt acoliti tu no
debet sr pellicia depo'ie donec re
colligunt + oplicauiut uestes
sacras. + pontifex priq' recce
dat au altare ubi celebrauit
prostrat' reuerent' oret. De
p missis singlis + alys i mco
mali mo polinuius racones.
Pontifex missa alicui' sa
cerdotis audies quid age debe
at.

Pontifex missaz au
ditur' sacdote para
to ueniens cora alta
ri stare dz q' mediu
altaris. Sacdos u'o stat ad si
nistru ei' + icapit pontifex Ad
iutoriu nrm in noie dni. R.
Qui fecit celu + terram. Dein
de incipit + cu sacerdote icapit
more solito psequitur ps. Judi
ca me deus cu3 Gloria pri. Q'
do pontifex dicit. Confitemi
dno qm bon'. R. Qm in seclm
mia eius. Et facit ofessione
+ dat absolucoez q' dum sacdos
dicat v. Introibo ad altare di
R. Ad deu qui letificat iu. V.
Adiutoriu nrm i noie dni. V.
Sit nom dni bndcm V. Judi
ciu p peccatis nris Pontifex
inungit illi. Pr nr. ul' A
ue maria ul' ali + sacdos idip
su ul' aliud pontifica. Et mox
pontifex accedit ad sede sua3
+ postea sacdos dicat. Deus tu
gulus + alia q' sut dicenda.
Sane pontifex i ingressu mis
se post ofessione point cu signo
crucis thus i thuribulo s obla
to dicens In cui' honore crema
beris ab illo bn ✠ dicaris.
Amen. + ec ante euagliu di

cenis. O dore celestis inspiracio
nis accendat dominus corda et cor
pora nostra ad audienda et imple
nda euangelii sui precepta. R.
Amen. Et post offertorium dicens.
Per intercessionem beati mi
chaelis archangeli stantis
ad dextris altaris incensi et omni
um electorum suorum incensum is
tud dignetur dominus benedicere ✠ di
cere et in odorem suauitatis
admittere. R. Amen. Et tunc
sacerdos has benedictiones non debet dicere
Ceterum dum introitus inchoatur
et repetitur producit episcopus ante faciem
signum crucis. Et sacerdos inchoa
te Gloria in excelsis deo. debet
episcopus inge deuote manus ante pectus
ad celum oculos eleuando. Et dum
collecte et post orationes dicuntur
debet accumbere ad orationem super faldi
storium quod semper qui missam audit
coram se debet esse paratum. et iunctis
manibus deuote accumbens ma
nere. Item lecta epistola nisi sit mis
sa pro defunctis quicumque legit fe
rens librum in quo eam legit ante
pectus clausum debet genu flectere
coram ipso. Ipse vero dextra manu
super librum posita quam ille reuerenter
osculatur mox illi benedicit hoc
tamen quidam non seruant nisi quando ipse

episcopus celebrat. Item sacerdos euan
gelium lecturus inclinans episcopo petit
benedictionem dicens. Iube domne be
nedicere. Ille vero producens signum
crucis super eum benedicat. Dominus sit
in ore tuo etc. Item euangelio
lecto nisi sit missa pro defunctis
acolito thuribulum afferente ab
uno ex canonicis thurificatur
et mox idem canonicus restituto
thuribulo acolito. vel per se ali
quis vel alias si adsit librum
euangeliorum apertum presentat pon
tifici ad lectum euangelium osculan
dum dicat. Pax christi quam nobis per
euangelium suum tradidit confirmet
et conseruet nos in vitam eternam. R.
Amen. producens ante faciem
signum crucis. Et si dicitur. Cre
do in unum deum. dum dicitur ibi
Et homo factus est debet de
uote flectere genua dum vero dicitur
Crucifixus etiam. Et generaliter
quandocumque de cruce vel passione fit
in diuinis officiis mencio debet an
te faciem producere signum crucis.
Et predicat si uelit. Et deinde
facta confessione generali concedit
indulgenciam prout in capitulo precedenti
dictum est. Item sacerdos aquam in cali
ce mittens urceolum manu leuans
et pontifici ostendens dicat bene

dicite. Et ille bñdicat dicens.
Ab illo bene✠dicatur cuius
spiritus super eam ante mū
di exordiū ferebatur. Post hec
sacdos patenā cū hostia suppo
sita collocet s̄r calicē ✠ se ad p̄o
t. alterus calice ✠ patena simul
eleuatis manib' illi ostendit
dicens. Benedicite. Ille uo
bñdicat dicēs Benedictiōis
✠ ✠ consecracionis angelus
uirtut' scē trinitatis descēdat
sup hec mun'. Quo fc̄o sacer
dos totū simul' sr̄ altare depōit
✠ postea offert p̄mo hostia;
cū patena. ✠ postea calicem
cū uino ✠ aqua. ✠ solito more
ī missa pcedit. Itē semp eps
offert aliquid ad manū sacer
dot'. ✠ ī mediate faciat s̄ coram
facie signū crucis. Itē sacerdo
t' ad se ad ppl'm uoluente ✠ di
cente. Orate fratres ul' obse
cro uos fratres. Tūc pontifex
uoce submissa dicat Immola
deo sacrificiū laudis ✠ redde
altissimo uota sua. ipseq; tuus
pius ✠ misericors adiutor ex
auditor existat. Mittat tibi
auxiliū de scō ✠ de syon tuea
tur te memor sit oīs sacrifi
cii tui ✠ holocaustū tuū pin

gue fiat. Suscipiat dn̄s sacri
ficiū de manib; tuis ad lau
dem ✠ gl'iam nominis sui
ad utilitatē quoq; nr̄am to
cius q; eccē sue sancte. Et hec
dicendo accumbit ad oronē
orans deuot' iunctis manibus
donec sacdos suspēderit sacramē
tū n̄ qn corpus dn̄i eleuat' q;
tūc surgens genu flectit ītra
cū scabellū ✠ deuot' prec ītui
uat'. adorato xp̄i corpore ✠ mor
tertūso pectore iterum uel scabel
lū p' depositam eucharistiā os
culabit. Et deīn adorato sang'
ne ✠ deposito calice facit signū
crucis ante faciē suā ✠ tūdit semel
pectus. ✠ iter accūbit ✠ n̄ qn rece
pit pacem q; tunc surgit' se eri
git. Dcō tūc itaq; Agnus dei
Aliquis de honorabilib' canoni
cis ul' alius ul' prior aliquis
si ad sit recepta pace a sacerdo
te defert epo īclinans illi prius
reuerent' ul' genu flectens corā
illo ✠ recipiēdo pacē dicat. Pax
xp̄i et ecce sit semp nobiscum. Et
ille rñdet. Et cum spiritu
tuo Et statī pace recepta iter
accūbit īcliens reuerent' capi
te releuato corpis ✠ sanguis
sūptionē. Postq̄m sacerdos p

fidē cepit. Surgens ab accubi
tu sedet donec sacerdos dicat.
Dñs vobiscum. Et illo incipi
ente post orōnes iterū accubit
usqz ad finē Per dnm nrm.
Item semp missa finita si nō fit
pro deffunctis Benedicat dicēs
Sit nomē dñi bndcm ₇c̄. Requi
re. iiij. de epi 9secracōe Et mox
sacerdos sacris vestib' īdutus
accedit iunctis manibus ad epm̄
et osculat' manū illi' ₇ ille bndi
cat ei. tūc ille rediēs ad altare
incipit si vult Salve scā parēs
₇c. quibus īdūs pont' si velit
dicat sextam vl' nonā. oīb' aūt
expletis dicat. Fidelium aīe per
miām d. re. ī p. R. Amen Et
mox dicat tacite. Pēm nr̄ quo
dcō dic. Dñs vobcū R. Et ab
oī malo defendat' ad vitā eter
nam perducat Faciendo īt' ea
aū facie signū crucis. Cum
missā p deffūctis eps celebrat
que observare debet.

Circa missam quā pō
tifex sollēpnit' cele
brare p deffūctis hec
9siderāda sunt. qm̄
postqm̄ dyac. post offertoriū
thurificavit pontificē ₇ altare
null' ali' thurificare dz. It' eplā
₇ evangeliū nō debet tūc ī am
bone seu ī altōri pulpito legi
S; iuxta p̄sbrio ante altare. Itē
lecta eplā subd' nō venit ad
reverenciā ₇ osculū manꝰ. Sz lec
to evangelio fertur epo liber e
vangelior' ad osculand'. q dz
tn̄ nō osculari. Si qm̄ missā al
tius audit tūc nō fert' ei liber
ad osculand'. Itē dū evange
liū legitur stans ad dextrum
cornu maneat altaris. Itē post
qm̄ dixit Agnus dei non debz
dicē illā orōnem. Dñe ihu xp̄e
qui dixisti aplis tuis. nec os
culari altare ū pax datr. Itē nō
dz tūc sollēpnis bndictō dari
Itē cū ī hac missa debeat omīs
sollēpnitas cessare ideo quidā
pontifices ī ea sandaliis nō u
tuntur Sz solū mitra siplici ₇ ba
culo pastorali Cum ubi ₇ qn̄
laudes sive rogacōes sequentes
dicant' Laudes sive rogacō
nes sequentes dicunt' ī papius
sollempnitatibus:.

Videlicet in diebus ill'
ī quib' pontifex sedet
post altare q' fit hoc
modo Precētor enī cū. iiij. bo
nis cantorib' ₇ cū tocidē p'ius
bn cantātib' ī mediate. post.

kyrieleis. Incipit post altare alta uoce.

Xpistus uincit xpistus regnat xpistus imperat.

chori. sedz idē scēd' choro & cantore.

Gloria nostra. chorus Xpistus uincit. cantores Hunc diem chorus leti ducamus. cantores Summo pontifici. R. integritatē fidei. chorus Deus conseruet. cantores Episcopū nrm. R. chorus Deus conseruet. cantores Regem nrm. R. chorus Deus conseruet cantores.

Istam sedem chorus. Deus conseruet. cantores Populum xpianū. chorus Deus conseruet. cantores

Feliciter feliciter feliciter. Bona habeat tempora bona habeant tempora bona habeant. chorus similr &c. ut sup̄ cantores Feliciter &c.

Multos annos chorus. Xpistus in eis regnet. cantores In xpisto semp uiuant. chorus Amen.

Et imme diate pō tifex ma

pit. Gloria in excelsis deo.
Dñi. Gloria in excelsis deo. Di-
cendum sit et quando non. Gloria in
excelsis deo. non dicitur in prima do-
minica adventus, nec in sequentibus
dominicis usque ad festum nativi-
tatis domini. neque in dominica septua-
gesime neque in sequentibus dominicis usque
ad pascha. In aliis vero dominicis to-
cius anni dicitur. Non dici-
tur etiam in festis in quibus dicitur no-
vem ps. et tres lectiones. tamen quod
venerit in predictis temporibus licet
tunc dicatur. Te deum laudamus
Alia vero toto tempore sic. In ecclesia
tamen cenomanensi cui auctore deo pre-
sidemus dicitur tempore adventus. quando
dicitur novem ps. et tres lectio-
nes. Non dicitur etiam in iiii
temporibus. nec in vigiliis. in quibus
ieiunium celebratur. nec in missa
pro defunctis. nec in missis ieiunio-
rum nec in missis que dicuntur pro qua-
cumque tribulacione vel afflictione.
nec in diebus profestis. nisi quando celebra-
tur in honore beate virginis vel
vel sancti spiritus. vel sancte crucis in diebus
profestis In ecclesia tamen cenomanensi
in qua ex institucione quolibet
sabbato quo aliud festum non occurrit
fit sollempne officium in honore
beate virginis dicitur tunc. Te
deum laudamus et Gloria in
excelsis. preterquam in predictis tem-
poribus adventus et septuagesi-
me. Idemque observatur ibi quando
in feria .v. fit officium de beato p
uato cuius corpus in ipsa ecclesia requi-
escit alio festo tunc non occurrente.
Dicatur autem in .v. feria cene do-
mini tunc crisma conficiatur et in dedica-
cione ecclesie. et in anniversario festo
dedicacionis ecclesie. sive in adventu
sive in septuagesima evenit.
et in sabbato sancto. et in sabbato ante pent.
licet tunc ieiunetur et in sabbato ipsum
festum primum sequente licet tunc sit
iiii. tempora. et generaliter dicitur omnibus
diebus sollempnibus a natale domini
usque ad septuagesimam excepto
festo innocentum nisi illud in domini-
ca die occurrerit. et a pascha us-
que ad adventum. et quandocumque in ma-
tutino officio dicitur Te deum lau-
damus si missa fiet de officio illo
de quo dictum fuit in matutinis quando.
Gloria in excelsis deo et Ite mi-
ssa est. semper sequitur Te deum
laudamus Et in omnibus festis du-
plicibus et novem lectionum sive in
tempore adventus sive in lxx. sive
quocumque alio tempore evenerint. et hoc
secundum ordinem romanum. nam secundum
ordinem ecclesie cenomanensis non dicatur

alxx. usqz ad pascha ul' solum in
festiuitatib' b'e marie ꝛ alijs sp'e
cialib' diebus. ¶ Dicatur ꝛ in octa
uis illarum festiuitatum in quibus
d' octaua habentium quando fit officium
de octauis ꝛ etiam in pleris q' ec
clesijs si non fiat. ¶ Quando debet
dici Pax uobiscum.

Episcopus pontificalib'
sollempniter celebrans
d' dicere ad primum v. Pax
uobis Statim post Gloria in
excelsis Quandocumque dic'. Gloria
in excelsis Et qui illud non d'
nec istud dicere d'. ¶ Quando Cre
do in unum deum dicatur.

Credo in unum deum di
citur omnib' dieb' dominicis
etiam si tunc de aliquo
festo fiat missa. ¶ In omnibus
festiuitatib' dominicis scilicet. In
natali. In epiph'. In cena dni.
In pascha. In ascensione. In
pentecost'. In transfiguratione.
In festo de trinitate ¶ In omnib'
festiuitatib' beate m' ꝛ s'ce cruc'.
ꝛ angelorum et apostolorum ¶ In festi
uis beatorum. Luce ꝛ marci euange
listarum dicitur quidam non debere di
ci quando apli non fuerunt. Ecclesia tamen
in uniuersum dicit ¶ D' autem in
dedicatione ecclesie. ꝛ In anniuersario
festo dedicationis eccl'e. ꝛ in octauis
¶ Item in festo omnium s'corum. –
Dicitur quoque in octauis ꝛ infra oc
tauis natalis dni excepto festo
Innocentium. nisi illud in dominica
die occurreret in octaua tamen eiusdem
festi dicatur ¶ Dicitur etiam in octauis
ꝛ infra octauis. epiphanie. Pasche.
Ascensionis. Pentecost'. apo
stolorum petri ꝛ pauli. Assumptionis
ꝛ natiuitatis b'e m'. ¶ Dicatur
quoque in octauis s'corum. iohis bapti
ste. ꝛ laurencij. Sed in eorum festiui
tatibus non dicatur. In quibus
tamen ecclesijs dicitur in ipso festo ut
Io. ꝛ bn ¶ Quidam etiam dicunt illud
in singulis diebz a pascha usqz
ad pentecost'. ¶ Item quidam di
cunt. illud in festo. magd'. ꝛ s'ci.
martini ꝛ in principali festo cui'
libz eccl'e seu oratorij. non tamen in oc
tauis illorum ¶ Non d' autem quando in
diebz profestis celebratur in honore
b'e m'. ul' s'ce crucis ul' s'ci spiritus
ul' huius ¶ Quando ꝛ qualiter sollempnis
episcopalis benedictio debet dari.

Sollempnius episcopalis be
nedictio dicitur et datur
ad missam in dominicis die
bus. In festiuitatibus dni. Be
mariae. Apostolorum. martirum. Con
fessorum. Virginum. In dedicatione

bus calicis et altarium. In anniuersar
dedicacionis eorum in consecracionibus episcoporum
in benedictionibus virginum. In ordina
cionibus clericorum. In aliis sollempnita
tibus. Que benedictio fit hoc modo
Nam post oracionem dominicam dicto.
Per omnia secula seculorum. Et re
spondeo a choro. Amen. Pontifex con
sistit et tunc particulam hostie quam
inter digitos supra os calicis te
net super patenam caute deponit. Et
mox inclinans reuerenter iunctis
manibus corpori et sanguini domini
patenam cum omnibus hostie particulis
calici supponit et totum simul cum
palla corporali decenter operit. et
post modicum resumit. Sanctedum
hec fiunt statim dicto. Per omnia
secula seculorum. et respondeo. Amen.
Dyaconus ad populum gressus cam
bucam in manibus tenens dicat alta uo
ce.

Humilitate nos ad bene
dictionem. Et chorus respondeat. Deo gratias.

Vel in maioribus sol
lempnitatibus regen
tes chori uel alii aliqui
ante gradus per quos ascendi
tur in presbiterium constituti statim
respondeo. Amen cantent alta uo
ce.

Princeps ecclesie
pastor ouilis tu
nos benedicere digneris
Tunc diaconus ad illos uersus
tenens cambucam in manibus dicat.

Cum mansuetudine.
et caritate humili
tate nos ad benedictionem
Quo dicto totus chorus dicat.

Humili uoce clamantes
atque dicentes
Deo gracias sem

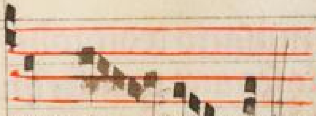

Quibus
dictis po
per a gimus.·. tifex uul
tatus q̄uertit se ad ppl'm ante
mediū altaris cū capellanis
ministr' adextris eius ⁊ dyaconus
tenēs cābucā ī sinistra manu
a sinistris īclinās se pfunde
ūsus dorsūbȝ ad altare sbdyaco
no corā ep̄o librū bn̄dictionum
apertū tenente Pontifex uo mā
nibȝ ī altū extensis īponit cu
bitus suos super scapulas dextr
ministri ⁊ dyaconi. Inchoās me
diocri uoce bn̄dictionē sollēpni
tati ɔgruētem. prīt ī libro bn̄dic
tionū p nos ordinato habeatur
prosequēs illā in thono solito
usqȝ ī finē. Cū autē puenit ad
locū illū. Et benedictio dei ⁊ ce.
Tunc sbdyac' genua flectit
ne ppli pspectum impediat. Et
pontifex dicendo. Et benedic
tio dei patris omnipotentis. P
ducit signū crucis sr' ppl'm in
meridionali pte ecc'e manēte
dicendo uo Et filii ✠ pducat
illd' corā se sr' ppl'm in pte occidē
tali ɔstitutum. Et dicendo. ⁊
spūs sancti. pducit apte aq
lonali. Quo fc̄o ⁊ dc̄o manus
⁊ cubitus reducit ut prius.·.

Descendat autē nobis illis. Descen
dat super nos ⁊ maneat sēp.
Maior iungit ante faciē suam
manus, sicqȝ manib' iūctis re
uoluit' apte dextra ad altare.·.
Et statim mitra deposita. dyaco
nus ul' ipse amouens pallā cor
poralē de sup calice ⁊ inclinans
corpori dn̄i reuerent' reponit pate
nā cū particulis hostie sr' alta
re qūi ī pstino loco. relicta q̄
illa hostie p̄ticula quā prius sr'
os calicis tenuerit ⁊ ea sr' os
calicis iterū reducta dicit ī pristi
no tono. Et pax eius. que di
cendo fiat solito more ī fundo
calicis tres cruces cū particula
ipsa ⁊ dicens. Fiat commixtio ⁊ c̄.
Dimittit illā in calice ⁊ missā
solito more psequitur. Has autē
benedictiōes. Ecc'a romana non
hēt ī usu. Sȝ ī fine misse dicit. Sit
nomen dn̄i benedictū. ⁊ cet'. Re
quire. s'. in ti. de ep̄i ɔsecratiōe.
Qn̄ uo h' sollēpnis bn̄dictō da
tur tūc nō ē necesse ī fine mis
se iterū sollēpnit' benedici. Et qu
ep̄s audit altius missā ipse sēp
in fine misse. et etiā post uespe
ros. ⁊ post matutinū benedicat
dicens. Sit nomē dn̄i bn̄dictū
⁊ cet'. Qn̄ Ite missa est. di

tendum sit.

Ite missa est. semper dicitur qn̄ dicitur. Gloria in excelsis deo qd̄cūq3 officium agatur. Et quandocumq3. Gloria in excelsis. nō dicitur tūc dicitur. Benedicamus dn̄o. ꝑ terquā ī agenda deffunctorꝝ.

Quibus coloribꝰ ī diuinis officiis sit utendum.

In diuinis officiis albo colore utēdū ē ī festiuitatibus confessorū uirginū q̄ martires nō sūt. anglorꝝ. Beate marie omnium scōrꝝ. Et sic fuatur in ecclā Romē. Quidā tn̄ tūc rubeis utūtur ꝛ nō male. scī iohis euāgliste. in principali eius festo. Conuersionis scī pauli. Cathedre scī petri. Et a uigilia natal' dn̄i usq3 ad octauā epiphie. inclusiue. except' festiuitatibus martirū infra medius. in natiuitat' bī iohīs baptiste in cena dn̄i. a sabbo scō in officio misse usq3 ad octab ascensionis īclusiue. quandocumq3 officiū de tp̄re illo agitur p̄ter quā in diebꝰ rogacionū ꝛ p̄ter quā in festis martirū īt' medius In diuinis diebꝰ q̄ sūt īter octab epiphie ꝛ lxx. ꝛ int' pentecost' ꝛ aduentū. ī dedicacione ecclē ꝛ altaris. ꝛ ī anniuersario dedicacōis altaris ī consecracōe pontificꝰ qn̄ missa fit de consecracōe. dū ipsa qd̄' ip̄ pontificis consecracōne ꝑ conuenit officiū misse mutari. utendū ē ī diuinētis ꝑm qd̄ conuenīūt ꝓprietati ipsius diei. quīnius qui consecrat' ip̄e semper albo colore utat'.

In octauis ꝑuillorꝝ festorꝝ octab habeāt qn̄ agitur de oct' rubeo colore utendū ē.

In sollēpnitatibus aplorꝝ. euāuglistarꝝ mrtirū. p̄terquā ī festo innocētū. ut iam dicet' In festis scē crucis Non nulli tn̄ asserūt ꝛ nō male. tūc albis utendū eē. a uigilia pentecost' ī missa. usq3 ad sabbatū sequens ip̄m festū īclusiue. In decollacōe scī iohis bapt'. In festiuitat' eius qui simul ē mrtir et uirgo. In festo om̄ scōrꝝ sc̄dm quosdam ut ꝑmissū est In octab' ꝑuillorꝝ festorꝝ octab' habeāt qn̄ agitur de octab'

Nigro colore utendū ē. fr̄ vi. in parasceū. In diebus afflictionis ꝛ abstinēcie. p peccatis in rogacōib'. in processionib' quas roman' pontifex. facit. nudis pedib' ī missis p deffunctis. A p̄ma dn̄ica aduē

tus. usq3 ad vigiliā nat. a dñi
ca. lxx. usq3 ad sabbatū pasche.
in festo innocenciū. q̃n illud
ex dñica occurrit. Sz nō in dñi
ca tūc rubeo ē utendū. q̃nq̃m
non nulli in ipso festo semper
rubeo colore ī distincte utātur.
in octava autem eiusdē fes
ti sempe rubeo est utendū.
Violaceo colore uti in diebꝰ
in quibꝰ ē usus nigri coloris ī
convenieens nō ē. Vñ romana
ecclã utit' colore violaceo a pri
ma dñica adventus. usq3 ad
missā vigilie Natal'. dñi ī clu
sive. a dñica lxx. usq3 ad offi
ciū misse vig' pasche exclusi
ve q̃ñcumq3 in ipis tpībꝰ fit
officiū de tpr̃e excepto fr̃. v.
cene dñi. in qua albo. et fr̃.
vi. In parasceve ī q̃ nigro uta
tur. Sz nec in festivitatibus
scõr q̃ ī istis tpībꝰ veniūt. ni
gris ul' violaceis ē utendū.
Et ē sciendū q' in sabbato scõ in
toto officio qđ agitur ante
missā utendū est nigro ul' vio
laceo colore. hī excepto qđ dya
cꝰ cereū bñdicens & subdyacꝰ
ī ministrans albo colore utit'
qua bñdictione cerei cõpleta.
diacꝰ remota dalmatica pla

tā nigri ul' violacei coloris as
sumit & tenet donec officiū mis
se inchoetur. Subdyacꝰ vō ve
stes ñ mutat. Non nulli ecciã
dñica ramis palmar' albis
utūtur ī pcessione ī in mor le
nedicatõe dñi evangeliū legit'.
Et dñi. Gloria lau cantatur ec
clesia tñ romana tūc sēp vio
laceo colore utit'. A undū vō in
festo ypapantis ī pcessione q̃
fit añ missā utit' violateo ul'
nigro colore. Romanā quoq3
ecclã violateo colore utitur.
In q̃tuor tpībꝰ septēbris. In vi
gilys scõr ī quibꝰ ē ieiunium
qñ missa ē de vigilia. ī diebꝰ ro
gacõnū. ī missa q̃ dr̃ sāi mitti de
officiõ letanie. Viridi ul'
croceo colore utendū ē ī diebꝰ
ferialibꝰ & cõibꝰ. In octab' ephie
& lxx. & int' pent' & adventū qñ
dñicale agit' officiū ñ ē convenie
ens et ī dñicas illor' tpm̃ eis
uti. Raciones autē de p'missis
singulis ī illo racionali ī parte
tercia po'ris reperire. Cū ba
culo pastorali & sandalys sit
Baculo pasto utendum
rali & sandalys pontifex
utitur q̃ñcumq3 ī pontificalibus
& solle'pnit' celebrat. Et q̃ncumq3

mitra utatur baculo utatur. quando non illa non utitur, nec baculo uti debet. In missa quoque pro defunctis. et quando erit absolvendum in anniversario de more quarundam ecclesiarum mitra simplici et baculo utitur et bene. Sandaliis non uti non debet quia tunc omnis sollempnitas cessare debet. Quibus diebus sit mitra aurifrigiata vel simplici utendum.

Mitra aurifrigiata utendum est in toto tempore paschali in omnibus dominicis. a pascha usque ad primam dominicam de adventu exclusive. et a natali domini usque ad dominicam lxx. exclusive. In omnibus festis duplicibus et novem lectionum tocius anni. in festo sancti mitra in officio misse tantum. In feria v. maioris ebdomade in officio misse tantum. In sabbato sancto in officio misse tantum. et generaliter quandocumque Gloria in excelsis deo. etc. Te deum laudamus. dicatur. Talibus vero temporibus regulariter non aurifrigiata sed simplici et albi coloris. mitra utendum est. videlicet a prima dominica adventus inclusive usque ad natalem domini. Romanus tamen pontifex utitur aurifrigiata in dominica: Gaudete. Item lxx. usque ad sabbatum sanctum excepta feria v. maioris ebdomade ut premissum est nisi quia romanus pontifex utitur aurifrigiata in dominica. Letare ierusalem. Quinimmo tunc indumentis violacei coloris utatur et in festis trium lectionum. Et in omnibus vigiliis in quibus ieiunium celebratur. In iiii. temporibus. in rogationibus. In officio defunctorum. In festo innocentium. quando illud extra dominicam occurrit. Et nota quod quando pontifex causam populi apud deum agit. ut quando illum salutat. et quando ad altare oraturus accedit. et quando in altari assistit. et quando vota et orationes ad deum effundit baculum et mitram deponit. quando vero causam dei populo allegat. et quando ad populum se convertit ut illi predicet vel benedicat premissa insignia dominationis resumit. Generaliter autem quicumque pontifex episcopalia exercet mitra uti debet. Quibus diebus metropolitanus pallio debet uti.

Usus pallei metropolitano non est regulariter nisi diebus. Potest autem illo uti in diebus qui in suis ecclesie privilegiis continentur. In festivitatibus. Nativitatis domini. Sancti stephani. Sancti iohannis evangeliste. Circumcisionis. Epiphanie. Ramis palmarum. Cena domini.